

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W SZCZECINIE**

**PLAN URZĄDZENIA LASU
DLA NADLEŚNICTWA CHOSZCZNO**

na okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2030 r.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

Program opracowano

w Biurze Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Gorzowie Wlkp.

Program wykonała:

sekretariat@gorzow.buligl.pl
www.gorzow.buligl.pl

Sprawdził:

Akceptuje:

Gorzów Wielkopolski 2021

Spis treści

Wprowadzenie	5
A. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA CHOSZCZNO	6
1. Historia regionu.	6
2. Historia Nadleśnictwa.	8
3. Położenie.	11
4. Regionalizacja przyrodniczo – leśna.	12
5. Regionalizacja geobotaniczna.	13
6. Regionalizacja fizyczno – geograficzna.	14
7. Regionalizacja klimatyczna.	15
8. Miejsce i rola Nadleśnictwa Choszczno w gospodarce przestrzennej regionu.	16
9. Porównanie wybranych cech drzewostanów różnych jednostek leśnych.	16
10. Grupy funkcji lasów Nadleśnictwa Choszczno.	17
11. Charakterystyka kompleksów leśnych.	18
B. FORMY OCHRONY PRZYRODY – ISTNIEJĄCE, PROJEKTOWANE I PROPONOWANE.....	19
I. Ustawa o ochronie przyrody.	19
1. Istniejące, projektowane i proponowane formy prawnej ochrony przyrody w Nadleśnictwie Choszczno.	20
2. Rezerваты przyrody.	20
3. Park krajobrazowy	25
4. Obszary Natura 2000	28
5. Obszary chronionego krajobrazu	55
6. Pomniki przyrody istniejące	59
7. Pomniki przyrody proponowane.	63
8. Użytki ekologiczne istniejące.	63
9. Ochrona gatunkowa	65
II. Ustawa o lasach.	79
1. Gospodarstwo specjalne.	79
2. Lasy ochronne	80
III. Inne formy ochrony przyrody.	80
1. Obszar węzłowy i korytarze ekologiczne	80
C. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE	82
1. Rzeźba terenu	82
2. Budowa geologiczna	82
3. Typy gleb.	83
4. Wody.	84

5. Roślinność.	86
6. Świat zwierzęcy.	88
7. Typy siedliskowe lasu.	88
8. Drzewostany.	89
9. Ekologiczna ocena stanu lasu.	92
10. Inne cenne obiekty przyrodnicze na terenie Nadleśnictwa Choszczno.	97
11. Cenne obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie Nadleśnictwa Choszczno.	119
12. Obiekty kultury materialnej i inne przyrodnicze w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Choszczno.	121
D. ZAGROŻENIA.....	134
1. Czynniki biotyczne	134
2. Czynniki abiotyczne	136
3. Czynniki antropogeniczne	137
E. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO ORAZ WYKONYWANIA PRAC W NADLEŚNICTWIE.....	142
1. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego.	142
2. Wytyczne w sprawie wykonywania prac leśnych.	142
F. PLAN DZIAŁAŃ – ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY.	144
I. Obligatoryjne zadania z zakresu ochrony przyrody.	144
II. Fakultatywne wskazania ochronne	144
1. Ochrona różnorodności biologicznej.	144
2. Działania dotyczące prawnych form ochrony przyrody.	145
3. Zalecenia w zakresie ochrony cennych gatunków roślin naczyniowych.	145
4. Zalecenia w zakresie ochrony cennych roślin zarodnikowych.	146
5. Zalecenia w zakresie ochrony starych i cennych drzew.	146
6. Zalecenia z zakresu ochrony fauny kręgowców.	146
7. Zalecenia w zakresie ochrony fauny bezkręgowców.	147
8. Zalecenia w zakresie ochrony pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach.	147
9. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogeniczych w lasach.	147
10. Kształtowanie strefy ekotonowej.	148
11. Promocja i edukacja ekologiczna	149
PIŚMIENNICTWO.	153
Spis rysunków	154
Spis tabel	156
KRONIKA	159

Wprowadzenie

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Choszczno jest integralną częścią planu urządzenia lasu na okres od 1.01.2021 r. do 31.12.2030 r.

Aktualnie opracowanie uwzględnia zapisy zawarte w poprzednim Programie Ochrony Przyrody oraz ustalenia Komisji Założeń Planu i Narady Techniczno – Gospodarczej.

Celem programu jest:

- inwentaryzacja i zobrazowanie bogactwa przyrodniczego lasów;
- wskazanie obiektów do objęcia ochroną;
- przedstawienie istniejących i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- doskonalenie gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych;
- ulepszanie metod sprawowania i rozwijania ochrony przyrody;
- umożliwienie, obecnie i w przyszłości porównań i analiz zmian środowiska przyrodniczego;
- ochrona zabytków kultury materialnej w lasach.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Choszczno opracowano zgodnie z zapisami § 110 Instrukcji Urządzania Lasu z (CILP, Warszawa 2012r.), z wykorzystaniem zapisów z „Instrukcji sporządzenia programu ochrony przyrody” (MOŚZNiL Departament Leśnictwa, Warszawa 1996r.) oraz w oparciu o Ustawę z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2020 r., poz. 6 ze zm.), Ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r., poz. 55 ze zm.), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. (Dz. U. 2012 Nr 0 poz. 1302) w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu.

Wykonawcą programu jest BULiGL Oddz. w Gorzowie Wlkp.

Program został wykonany na podstawie:

- danych zebranych w trakcie prac urzędniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2019/2020);
- danych zebranych w inwentaryzacji szczegółowej do Programu Ochrony Przyrody (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2020 r.);
- informacji dostarczonych przez Nadleśnictwo Choszczno;
- informacji otrzymanych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie.;
- innych informacji zebranych na potrzeby programu.

A. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA CHOSZCZNO

1. Historia regionu¹.

Choszczno (niem. *Armswalde – Orli Las*) położone jest w rozciągającej się z zachodu na wschód dolinie rzeki Stobnicy. Na omawianym obszarze osadnictwo istniało już od epoki kamiennej. Od VI w n.e. pojawiło się tutaj osadnictwo słowiańskie. W miejscu obecnego Choszczna w IX w funkcjonował gród obronny i osada rolniczo-rybacka.

W trakcie walk prowadzonych na Pomorzu Zachodnim w latach 963-967 Mieszko I przyłączył ziemię choszczeńską do Polski, jednak kontakty te były na tyle nie stałe, że Bolesław Krzywousty ponownie wcielił te tereny do państwa polskiego ok. 1122 r., uznając je za ważny strategicznie skrawek zachodniej granicy. Po jego śmierci, w okresie rozbitcia dzielnicowego, Ziemia Choszczeńska przypadła książętom wielkopolskim. W 1233 r. ówczesny książę wielkopolski Władysław Odonic nadał cystersom z Kołbacza ziemie sięgające do jezior Klukom i Sowno, a cztery lata później ten sam książę uposażył zakon joannitów nadaniem ziem położonych na wschód od jeziora Klukom, z ośrodkiem w Korytowie. Niezbyt precyzyjnie wyznaczona granica między nadaniami była główną przyczyną wieloletnich konfliktów między zakonami.

Spór ten wykorzystali margrabiowie z Brandenburgii – Jan II i Otton IV, którzy zajęli Ziemię Choszczeńską w drugiej połowie XIII w. Miasto Armswalde powstało w drugiej połowie XIII wieku na terenach włączonych do państwa brandenburskich margrabiów – Nowej Marchii. Lokację miasta przeprowadzono na prawie magdeburskim pomiędzy rokiem 1284 (data zawarcia pokoju pomorsko-brandenburskiego) a 1286 (ufundowanie przez margrabiów klasztoru cysterskiego w Bierzwniku). Nie przetrwał dokument z przywilejem lokacyjnym, określenie *civitas* (miasto) pojawiło się po raz pierwszy w dokumencie z 1289 r.

Państwo polskie wielokrotnie podejmowało próby odzyskania utraconych włości. W 1326 r. Władysław Łokietek, wspomagany przez wojsko litewskie, doprowadził do spustoszenia Nowej Marchii, w tym także Ziemi Choszczeńskiej. Starania o jej odzyskanie podejmował następnie Kazimierz Wielki. W XV w. Choszczno i okoliczne tereny znajdowało się we władaniu Zakonu Krzyżackiego. Konflikt z wójtem krzyżackim o prawo do regaliów, tj. młynów, stawów, połowów ryb, stał się powodem podjęcia przez mieszkańców miasta starań o przyłączenie do Polski. W 1433 r. mieszczanie złożyli hołd lenny królowi Władysławowi Jagielle, jednak już w 1437 r. (na mocy pokoju polsko-krzyżackiego zawartego w Brześciu w 1435 r.) Ziemia Choszczeńska ponownie znalazła się w granicach państwa krzyżackiego. Pomimo gwarancji krzyżackich dotyczących amnestii dla mieszczan opowiadających się za Polską, w 1443 r. dokonano pacyfikacji miasta, a w kolejnych latach ograniczono dotychczasowe prawa miejskie. Po 1445 r. Krzyżacy przystąpili do budowy zamku

---

¹ Źródła:

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Choszczeńskiego na lata 2016 – 2020;
Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Choszczno na lata 2011 – 2020;
www.wikipedia.pl

w południowo-wschodniej części Choszczna. W 1454 r. Zakon sprzedał Nową Marchię elektorowi brandenburskiemu Fryderykowi II.

Po reformie wprowadzonej w XVI wieku w miejsce Ziemi Choszczeńskiej utworzono Powiat Choszczeński pod zarządkiem landrata, a miasto zostało ustanowione stolicą powiatu. Przez długi czas tereny te były miejscem przemarszów wojsk. W 1632 r. doszczętnie zniszczono Barnim, Krzęcin, Grabowiec i Sulibórz. W 1636 r. armia szwedzka spaliła Stradzewo i Raduń, a rok później przemarsz wojsk cesarskich zostawił po sobie pogorzeliska Choszczna i Recza. W pogoni za Szwedami w 1657 r. hetman polski Stefan Czarniecki dotarł na teren Brandenburgii, po drodze zdobywając Recz, Pomień, Stradzewo i Raduń.

Pod koniec XVII wieku powiat choszczeński (*Kreis Arnswalde*) obejmował swoim zasięgiem pięć miast (Choszczno, Recz, Drawno, Pełczyce, Ińsko) i trzy domeny państwowe utworzone z posiadłości zakonnych, tj. Bierzwnik, Recz, Pełczyce. Teren powiatu dzielił się zasadniczo na trzy grupy własnościowe: posiadłości szlacheckie (największe pod względem obszaru), domeny państwowe, miasta. Ludność utrzymywała się głównie z uprawy roli. Drugim ważnym źródłem utrzymania było rzemiosło.

W XVIII i XIX w. Nowa Marchia znalazła się w obrębie Królestwa Pruskiego. Choszczno było wówczas miastem garnizonowym, w którym stacjonowały różne formacje pruskiego wojska. Od 1815 r. powiat choszczeński przynależał do rejencji we Frankfurcie nad Odrą. W powiecie zaszły znaczne przeobrażenia gospodarcze, związane z rozwojem komunikacji i przemysłu (hutniczego, cukrowniczego, mleczarskiego, cegielnianego, włókienniczego i zapałczanego). Rozwój bardzo przyspieszył powstanie w 1847 r. węzła kolejowego, łączącego Choszczno ze Szczecinem i Poznaniem. Powstały także lokalne linie kolejowe do Kalisza Pomorskiego i Myśliborza oraz poprowadzono utwardzone drogi m. in. do Recza i Drawna.

Wybuch II wojny światowej przerwał okres rozwoju miasta. W 1939 r. utworzono w Choszcznie obóz jeniecki Oflag II B Arnswalde, w którym przetrzymywano polskich i francuskich oficerów i żołnierzy. 23 lutego 1945 r., po długim oblężeniu, miasto skapitulowało przed wojskami radzieckimi. Ziemia Choszczeńska została włączona do państwa polskiego.

Arnswalde

444 Karte: Maßstabsblatt 2658

Zeichenerklärung:

Grundriss:
 - Gebäude: Rechteck mit Innenlinie
 - Außenlinie: Gebäude mit Außenlinie
 - Innenlinie: Gebäude mit Innenlinie
 - Außenlinie: Gebäude mit Außenlinie
 - Innenlinie: Gebäude mit Innenlinie
 - Außenlinie: Gebäude mit Außenlinie

Relief:
 - Höhenlinien: Höhenlinien
 - Geländehöhepunkt: Geländehöhepunkt
 - Geländehöhepunkt: Geländehöhepunkt
 - Geländehöhepunkt: Geländehöhepunkt

Wasser:
 - Gewässer: Gewässer
 - Gewässer: Gewässer
 - Gewässer: Gewässer
 - Gewässer: Gewässer

Vegetation:
 - Wald: Wald
 - Wald: Wald
 - Wald: Wald
 - Wald: Wald

Andere:
 - Eisenbahn: Eisenbahn
 - Eisenbahn: Eisenbahn
 - Eisenbahn: Eisenbahn
 - Eisenbahn: Eisenbahn

Planmerkmale:
 - Planmerkmale: Planmerkmale
 - Planmerkmale: Planmerkmale
 - Planmerkmale: Planmerkmale
 - Planmerkmale: Planmerkmale

Rysunek 1. Choszczno i okolice. Mapa: 2858_Arnswalde_kr_1936².

2. Historia Nadleśnictwa.

Nadleśnictwo Choszczno powstało dnia 1.01.1992 r. na podstawie Zarządzenia Nr 26 Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych z dnia 23 grudnia 1991 r. W jego skład weszły grunty następujących jednostek:

- Nadleśnictwa Dobrzany (Obręb Choszczno);
- Nadleśnictwa Drawno (Obręb Kiełpino);
- Nadleśnictwa Bierzwnik (Obręb Bierzwnik);
- Nadleśnictwa Barlinek (Obręb Barlinek).

² Źródło mapy: mapy.amzp.pl

W okresie przedwojennym większość lasów stanowiła własność majątków ziemskich. Lasy dla ich właścicieli nie stanowiły głównego źródła dochodu, a drzewostany użytkowano według potrzeb na drewno, bez zwracania większej uwagi na ład przestrzenny lub kolej rębny. Niewielka część lasów w regionie, która stanowiła własność państwową (środkowa część obecnego leśnictwa Brańców, południowy fragment leśnictwa Mogilica oraz północno-zachodni kompleks leśnictwa Ziemomyśl) użytkowana była w oparciu o długoterminowe plany urzędniowe. W drzewostanach prowadzono zręby zupełne i odnawiano je sztucznie sosną z domieszką gatunków takich jak świerk, dąb, buk.

Okres II wojny światowej dla lasów był szczególnie niekorzystny z uwagi na rabunkową gospodarkę tego okresu. Duże powierzchnie młodych drzewostanów uległy zniszczeniu przez pożary wywołane skutkiem działań wojennych. W pierwszych latach po wojnie nie prowadzono typowej gospodarki leśnej. Skupiono się na usuwaniu szkód. Od podstaw trzeba było stworzyć administrację leśną, odtworzyć zniszczone lasy, zwiększyć lesistość oraz poprawić stan sanitarny i zdrowotny lasów. W tym czasie powstała znaczna powierzchnia litych drzewostanów brzoźowych lub sosnowych na gruntach porolnych.

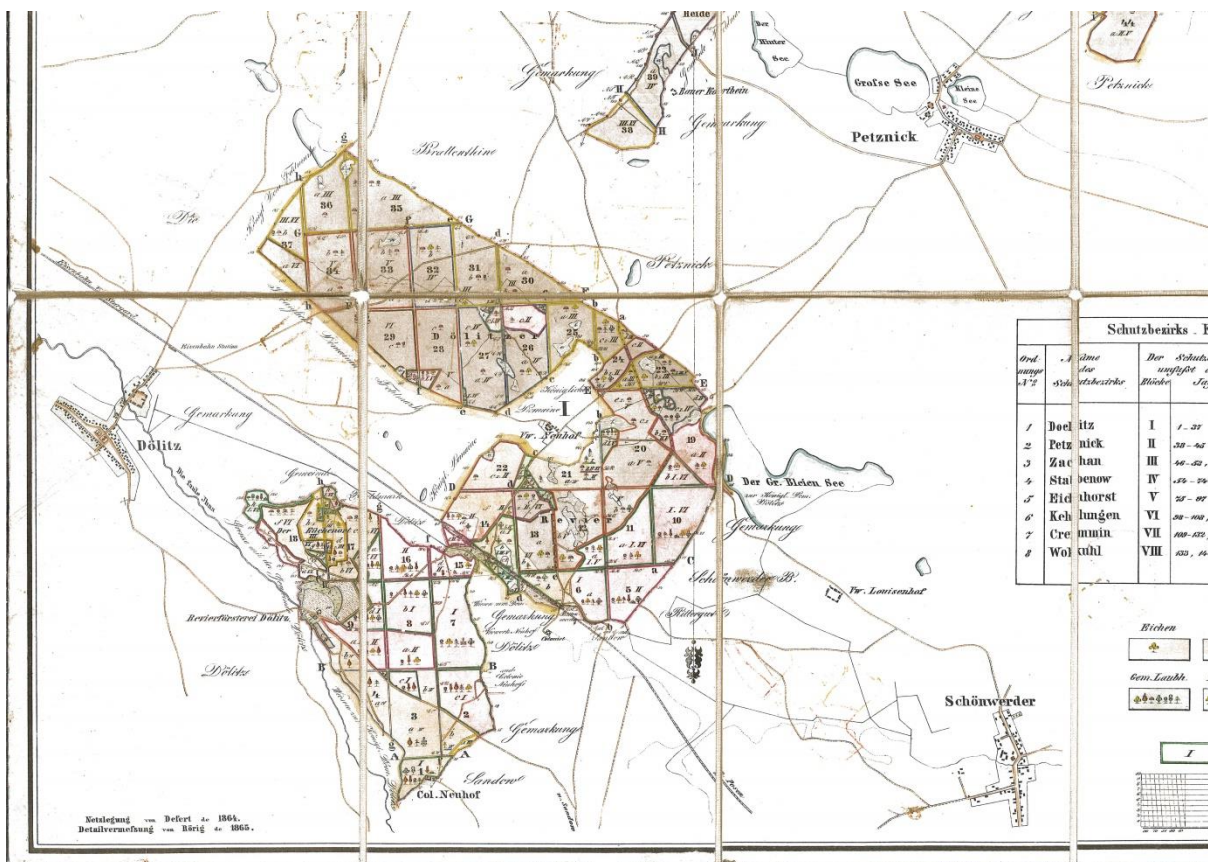
W latach 1947 – 1952 gospodarka leśna prowadzona była w oparciu o przybliżoną tabelę klas wieku. W kolejnych latach opracowywano pierwsze prowizoryczne plany urządzenia lasu, plany definitywnego urządzenia lasu do stosowania w gospodarce leśnej, a następnie prowadzono kolejne rewizje zarządzania lasu.

Niniejsze opracowanie w postaci Programu Ochrony Przyrody jest częścią składową prac związanych z kolejną rewizją planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Choszczno.

Rysunek 2. Bralęcín i okolice na mapie leśnej z XIX w. (Fot. D. Jaczewski)

Rysunek 3. Piasecznik i okolice na mapie leśnej z XIX w. (Fot. D. Jaczewski)

3. Położenie.

Nadleśnictwo Choszczno jest nadleśnictwem jednoobrębowym, podzielonym na 8 leśnictw:

- Recz;
- Sławęcín;
- Brałęcín;
- Dolice;
- Mogilica;
- Ziemomyśl;
- Wężnik;
- Płotno.

Nadleśnictwo Choszczno położone jest w centralnej części RDLP w Szczecinie. Od północy sąsiaduje z N-ctwem Kliniska i N-ctwem Dobrzany, od wschodu z N-ctwem Drawno i N-ctwem Bierzwnik, od południa z N-ctwem Barlinek, a od zachodu z N-ctwem Myślibórz i N-ctwem Gryfino.

Rysunek 4. Położenie N-ctwa Choszczno na tle jednostek administracyjnych RDLP w Szczecinie.

Terytorialny zasięg działania Nadleśnictwa Choszczno obejmuje:

Województwo zachodniopomorskie

Powiat: choszczeński

Miasta: Choszczno, Pełczyce, Recz

Gminy: Choszczno, Krzęcin, Pełczyce, Recz

Powiat: stargardzki

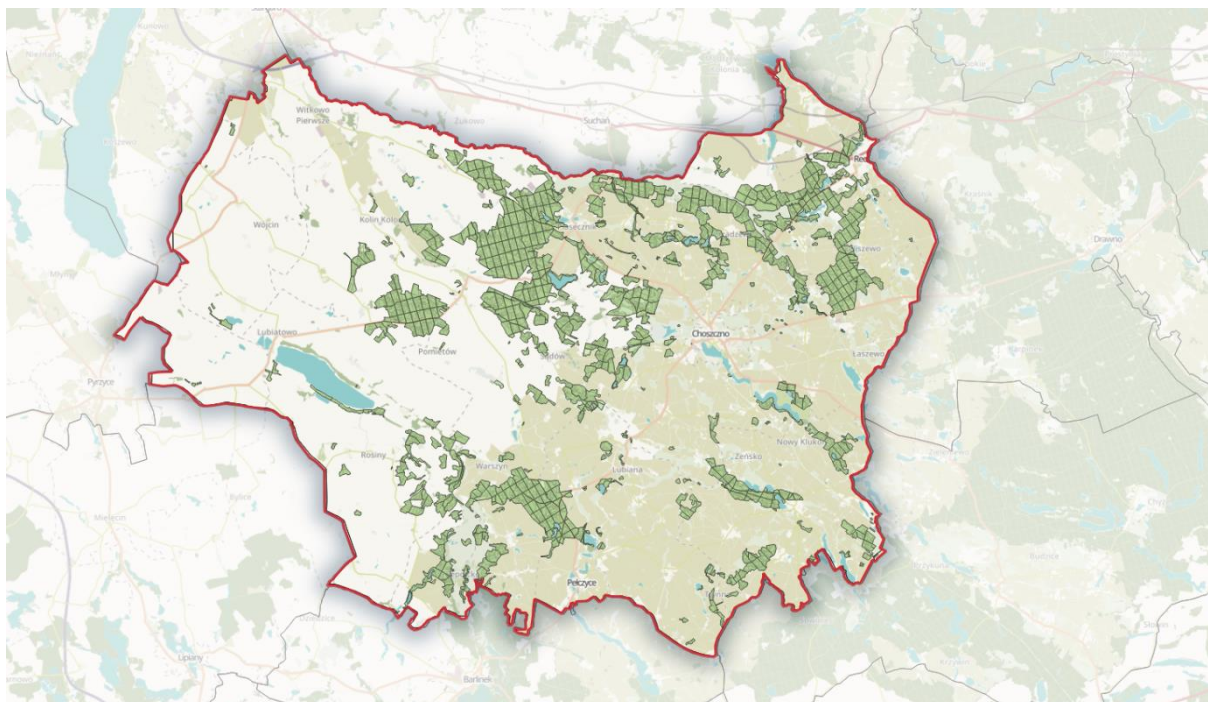
Gminy: Stargard, Dolice, Suchań

Powiat: pyrzycki

Gminy: Warnice, Pyrzyce, Przelewice

Powiat: myśliborski

Gmina: Barlinek

Rysunek 5. Zasięg terytorialny N-ctwa Choszczno.

Nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa w imieniu Starosty Choszczeńskiego i Starosty Myśliborskiego sprawuje Nadleśniczy na podstawie porozumień zawartych między zainteresowanymi stronami.

4. Regionalizacja przyrodniczo – leśna.

Zgodnie z podziałem Polski na regiony przyrodniczo – leśne³ Nadleśnictwo położone jest w:

Krainie I: Bałtyckiej

Mezoregionie: Równiny Nowogardzkiej (I-7)

Równiny Pyrzyckiej (I-8)

Pojezierza Myśliborskiego (I-9)

Pojezierza Choszczeńskiego (I-10)

Mezoregion Równiny Nowogardzkiej

Powierzchnia mezoregionu wynosi 3014 km² (w tym lasy i ekosystemy seminaturalne stanowią 26%). Obejmuje on wysoczyznę morenową (do 100 m n.p.m.) na wschód od Goleniowa

³ Zielony R., Kliczkowska A. 2012. *Regionalizacja przyrodniczo – leśna Polski 2010*. CILP. Warszawa

(między Choszczem a Kamieniem Pomorskim), porożcinaną dolinami rzek. Dominują krajobrazy roślinne buczyn i ubogich dąbrów w odmianie pomorskiej oraz buczyn pomorskich.

Lesistość mezoregionu jest niewielka (24%). Lasy skupione w kompleksach małych lub średniej wielkości zajmują około 728 km², z czego 90% jest w zarządzie RDLP w Szczecinie.

Mezoregion Równiny Pyrzyckiej

Powierzchnia mezoregionu wynosi 346 km² (w tym ekosystemy seminaturalne stanowią 4%). Charakterystyczną cechą obszaru jest występowanie najżyźniejszych gleb rolniczych – są to głównie czarne ziemie wytworzone z ilasto-mułkowych osadów jeziornych. Znaczną powierzchnię mezoregionu zajmują wody: w części północno zachodniej (Jezioro Miedwie) oraz w części południowo-wschodniej (Jezioro Płoń). Dominują krajobrazy roślinne grądowe z udziałem borów mieszanych i łągów jesionowo-wiązowych.

Lesistość mezoregionu jest jedną z najniższych w kraju i wynosi zaledwie 3%. Lasy stanowią bardzo małe kompleksy, zajmujące około 10 km², z czego 69% jest w zarządzie RDLP w Szczecinie.

Mezoregion Pojezierza Myśliborskiego

Powierzchnia ogólna mezoregionu wynosi 1883 km² (w tym lasy i ekosystemy seminaturalne zajmują 28%). Obszar obejmuje wzniesienia morenowe pomiędzy rzeką Odrą a miejscowością Pyrzyce, dodatkowo poprzecinany jest dolinami niewielkich rzek łączących liczne jeziora. Dominującym krajobrazem roślinnym terenu są krajobrazy buczyn pomorskich, mniej liczne są krajobrazy buczyn i ubogich dąbrów w odmianie pomorskiej.

Lesistość mezoregionu jest średnia – 27%. Lasy skupione w małych i średnich kompleksach zajmują około 503 km², z czego 94% jest w zarządzie RDLP w Szczecinie.

Mezoregion Pojezierza Choszczeńskiego

Powierzchnia ogólna mezoregionu wynosi 1101 km² (w tym lasy i ekosystemy seminaturalne zajmują 28%). Obejmuje teren o zróżnicowanej rzeźbie – dominują tu krajobrazy naturalne glacialne pagórkowate i wzgórzowe, rzadziej równinne i faliste. Wysokość wałów morenowych sięga zwykle do 120 m n.p.m. Krajobrazem roślinnym dominującym jest krajobraz buczyn pomorskich oraz nielicznie – buczyn i ubogich dąbrów w odmianie pomorskiej.

Lesistość mezoregionu jest średnia (26%). Lasy tworzą małe i średnie kompleksy zajmujące około 287 km², z czego 91% jest w zarządzie RDLP w Szczecinie.

5. Regionalizacja geobotaniczna.

Położenie Nadleśnictwa Choszczno zgodnie z regionalizacją geobotaniczną⁴, wykorzystywaną przy określeniu zróżnicowania zespołów roślinnych:

Obszar: Europejskie Lasy Liściaste i Mieszane,

Prowincja: Środkowoeuropejska,

---

⁴ J.M. Matuszkiewicz. 1994. *Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2500000*, 1. *Krajobrazy roślinne*, 2. *Regiony botaniczne (42.5)* (w:) *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*. Główny Geodeta Kraju. IGI PAN. Warszawa.

Podprowincja: Południowobałtycka,

Dział: Pomorski (A)

Kraina: Szczecińska (A.3)

Okręg: Myśliborski (A.3.2)

Kraina: Pojezierzy Środkowopomorskich (A.4)

Okręg: Nowogardzko-Choszczeński (A.4.1)

6. Regionalizacja fizyczno – geograficzna.

Wg podziału Polski na regiony fizyczno-geograficzne (zmodyfikowanego w 2018 r. na podstawie podziału J. Kondrackiego i A. Richlinga z 1994 r.)⁵ Nadleśnictwo Choszczno położone jest w:

Podobszarze: Pozaalpejskiej Europy Zachodniej (3),

Prowincji: Niżu Środkowoeuropejskiego (31),

Podprowincji: Pobrzeży Południowobałtyckich (313),

Makroregionie: Pobrzeża Szczecińskiego (313.2-3),

Mezoregionie: Równiny Pyrzyckiej (313.31),

Podprowincji: Pojezierzy Południowobałtyckich (314-316),

Makroregionie: Pojezierza Zachodniopomorskiego (314.4),

Mezoregionie: Pojezierza Choszczeńskiego (314.42),

Pojezierza Ińskiego (314.43),

Mezoregion Równiny Pyrzyckiej⁶ stanowi dość wyraźne obniżenie terenu, odwadniane przez rzeki: Płonia, Mała Ina i Ina. Obszar ten w przeszłości był rozległym basenem jeziornym, w którym pod koniec ostatniego zlodowacenia zbierały się wody roztopowe niosące ze sobą duże ilości zawiesiny (z tego względu bywa niekiedy określany mianem Zastoiska Pyrzyckiego). Wskutek akumulacji osadów ilasto-mułkowych rozwinęły się tu doskonałe gleby (czarne ziemie), z których słynie Ziemia Pyrzycka. Wraz z postępującym na przestrzeni lat polepszaniem się warunków klimatycznych, wytapiały się bryły lodu konserwujące obniżenia rynnowe Jeziora Miedwie i Jeziora Płoń, dzięki czemu uformowały się po pewnym czasie rozległe jeziora, z których Miedwie należy do największych na Pomorzu Zachodnim.

Mezoregion Pojezierza Choszczeńskiego⁷ zajmuje obszar o powierzchni około 545 km². Rozciąga się od Rynny Barlineckiej na południowym zachodzie do doliny Iny na północy. Charakterystyczną dla tego terenu cechą jest obecność dość długich rynien glacialnych, zorientowanych prostopadle względem strefy czołowo-morenowej. W południowo-zachodniej części regionu występuje rynna

⁵ Jerzy Solon et al. *Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data*. „Geographia Polonica”. 2 (91). s. 143-170.

⁶ M. Kaczanowska (red.). 2002. *Przyroda Pomorza Zachodniego*. OFICYNA IN PLUS. Szczecin.

⁷ J.w.

Jezióra Pełcz, dalej na północny wschód rynną Małej Iny oraz rynną jezior choszczeńskich. Niemal cały obszar wykorzystywany jest rolniczo, a niewielkie kompleksy leśne znajdują się jedynie w pasie wzgórz czołowo-morenowych.

Mezoregion Pojezierza Ińskiego⁸ obejmuje obszar 750 km². Od południa ograniczony jest doliną rzeki Iny, od północnego-wschodu rynną Brzeźnickiej Węgorzy. Wschodnią i południowo-wschodnią granicę obszaru stanowi zespół form czołowo-morenowych i morenowo-kemowych, które w okolicach miejscowości Ińsko sięgają do 160-180 m n.p.m. najwyższym wzniesieniem jest Głowacz (179,7 m n.p.m.), na wierzchołku którego można spotkać wiele głazów narzutowych. Mezoregion odwadniają dopływy Regi – Ukleja i Reska Węgorza oraz Ina z dopływem Krąpielą. Osobliwością Pojezierza Ińskiego jest Jezioro Ińsko o bardzo urozmaiconej linii brzegowej długości 31,45 km. Lasy przeważają na południu i południowym zachodzie od miejscowości Ińsko, obszary wysoczyzn morenowych są w większości terenami rolniczymi.

7. Regionalizacja klimatyczna.

Według regionalizacji klimatycznej „Regiony Klimatyczne Polski”⁹ tereny Nadleśnictwa Choszczno leżą w:

- regionie VI – Zachodniopomorskim

Region ten w głównej mierze obejmuje Nizinę Szczecińską. Jego specyficzną cechą, w porównaniu z innymi rejonami Polski, jest względnie częste występowanie dni z pogodą przymrozkową, umiarkowanie zimną, z niewielkim zachmurzeniem i bez opadu oraz rzadkie pojawianie się dni z pogodą przymrozkową, umiarkowanie zimną, z dużym zachmurzeniem nieba i opadem. Ponadto region ten charakteryzuje się największą ilością dni w ciągu roku (46,9) z pogodą umiarkowanie ciepłą, pochmurną, bez opadu, z temperaturą 5,1 – 15,0 °C, średnim dobowym zachmurzeniem 21-79 % i dobową sumą opadów poniżej 0,1 mm. Przez 36,7 dni w roku panuje tu typ pogody bardzo ciepłej, pochmurnej, bez opadów. W tym regionie występuje stosunkowo dużo, bo aż 36,0, dni z pogodą umiarkowanie ciepłą, z dużym zachmurzeniem ($\geq 80\%$), z opadem ($\geq 0,1$ mm) o temperaturze 5,1 – 15,0 °C.

Na omawianym obszarze występuje duża częstotliwość dni z silnymi wiatrami, przeważają wiatry z kierunku zachodniego i północno-zachodniego.

Warunki wilgotnościowe kształtują głównie napływy morskich mas powietrza. Istotny wpływ mają także zbiorniki wodne (Zalew Szczeciński, jezioro Dąbie) i znajdujące się na tym terenie kompleksy leśne.

Klimat obszaru Nadleśnictwa jest korzystny dla rozwoju roślinności drzewiastej, dzięki łagodnym temperaturom i dużej wilgotności powietrza. Gatunki liściaste w takich warunkach klimatycznych, przy dość żyznych glebach, znajdują tu dobre warunki wegetacyjne.

---

⁸ M. Kaczanowska (red.).2002. *Przyroda Pomorza Zachodniego*. OFICYNA IN PLUS. Szczecin.

⁹ Woś A. 1999. *Klimat Polski*. PWN. Warszawa.

8. Miejsce i rola Nadleśnictwa Choszczno w gospodarce przestrzennej regionu.

Uchwałą Nr VIII/100/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 r. przyjęto „Strategię rozwoju województwa zachodniopomorskiego do roku 2030”¹⁰. Dokument ten „jest opracowaniem wyznaczającym kierunki, ale też kreślącym przestrzeń do działania. Jest dokumentem samorządu województwa, jednakże podmiotem programowania strategicznego jest regionalna wspólnota samorządowa, którą tworzą wszyscy mieszkańcy województwa”.

W rozdziale dotyczącym społecznych, ekonomicznych i przestrzennych uwarunkowań rozwoju województwa zachodniopomorskiego przedstawiono diagnozę m. in. leśnictwa oraz stanu i ochrony środowiska w regionie.

W odniesieniu do leśnictwa zapisano:

- województwo zachodniopomorskie jest czwartym najbardziej zalesionym województwem w Polsce;
- zachodniopomorskie grunty leśne zajmują 9% powierzchni gruntów leśnych Polski, z których otrzymuje się niemal 11% krajowego pozyskania drewna (najwięcej w Polsce);
- region charakteryzuje się największymi zasobami drzewnymi w kraju;
- bardzo wysokie jest przemysłowe wykorzystanie lasu – ponad ¼ krajowego zużycia tarcicy;
- województwo jest w czołówce krajowej pod względem skupu półproduktów pochodzenia leśnego.

W odniesieniu do środowiska zapisano, że na jego stan i ochronę wpływa m. in. bardzo duża powierzchnia obszarów chronionych, zajmująca 46% powierzchni województwa. Wyznaczono tu 60 obszarów wchodzących w skład sieci ekologicznej Natura 2000.

Analiza potencjału i sytuacji regionu oraz jego możliwości rozwoju pozwoliła sformułować następującą misję dla województwa zachodniopomorskiego: *Pomorze Zachodnie – lider niebieskiego i zielonego wzrostu zapewniającego wysoką jakość życia mieszkańców*. Przyjęta deklaracja misji pozwala osiągnąć niezbędny konsensus i równowagę między sferą gospodarczą i społeczną – zgodny z konstytucyjnymi założeniami modelu społecznej gospodarki rynkowej oraz zasadami ochrony i zachowania istniejących zasobów i dziedzictwa dla następnych pokoleń.

9. Porównanie wybranych cech drzewostanów różnych jednostek leśnych.

Wybrane cechy taksacyjne drzewostanów Nadleśnictwa Choszczno na tle innych jednostek:

Tabela 1. Porównanie wybranych cech drzewostanów Nadleśnictwa Choszczno.

Jednostka	Średni wiek	Przeciętna zasobność [m ³ /ha]	Udział siedlisk borowych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Nadleśnictwo Choszczno stan na 01.01.2021	60	249	15,8	46,6

¹⁰ Geblewicz O. (red.). 2018. „Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego do roku 2030”. Szczecin.

Jednostka	Średni wiek	Przeciętna zasobność [m ³ /ha]	Udział siedlisk borowych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
RDLP Szczecin* stan na 31.12.2019 r.	61	281	50,7	74,5
Woj. Zachodniopomorskie* stan na 31.12.2019 r.	60	280	48,7	66,3

*źródło: www.bdl.lasy.gov.pl

10. Grupy funkcji lasów Nadleśnictwa Choszczno.

Zestawienie grup funkcji lasów Nadleśnictwa Choszczno przedstawiają poniższe tabela (powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona):

Tabela 2. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w ramach grup funkcji lasu (Wzór 1b.)

Obiekt, nazwa: rezerwatu, obrębu, nadleśnictwa	Grupa funkcji	Przeciętny wiek [lat]	Przeciętny zapas [m ³ /ha]	Średni przyrost [m ³ /ha]	Udział gatunków liściastych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Skalisty Jar Libberta	-	74	268	7	50,2	37,0
Dęby Sądowskie	-	58	389	10	11,1	88,9
Nadleśnictwo Choszczno	lasy ochronne	60	249	7	60,1	39,5
	ogółem N-ctwo	60	252	7	52,6	47,1

Tabela 3. Funkcje lasu i kategorie ochronności – zestawienie powierzchni.

Funkcja lasu	Nadleśnictwo Choszczno [ha]
lasy gospodarcze	7589,12
lasy ochronne	5694,91
Lasy glebochronne	275,56
Lasy glebochronne, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody	331,22
Lasy wodochronne	1602,95
Lasy wodochronne, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody	975,57
Lasy wodochronne, lasy glebochronne, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody	23,34
Lasy wodochronne, lasy glebochronne, lasy położone w granicach administracyjnych miast i wokół miast	7,29
Lasy wodochronne, stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej	27,1
Lasy wodochronne, lasy położone w granicach administracyjnych miast i wokół miast	4,45
Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody	2014,40
Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, lasy położone w granicach administracyjnych miast i wokół miast	90,16
Lasy stanowiące stałe powierzchnie badawcze i doświadczalne	6,07
Lasy stanowiące drzewostany nasienne, wyłączone z użytkowania rębego	6,25
Lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej	172,26
Lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody	97,43

Funkcja lasu	Nadleśnictwo Choszczno [ha]
Lasy położone w granicach administracyjnych miast i wokół miast	0,65
Lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa państwa	60,21
rezerwaty	35,59
Razem	13319,62

11. Charakterystyka kompleksów leśnych.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 86 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie określenia zasięgu terytorialnego nadleśnictw nadzorowanych przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Szczecinie zasięg terytorialny Nadleśnictwa Choszczno wynosi **1020,96** km².

Lasy Nadleśnictwa Choszczno rozmieszczone są w **219** kompleksach, które w większości przypadków sąsiadują ze sobą poprzez grunty innych zarządców m.in. drogi publiczne, rzeki. W kompleksach leśnych Nadleśnictwa znajdują się liczne enklawy i półenklawy, które wpływają na znaczne rozwiniecie granicy polno-leśnej. Lesistość w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Choszczno wynosi niewiele ponad **14%**.

Tabela 4. Liczba i wielkość kompleksów leśnych (wyłącznie powierzchnia własności Skarbu Państwa).

Wielkość kompleksu [ha]	Liczba kompleksów	Łączna powierzchnia [ha]	Średnia powierzchnia
1	2	3	4
do 1,00	51	28,48	0,56
1,01 - 5,00	62	150,47	2,43
5,01 - 20,00	20	3915,64	195,78
20,01 - 100,00	36	1536,84	42,69
100,01 - 500,00	43	405,12	9,42
500,01 - 2000,00	6	5268,14	878,02
powyżej 2000,00	1	2291,45	2291,45
OGÓLEM	219	13 619,79	38,14

B. FORMY OCHRONY PRZYRODY – ISTNIEJĄCE, PROJEKTOWANE I PROPONOWANE.

Rysunek 6. Tabliczka urzędowa. Pomnik przyrody dąb szypułkowy *Quercus robur*, leśnictwo Dolice oddz. 379 (Fot. M. Owczarczak)

I. Ustawa o ochronie przyrody.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony przyrody jest Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r., poz. 55 ze zm.), która w rozdziale 2 określa formy ochrony przyrody:

1. Parki narodowe.
2. Rezerваты przyrody.
3. Parki krajobrazowe.
4. Obszary chronionego krajobrazu.

5. Obszary Natura 2000.
6. Pomniki przyrody.
7. Stanowiska dokumentacyjne.
8. Użytki ekologiczne.
9. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.
10. Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

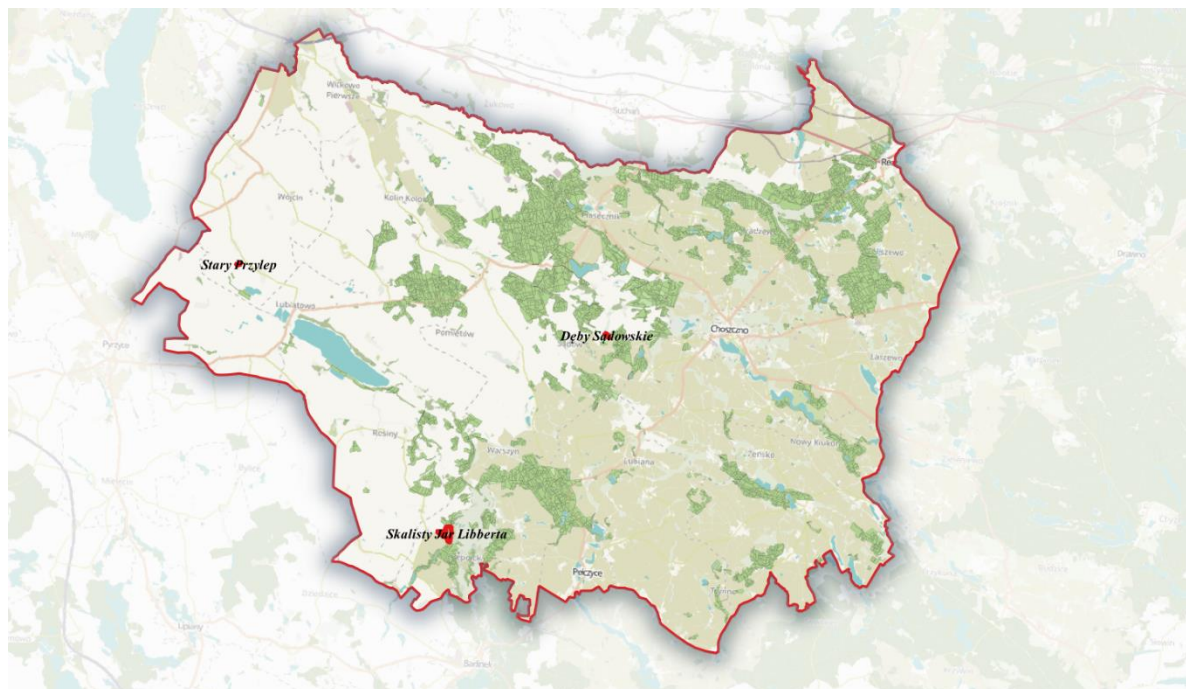
1. Istniejące, projektowane i proponowane formy prawnej ochrony przyrody w Nadleśnictwie Choszczno.

Do istniejących form ochrony przyrody należą:

- Rezerwaty przyrody (2)
- Parki krajobrazowe (1)
- Obszary Natura 2000 (6)
- Obszary chronionego krajobrazu (3)
- Pomniki przyrody (77)
- Użytki ekologiczne (3)
- Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Ochronę bogactwa przyrodniczego proponuje się rozszerzyć o kolejny pomnik przyrody.

2. Rezerwaty przyrody.

Rysunek 7. Położenie rezerwatów przyrody na tle N-ctwa Choszczno.

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Na terenie Nadleśnictwa Choszczno znajdują się dwa rezerваты przyrody.

Rezerwat przyrody „Dęby Sądowskie”

Rezerwat został uznany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 11 kwietnia 1985 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. Nr 7 z 1985 r., poz. 60). Stan prawny został uregulowany i zaktualizowany Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Dęby Sądowskie” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 29 sierpnia 2017 r., poz. 3578).

Rezerwat położony jest na terenie gminy Dolice (powiat stargardzki).

Rysunek 8. Położenie rezerwatu przyrody „Dęby Sądowskie” na tle gruntów Nadleśnictwa.

Cel ochrony:

Zachowanie ekosystemu leśnego z dojrzałym lasem liściastym o charakterze grądu subatlantyckiego *Stellario holostaeae-Carpinetum betuli* z licznymi pomnikowymi okazami drzew.

Opis przedmiotu poddanego ochronie:

Granica rezerwatu jest dobrze widoczna w terenie: przebiega wzdłuż granic płatu lasu z drzewostanem w wieku ponad 150 lat, wyróżniającym się na tle młodników w sąsiednich wydzieleniach, a od północy na krótkim fragmencie przylega do linii kolejowej relacji Szczecin-Poznań. W obiekcie występuje siedlisko przyrodnicze – grąd subatlantycki *Stellario-Carpinetum*. Struktura wiekowa drzewostanu jest zróżnicowana, wiek drzewostanu głównego tworzonego przez

dąb szypułkowy wynosi ponad 250 lat. Okazy tych starych dębów rozmieszczone są równomiernie na całej powierzchni rezerwatu (z 36 okazałych dębów aż 11 funkcjonowało od 1955 r. jako pomniki przyrody), a towarzyszą im ponad 150-letnie graby i wiązy oraz pojedynczo buki i lipy drobnolistne.

Istniejące i potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne dla rezerwatu przyrody „Dęby Sądowskie”:

- zmiany stosunków wodnych, przejawiające się w obniżeniu i wahaniu poziomu wód gruntowych, co może przyspieszać zamieranie najstarszych dębów;
- brak odnowienia naturalnego dębu szypułkowego i starzenie się chronionego drzewostanu;
- zanikanie naturalnych mikrośrodków żerowania i rozrodu bezkręgowych ksylobiontów poprzez usuwanie powalonych pni i martwych drzew;
- niekontrolowana, swobodna penetracja rezerwatu; pozostawianie śmieci oraz niszczenie tabliczek na dębach;
- kłusownictwo;
- zmiana warunków siedliskowych w otoczeniu rezerwatu mogąca mieć wpływ na siedlisko chronione w rezerwacie.

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Rozporządzeniem Nr 122/2006 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 14 listopada 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Dęby Sądowskie” (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 114 z 2006 r., poz. 2168).

Rezerwat przyrody „Skalisty Jar Libberta”

Rezerwat został uznany Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. Nr 33 z 1995 r., poz. 405). Obecny stan reguluje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 2 lutego 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Skalisty Jar Libberta” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 16 lutego 2016 r., poz. 766).

Rezerwat położony jest na terenie gminy Barlinek (powiat myśliborski).

Cel ochrony:

Zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych stanowiska skał wapiennych, zlepieńców, piaskowców i gładów narzutowych wraz z otaczającymi je lasami grądowymi, bukowymi i łęgowymi.

Rysunek 9. Położenie rezerwatu przyrody „Skalisty Jar Libberta” na tle gruntów Nadleśnictwa.

Opis przedmiotu poddanego ochronie:

Jar, zwany wcześniej Wąwozem Trzech Skalek (współczesna nazwa tego rezerwatu pochodzi od nazwiska niemieckiego botanika, który badał ten obszar w latach 30 XX w.) jest unikalnym miejscem na mapie Pomorza Zachodniego. Wąwóz ciągnie się przez 700 metrów. W leśnym otoczeniu można znaleźć bardzo rzadko spotykane w tej części Polski piaskowo-wapienne skałki i głazy narzutowe. Kolumnowe zlepieńce sięgają nawet 4 metrów wysokości. Rezerwat jest pięknie położony – wśród morenowych wzniesień (do 115 m n.p.m.). Ze względu na ukształtowanie terenu, te okolice są popularnie zwane Barlineckimi Bieszczadami. Warto wspomnieć o bogatej roślinności na poziomie runa leśnego - można tutaj spotkać wiele chronionych, rzadkich i cennych gatunków roślin (m.in. obrazki plamiste *Arum maculatum*, fiołka przedziwnego *Viola mirabilis*)

Rysunek 10. Skalki w rezerwacie przyrody „Skalisty Jar Libberta”. (Fot. M. Owczarczak).

Istniejące i potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne dla rezerwatu przyrody „Skalisty Jar Libberta”:

- antropogeniczne procesy erozyjne powodujące destrukcję zbocza i form jego rzeźby;
- pinetyzacja grądu i grądu zboczowego, rzadziej łągu wiązowo-jesionowego, powodowana przez sztuczne wprowadzenie gatunków drzew – głównie świerka, rzadziej sosny i daglezi;
- monotypizacja lasów grądowych spowodowana przez sztuczne nasadzenia jesionu wyniosłego, brzozy brodawkowatej i modrzewia;
- neofityzacja – wkraczanie gatunków obcych takich jak robinia akacjowa oraz w runie niecierpek drobnokwiatowy;
- procesy wydzielania się posuszu czynnego w wyniku żerowania szkodników wtórnych (kornika drukarza, rytownika);
- negatywne skutki eutrofizacji;
- intensywna gospodarka rolna negatywnie wpływająca na środowisko przyrodnicze rezerwatu poprzez eutrofizację, melioracje i przenawożenie agrocenoz w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu;

- bliskie położenie wsi wpływające negatywnie na stan sanitarny rezerwatu oraz jego otoczenia (wyrzucanie odpadów komunalnych oraz opakowań po nawozach).

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Rozporządzeniem Nr 69/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 29 października 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Skalisty Jar Libberta” (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 108 z 2007 r., poz. 1870), zaktualizowany Rozporządzeniem Nr 48/2008 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 14 listopada 2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie ustanowienia planów ochrony dla rezerwatów przyrody (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 96 z 2008 r., poz. 2079).

Tabela 5. Ogólna charakterystyka rezerwatów.

Lp	Nazwa rezerwatu	Dz.Urz (Nr poz.)	Położenie		Typ i podtyp rezerwatu wg dominującego		Powierzchnia [ha] według		Ważniejsze	
			Oddz.	Gmina Leśnictwo	Przedmiotu ochrony	Typu ekosystemu	Dz. U.	Planu u. l.	Zbiorowiska zespoły roślinne	Grupy zwierząt
1.	„Dęby Sądowskie”	Dz. Urz. Woj. Zach. z 29.08. 2017 r., poz. 3578	310Ad	Dolice Ziemomyśl	Fitocenotyczny (PFI) zbiorowisk leśnych (Zl)	Leśny i borowy (EL) lasów nizinnych (lni)	3,10	2,98	<i>Stellario holostea-Carpinetum betuli</i>	-
2.	„Skalisty Jar Libberta”	Dz. Urz. Woj. Zach. z 16.02. 2016r., poz. 766	547a, b, c, d, f, g, i, j, k, l, m, n, o, p, r	Barlinek Płotno	Geologiczny i glebowy (PGg) skal, minerałów, osadów, gleb i wydm (smg)	Leśny (EL) lasów nizinnych (lni)	33,21	33,21	<i>Stellario-Carpinetum; Ficario-Ulmetum; Galio odorati-Fagetum</i>	płazy, gady, ptaki

3. Park krajobrazowy

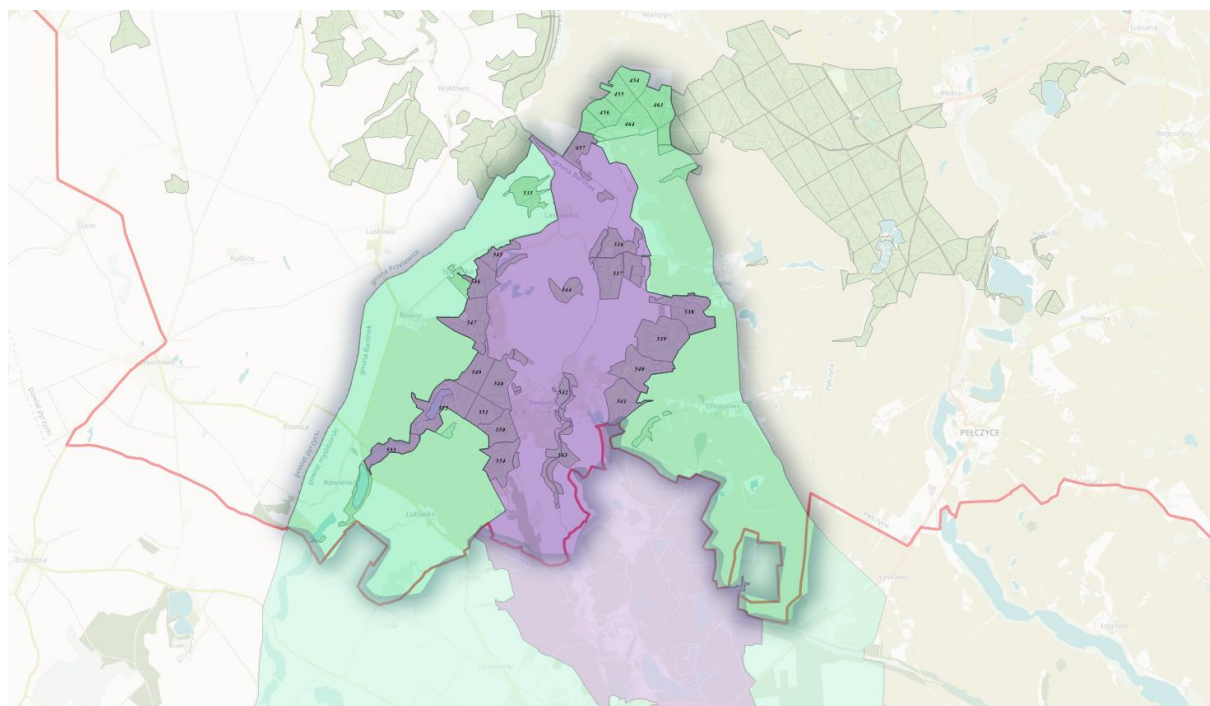
Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości

w warunkach zrównoważonego rozwoju. Na obszarach graniczących z parkiem krajobrazowym może być wyznaczona otulina.

- **Barlinecki Park Krajobrazowy**

Barlinecki Park Krajobrazowy wraz z otuliną ustanowiony został Uchwałą Nr XIX/232/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 września 2020 r. w sprawie Barlineckiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 28.10.2020 r., poz. 4695) i obejmuje obszar o powierzchni 11694,29 ha na terenie gmin: Barlinek (10658,90 ha), Nowogródek Pomorski (561,34 ha), Pełczyce (3380,49). Na obszarach graniczących z parkiem została wyznaczona otulina obejmująca obszar o powierzchni 18809,48 ha.

Został on wydzielony (w części zlokalizowanej na terenie województwa zachodniopomorskiego) z dawnego Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego, ustanowionego Rozporządzeniem Nr 27 Wojewody Gorzowskiego z dnia 23 października 1991 r. (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 14 z 1991 r.).

Rysunek 11. Położenie gruntów Barlineckiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny na tle gruntów Nadleśnictwa.

Tabela 6. Zestawienie powierzchni Barlineckiego Parku Krajobrazowego w Nadleśnictwie Choszczno.

Barlinecki Park Krajobrazowy	Pow. obszaru [ha]	Pow. w zasięgu terytorialnym [ha] Nadleśnictwa	Pow. Nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Powierzchnia parku	11694,29	1509,75	537,55	3,9

Barlinecki Park Krajobrazowy	Pow. obszaru [ha]	Pow. w zasięgu terytorialnym [ha] Nadleśnictwa	Pow. Nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Oddział, pododdział	leśnictwo Dolice oddz.: 529l; leśnictwo Płotno oddz.: 457a-i, ~b, 535j-l, ~a, 536a-k, ~a, ~b, 537a-k, ~b, 538b-d, g-x, ~a, ~b, ~c, 539a-r, ~a, 540a-n, 541a-i, ~b, 542a-d, 543a-j, ~a, ~b, 544a-i, ~a, 545a-f, 546a-j, ~a, ~b, 547a-r, ~a, ~b, ~c, 548a-l, ~a, 549a-g, ~a, ~b, ~c, 550a-h, ~a, ~b, 551a-g, ~a, 552a-n, p, r, ~a, ~b, ~c, 553a-j, ~c, ~d, 554a-k, ~a			
Powierzchnia otuliny	18809,48	2192,52	195,63	1,4
Oddział, pododdział	Leśnictwo Płotno oddz.: 454, 455, 456, 463, 464, 457a*, 471a, c, f, h, i, ~b, 535a-i, m, ~a, 541j, k, 546k*, l-o, 552o, 553k, l, m.			

* część wydzielenia

Szczególnymi celami ochrony parku są:

1. Ochrona wartości przyrodniczych, w tym ekosystemów:
  - a) Puszczy Barlineckiej, w szczególności – drzewostanów żyźnej buczyny pomorskiej i kwaśnej buczyny, łągów olszowych i jesionowych i olsów źródliskowych, muraw kserotermicznych, mezotroficznych zbiorników z podwodnymi łąkami ramienic, torfowisk wysokich z roślinnością torfotwórczą oraz naturalnych dystroficznych zbiorników wodnych,
  - b) doliny rzeki Płoni, w szczególności – zasilanej źródłiskami wraz z kompleksami wilgociolubnej roślinności; pozostałości dużych kompleksów leśnych, bogactwa fauny i szaty roślinnej obejmującej liczną grupę chronionych i rzadkich gatunków zwierząt i roślin oraz zbiorowisk roślinnych,
  - c) jarów i wąwozów ze skałami osadowymi, w szczególności: skałami wapiennymi zlepieńcami, piaskowcami i głazami narzutowymi;
2. ochrona wartości historycznych i kulturowych, w tym:
  - a) obiektów i form tradycyjnego budownictwa szkieletowego,
  - b) swoistego charakteru zabudowy wiejskiej, obiektów związanych z dawnym młynarstwem,
  - c) obiektów kultury materialnej, w szczególności kamieni pamiątkowych, nagrobków;
3. ochrona walorów krajobrazowych, w szczególności:
  - a) układów zieleni komponowanej – parków: podworskich, popałacowych i pocmentarnych, cmentarzy i alei,
  - b) malowniczego polodowcowego krajobrazu moreny czołowej z erozjami wąwozowymi i unikalnymi skałkami zlepieńca wapienno-żwirowego,
  - c) w niewielkim stopniu przekształconego krajobrazu rolniczego,
  - d) starych drzewostanów dębowych.

Celem wyznaczenia otuliny jest ochrona parku przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka.

Na dzień 1.01.2021 r. Park nie posiada planu ochrony.

W trakcie sporządzania jest dokumentacja projektowa oraz projekt planu ochrony Parku.

4. Obszary Natura 2000

Natura 2000 jest przyjętym przez Unię Europejską systemem ochrony wybranych elementów przyrody, najważniejszych z punktu widzenia całej Europy. System ten nie ma zastępować systemów krajowych, ale je uzupełniać – dawać merytoryczne podstawy do zachowania dziedzictwa przyrodniczego w skali kontynentu. Polega na wybraniu (wg określonych kryteriów), a następnie objęciu skuteczną ochroną określonych obszarów. Podstawę do wybrania i ochrony obszarów zaliczanych do systemu Natura 2000 stanowią dwie dyrektywy europejskie: Dyrektywa Ptasia i Dyrektywa Siedliskowa:

- **Dyrektywa Rady 2009/147/WE** (Wild Birds Directive) z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywa Ptasia). W myśl tej dyrektywy powołuje się **Obszary Specjalnej Ochrony (OSO)**.
- **Dyrektywa Rady 92/43/EWG** (Habitat Directive) z dnia 21 maja 1992 r. o ochronie naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory (tzw. Dyrektywa Habitatowa bądź Siedliskowa). Dyrektywa ta zobowiązuje kraje Unii Europejskiej do typowania terenów ważnych dla ochrony gatunków oraz siedlisk jako **Specjalnych Obszarów Ochrony (SOO)**.

W dniu 28 listopada 2019 r. Komisja Europejska zatwierdziła Obszary Mające Znaczenie dla Wspólnoty. Z chwilą zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską obszar podlega wszystkim przepisom ustaw. Wyznaczenie obszarów siedliskowych (SOO) nastąpi w drodze rozporządzenia Ministra Środowiska.

Rozporządzeniami Ministra Środowiska wyznaczono obszary specjalnej ochrony ptaków.

Art. 33. 1. Ustawy o Ochronie Przyrody zabrania podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla ochrony których został wyznaczony obszar Natura 2000.

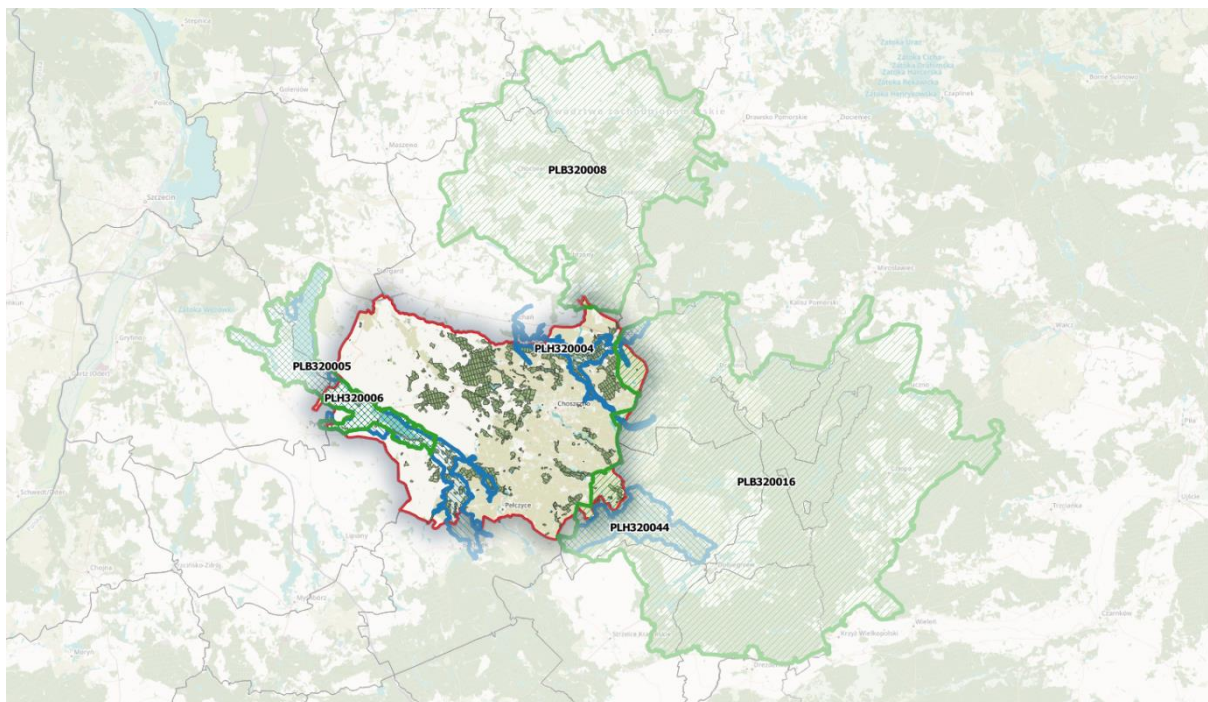
Przepis ten stosuje się odpowiednio dla projektowanych obszarów Natura 2000.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Choszczno znajdują się:

- specjalne obszary ochrony siedlisk mające znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej OZW (SOO):
  - **Dolina Iny koło Recza PLH320004;**
  - **Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006;**
  - **Lasy Bierzwnickie PLH320044;**
- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO):
  - **Jezioro Miedwie i okolice PLB320005;**

- **Ostoja Ińska PLB320008;**
- **Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016.**

Rysunek 12. Położenie N-ctwa Choszczno w zasięgu obszarów sieci Natura 2000.

Tabela 7. Zestawienie zbiorcze powierzchni obszarów Natura 2000 w Nadleśnictwie Choszczno.

	Powierzchnia [ha]	
Sumaryczna powierzchnia obszarów Natura 2000	3406,00	% pow. nadleśnictwa
Rzeczywista powierzchnia obszarów Natura 2000	3251,46	22,2

Tabela 8. Zestawienie wspólnych powierzchni [ha] obszarów Natura 2000.

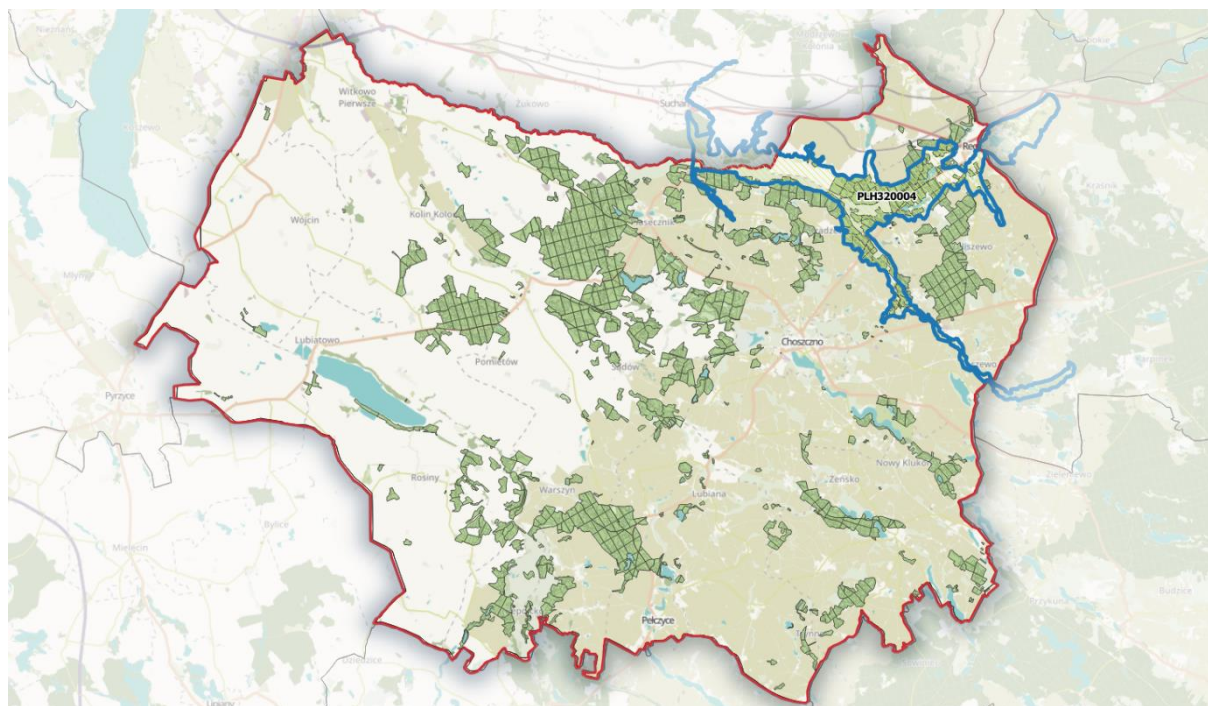
	PLH320004	PLH320006	PLH320044	PLB320005	PLB320008	PLB320016
PLH320004	X	-	-	-	-	21,93
PLH320006	-	X	-	132,61	-	-
PLH320044	-	-	X	-	-	-
PLB320005	-	132,61	-	X	-	-
PLB320008	-	-	-	-	X	-
PLB320016	21,93	-	-	-	-	X

- **Dolina Iny koło Recza PLH320004**

Obszar o powierzchni 4471,82 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Iny koło Recza (PLH320004) (Dz. U. z dnia 9.08.2018 r., poz. 1528).

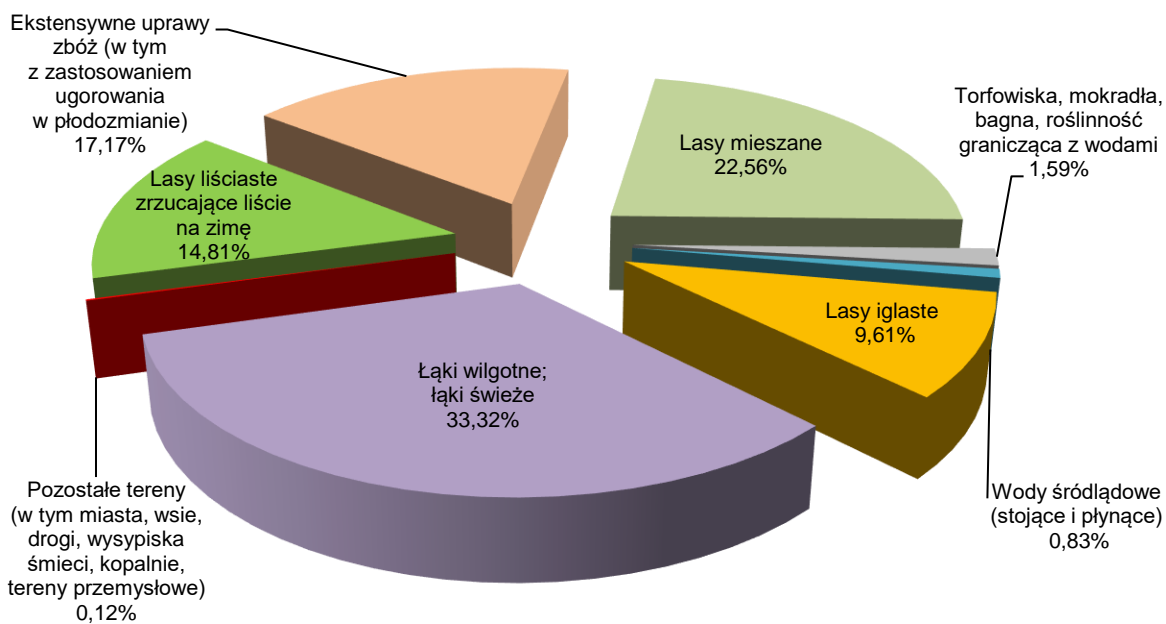
Tabela 9. Zestawienie powierzchni SOO Dolina Iny koło Recza PLH320004.

Dolina Iny koło Recza PLH320004	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Choszczno	4471,82	3084,13	1499,70	11,0
Oddział, pododdział	<p>leśnictwo Recz oddz.: 4a-m, ~a, ~b, 5d-m, ~b, ~c, 6~b, 8f-k, ~a, 17a-d, ~a, 18a-k, ~a, ~b, 19a-h, ~a, ~b, 19Aa-d, ~a, ~b, 20a-i, ~a, ~b, 21a-f, ~a, ~b, ~c, 22a-k, ~a, ~b, 23a-f, ~a, ~b, 24a-h, ~a, ~b, ~c, 25a-g, ~a, ~c, ~d, 26a-f, ~a, ~b, 27a-z, ax, ~a, ~b, 28a-k, ~a, ~b, ~c, 30c-i, m, n, p, r, s, ~a, 31a-i, ~a, 32a-i, ~a, ~b, 33a-g, ~a, ~b, ~c, 43a-d, 44a-j, ~a, ~b, ~c, 45a-g, ~a, 46a-h, ~a, ~b, 50a-c, i, 51d-k, m-s, ~a, ~b, 52a, 53a, b, ~b, ~d, 54a-c, ~a, ~b, 57a, 97w, x, y;</p> <p>leśnictwo Sławęcín oddz.: 11a, b, d-k, ~a, 12a-f, ~a, 13a, b, ~a, ~b, 14a-c, 15a-h, ~a, ~b, 16a, b, ~a, ~b, ~c, 34a-f, ~a, ~b, 35a-i, ~a, ~b, 36a-i, ~a, ~b, ~c, 37a-m, ~a, ~b, ~c, 38a-x, ~a, ~b, 39a-g, ~a, ~b, 40a-f, ~a, ~b, 41a-h, ~a, ~b, 42a-f, ~a, ~b, 47a-g, ~a, ~b, ~c, 48a-f, ~a, ~b, ~c, 49a-k, ~a, 55a-i, ~a, 93a-j, l, ~c, ~d, 98a-f, l, m, ~b, 99a-d, g, r, ~b, 100a-c, ~a, ~b, 101a, ~b, ~c, 102a-c, m, ~a, ~b, 103a-c, ~c, ~d, 104a-f, ~a, ~b, ~c, 105a-h, ~a, ~b, 106a-c, ~a, ~b, 111a-g, ~a, ~b, ~c, 112a-m, ~a, ~b, 113a-j, ~a, ~b, 114a-l, ~a, ~b, ~c, 115a-f, ~a, ~b, 116a-k, ~a, ~b, ~c, 117a-n, ~a, ~b, ~c, ~d, 118a-t, ~a, 119a-m, ~a, ~b, 121b-i, k, l, o, p, ~c, ~d, 122a-l, ~a, ~b, 123a-i, ~a, 134a;</p> <p>leśnictwo Brańców oddz. 142a-c, g, ~a, 143a-g, ~a, 145a, b, h, i, j, ~c, ~d, 149a-c, j, n, o, r, y, ~c, ~d, 151d-i, l-o, ~a, ~b, 152c, f, g, h, j, ~a, ~c, ~d, 153d.</p>			

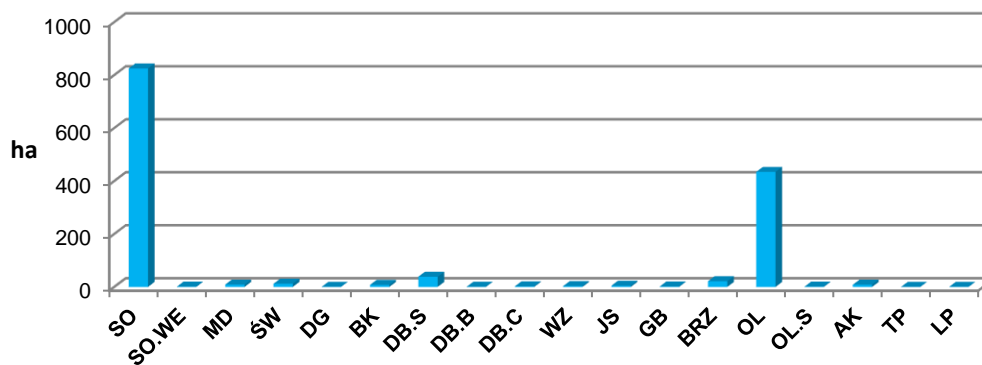
Rysunek 13. Położenie SOO PLH320004 na tle Nadleśnictwa Choszczno.

Ogólna charakterystyka obszaru

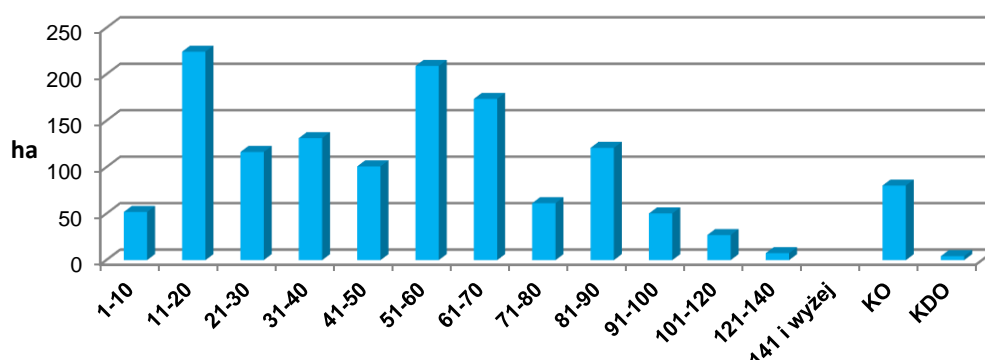
Rysunek 14. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004 (wg SDF).

Udział gatunków panujących:

Rysunek 15. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących w obszarze PLH320004.

Struktura wiekowa:

Rysunek 16. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLH320004.

Opis obszaru¹¹:

Teren ostoi ciągnie się od miejscowości Recz do drogi Suchań-Piasiecznik, obejmując środkowy fragment doliny rzeki Iny oraz jej dopływów: rzek Reczanki, Wardynki, Stobnicy i mniejszych strumieni. Ponadto w obszarze występują nieliczne naturalne jeziora, których łączna powierzchnia wynosi ok. 56 ha. Są one zlokalizowane głównie w bocznych dolinach: w rynnę wapnickiej, w sąsiedztwie miejscowości Rajsko, a także w okolicy Chełpy i w górnym biegu rzeki Wardynki. Doliny rzeczne porożcinane są przez płaskie i faliste wysoczyzny morenowe. Na zboczach dolin wykształciły się formy erozyjne i akumulacyjne formy wodnolodowcowe, stanowiące obecnie miejsca wydobywania się na powierzchnię wód podziemnych, występowania mokradeł i cieków. W formach erozyjnych zgromadzony jest torf, trawertyny i mady rzeczne. Złoże torfu „Dolina Iny” należy do największych w regionie, natomiast w dolinie Reczanki i Wardynki zlokalizowane są najgłębsze i najbardziej aktywne hydrologicznie torfowiska źródłiskowe, których bogate w węglan wapnia wody podziemne wydobywają się pod znacznym ciśnieniem hydrostatycznym. Efektem takich warunków hydrologicznych jest wykształcenie się i dominacja w strukturze siedlisk przyrodniczych formacji łągowych przy źródłach i na dnach dolin, natomiast na morenowych zboczach dolin głównych i w rozcięciach erozyjnych przeważają dobrze wykształcone grądy i buczyny. Ponadto w ostoi występują wilgotne i zmiennowilgotne łąki z roślinnością typową dla siedlisk zasobnych w wapń. Wypływy wód podziemnych przyczyniły się także do wykształcenia młaków źródłiskowych z roślinnością typową dla mechowiskowych torfowisk węglanowych. Obrzeża dolin, utworzone m. in. przez ozy, kemy, terasy akumulacyjne, są zalesione lub porośnięte przez roślinność ciepłolubną i napiaskową (murawy kserotermiczne oraz półnaturalne suche łąki).

¹¹ Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004

Jakość i znaczenie¹²

Łącznie stwierdzono w ostoi występowanie 13 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej oraz 8 gatunków z Załącznika II tej dyrektywy. Ponadto ostoja stanowi cenny korytarz ekologiczny regionalny i ponadregionalny, intensywnie wykorzystywany przez ptaki migrujące.

Przedmioty ochrony:

- Siedliska przyrodnicze

Tabela 10. Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Dolina Iny koło Recza PLH320004 (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia wydziełów, w których zinventaryzowano siedlisko w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
1	2	3	4	5	6
1.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	C	5	3,25
2.	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosienniczników	C	-	-
3.	3270	Zalewane muliste brzegi rzek	C	-	-
4.	6410	Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe	C	-	-
5.	6430	Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne	C	-	-
6.	6510	Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	A	-	-
7.	7220*	Źródlika wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>	B	3	0,08
8.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	C	3	11,93
9.	9130	Żyzne buczyny	B	-	-
10.	9160	Grąd subatlantycki	C	-	-
11.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	C	6	11,92
12.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe	B	152	279,34
13.	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	C	-	-

* siedliska o znaczeniu priorytetowym

¹² Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004

- **Gatunki roślin i gatunki zwierząt**

Tabela 11. Zestawienie gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Dolina Iny koło Recza PLH320004.

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Informacje dotyczące stanowisk gatunków na gruntach Nadleśnictwa, w granicach SOO.
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG		
1163 Głowacz białołety B	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym.	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1149 Koza C	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym.	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1042 Zalotka większa C	Zasiedla obszary torfowiskowe, chętnie przebywa również w środowiskach o podobnym charakterze: leśnych jeziorkach i bagnach.	Na gruntach Nadleśnictwa w granicach SOO stwierdzono 4 stanowiska gatunku.
1060 Czerwończyk nieparek C	Gatunek związany ze środowiskiem wilgotnych łąk i torfowisk niskich.	Na gruntach Nadleśnictwa w granicach SOO stwierdzono 6 stanowisk gatunku.
1188 Kumak nizinny C	Zasiedla zbiorniki wodne. Spotkać go można nie tylko w dużych stawach i jeziorach, ale również w bardzo małych zbiornikach wodnych, nawet w okresowych, szybko wysychających kałużach i koleinach dróg polnych.	Na gruntach Nadleśnictwa w granicach SOO stwierdzono 2 stanowiska gatunku.
1099 Minóg rzeczny B	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym.	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1096 Minóg strumieniowy B	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym.	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1355 Wydra C	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym.	Na gruntach Nadleśnictwa w granicach SOO stwierdzono 7 stanowisk gatunku.

Plan zadań ochronnych:

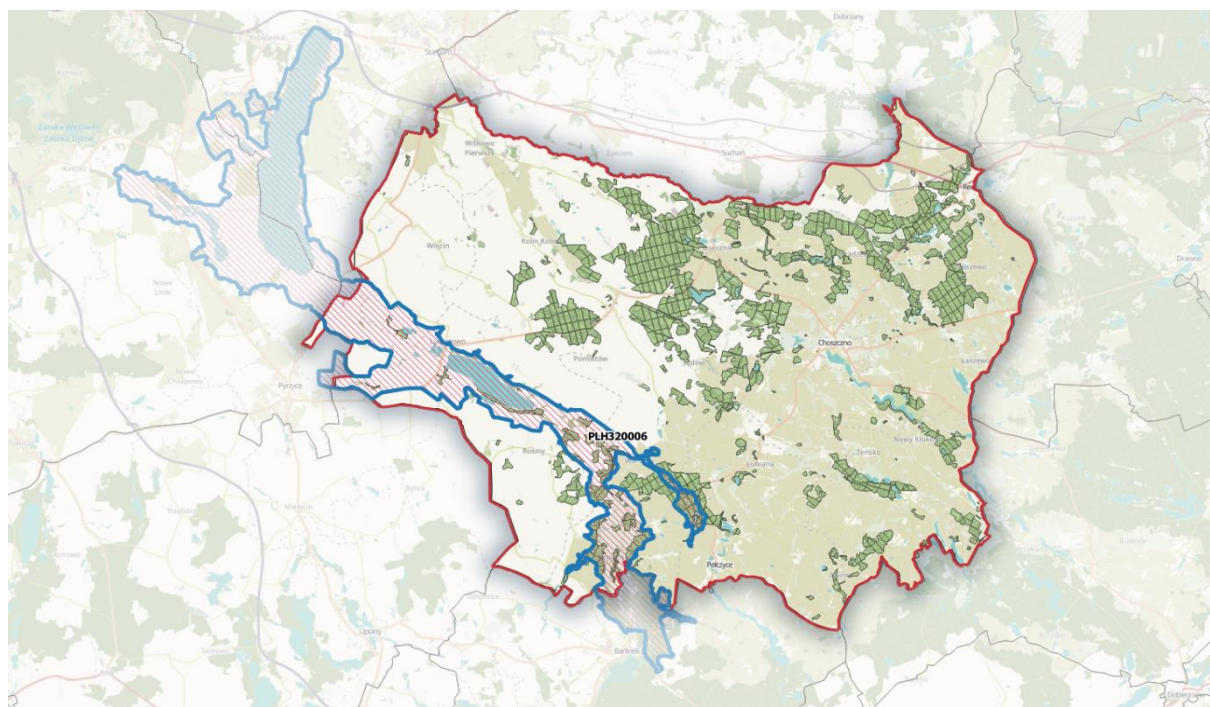
Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004 (Dz. Urz. Woj. Zach.

z 2014 r., poz. 1918). Pewne zmiany dotyczące wybranych zapisów ww. dokumentu wprowadza Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 25 maja 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 28 maja 2018 r., poz. 2604).

- **Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006**

Obszar o powierzchni 20910,76¹³ ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2020/97 z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie przyjęcia trzynastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2019) 8586). Dla tego typu obszaru można stosować pełną procedurę z art. 6 Dyrektywy Siedliskowej. Wydaniem rozporządzenia Ministra Środowiska obszar ten formalnie stanie się Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk.

Rysunek 17. Położenie SOO PLH320006 na tle N-ctwa Choszczno.

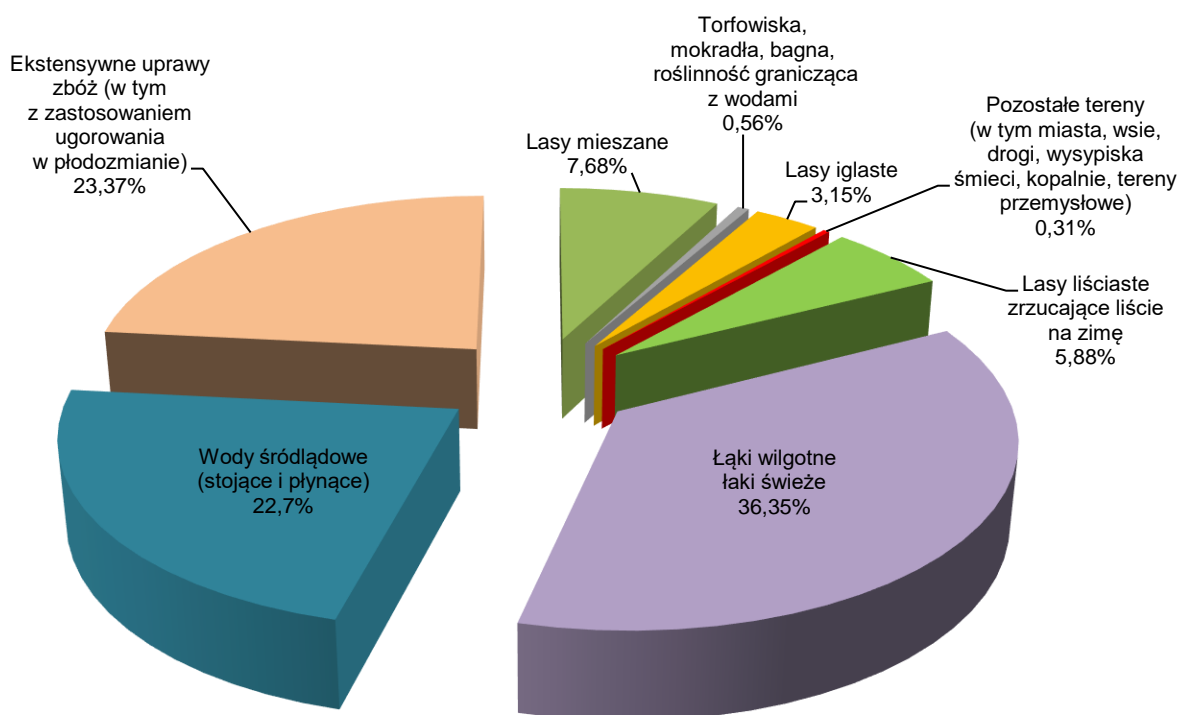
Tabela 12. Zestawienie powierzchni SOO Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006.

Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Choszczno	20910,76	8852,24	1561,58	11,5

¹³ Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006 aktualizacja 01.2021

Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Oddział, pododdział	<p>leśnictwo Dolice oddz.: 350a-j, ~a, ~b, ~c, 503a-p, ~a, ~b, 504a-j, ~a, ~b, 505a-g, ~a, 506a-j, ~a, ~b, 507a-g, 508a-g, ~a, 509a-p, ~a, ~b, 510a-i, ~a, 511a-y, ~a, ~b, ~c, 512a-t, ~a, ~b, ~c, ~d, ~f, 516a-f, t, w, ~a, ~b, 517a-f, l, ~a, ~b, ~c, 529a-m, ~a, ~b, 530a-f, ~a, ~b, 531a-i, ~a, ~b, ~c, 532a-h, ~a;</p> <p>leśnictwo Płotno oddz.: 453d-n, 457a-i, ~a, ~b, 459f-i, ~b, ~c, 466d, f, ~d, 467b-n, ~c, ~d, ~f, 475c, f, h, j, ~a, ~b, 476a-h, ~c, ~d, ~f, 481f, g, h, ~c, ~d, 482b, c, f-l, ~a, ~b, ~c, ~g, ~h, ~i, 483c, d, ~c, ~d, 484g, ~c, ~d, 486a-d, g-l, o, p, r, w, ~a, ~b, ~c, 487a-h, ~a, ~b, ~c, 488a-j, ~a, 489a-c, ~a, ~b, 491c-j, ~c, ~d, ~f, 492a-g, ~a, ~b, ~c, ~d, ~f, ~g, 493a-k, ~a, ~b, ~c, ~d, ~f, 495b, f, g, h, k, ~a, ~b, 496a-i, ~a, ~b, ~c, 497a-m, ~a, ~b, ~c, 500c, f, ~c, 501a-d, ~a, ~b, 502a-j, l, ~a, ~b, ~c, 513a-j, ~a, ~b, 514a-j, 515a-k, ~a, 521a-l, ~a, ~b, 522a-r, ~a, 535a-m, ~a, 536a-k, ~a, ~b, 537a-k, ~a, ~b, 538c, d, h, i, k-x, ~a, ~b, ~c, 539a-r, ~a, 540a-n, 541a-i, ~b, 542a-d, 543a-j, ~a, ~b, 544a-i, ~a, 545a-f, 546a-m, ~a, ~b, 547a-r, ~a, ~b, ~c, 548a-l, ~a, 549a-g, ~a, ~b, ~c, 550a-h, ~a, ~b, 551a-g, ~a, 552a-n, r, ~a, ~b, ~c, 553a-j, ~a, ~b, ~c, ~d, 554a-k, ~a.</p>			

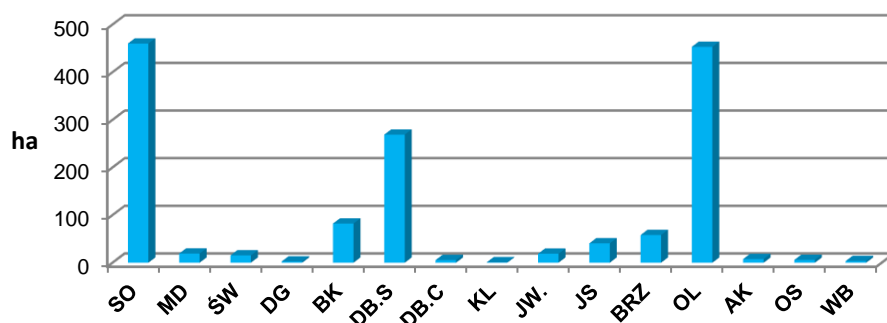
Ogólna charakterystyka obszaru

Rysunek 18. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006 (wg SDF).

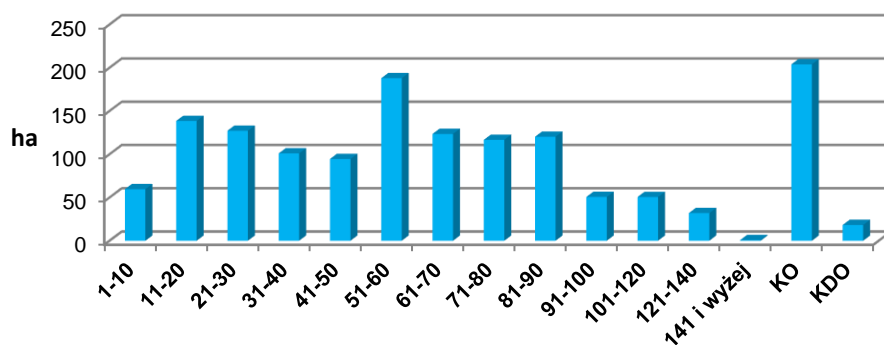

Udział gatunków panujących:

Rysunek 19. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących w obszarze PLH320006.

Struktura wiekowa:

Rysunek 20. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLH320006.

Opis obszaru¹⁴:

Ostoja obejmuje dolinę rzeki Płoni (od źródeł w rejonie Barlinka do miejscowości Kołbacz) i jej dopływów- Strzelicy i Krzekny. W dolinie Płoni znajduje się jedno z największych w Polsce jezior- Jezioro Miedwie (ok. 35 km²), które stanowi ujęcie wody pitnej dla miasta Szczecin.

Obszar zróżnicowany jest na dwie jednostki o odmiennej genezie, budowie geomorfologicznej i strukturze siedlisk. Pierwsza z nich, „źródłiskowa dolina Płoni” obejmuje przełom górnego odcinka rzeki przez morenę czołową. Porośnięta jest grądami, kwaśnymi buczynami oraz lasami mieszanymi, sąsiadującymi z murawami kserotermicznymi i płatami suchych dąbrów. Występują tu także suche,

¹⁴ Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006

piaszczyste wzgórza zajęte przez bory mieszane i mezofilne łąki oraz torfowiska z udziałem łąk wilgotnych i zmiennowilgotnych. Wokół źródeł bogatych w węglan wapnia wytworzyły się trawertyny i torfy źródłiskowe. Drugą jednostką wyróżnioną w ostoje jest „basen Pra-Miedwia”, obejmująca dolinę Płoni i Krzekny w obrębie tzw. plejstocenijskiego zastoiska wodnego i moreny dennej. Są to równiny o bardzo żyznych glebach (czarne ziemie pyrzyckie) powstałe w wyniku sztucznego obniżenia poziomu wody wielkiego jeziora (Pra-Miedwia). W głębszych partiach zbiornika wykształciły się jeziora typu ramienicowego m. in. Miedwie, Płoń, Będgoszcz, Zaborsko, Żelewo i Żelewko. W rejonie Jeziora Płoń rozwinęły się kompleksy bagiennych olsów i łągów oraz żyzne łągi wiązowe i grądy, natomiast na eksponowanych zboczach występują murawy kserotermiczne.

Jakość i znaczenie¹⁵

Ostoja obejmuje rozległe korytarze ekologiczne o randze ponadregionalnej (dolina Płoni) i regionalnej (dolina Krzekny), bardzo intensywnie wykorzystywane przez ptaki migrujące. Stwierdzono występowanie 17 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 6 gatunków z Załącznika II tej dyrektywy. Do najważniejszych biotopów należą mokradła węglanowe wykształcone w wodach i na brzegach jezior oraz rozległe szuwały kłociowe. Do walorów obszaru należy także dobrze zachowany pasmowy układ biotopów, obejmujący pełną gamę typowych zbiorowisk roślinnych z charakterystycznymi gatunkami.

Przedmioty ochrony:

- Siedliska przyrodnicze

Tabela 13. Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006 (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia wydziałów, w których zinventaryzowano siedlisko w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
1	2	3	4	5	6
1.	3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic	A	-	-
2.	3150	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	C	1	2,92
3.	6120*	Ciepłolubne, śródłądowe murawy napiaskowe	C	-	-
4.	6210*	Murawy kserotermiczne (priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków)	B	-	-

¹⁵ Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia wydziełów, w których zinventaryzowano siedlisko w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
5.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	B	-	-
6.	6430	Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne	C	-	-
7.	6510	Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	C	2	1,49
8.	7210*	Torfowiska nakredowe	B	-	-
9.	7220*	Źródlika wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>	B	-	-
10.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	C	2	0,31
11.	9110	Kwaśne buczyny	B	5	11,26
12.	9130	Żyzne buczyny	C	8	15,55
13.	9160	Grąd subatlantycki	B	7	10,51
14.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	B	79	181,52
15.	9190	Kwaśne dąbrowy	B	7	18,42
16.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe	B	151	356,03
17.	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	C	-	-

* siedliska o znaczeniu priorytetowym

- **Gatunki roślin i gatunki zwierząt**

Tabela 14. Zestawienie gatunków roślin i gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006.

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Informacje dotyczące stanowisk gatunków na gruntach Nadleśnictwa, w granicach SOO.
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG		
1088 Kozioróg dębosz C	Preferuje dobrze nasłonecznione, ponad 100-letnie drzewa, rosnące pojedynczo lub w niewielkich skupiskach. Lubi też	Brak informacji o stanowiskach gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.

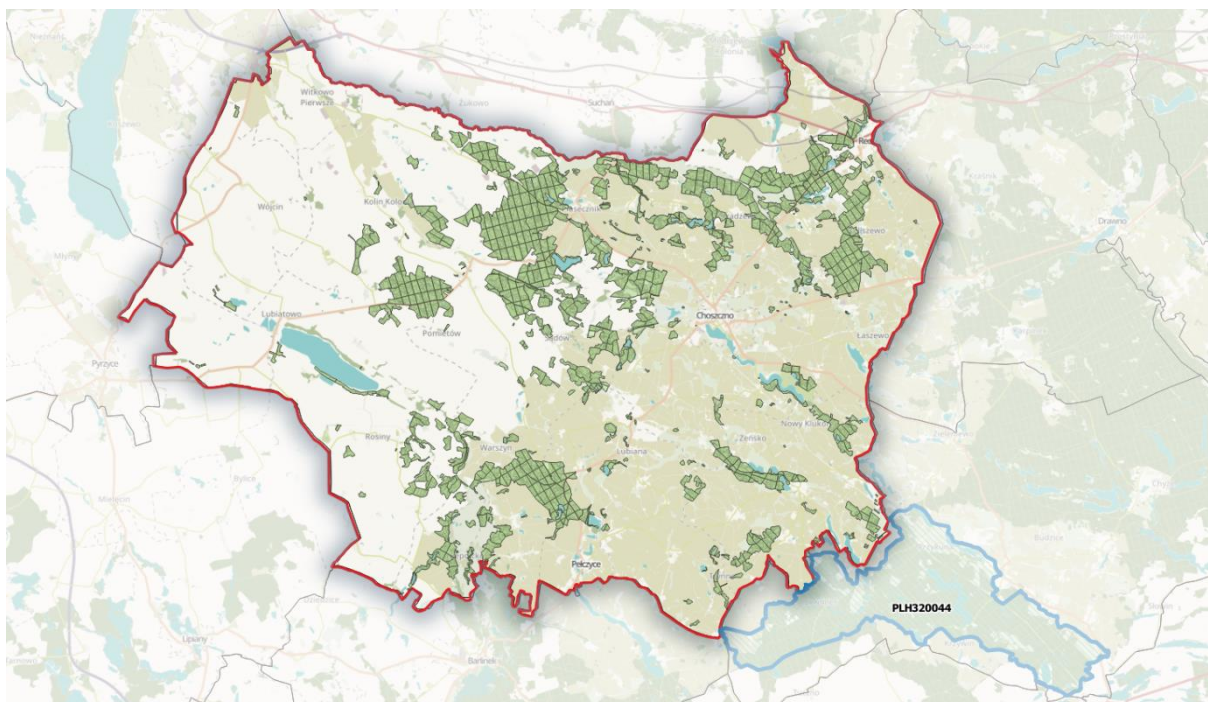
Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Informacje dotyczące stanowisk gatunków na gruntach Nadleśnictwa, w granicach SOO.
	stare, dobrze prześwietlone dąbrowy. Spotkać go można tylko na żywych drzewach.	
1903 Lipiennik Loesela B	Torfowiska i bagna między poduszkami mchów z podłożem węglanowym,	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1614 Selery błotne A	Występuje nad brzegami wód, zwłaszcza jezior, w zbiorowiskach niskiej roślinności zalewanej poza sezonem wegetacyjnym oraz w lukach w szuwarach.	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1130 Boleń C	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym.	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1149 Koza C	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym.	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1188 Kumak nizinny B	Gatunek związany ze zbiornikami wodnymi. Spotkać go można nie tylko w dużych stawach i jeziorach, ale również w bardzo małych zbiornikach wodnych, nawet w okresowych, szybko wysychających kałużach i koleinach dróg polnych.	Na gruntach Nadleśnictwa w granicach SOO stwierdzono 4 stanowiska gatunku.

Plan zadań ochronnych:

Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 4 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006 (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2014 r., poz. 1660). Pewne zmiany dotyczące wybranych zapisów ww. dokumentu wprowadza Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 4 sierpnia 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 7 sierpnia 2017 r., poz. 3458).

- **Lasy Bierzwnickie PLH320044**

Obszar o powierzchni 8792,30 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2020/97 z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie przyjęcia trzynastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2019) 8586). Dla tego typu obszaru można stosować pełną procedurę z art. 6 Dyrektywy Siedliskowej. Wydaniem rozporządzenia Ministra Środowiska obszar ten formalnie stanie się Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk.

Rysunek 21. Położenie SOO PLH320044 na tle N-ctwa Choszczno.

Tabela 15. Zestawienie powierzchni SOO Lasy Bierzwnickie PLH320044.

Lasy Bierzwnickie PLH320044	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Choszczno	8792,30	9,64	-	-

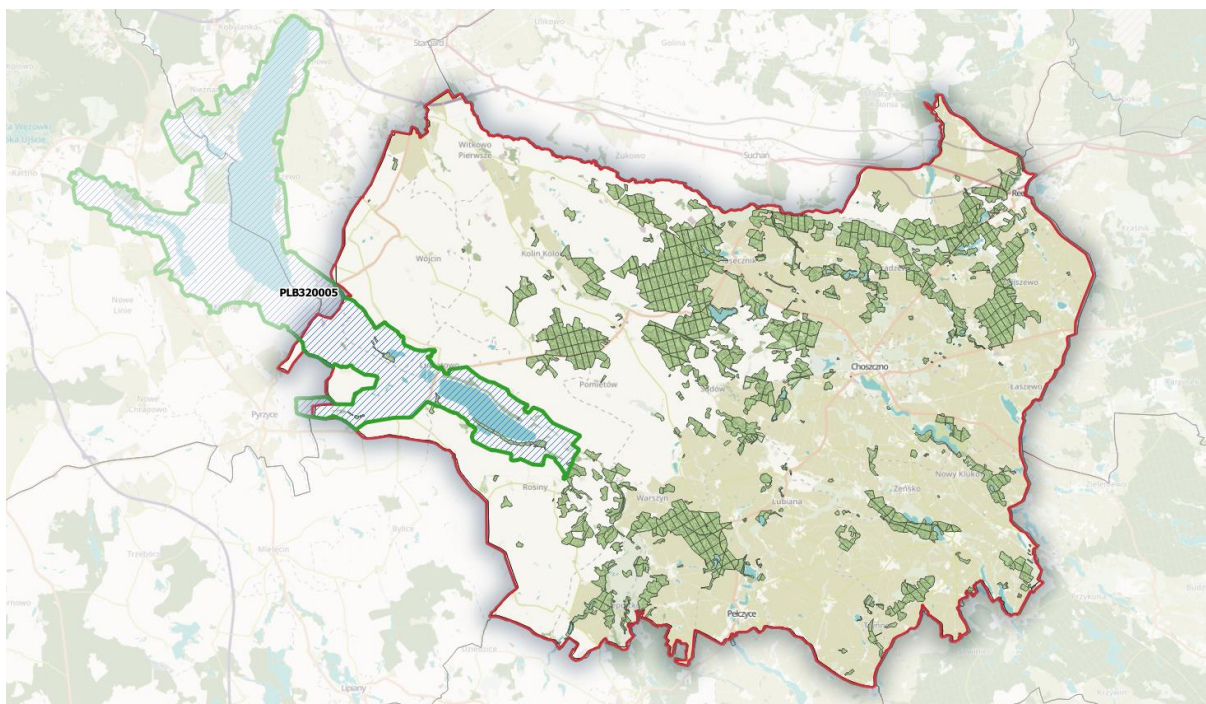
- **Jezioro Miedwie i okolice PLB320005**

Obszar o powierzchni 16510,98 ha ustanowiony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229 z 2004 r., poz. 2313).

Tabela 16. Zestawienie powierzchni OSO Jezioro Miedwie i okolice PLB320005.

Jeziorno Miedwie i okolice PLB320005	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Choszczno	16510,98	5579,44	135,94	1,0
Oddział, pododdział	leśnictwo Dolice oddz.: 350a-j, ~a, ~b, ~c, 503a-p, ~a, ~b, 504a-j, ~a, ~b, 505a-g, ~a, 506a-g, ~b, 511a, d.			

Rysunek 22. Położenie OSO PLB320005 na tle N-ctwa Choszczno.

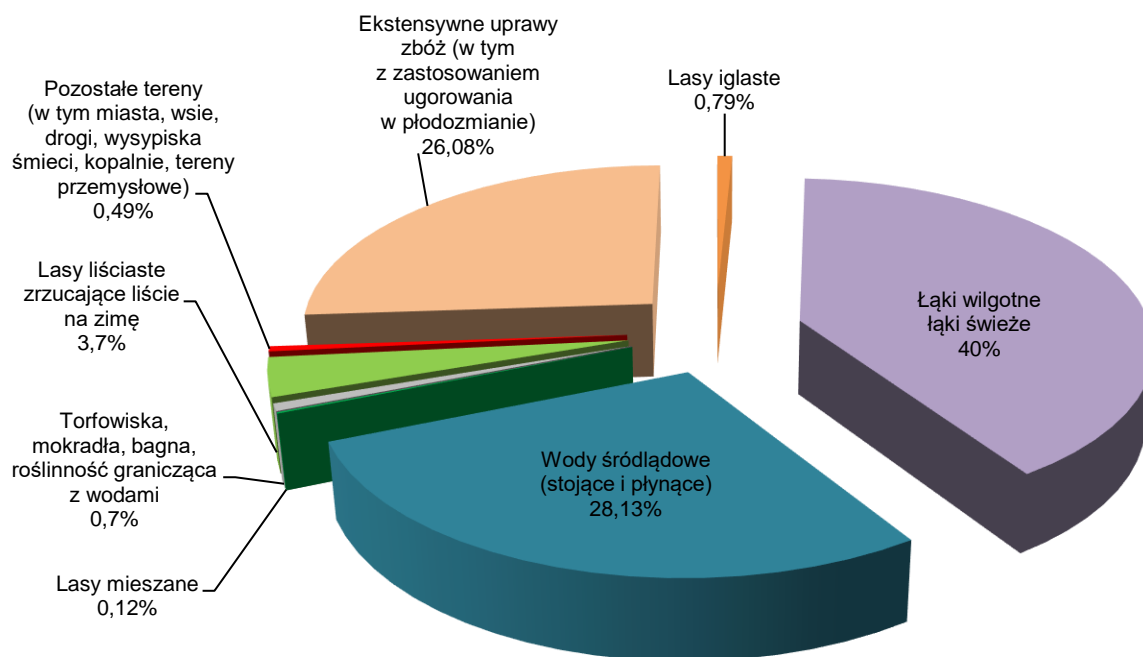
Opis obszaru¹⁶:

Do ostoi włączono jeziora: Miedwie, Żelewko, Będgoszcz i część jez. Płoń. Ponadto w granicach obszaru znalazła się również rzeka Płonia i kanał Płoński. Tereny lądowe w większości pokryte są ekstensywnie użytkowanymi łąkami, w części południowo-zachodniej znajduje się torfowisko węglanowe, a w części wschodniej – las olszowy. Jezioro Miedwie jest najniższym położonym polskim jeziorem. Stanowi rezerwuuar wody pitnej dla Szczecina, prowadzona jest na nim gospodarka rybacka.

¹⁶ Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice PLB320005

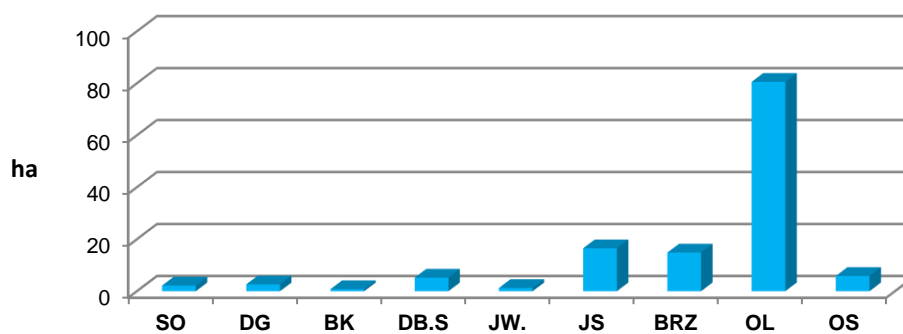

Ogólna charakterystyka obszaru

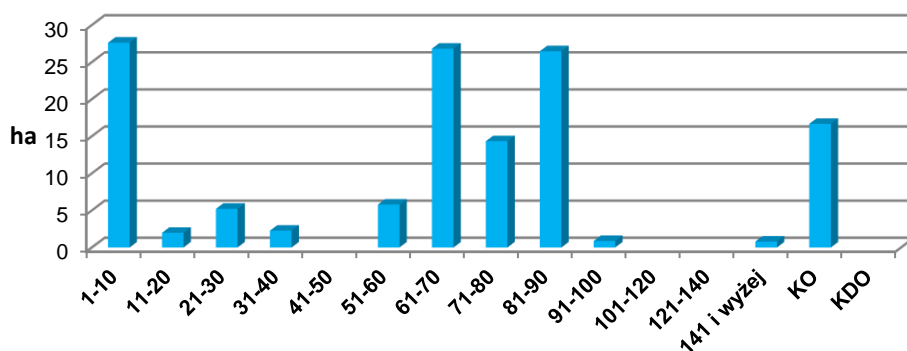
Rysunek 23. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Jezero Miedwie i okolice PLB320005 (wg SDF).

Udział gatunków panujących:

Rysunek 24. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących w obszarze PLB320005.

Struktura wiekowa:

Rysunek 25. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLB320005.

Jakość i znaczenie¹⁷

Ostoja ptasia o randze europejskiej E06. Stwierdzono tu występowanie co najmniej 25 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi.

Przedmioty ochrony:

Tabela 17. Zestawienie gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony w OSO Jezioro Miedwie i okolice PLB320005 (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG		
A294 Wodniczka C	Zamieszkuje żyzne torfowiska, podmokłe, rozległe łąki porośnięte turzycą z nielicznymi krzewami oraz rozlewiska nie głębsze niż 10–15 cm.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A051 Krakwa B	Gatunek zasiedlający bagna, tereny podmokłe, doliny rzek i brzegi zbiorników wodnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A041 Gęś białoczelna C	Zabagniona i bezdrzewna tundra i tajga, na których ma lęgowiska (powraca na nie w marcu i kwietniu). Zimuje w licznych parotysięcznych koloniach nad zbiornikami wodnymi np.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.

¹⁷ Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice PLB320005

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
	stawami, gdzie nocuje oraz na rozległych polach i pastwiskach.	
A043 Gęgawa C	Gatunek zasiedlający bagna, tereny podmokłe i brzegi zbiorników wodnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A039 Gęś zbożowa C	Zimuje na terenach pokrytych niską roślinnością zielną szukając nieużytków, odludnych wybrzeży, rozległych pól i pastwisk, jak i wód otwartych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A021 Bąk C	Zbiorniki wodne z szerokimi szuwarami: naturalne jeziora, stawy hodowlane, gliniarki, starorzecza, podmokłe trzcinowiska.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A197 Rybitwa czarna C	Zasiedla starorzecza i rozlewiska oraz spokojne zatoki, z roślinnością pływającą niezbędną do założenia gniazd.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A081 Błotniak stawowy C	Zasiedla trzcinowiska wokół jezior i stawów rybnych, torfowiska z zaroślami wierzbowymi, oczka wodne wśród pól uprawnych, gęsto obrośnięte szuwarami tereny podmokłe, zbiorniki zaporowe, starorzecza, wiklinowe zarośla.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A084 Błotniak łąkowy C	Otwarte przestrzenie, łąki, bagna, ugory w dolinach rzecznych, kompleksy roślinności szuwarowej z wysokimi turzycami i torfowiska z miejscami porastającą brzozą niską, wierzbą rokitą.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A038 Łabędź krzykliwy C	Gniazduje na niewielkich i płytkich zbiornikach wodnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A125 Łyska C	Słodkie lub słonawe zbiorniki zarośnięte trzciną lub sitowiem z oczkami czystej wody, również niezamarzające rzeki.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A127 Żuraw B	Miejsca lęgowe stanowią siedliska podmokłe. Kluczowym miejscem są śródlądne mokradła oraz zabagnione doliny rzeczne i brzegi zbiorników wodnych, w tym jezior i stawów rybnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A022 Bączek C	Prowadzi skryty i cichy tryb życia na rozległych, ale też	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
	mniejszych, trzcinowiskach okolic stawów, bagien i starorzeczy lub w wiklinie nadrzecznych brzegów.	występowania gatunku.
A272 Podrózniczek C	Preferuje miejsca wilgotne, nadbrzeżne zarośla, zakrzewione, podmokłe łąki, skraje lasów i parki. Najczęściej widywany jest w gęszczy trzcinowisk.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A073 Kania czarna C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową. Osiedla się w pobliżu terenów otwartych z dużą ilością zbiorników wodnych; gniazda buduje w niewielkiej odległości od skraju lasu (50-100 m); żeruje głównie nad wodą.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A074 Kania ruda C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową. Preferuje starsze drzewostany liściaste z terenami otwartymi, szczególnie w pobliżu zbiorników wodnych; żeruje głównie poza lasem.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa potwierdzono 1 stanowisko gatunku.
A140 Siewka złota C	Tundra, lasotundra, w strefie umiarkowanej bagna. Na zimowiskach pola uprawne, pastwiska i łąki.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A005 Perkoz dwuczuby C	Jeziora i stawy, rzadziej wolno płynące rzeki, z pasem przybrzeżnych trzcin.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A048 Ohar C	Wybrzeża mórz i słonych jezior przybrzeżnych o piaszczystym wybrzeżu z rzadką roślinnością wydmową. W okresie przelotów widuje się go nawet w głębi łąd na stawach i dużych rzekach.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A142 Czajka C	Bagna, wilgotne łąki, pastwiska, spuszczone stawy i brzegi zbiorników wodnych, jak również na suchych polach uprawnych, przy czym w pobliżu musi znajdować się woda.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.

Plan zadań ochronnych:

Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice PLB320005 (Dz. Urz. Woj. Zach.

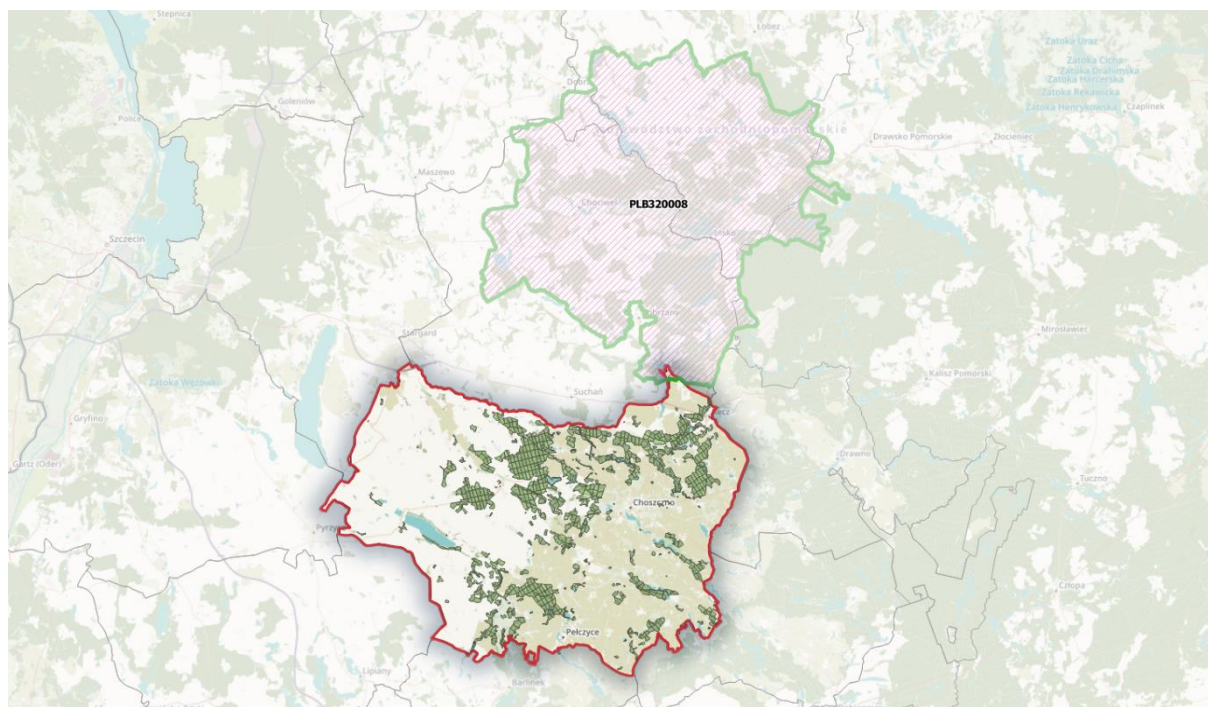
z 2014 r., poz. 1931). Pewne zmiany dotyczące wybranych zapisów ww. dokumentu wprowadza Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 24 sierpnia 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice PLB320005 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 28 sierpnia 2017 r., poz. 3567).

- **Ostoja Ińska PLB320008**

Obszar o powierzchni 87710,94 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25 z 4 lutego 2011 r., poz. 133).

Tabela 18. Zestawienie powierzchni OSO Ostoja Ińska PLB320008.

Ostoja Ińska PLB320008	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Choszczno	87710,94	130,72	-	-

Rysunek 26. Położenie OSO PLB320008 na tle N-ctwa Choszczno.

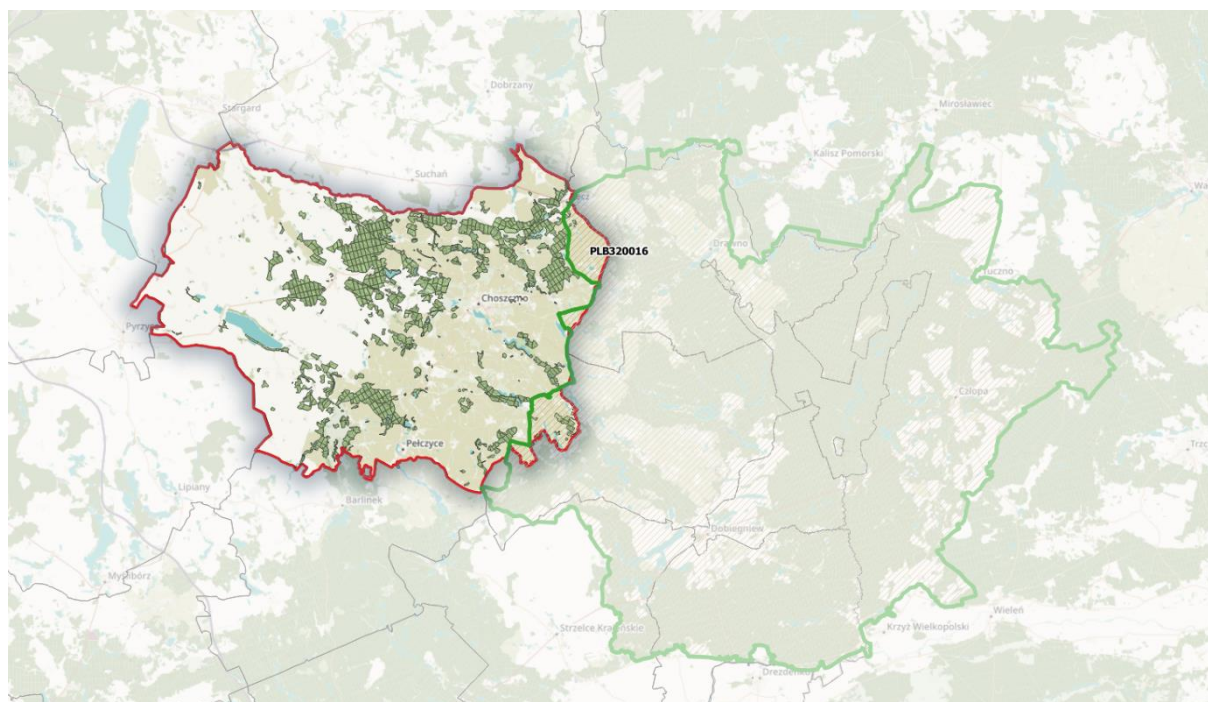
- **Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016**

Obszar o powierzchni 190279,05 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25 z 4 lutego 2011 r., poz. 133).

Tabela 19. Zestawienie powierzchni OSO Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016.

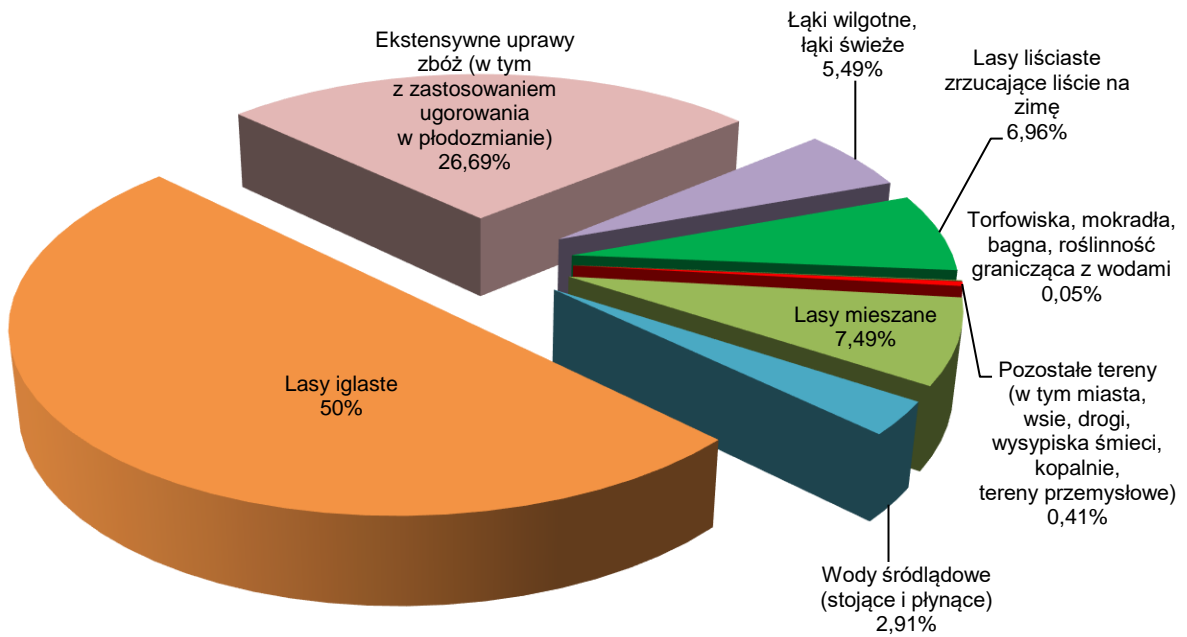
Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Choszczno	190279,05	4998,26	222,89	1,6
Oddział, pododdział	leśnictwo Recz oddz.: 50a-i, ~a, ~b, 57a, ~a, ~d, 85m; Leśnictwo Wężnik oddz.: 424a-m, ~a, 425a-h, ~a, 426a-i, ~a, 427a-k, ~a, ~b, 428a-j, 429a-n, ~a, ~b, 430a-n, ~a, ~b, 431a-h.			

Rysunek 27. Położenie OSO PLB320016 na tle N-ctwa Choszczno.

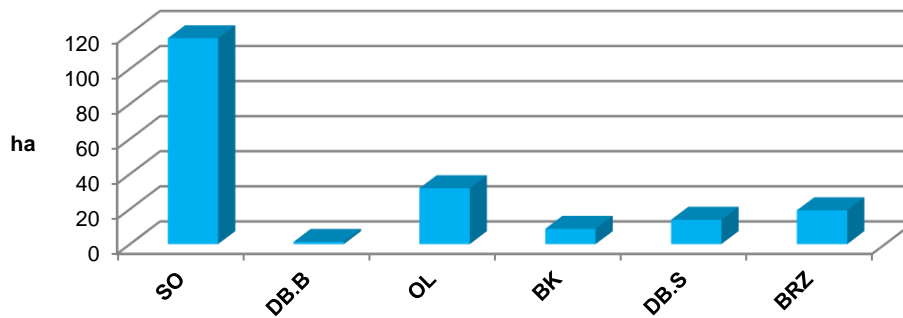

Ogólna charakterystyka obszaru

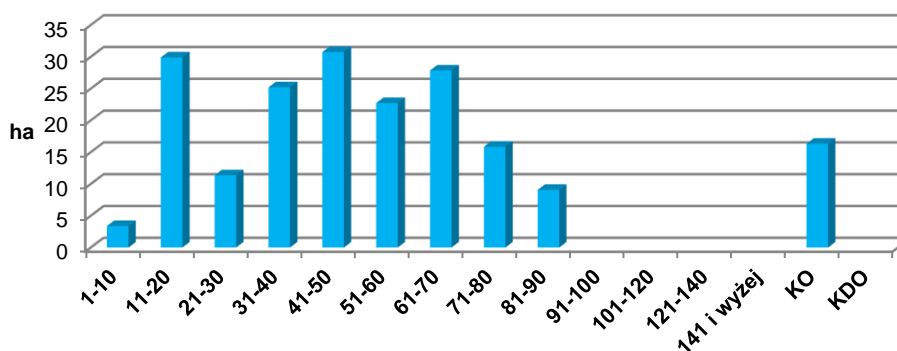
Rysunek 28. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 (wg SDF).

Udział gatunków panujących:

Rysunek 29. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących w obszarze PLB320016.

Struktura wiekowa:

Rysunek 30. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLB320016.

Opis obszaru¹⁸:

Opisywany obszar specjalnej ochrony ptaków zajmuje rozległy kompleks leśny położony na równinie sandrowej, w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy, a także przyległe obszary pofałdowanych równin morenowych. Rzeźba terenu jest mocno urozmaicona ze względu na duży udział zagłębień wytopiskowych, rynien i dolin oraz obecność stromych stoków. Pod względem przyrodniczym najcenniejsza jest centralna część ostoi, leżąca w widłach Drawy i jej dopływu-Płocicznej (teren Drawieńskiego Parku Narodowego). Obie rzeki mają bystry nurt i kręte koryta, płyną głęboko wciętymi dolinami o stromych skarpach. Siedliska leśne zdominowane przez bory sosnowe przeplatają się tu z płacami buczyn, grądów, olsów. Część z nich zachowała nadal swój naturalny charakter. Natomiast część uległa przekształceniom wynikającym z prowadzonej od kilkuset lat gospodarki leśnej, która m.in. preferowała hodowlę sosny. W urozmaiconym krajobrazie młodoglacjalnym, w którym wzgórza osiągają wysokość do 220 m n.p.m. liczne są obszary wodno-błotne tj.: jeziora, oczka wodne, mokradła, stawy rybne. Jeziora zróżnicowane są pod względem wielkości misy, głębokości czy trofizmu wód. Są to jeziora dystroficzne, mezotroficzne, eutroficzne. Teren urozmaicają dodatkowo rozciągające się w północno-wschodniej części obszaru oraz w okolicach Drawna i Dobiegniewa pola uprawne, łąki i pastwiska.

Jakość i znaczenie¹⁹

W ostoi stwierdzono występowanie ponad 180 gatunków ptaków, z czego 154 to gatunki lęgowe lub prawdopodobnie lęgowe. Spośród nich 40 gatunków wymienionych jest w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, a 18 wpisanych zostało do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Jest to jedna z najważniejszych ostoi lęgowych ptaków drapieżnych w Polsce. Gnieździ się tu m.in.: bielik,

¹⁸ Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Lasy Puszczy nad Drawą PLB320008

¹⁹ J.w.

rybołów, orlik krzykliwy, kania czarna i kania ruda, błotniak stawowy, trzmielojad oraz puchacz. Lasy Puszczy nad Drawą stanowią jedną z większych ostoi lęgowej populacji żurawia, ważną także w okresie migracji, jak również są istotnym obszarem dla populacji lęgowych takich gatunków jak gągoł, nurogęś, słonka, perkoz dwuczuby, łabędź niemy, czapla siwa, włochatka i sóweczka. Licznie występują tu dzięcioły (czarny, średni, zielony i dzięciołek), muchołówka żałobna, pliszka górską, dogodne warunki mają populacje lęgowe grzywacza, krętogłowa i ptaków wróblowych.

Przedmioty ochrony:

Tabela 20. Zestawienie gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony w OSO Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG		
A223 Włochatka C	Tajga i inne bory sosnowe, jodłowe lub świerkowe o bogatej strukturze. W Polsce również zasiedla buczyny z domieszkami drzew iglastych, uprawy leśne, młodniki (miejsca schronienia za dnia), polany i zręby, ale i torfowiska czy doliny rzeczne, czyli okolice przestrzeni otwartych (tu żeruje).	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A229 Zimorodek B	Gniazdowanie i żerowiska nie są związane z lasami. Gatunek ściśle związany ze zbiornikami wodnymi. Zasiedla rzeki, jeziora, starorzecza, żwirownie, a także niewielkie strumienie.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A043 Gęgawa C	Gatunek zasiedlający bagna, tereny podmokłe i brzegi zbiorników wodnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A089 Orlik krzykliwy C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową. Zasiedla zwarte, stare i rozległe lasy, przeważnie mieszane i liściaste, w pobliżu pól uprawnych, dolin rzecznych, łąk i pastwisk, na obszarach obfitujących w tereny podmokłe i jeziora.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A028 Czapla siwa C	Płytkie wody przy jeziorach, rzekach i estuariach, trzcinowiska.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A021 Bąk C	Zbiorniki wodne z szerokimi szuwarami: naturalne jeziora, stawy hodowlane, glinianki,	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
	starorzecza, podmokłe trzcinowiska.	
A215 Puchacz B	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową. Zasiedla zwarte kompleksy leśne, głównie liściaste, w pobliżu otwartych przestrzeni ze zbiornikami wodnymi, łąkami, tereny mało penetrowane przez człowieka.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A067 Gągoł B	Zamieszkuje wody słodkie, rzeki, starorzecza, jeziora w strefie lasów liściastych czasem nawet stawy rybne pod warunkiem, że w pobliżu znajdują się stare, dziuplaste drzewa.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A224 Lelek C	Suche, świetliste bory sosnowe w pobliżu łąk, pól, polan, zrębów, młodników. Preferuje też lasy poprzecinane porębami, ich skraje, ale może też może wyprowadzić lęg na terenach bez zwartych drzewostanów. Spotkać go można na wrzosowiskach, zarastających pożarzyskach i wydmach z młodymi kompleksami leśnymi.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A197 Rybitwa czarna C	Zasiedla starorzecza i rozlewiska oraz spokojne zatoki, z roślinnością pływającą niezbędną do założenia gniazd.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A030 Bocian czarny C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową. Najczęściej gniazduje na starych drzewach, w lasach liściastych i mieszanych, w pobliżu bagien, łąk, cieków oraz zbiorników wodnych, gdzie żeruje.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A081 Błotniak stawowy C	Zasiedla trzcinowiska wokół jezior i stawów rybnych, torfowiska z zaroślami wierzbowymi, oczka wodne wśród pól uprawnych, gęsto obrosnięte szuwarami tereny podmokłe, zbiorniki zaporowe, starorzecza, wiklinowe zarośla.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A207 Siniak C	Lasy liściaste i mieszane z dziuplastymi drzewami. Preferuje stare buczyny i bory ze starymi drzewami. Unika bezleśnych przestrzeni.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
A038 Łabędź krzykliwy C	Gniazduje na niewielkich i płytkich zbiornikach wodnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A036 Łabędź niemy B	Gniazduje na niewielkich i płytkich zbiornikach wodnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A236 Dzięcioł czarny C	Wysokopienne bory iglaste, lasy mieszane, rzadziej lasy liściaste, ale też zadrzewienia i duże parki miejskie.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A320 Mucholówka mała C	Występuje w starych liściastych i mieszanych lasach nizin, wyżyn i gór o bogatym podszyciu.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A217 Sóweczka C	Starodrzewy (iglaste i mieszane) o bogatej strukturze, zwłaszcza podszytu, tajga, preferuje wysokopienne bory świerkowe, świerkowo-jodłowe i mieszane z polanami i młodnikami. Poza okresem lęgowym spotykana częściej w lasach mieszanych i liściastych, gdzie łatwiej o pokarm. Teren, gdzie przebywa musi być bogaty w dzienne kryjówki, dziuple wysokie drzewa oraz otwarte przestrzenie, gdzie na polanach, śródleśnych łąkach lub torfowiskach może polować	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A127 Żuraw C	Miejsca lęgowe stanowią siedliska podmokłe. Kluczowym miejscem są śródleśne mokradła oraz zabagnione doliny rzeczne i brzegi zbiorników wodnych, w tym jezior i stawów rybnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A070 Nurogęś B	Czyste, bieżące lub stojące wody w lasach lub górach – okolice wielkich i rybnych jezior oraz rzek o zadrzewionych brzegach. Preferuje lasy liściaste i mieszane, ale korzysta też z kęp i samotnych drzew. Poza okresem lęgowym przebywa nad wszelkimi płytkimi zbiornikami.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A073 Kania czarna B	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową. Osiedla się w pobliżu terenów otwartych z dużą ilością zbiorników wodnych; gniazda buduje w niewielkiej odległości od skraju lasu (50-100 m); żeruje	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
	głównie nad wodą.	
A074 Kania ruda C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową. Preferuje starsze drzewostany liściaste z terenami otwartymi, szczególnie w pobliżu zbiorników wodnych; żeruje głównie poza lasem.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A075 Bielik B	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową. Gniazduje w starych lasach, w pobliżu zbiorników wodnych, nad którymi żeruje.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A094 Rybołów A	Lasy, w których można znaleźć liczne duże, niezarośnięte zbiorniki wodne. Preferuje skraje starych borów sosnowych, wybrzeża morskie, zadrzewione brzegi rzek i jezior oraz różnego typu rozlewiska i mokradła.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A022 Bączek C	Rozległe, ale też mniejsze, trzcinowiska okolic stawów, bagien i starorzeczy lub w wiklinie nadrzecznych brzegów.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A072 Trzmielojad C	Różnego rodzaju lasy; preferuje stare, świetliste drzewostany liściaste i mieszane, zwłaszcza przylegające do terenów otwartych, np. polan, łąk, pól, lub poprzecinane zrębami, rzadziej bory.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A005 Perkoz dwuczuby C	Jeziora i stawy, rzadziej wolno płynące rzeki, z pasem przybrzeżnych trzcin.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A119 Kropiatka C	Płytke, gęsto zarośnięte zbiorniki wodne otoczone podmokłymi łąkami.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A120 Zielonka C	Zbiorniki z gęstym pasem trzcin, sitowia i inną roślinnością bagienną na brzegach wód stojących. Preferuje styk niewielkich obszarów wolnego lustra wody z pasem roślin lub zwałowiska trzciny.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A155 Słonka B	Zasiedla i lęgnię się na świetlistych podmokłych lub wilgotnych lasach mieszanych i liściastych z warstwą ziół	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.

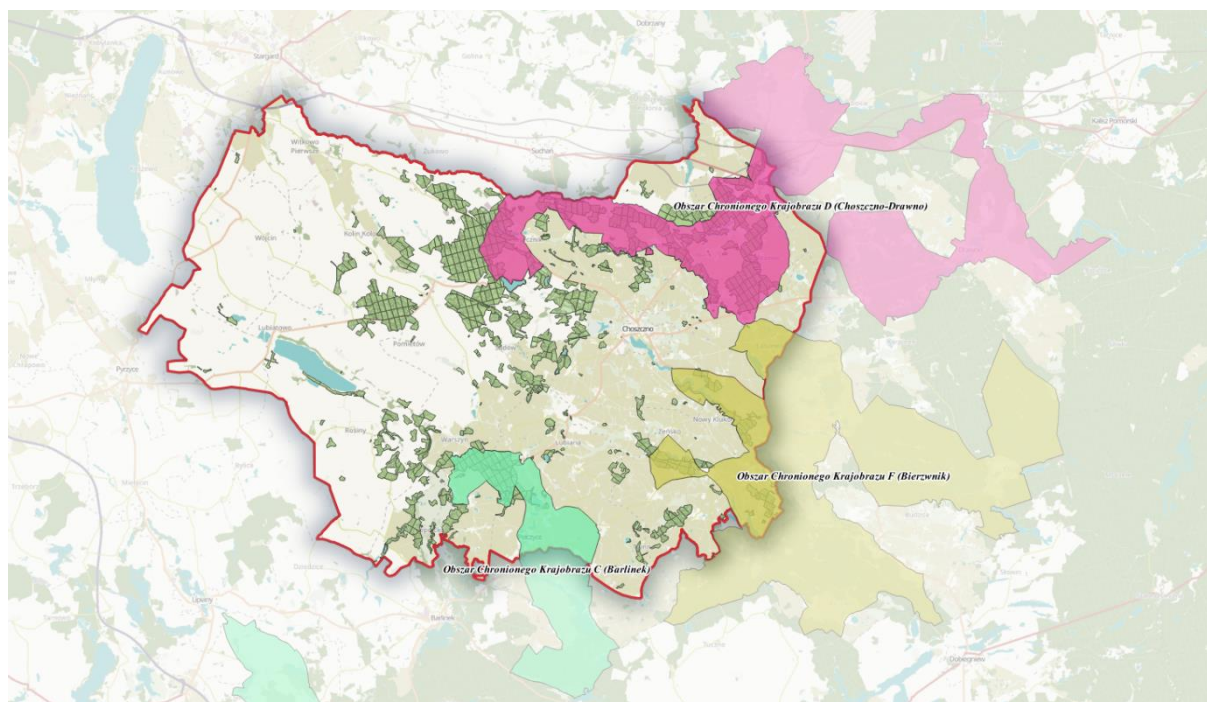
Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
	i krzewów, również w borach z bogatym podszytem, bagnach, olsach, nad płytkimi strumieniami leśnymi i na podmokłych zagłębieniach terenu.	
A165 Samotnik C	Zadrzewione bagna. Na łągowiska wybiera głównie olsy i łągi, zarośnięte torfowiska na brzegach śródlęśnych jezior, otwarte muliste podłoża i rowy.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.

Plan zadań ochronnych:

Obszar nie posiada planu zadań ochronnych. Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru jest po konsultacjach społecznych prowadzonych przez RDOŚ w Szczecinie.

5. Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych. Na terenie Nadleśnictwa Choszczno znajdują się trzy obszary chronionego krajobrazu.

Rysunek 31. Położenie nadleśnictwa na tle obszarów chronionego krajobrazu.

- **OChK „C” (Barlinek)**

Obszar ustanowiony w 1998 r. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr XXX/470/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 lutego 2018 r. zmieniająca uchwałę Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2018 r., poz. 1406).

Obszar o powierzchni ogólnej 13108,20 ha położony jest w województwie zachodniopomorskim, na terenie powiatów: pyrzyckiego, choszczeńskiego i myśliborskiego.

Rysunek 32. Położenie OChK „C” na tle gruntów N-ctwa Choszczno.

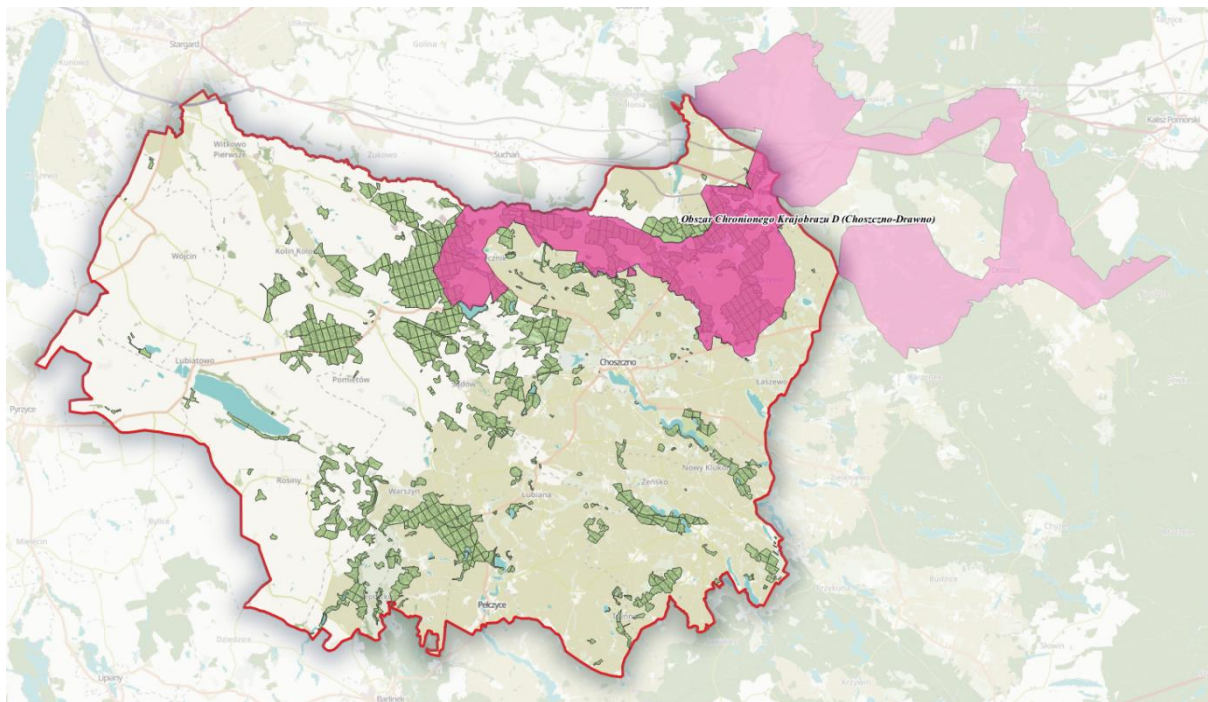
Tabela 21. Zestawienie powierzchni OChK „C” (Barlinek).

OChK „C” (Barlinek)	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Choszczno	13108,20	3459,72	946,49	6,9
Oddział, pododdział	leśnictwo Płotno oddz.: 459f-i, ~b, ~c, 460a-f, 461a-f, ~a, ~b, 462a, b, ~a, ~b, 463a-h, ~a, 465a-f, ~a, 466c-j, ~c, ~d, 467b-n, ~c, ~d, ~f, 468a-h, ~a, ~b, 469a-k, ~a, ~b, 470a-h, ~a, ~b, 471a-i, ~a, ~b, 472a-f, ~a, 473a-d, ~a, ~b, ~c, 474a-h, ~a, ~b, 475a-j, ~a, ~b, ~c, ~d, 476a-r, ~a, ~b, ~c, ~d, ~f, 477a-m, ~a, ~b, 478a-d, ~a, 479a-i, ~a, ~b, ~c, ~d, 480a-n, ~a, ~b, ~c, 481a-h, ~a, ~b, ~c, ~d, 482a-l, ~a - ~i, 483a-d, ~a - ~d, 484a-g, ~a - ~d, 485a-h, ~a, 486a-w, ~a - ~d, 487a-h, ~a, ~b, ~c, 488a-j, ~a, 489a-c, ~a, ~b, 490a-d, ~a, ~b, 491a-j, ~a - ~f, 492a-g, ~a - ~g, 493a-j, ~a - ~f, 494a-c, ~a, ~b, 495a, b, h, ~a, ~b, ~c, 496a-i, ~a, ~b, ~c, 497a, b, c, f-n, ~a, ~b, ~c, 498a-o, 499a-x, ~a, ~b, 501b, c, d, ~a, ~b, 502a-f, ~a, ~b, ~c.			

OChK „C” Barlinek zajmuje urozmaicony teren z licznymi bezodpływowymi jeziorkami i rynnymi polodowcowymi. Ekosystemy są tu rozmieszczone mozaikowo, z przewagą użytków rolnych. Spotyka się tu również mokradła, zbiorowiska leśne o charakterze naturalnym oraz godne zachowania stanowiska unikalnej flory i fauny.

- **OChK „D” (Choszczno-Drawno)**

Obszar ustanowiony w 1998 r. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr XXX/470/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 lutego 2018 r. zmieniająca uchwałę Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2018 r., poz. 1406).

Rysunek 33. Położenie OChK „D” na tle gruntów N-ctwa Choszczno.

Obszar o powierzchni ogólnej 24520 ha położony jest w województwie zachodniopomorskim, na terenie powiatu choszczeńskiego.

OChK „D” zajmuje południową część korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym, jakim jest dolina Iny wraz z dolinami Stobnicy i Wardynki. Teren jest bardzo zróżnicowany – z dominującymi polami przeplatają się lasy sosnowe, bagienne lasy olszowe, łąki i nieużytki. Całość porozcinana jest szeregiem cieków o charakterze górskich potoków. Znajduje się tu również kilkanaście jezior.

Tabela 22. Zestawienie powierzchni OChK „D” (Choszczno-Drawno).

OChK „D” (Choszczno-Drawno)	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Choszczno	24520	9394,08	3977,56	29,2

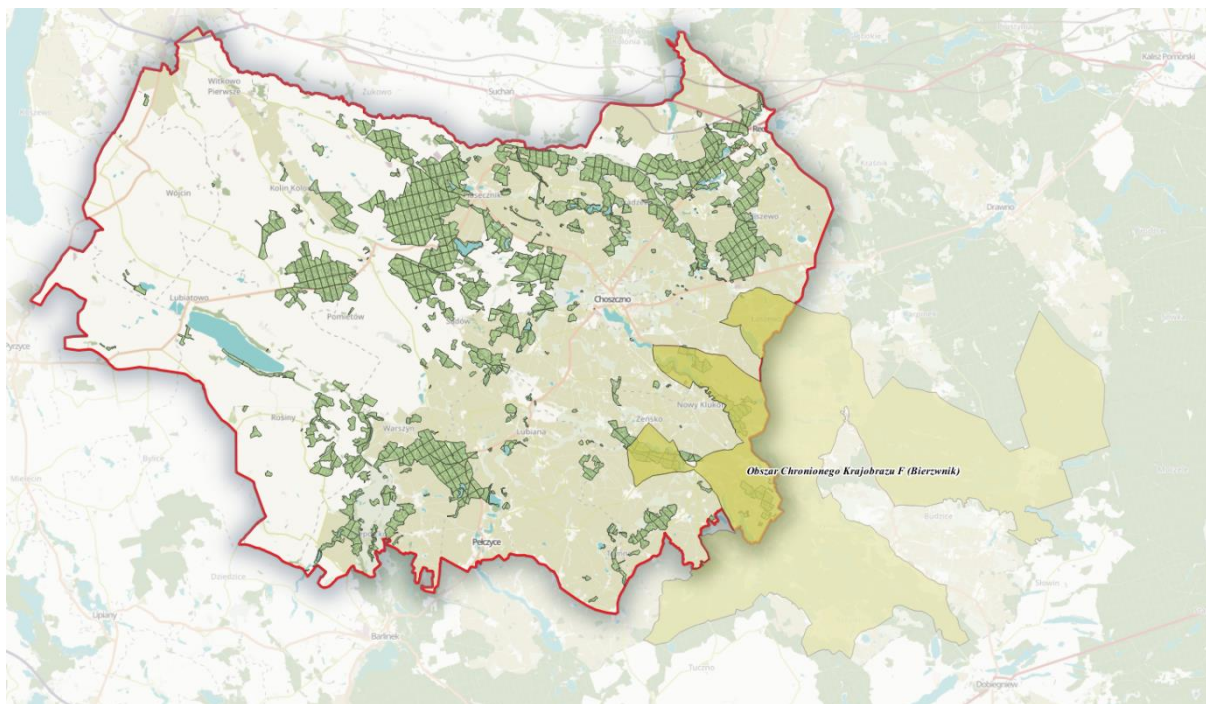
OChK „D” (Choszczno-Drawno)	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Oddział, pododdział				
			leśnictwo Recz oddz.: 1a-l, 2a-o, 3c-i, ~a, ~b, ~c, 4a-r, ~a, ~b, 5a-m, ~a, ~b, ~c, 6a-m, ~a, ~b, 7a-f, i, j, k, ~a, ~b, 8a-k, ~a, ~b, 9a-o, ~a, ~b, ~c, 10a-n, ~a, ~b, 20a-i, ~a, ~b, 21a-f, ~a, ~b, ~c, 22a-k, ~a, ~b, 23a-f, ~a, ~b, 29a-h, ~a, ~b, 30a-s, ~a, ~b, ~c, 31a-i, ~a, 32a-i, ~a, ~b, 33a-g, ~a, ~b, ~c, 43a-d, 44a-j, ~a, ~b, ~c, 45a-g, ~a, 46a-h, ~a, ~b, 50a-g, i, ~a, 51a-s, ~a, ~b, 52a-d, ~a, 53a-g, ~a - ~d, 54a-j, ~a - ~d, 56a-k, ~a, 57a-m, ~a - ~d, 58a-j, ~a, 59a-j, ~a, ~b, ~c, 60a-i, ~a, ~b, 62a-h, ~a, ~b, ~c, 63a-j, ~a, ~b, 64a-h, ~a, ~b, 65a-g, ~a, ~b, 66a-i, ~a, ~b, ~c, 67a-j, ~a, ~b, 68a-d, ~a, 69a-k, ~a, 70a-m, ~a, ~b, 71a-i, ~a, ~b, 72a-j, ~a, ~b, 73a-i, ~a, ~b, 74a-f, ~a, ~b, 75a-f, ~a, ~b, 76a-m, ~a, ~b, 77a-l, ~a, 78a-f, ~a, 79a-f, ~a, ~b, 80a-d, ~a, ~b, 81a-g, ~a, ~b, 82a-i, ~a, ~b, 83a-k, ~a, ~b, 84a-g, ~a, ~b, 85a-g, ~a, ~b, 86a-m, ~a, ~b, ~c, 87a-o, ~a, ~b, ~c, 88a-i, ~a, ~b, ~c, 89a-f, ~a, ~b, 90a-d, ~a, ~b, 91a-h, ~a, ~b, 92a-l, ~a, ~b, 94a-c, 95a-g, ~a, 96a-j, ~a, ~b, 97a-r, ~a - ~d;	
			leśnictwo Sławęcín oddz.: 34a-f, ~a, ~b, 35a-i, ~a, ~b, 36a-i, ~a, ~b, ~c, 37a-m, ~a, ~b, ~c, 38a-z, ~a, ~b, 39a-g, ~a, ~b, 40a-f, ~a, ~b, 41a-h, ~a, ~b, 42a-f, ~a, ~b, 47a-g, ~a, ~b, ~c, 48a-f, ~a, ~b, ~c, 49a-z, ax, bx, ~a, 55a-i, ~a, 61a-t, ~a, 93a-l, ~c, ~d, 98a-p, ~a, ~b, 99a-r, ~b, ~c, 100a-j, ~a, ~b, ~c, 101a-h, ~a - ~d, 102a-m, ~a, ~b, ~c, 103a-r, ~a - ~d, 104a-n, ~a - ~d, 105a-o, ~a, ~b, ~c, 106a-i, ~a - ~d, 107a-h, ~a, ~b, 108a-s, ~a, ~b, ~c, 109a-r, ~a, ~b, 110a-o, ~a, 111a-g, ~a, ~b, ~c, 112a-m, ~a, ~b, 113a-j, ~a, ~b, 114a-l, ~a, ~b, ~c, 115a-f, a, ~b, 116a-k, ~a, ~c, 117a-n, ~a - ~d, 118a-t, ~a, 119a-m, ~a, ~b, 120a-r, ~a, 121a-w, ~a, ~c, ~d, 122a-l, a, ~b, 123a-d, g, ~a, 124a-g, ~a, 125a-j, ~a, 126a-g, ~a, 127a-l, ~a, ~b, 128a-g, i, 129a, c, d, f, g, ~b, 130a-j, n, o, ~a, ~b, 131a-c, ~a, ~b;	
			leśnictwo Brańców oddz.: 142a-k, ~a, ~b, 143a-m, ~a, ~b, ~c, 144a-o, ~a, ~b, 145a-x, ~a - ~d, 146a-i, ~a, ~b, 147a-i, ~a, ~b, 148a-i, ~a, ~b, 149a-y, ~a - ~d, 150a-g, ~a, ~b, 151a-o, ~a, ~b, 152a-l, ~a - ~d, 153a-j, ~a, 154a-n, ~a, ~b, 176f-l, n, o, 177d, ~c, 181a-x, ~a, ~b, 182a-k, ~a, ~b, ~c, 183a, d-l, ~a, ~b, ~c, 184h-l, ~c, ~d, ~g, 185o, 190a-k, ~a, ~b, 191a-h, ~a, ~b, 192a-m, ~a, ~b, 193a, i-r, ~a, ~b, ~f, 194k, l, ~d, ~f, ~g, 204a-m, ~a, ~b, 205a-n, ~a, ~b, 216a-m, ~a, 217a-j, ~a, 227a-m, ~a, ~b, 278a-k, ~a, 279a-m, 280a-d, ~a;	
			leśnictwo Mogilica oddz.: 206a-j, ~a, ~b, 207a-c, f-m, ~a, ~b, 208j, k, l, ~d, 218a-h, ~a, ~b, 219a-l, ~a, ~b, 220a-i, ~a, ~b, 228a-h, ~a, 229a, b, d, f, g, ~a, 237a-i, 238a-k, ~a, ~b, 239a, d, f, g, h, k, o, p, ~a, ~b, 246b, c, d, 247a-g, ~a, 248a, b, ~a, 249a, ~a, ~c.	

- **OChK „F” (Bierzwnik)**

Obszar ustanowiony w 1998 r. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr XXX/470/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 lutego 2018 r. zmieniająca uchwałę Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2018 r., poz. 1406).

Obszar o powierzchni ogólnej 28500 ha położony jest w województwie zachodniopomorskim, na terenie powiatu choszczeńskiego.

OChK „F” zlokalizowany na terenie Puszczy Drawskiej charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazowymi – równiny sandrowe porośnięte lasami poprzecinane są rozległymi rynkami glacialnymi z licznymi jeziorami. Najpiękniejsza rynna ciągnie się od pasa moren czołowych, zlokalizowanych w zachodniej części gminy Bierzwnik, na południowo-wschodnią równinę sandrową w kierunku Drawy, a jej dno wypełnia szereg jezior. Pomiędzy jeziorami występują zbiorowiska łąkowe, powstałe na osuszonych zatokach jeziornych.

Rysunek 34. Położenie OChK „F” na tle gruntów N-ctwa Choszczno.

Tabela 23. Zestawienie powierzchni OChK „F” (Bierzwnik).

OChK „F” (Bierzwnik)	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Choszczno	28500	5309,17	801,22	5,9
Oddział, pododdział	leśnictwo Recz oddz.: 97s, t, w, x, y; leśnictwo Wężnik oddz.: 386a-d, ~a, 387b-i, l, ~a, ~c, 388a-k, ~a, 389a-j, ~a, ~b, 390a-d, ~a, ~b, ~c, 391a-o, ~a, ~b, 392a, b, ~a, 393a, b, d-h, ~a, ~b, 396a-m, ~a, ~b, 397a-i, ~a, 398a-j, ~a, ~b, ~c, 399a-h, 400a-o, ~a, ~b, ~c, 401a-i, ~a, ~b, ~c, 402a-h, ~a, ~b, ~c, 403a-f, ~a, 404a-l, ~a, ~b, ~c, 408m-t, ~b, 409r-z, ax, bx, ~d, 410a-n, ~a, ~b, 411a-t, ~a, ~b, ~c, 412a-g, ~a, 413a-k, ~a, ~b, ~c, 414a-j, ~a, 415a-m, ~a, ~b, 416j-o, ~a, ~c, 417a-m, ~a, ~b, 418a, 425a-h, ~a, 426a-i, ~a, 427a-k, ~a, ~b, 428a-j, 429a-n, ~a, ~b, 430a-n, ~a, ~b, 431a-h.			

6. Pomniki przyrody istniejące

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Na terenie Nadleśnictwa Choszczno znajduje się 77 uznanych pomników przyrody (skałki, pojedyncze drzewa, grupy i aleje drzew).

Rysunek 35. Pomnik przyrody dąb szypułkowy *Quercus robur*, leśnictwo Dolice.
(Fot. M. Owczarczak)

Tabela 24. Wykaz istniejących pomników przyrody na gruntach N-ctwa Choszczno (Wzór 5a).

Lp.	Akt prawny	Dz. Urz.	Położenie		Gatunek	Obwód [cm]	Wys. [m]	Wiek	Uwagi
			oddz.	gmina leśnictwo					
Choszczno									
1.	Uchwała Nr XXX/183/05 RG w Dolicach z dnia 25.11.2005 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 4, poz. 47	159j	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	425	22	-	-
2.			164g	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	410	25	-	-
3.			164 f	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	380	26	-	-
4.			167b	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	500	27	-	-
5.			167d	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	495	27	-	-
6.			167i	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	467/490	27/28	-	grupa drzew – 2 szt.
7.			168h	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	435/440/407/520	27/29/31/28	-	grupa drzew – 4 szt.

Lp.	Akt prawny	Dz. Urz.	Położenie		Gatunek	Obwód [cm]	Wys. [m]	Wiek	Uwagi
			oddz.	gmina leśnictwo					
8.			169b	Dolice Bralecin	Lipa drobnolistna	810	28	-	-
9.			169f	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	460	20	-	-
10.			170b	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	608/605	29/29	-	grupa drzew – 2 szt.
11.			172i	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	524/390	28/26	-	grupa drzew – 2 szt.
12.			173a	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	393	26	-	-
13.			175i	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	480/480/420	25/25/25	-	grupa drzew – 3 szt.
14.			175d, m	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	580/450	30/29	-	grupa drzew – 2 szt.
15.			177a	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	435/415	16/16	-	grupa drzew – 2 szt.
16.			178c	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	600	24	-	-
17.			185h	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	470	20	-	-
18.			186f	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	510	27	-	-
19.			189s	Dolice Bralecin	Buk zwyczajny	320	29	-	-
20.			189w, z	Dolice Bralecin	Grab pospolity	-	-	-	grupa drzew - aleja wzdłuż drogi
21.			189z	Dolice Bralecin	Lipa drobnolistna	520	22	-	grupa drzew
22.			210c	Dolice Mogilica	Dąb szypułkowy	400/460/460	26/26/26	-	grupa drzew – 3 szt.
23.			222c, d	Dolice Mogilica	Dąb szypułkowy	400/400/370	-	-	grupa drzew – 3 szt.
24.			227b	Dolice Mogilica	Klon pospolity	-	-	-	grupa drzew – 10 szt. – aleja przy drodze
25.			231b	Dolice Mogilica	Sosna zwyczajna	320	25	-	-
26.			246a	Dolice Mogilica	Dąb szypułkowy	390-530	22-28	-	grupa drzew – 11 szt.
27.			252c, f, g, i, j, 253a, 246a	Dolice Mogilica	Dąb szypułkowy	-	-	-	grupa drzew – 33 szt.
28.			259c	Dolice Ziemomyśl	Lipa drobnolistna	435	24	-	-
29.			273m	Dolice Ziemomyśl	Dąb szypułkowy	445	29	-	-
30.			275k	Dolice Ziemomyśl	Dąb szypułkowy	415	28	-	-
31.			282b	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	417	25	-	-
32.			283k	Dolice Bralecin	Dąb szypułkowy	410	25	-	-
33.			298a, h	Dolice Ziemomyśl	Dąb szypułkowy	-	-	-	grupa drzew – 4 szt.
34.			303d, f	Dolice Ziemomyśl	Dąb szypułkowy	-	-	-	grupa drzew – 6 szt.
35.			303g	Dolice Ziemomyśl	Dąb szypułkowy	-	-	-	-
36.			303i	Dolice Ziemomyśl	Dąb szypułkowy	-	-	-	-
37.			310h, j, k	Dolice Ziemomyśl	Dąb szypułkowy	-	-	-	grupa drzew – 15 szt.
38.			318g	Dolice Ziemomyśl	Dąb szypułkowy	415	25	-	-
39.			331a	Dolice Mogilica	Dąb szypułkowy	460	30	-	-

Lp.	Akt prawny	Dz. Urz.	Polozenie		Gatunek	Obwód [cm]	Wys. [m]	Wiek	Uwagi		
			oddz.	gmina leśnictwo							
40.			331d	Dolice <i>Mogilica</i>	Dąb szypułkowy	415	25	-	-		
41.			364h	Dolice <i>Dolice</i>	Dąb szypułkowy	410	20	-	martwy		
42.	Uchwała Nr XI/80/2003 RG w Przelewicach z dnia 30.12.2003 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 8, poz. 152	378j	Przelewice <i>Dolice</i>	Dąb szypułkowy	418	23	-	-		
43.			379a	Przelewice <i>Dolice</i>	Dąb szypułkowy	443	25	-	-		
44.			379g	Przelewice <i>Dolice</i>	Dąb szypułkowy	443	22	-	-		
45.			379n	Przelewice <i>Dolice</i>	Dąb szypułkowy	380	23	-	-		
46.			380i	Przelewice <i>Dolice</i>	Dąb szypułkowy	408/380	18/17	-	grupa drzew – 2 szt.		
47.			522r	Przelewice <i>Plotno</i>	Dąb szypułkowy	530	24	-	-		
48.			Uchwała Nr VIII/50/2003 RG w Krzęcinie z dnia 29.09.2003 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 113, poz. 1929	404b	Krzęcin <i>Wężnik</i>	Dąb szypułkowy	443	25	-	-
49.					409d	Krzęcin <i>Wężnik</i>	Dąb szypułkowy	385	28	-	-
50.	416n	Krzęcin <i>Wężnik</i>			Grab pospolity	180	30	-	-		
51.	416n	Krzęcin <i>Wężnik</i>			Grab pospolity	195	30	-	-		
52.	416n	Krzęcin <i>Wężnik</i>			Lipa szerokolista	327	30	-	-		
53.	416n	Krzęcin <i>Wężnik</i>			Lipa szerokolista	335	30	-	-		
54.	Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Zach. z dnia 30.03.1999 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 7, poz. 71			416n	Krzęcin <i>Wężnik</i>	Buk zwyczajny	505	22	-	1 zamierający, 2 drzewa powalone
55.			416n	Krzęcin <i>Wężnik</i>	Lipa drobnolistna	-	-	-	grupa drzew- 3 szt.		
56.			476b	Pełczyce <i>Plotno</i>	Dąb szypułkowy	450	25	-	-		
57.			547i	Barlinek <i>Plotno</i>	Skałki - „Czarcie Okno”, na skałach głązy narzutowe	300	1,4-1,8	-	-		
58.			552i	Barlinek <i>Plotno</i>	Skałki - formy odsłonięć skał zlepieńcowych na zboczu piaskowca	800	4	-	-		
59.	Uchwała Nr XIX/97/04/ RM w Pełczycach z dnia 12.02.2004 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 17, poz. 319	464d	Pełczyce <i>Plotno</i>	Dąb szypułkowy	443	26	-	-		
60.			474h	Pełczyce <i>Plotno</i>	Dąb szypułkowy	450	28	-	-		
61.			475j	Pełczyce <i>Plotno</i>	Sosna zwyczajna	300	30	-	-		
62.			537f	Pełczyce <i>Plotno</i>	Dąb szypułkowy	411	25	-	-		
63.	Uchwała Nr L/826/2009 RM w Barlinku z dnia 29.12.2009 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 14, poz. 296	542c	Barlinek <i>Plotno</i>	Dąb szypułkowy	520	25	-	-		
64.			542c	Barlinek <i>Plotno</i>	Platan klonolistny	630	30	-	-		
65.			542c	Barlinek <i>Plotno</i>	Platan klonolistny	560	30	-	-		
66.			548b	Barlinek <i>Plotno</i>	Jesion wyniosły	450	30	-	-		
67.	Uchwała Nr XX/286/2008 RM w Choszczynie z dnia 29.09.2008 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 92, poz. 1959	289i	Choszczno <i>Ziemomyśl</i>	Dąb szypułkowy	415	30	290	-		
68.			292c	Choszczno <i>Ziemomyśl</i>	Dąb szypułkowy	415/420/450	25-33	-	grupa drzew – 3 szt.		
69.			295b	Choszczno <i>Ziemomyśl</i>	Dąb szypułkowy	402-536	25-33	-	grupa drzew – 6 szt.		
70.			295i	Choszczno <i>Ziemomyśl</i>	Dąb szypułkowy	503/585	28/29	-	grupa drzew – 2 szt.		

Lp.	Akt prawny	Dz. Urz.	Położenie		Gatunek	Obwód [cm]	Wys. [m]	Wiek	Uwagi
			oddz.	gmina leśnictwo					
71.			181m	Choszczno <i>Brałęcin</i>	Dąb szypułkowy	495	26	-	-
72.			279k	Choszczno <i>Brałęcin</i>	Dąb szypułkowy	389	24	-	-
73.			280a	Choszczno <i>Brałęcin</i>	Wiąz szypułkowy	326	25	-	-
74.			134m	Choszczno <i>Sławęcín</i>	Dąb szypułkowy	393	26	-	-
75.			151f	Choszczno <i>Brałęcin</i>	Wiąz szypułkowy	366	29	-	-
76.			130l	Choszczno <i>Sławęcín</i>	Dąb szypułkowy	386	26	-	-
77.	Uchwała Nr IX/74/11 RG Dolice z dnia 2.09.2011 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 122, poz.2194	189b	Dolice <i>Brałęcin</i>	Dąb szypułkowy	330	24	-	-

7. Pomniki przyrody proponowane.

Na terenie Nadleśnictwa Choszczno proponuje się ustanowić kolejny pomnik przyrody.

Tabela 25. Wykaz proponowanych pomników przyrody.

Lp.	Położenie		Gatunek	Uwagi
	oddz.	gmina leśnictwo		
Choszczno				
1.	312p	Dolice <i>Ziemomyśl</i>	Dąb szypułkowy	Propozycja N-ctwa

8. Użytki ekologiczne istniejące.

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania²⁰.

Na terenie Nadleśnictwa Choszczno znajdują się 3 użytki ekologiczne zajmujące powierzchnię 81,28 ha.

Tabela 26. Wzór 7a. Wykaz istniejących użytków ekologicznych.

Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Położenie		Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia, cel ochrony	Uwagi
			ogólna	w wydz.	oddz.	gmina, leśnictwo		
Choszczno								
1.	Uchwała Nr XVII/162/09 RM w Suchaniu z dnia 26.02.2009 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 52 2009 r., poz. 1378	18,30	18,30	26d	Suchań <i>Recz</i>	„Wapnickie Łęgi” Lokalna ostoja bioróżnorodności. Ochrona cennych przyrodniczo składników flory: stanowiska cennych, rzadkich i zagrożonych gatunków.	-
2.	Uchwała	Dz. Urz.	42,70	6,00	291a	Dolice	„Gęsie Bagno”	-

²⁰ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020r., poz. 55 ze zm.)

Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Położenie		Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia, cel ochrony	Uwagi
			ogólna	w wydz.	oddz.	gmina, leśnictwo		
	Nr VI/53/11 RG Dolice z dnia 19.05.2011 r.	Woj. Zach. Nr 74 2011 r., poz. 1385		20,97	291Ab	Ziemomyśl	Siedlisko, żerowisko i miejsce odpoczynku w czasie przelotów: gęsi gęgawy, czajki, żurawia oraz innego ptactwa. Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	
				15,73	294Ad			
3.			20,28	20,28	295Ab	Dolice Ziemomyśl	„Czapliniec” Łęgowisko czapli siwej oraz żerowisko kani rudej. Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	-

Rysunek 36. Użytek ekologiczny – tablica urzędowa. (Fot. M.Malecka)

9. Ochrona gatunkowa

Rysunek 37. Zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*. (Fot. M. Owczarczak)

Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów. Ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, w których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt, grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowania różnorodności gatunkowej i genetycznej²¹.

Listę gatunków podlegających ochronie zawierają: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. Nr 0, poz.1409 z 2014 r.), Rozporządzenie MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. Nr 0, poz. 1408 z 2014 r.) oraz Rozporządzenie MŚ z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2016 r., poz. 2183), na podstawie Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r., poz. 55 ze zm.).

- **Ochrona gatunkowa grzybów, w tym porostów.**

Określając listę gatunków grzybów, w tym porostów chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urzędniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2019/2020),

---

²¹ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020r., poz. 55 ze zm.)

waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Choszczno, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Choszczno (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2011), waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa.

Tabela 27. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków grzybów i porostów w Nadleśnictwie Choszczno.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	SP	KZ
<u>Porosty</u>				
1.	<i>Cladonia sp.</i>	Chrobotki	OC	
<u>Grzyby</u>				
1.	<i>Calvatia gigantea</i>	Purchawica olbrzymia		
2.	<i>Grifola frondosa</i>	Żagwica listkowata	OC	V
3.	<i>Phallus impudicus</i>	Sromotnik bezwstydnny		

Objaśnienia:

SP – status prawny

OS – ochrona ścisła

OC – ochrona częściowa

KZ – Kategoria zagrożenia – „Czerwona lista roślin i grzybów Polski” (Zarzycki K., Mirek Z. 2006):

Ex – wymarłe i zaginione – gatunki, które nie występują już w Polsce na znanych dawniej stanowiskach i nie znaleziono ich nowych stanowisk.

EW – wymarłe i zaginione – gatunki wymarłe na stanowiskach naturalnych, istniejące w uprawie lub na stanowiskach zastępczych.

E – wymierające – krytycznie zagrożone – gatunki mocno zagrożone wymarciem, których przetrwanie jest mało prawdopodobne, jeśli będą się utrzymywać istniejące czynniki zagrożenia. Zaliczono tu gatunki określone jako CR, czyli krytycznie zagrożone.

[E] – wymierające krytycznie zagrożone – gatunki silnie zagrożone wymarciem na izolowanych stanowiskach poza głównym obszarem swojego występowania.

V – narażone- zagrożone wyginięciem – jeżeli nie znikną czynniki ich zagrożenia, to w najbliższej przyszłości gatunki te przesunięte zostaną do kategorii wymierających.

[V] – narażone – zagrożone na izolowanych stanowiskach poza głównym obszarem swojego występowania.

R – rzadki

I – o nieokreślonym znaczeniu

- **Ochrona gatunkowa roślin.**

Określając listę gatunków roślin chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urzędniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2019/2020), waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Choszczno, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Choszczno (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2011), waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa.

Rysunek 38. Śnieżyczka przebiśnieg *Galanthus nivalis* (Fot. M. Malecka).

Tabela 28. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków roślin w Nadleśnictwie Choszczno.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Wlkp.	Torf.	RCdPZ
Marchantiophyta - Wątrobowce									
1.	<i>Geocalyx graveolens</i>	Płożyk wonny	OS						
2.	<i>Plagiochila asplenioides</i>	Skosatka zanokcicowata	OC						
Bryophyta - Mchy									
1.	<i>Aulacomium palustre</i>	Próchniczek błotny	OC						
2.	<i>Eurhynchium angustirete</i>	Dzióbkwiec Zetterstedta	OC						
3.	<i>Eurhynchium striatum</i>	Dzióbkwiec bruzdowany	OC						
4.	<i>Hylocomium splendens</i>	Gajnik lśniący	OC						
5.	<i>Leucobryum</i>	Bielistka siwa	OC						

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Wlkp.	Torf.	RCdPZ
	<i>glaucum</i>								
6.	<i>Pleurozium schreberi</i>	Rokietnik pospolity	OC						
7.	<i>Politrychum commune</i>	Płonnik pospolity	OC						
8.	<i>Pseudoscleropodium purum</i>	Brodawkowiec czysty	OC						
9.	<i>Rhytidadelphus triquetrus</i>	Fałdownik trzyczędowy	OC						
10.	<i>Sphagnum fallax</i>	Torfowiec kończysty	OC						
11.	<i>Sphagnum palustre</i>	Torfowiec błotny							
12.	<i>Sphagnum squarrosum</i>	Torfowiec nastroszony	OC						
Pteridophyta - Paprotniki									
1.	<i>Dryopteris cristata</i>	Nerecznica grzebieniasta				V	E	R	T
2.	<i>Lycopodium annotinum</i>	Widłak jałowcowaty	OC		NT		R		T
Spermatophyta – Nasienne									
1.	<i>Aconitum variegatum</i>	Tojad dzióbarty	OC			V	V		T
2.	<i>Actaea spicata</i>	Czerniec gronkowy				V	V		T
3.	<i>Andromeda polifolia</i>	Modrzewnica zwyczajna	OC			V	V	R	T
4.	<i>Angelica archangelica</i>	Dzięgiel litwor	OC					R	T
5.	<i>Arum maculatum</i>	Obrazki plamiste	OS	VU	VU				T
6.	<i>Calla palustris</i>	Czermień błotna						R	T?
7.	<i>Campanula latifolia</i>	Dzwonek szerokolistny	OC		NT	V	E		T
8.	<i>Carex limosa</i>	Turzyca bagienna			NT	V	E	R	T
9.	<i>Centaurium erythraea</i>	Centuria pospolita	OC						T
10.	<i>Ceratophyllum submersum</i>	Rogatek krótkoszyjkowy				V	V		T
11.	<i>Cladium mariscus</i>	Kłóć wiechowata			NT	R	R	R	T
12.	<i>Corydalis intermedia</i>	Kokorycz wąła				R	R		T
13.	<i>Corydalis solida</i>	Kokorycz pełna				R	R		T
14.	<i>Dactylorhiza majalis</i>	Storzyczek szerokolistny (Kukułka szerokolistna)	OC		NT		V	R	T
15.	<i>Dianthus carthusianorum</i>	Goździk kartuzek							T?
16.	<i>Drosera anglica</i>	Rosiczka długolistna	OS		EN	V	V		T
17.	<i>Drosera rotundifolia</i>	Rosiczka okrągłolistna	OS		NT	I	V		T
18.	<i>Eleocharis quinqueflora</i>	Ponikło skąpokwiatowe			NT	V	V	R	T
19.	<i>Epipactis atrorubens</i>	Kruszczyk rdzawoczerwony	OC		NT	V	E		T
20.	<i>Epipactis helleborine</i>	Kruszczyk szerokolistny	OC						T
21.	<i>Eriophorum vaginatum</i>	Wełnianka pochwowata					V		T?
22.	<i>Festuca psammophila</i>	Kostrzewa piaszkowa			NT	K	K		T
23.	<i>Galanthus nivalis</i>	Śnieżyczka przebiśnieg	OC			I	I		T
24.	<i>Helichrysum</i>	Kocanki piaszkowe	OC						T?

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Wlkp.	Torf.	RCdPZ
	<i>arenarium</i>								
25.	<i>Juncus ranarius</i>	Sit żabi			DD	R	R		T
26.	<i>Juncus subnodulosus</i>	Sit tępokwiatowy	OC		VU	V	V	R	T
27.	<i>Ledum palustre</i>	Bagno zwyczajne	OC				V		T
28.	<i>Leucjum vernum</i>	Śnieżyca wiosenna	OC		NT		I		T
29.	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Bobrek trójlistkowy	OC						T?
30.	<i>Neottia nidus-avis</i>	Gnieźnik leśny	OC			V	E		T
31.	<i>Nymphaea alba</i>	Grzybienie białe	OC						T
32.	<i>Ononis spinosa</i>	Wilżyna ciernista	OC						T
33.	<i>Oxycoccus palustris</i>	Żurawina błotna					V		T?
34.	<i>Rhynchospora alba</i>	Przygielka biała			NT	V	E	R	T
35.	<i>Scheuchzeria palustris</i>	Bagnica torfowa	OS		VU	V	E	V	T
36.	<i>Senecio congestus</i>	Starzec błotny			NT			R	T
37.	<i>Taxus baccata</i>	Cis pospolity	OC	VU		R	R		T
38.	<i>Tetragonolobus maritimus</i>	Komonicznik skrzydlastostrąkowy	OC		NT	V	V	V	T
39.	<i>Teucrium scordium</i>	Ożanka czosnkowa			NT	V	V	R	T
40.	<i>Trollius europaeus</i>	Pełnik europejski	OS		VU	V	V		T

Objaśnienia:

OS – ochrona ścisła (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r.)

OC – ochrona częściowa (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r.)

PCKR – Polska Czerwona Księga Roślin (Zarzycki K., Kaźmierczakowa R., Mirek Z., *Polska Czerwona Księga Roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe. Wyd. III. uaktualnione i rozszerzone*. Instytut Ochrony Przyrody PAN, 2014)

Ex – gatunki całkowicie wymarłe w Polsce; Ew – gatunki wymarłe w naturze; CR – krytycznie zagrożone; En – zagrożone; VU – narażone; LR – gatunki niskiego ryzyka; DD – stopień zagrożenia trudny do określenia z braku danych;

PL – Polska Czerwona Lista Paprotników i Roślin Kwiatowych (Kaźmierczakowa R. (red.). *Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych*. Instytut Ochrony Przyrody PAN, 2016)

Ex – takson całkowicie wymarły; EW – takson wymarły w stanie dzikim na swoich naturalnych stanowiskach; RE – takson wymarły na obszarze Polski; REW – takson wymarły w stanie dzikim na swoich naturalnych stanowiskach na obszarze Polski; CR – krytycznie zagrożony; EN – zagrożony; VU – narażony; NT – bliski zagrożenia; DD – takson, którego stopień zagrożenia nie może być określony z powodu braku wystarczających informacji

PZ – Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Pomorza Zachodniego (Żukowski, Jackowiak 1995)

Ex – gatunki wymarłe, zaginione (prawdopodobnie wymarłe); E – gatunki wymierające (bezpośrednio zagrożone wymarciem); V – gatunki narażone; R – gatunki rzadkie i przez to potencjalnie zagrożone; I – gatunki o nieokreślonym zagrożeniu; K – gatunki o zagrożeniu niedostatecznie poznany

Wlkp. – Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Wielkopolski (Żukowski, Jackowiak 1995)

Ex – gatunki wymarłe, zaginione (prawdopodobnie wymarłe); E – gatunki wymierające (bezpośrednio zagrożone wymarciem); V – gatunki narażone, R – gatunki rzadkie i przez to potencjalnie zagrożone; I – gatunki o nieokreślonym zagrożeniu; K – gatunki o zagrożeniu niedostatecznie poznany

Torf – Zagrożone Gatunki Flory Torfowisk (Jasnowska J., Jasnowski M. 1977)

Ex – wymarłe; E – gatunki ginące; V – gatunki silnie zagrożone; R – gatunki zagrożone

RCdPZ – „Rośliny cenne dla Pomorza Zachodniego (w granicach województwa zachodniopomorskiego)” (Kujawa – Pawlaczyk J. 2001)

T – gatunki wymarłe, wymierające, narażone, potencjalnie zagrożone i rzadkie, których stanowiska powinny zostać objęte kartowaniem podczas prac terenowych (inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczych); T? – gatunki lokalnie rzadkie i zagrożone, które powinny zostać objęte kartowaniem podczas prac terenowych o ile na danym terenie (gmina) znajduje się mniej niż 20 stanowisk danego gatunku

Gatunki, dla których w tabeli nie określono kategorii zagrożenia występują na innych listach gatunków zagrożonych: Rzadkie i zagrożone gatunki flory polskiej (Jasiewicz 1981); Rote Liste der gefährdeten Höheren Pflanzen Mecklenburg-Vorpommerns (Fukarek F., eds. 1991); Rote Liste Farn- und Blütenpflanzen im Land Brandenburg (Benkert D.; Klemm G., eds. 1993).

Rysunek 39. Obrazki plamiste *Arum maculatum* . (Fot. M. Owczarczak)

Szczegółową lokalizację oraz źródło informacji zinwentaryzowanych gatunków grzybów, porostów i roślin zamieszczono w wykazie stanowiącym osobny tom.

Rysunek 40. Obrazki plamiste *Arum maculatum* oddz. 547 (Fot. M. Owczarczak)

- **Ochrona gatunkowa zwierząt**

Rysunek 41. Wilk *Canis lupus*, teren leśnictwa Płotno. (Fot. M. Owczarczak)

Określając listę gatunków zwierząt (bezkęgowców i kręgowców) chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urzędniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2019/2020), waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Choszczno, waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa Choszczno, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Choszczno (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2011).

Rysunek 42. Wodnik *Rallus aquaticus*. (Fot. M. Owczarczak)

Tabela 29. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt (bezkęgowców i kręgowców) w Nadleśnictwie Choszczno.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz/CLPP	PI	Gat. NAT
Mięczaki							
1.	<i>Pseudanodonta complanata</i>	Szczeżuja spłaszczona		OC			
Owady							
1.	<i>Bombus terrestris</i>	Trzmiel ziemny		OC			
2.	<i>Carabus coriaceus</i>	Biegacz skórzasty		OC			
3.	<i>Carabus convexus</i>	Biegacz wypukły		OC			
4.	<i>Carabus intricatus</i>	Biegacz pomarszczony		OC			

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz/CLPP	PI	Gat. NAT
5.	<i>Cerambyx cerdo</i>	Kozioróg dębosz		OS	VU		TAK
6.	<i>Cerambyx scopolii</i>	Kozioróg bukowiec		OC			
7.	<i>Dorcus paralellipedus</i>	Ciołek matowy			VU		
8.	<i>Formica polyctena</i>	Mrówka ćmawa		OC	NT		
9.	<i>Formica rufa</i>	Mrówka rudnica		OC	NT		
10.	<i>Graphoderus bilineatus</i>	Kreślinek nizinny		OS			TAK
11.	<i>Iphielides podalirius</i>	Paż żeglarz		OC	VU		
12.	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Zalotka większa		OS			TAK
13.	<i>Lucanus cervus</i>	Jelonek rogacz		OC	EN		TAK
14.	<i>Lycaena dispar</i>	Czerwończyk nieparek		OS	LC		TAK
15.	<i>Osmoderma eremita</i>	Pachnica dębowa		OS	VU	VU	TAK
Plazy							
1.	<i>Bombina bombina</i>	Kumak nizinny		OS			TAK
2.	<i>Bufo bufo</i>	Ropucha szara		OC			
3.	<i>Hyla arborea</i>	Rzekotka drzewna		OS			
4.	<i>Lissotriton vulgaris</i>	Traszka zwyczajna		OC			
5.	<i>Pelobates fuscus</i>	Grzebiuszka ziemna		OS			
6.	<i>Pelophylax esculenta</i>	Żaba wodna		OC			
7.	<i>Pelophylax lessonae</i>	Żaba jeziorkowa		OC			
8.	<i>Pelophylax ridibunda</i>	Żaba śmieszka		OC			
9.	<i>Pseudepidalea viridis</i>	Ropucha zielona		OS			
10.	<i>Rana arvalis</i>	Żaba moczarowa		OS			
11.	<i>Rana dalmatina</i>	Żaba zwinka		OS			
12.	<i>Rana temporaria</i>	Żaba trawna		OC			
13.	<i>Triturus cristatus</i>	Traszka grzebieniasta		OS	NT		TAK
Gady							
1.	<i>Anguis fragilis</i>	Padalec zwyczajny		OC			
2.	<i>Lacerta agilis</i>	Jaszczurka zwinka		OC			
3.	<i>Lacerta vivipara</i>	Jaszczurka żyworodna		OC			
4.	<i>Natrix natrix</i>	Zaskroniec zwyczajny		OC			
Ptaki							
1.	<i>Accipiter gentilis</i>	Jastrząb gołębiarz		OS			
2.	<i>Accipiter nissus</i>	Krogulec		OS			
3.	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Trzciniak		OS			
4.	<i>Acrocephalus palustris</i>	Łozówka		OS			
5.	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Trzcinniczek		OS			TAK
6.	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Rokitniczka		OS			TAK
7.	<i>Actitis hypoleucos</i>	Brodziec piskliwy		OS			TAK
8.	<i>Aegithalos caudatus</i>	Raniuszek		OS			
9.	<i>Alauda arvensis</i>	Skowronek polny		OS			
10.	<i>Alcedo atthis</i>	Zimorodek		OS			TAK
11.	<i>Anas acuta</i>	Rożeniec		OS	CR		TAK
12.	<i>Anas platyrhynchos</i>	Krzyżówka					TAK
13.	<i>Anser anser</i>	Gęgawa					TAK
14.	<i>Anthus pratensis</i>	Świergotek łąkowy		OS			
15.	<i>Anthus trivialis</i>	Świergotek drzewny		OS			
16.	<i>Apus apus</i>	Jerzyk		OS			
17.	<i>Aquila pomarina</i>	Orlik krzykliwy		OS			TAK
18.	<i>Ardea cinerea</i>	Czapla siwa		OS			TAK
19.	<i>Athene noctua</i>	Pójdźka		OS			
20.	<i>Bombycilla garrulus</i>	Jemiołuszka		OS			
21.	<i>Botaurus stellaris</i>	Bąk		OS	NT		TAK
22.	<i>Bubo bubo</i>	Puchacz		OS	NT		TAK
23.	<i>Bucephala clangula</i>	Gągoł		OS			TAK

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz/CLPP	PI	Gat. NAT
24.	<i>Buteo buteo</i>	Myszołów		OS			
25.	<i>Carduelis cannabina</i>	Makolągwa		OS			
26.	<i>Carduelis carduelis</i>	Szczygieł		OS			
27.	<i>Carduelis chloris</i>	Dzwoniec		OS			
28.	<i>Carduelis flammea</i>	Czczotka		OS			TAK
29.	<i>Carduelis spinus</i>	Czyżyk		OS			
30.	<i>Carpodacus erythrinus</i>	Dziwonia		OS			TAK
31.	<i>Certhia brachydactyla</i>	Pełzacz ogrodowy		OS			
32.	<i>Certhia familiaris</i>	Pełzacz leśny		OS			
33.	<i>Charadrius dubius</i>	Sieweczka rzeczna		OS			TAK
34.	<i>Chlidonias leucopterus</i>	Rybitwa białoskrzydła		OS	VU	NT	TAK
35.	<i>Chlidonias niger</i>	Rybitwa czarna		OS	VU		TAK
36.	<i>Ciconia ciconia</i>	Bocian biały		OS			TAK
37.	<i>Ciconia nigra</i>	Bocian czarny		OS			TAK
38.	<i>Circus aeruginosus</i>	Błotniak stawowy		OS			TAK
39.	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Grubodziób		OS			
40.	<i>Columba oenas</i>	Siniak		OS			TAK
41.	<i>Corvus corax</i>	Kruk		OC			
42.	<i>Corvus corone</i>	Wrona siwa		OC			
43.	<i>Corvus frugilegus</i>	Gawron		OS	VU		
44.	<i>Corvus monedula</i>	Kawka		OS			
45.	<i>Crex crex</i>	Derkacz		OS	VU		TAK
46.	<i>Cuculus canorus</i>	Kukułka		OS			
47.	<i>Cyanistes caeruleus</i>	Modraszka		OS			
48.	<i>Cygnus cygnus</i>	Łabędź krzykliwy		OS	NT		TAK
49.	<i>Cygnus olor</i>	Łabędź niemy		OS			TAK
50.	<i>Dendrocopos major</i>	Dzięcioł duży		OS			TAK
51.	<i>Dendrocopos minor</i>	Dzięciołek		OS			TAK
52.	<i>Dryocopus martius</i>	Dzięcioł czarny		OS			TAK
53.	<i>Emberiza calandra</i>	Potrzeszcz		OS			
54.	<i>Emberiza citrinella</i>	Trznadel		OS			
55.	<i>Emberiza schoeniclus</i>	Potrzos		OS			
56.	<i>Erithacus rubecula</i>	Rudzik		OS			
57.	<i>Falco subbuteo</i>	Kobuz		OS			
58.	<i>Falco tinnunculus</i>	Pustułka		OS			TAK
59.	<i>Ficedula hypoleuca</i>	Muchołówka żałobna		OS	NT		
60.	<i>Ficedula parva</i>	Muchołówka mała		OS			TAK
61.	<i>Fringilla coelebs</i>	Zięba		OS			
62.	<i>Fulica atra</i>	Łyska					
63.	<i>Gallinago gallinago</i>	Kszyk		OS	VU		TAK
64.	<i>Gallinula chloropus</i>	Kokoszka wodna		OS			TAK
65.	<i>Garrulus glandarius</i>	Sójka		OS			
66.	<i>Grus grus</i>	Żuraw		OS			TAK
67.	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Bielik		OS			TAK
68.	<i>Hippolais icterina</i>	Zaganiacz		OS			
69.	<i>Hirundo rustica</i>	Dymówka		OS			
70.	<i>Jynx torquilla</i>	Krętogłów		OS			
71.	<i>Lanius collurio</i>	Gąsiorek		OS			TAK
72.	<i>Larus canus</i>	Mewa siwa		OS	VU		TAK
73.	<i>Larus ridibundus</i>	Mewa śmieszka		OS			TAK
74.	<i>Locustella fluviatilis</i>	Strumieniówka		OS			TAK
75.	<i>Locustella luscinioides</i>	Brzęczka		OS			TAK
76.	<i>Locustella naevia</i>	Świerszczak		OS			TAK
77.	<i>Lophophanes cristatus</i>	Czubatka		OS			
78.	<i>Lullula arborea</i>	Lerka		OS			TAK

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz/CLPP	PI	Gat. NAT
79.	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Słowik rdzawy		OS			
80.	<i>Luscinia svecica</i>	Podrózniczek		OS			TAK
81.	<i>Mareca penelope</i>	Świstun		OS	CR		TAK
82.	<i>Mareca strepera</i>	Krakwa		OS			TAK
83.	<i>Mergus merganser</i>	Nurogęś		OS			TAK
84.	<i>Milvus migrans</i>	Kania czarna		OS	NT	NT	TAK
85.	<i>Milvus milvus</i>	Kania ruda		OS		NT	TAK
86.	<i>Motacilla alba</i>	Pleszka siwa		OS			
87.	<i>Motacilla cinerea</i>	Pliszka góraska		OS			
88.	<i>Motacilla flava</i>	Pliszka żółta		OS			
89.	<i>Muscicapa striata</i>	Muchołówka szara		OS			
90.	<i>Oenanthe oenanthe</i>	Białorzytka		OS			
91.	<i>Oriolus oriolus</i>	Wilga		OS			
92.	<i>Panurus biarmicus</i>	Wąsatka		OS			TAK
93.	<i>Parus major</i>	Bogatka		OS			
94.	<i>Passer domesticus</i>	Wróbel		OS			
95.	<i>Passer montanus</i>	Mazurek		OS			
96.	<i>Periparus ater</i>	Sikora sosnowka		OS			
97.	<i>Pernis apivorus</i>	Trzmielojad		OS			TAK
98.	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Kormoran		OS			TAK
99.	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Kopciuszek		OS			
100.	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Pleszka		OS			
101.	<i>Phylloscopus collybita</i>	Pierwiosnek		OS			
102.	<i>Phylloscopus trochilus</i>	Piecuszek		OS			
103.	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Świstunka leśna		OS			
104.	<i>Pica pica</i>	Sroka		OC			
105.	<i>Picus viridis</i>	Dzięcioł zielony		OS			
106.	<i>Podiceps cristatus</i>	Perkoz dwuczuby		OS			TAK
107.	<i>Podiceps grisegena</i>	Perkoz rdzawoszyi		OS	VU		TAK
108.	<i>Podiceps nigricollis</i>	Zausznik		OS	VU		TAK
109.	<i>Poecile montanus</i>	Czarnogłówka		OS			
110.	<i>Poecile palustris</i>	Sikora uboga		OS			
111.	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Gil		OS			
112.	<i>Rallus aquaticus</i>	Wodnik		OS			
113.	<i>Regulus regulus</i>	Mysikrólik		OS			
114.	<i>Remiz pendulinus</i>	Remiz		OS			TAK
115.	<i>Saxicola rubetra</i>	Pokląska		OS	NT		
116.	<i>Serinus serinus</i>	Kulczyk		OS			
117.	<i>Sitta europaea</i>	Kowalik		OS			
118.	<i>Somateria mollissima</i>	Edredon		OS			
119.	<i>Spatula clypeata</i>	Płaskonos		OS	VU		TAK
120.	<i>Spatula querquedula</i>	Cyranka		OS	VU		TAK
121.	<i>Streptopelia turtur</i>	Turkawka		OS	VU		
122.	<i>Strix aluco</i>	Puszczyk		OS			
123.	<i>Sturnus vulgaris</i>	Szpak		OS			
124.	<i>Sylvia atricapilla</i>	Kapturka		OS			
125.	<i>Sylvia borin</i>	Gajówka		OS			
126.	<i>Sylvia communis</i>	Cierniówka		OS			
127.	<i>Sylvia curruca</i>	Piegża		OS			
128.	<i>Sylvia nisoria</i>	Jarzębatka		OS			TAK
129.	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Perkozek		OS			TAK
130.	<i>Tringa ochropus</i>	Samotnik		OS			TAK
131.	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Strzyżyk		OS			
132.	<i>Turdus iliacus</i>	Droździk		OS			
133.	<i>Turdus merula</i>	Kos		OS			

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz/CLPP	PI	Gat. NAT
134.	<i>Turdus philomelos</i>	Śpiewak		OS			
135.	<i>Turdus pilaris</i>	Kwiczol		OS			
136.	<i>Upupa epops</i>	Dudek		OS			TAK
137.	<i>Vanellus vanellus</i>	Czajka		OS	EN		TAK
Ssaki							
1.	<i>Canis lupus</i>	Wilk		OS			TAK
2.	<i>Castor fiber</i>	Bóbr europejski		OC			TAK
3.	<i>Epseticus serotinus</i>	Mroczek późny		OS			
4.	<i>Erinaceus europaeus</i>	Jeż zachodni		OC			
5.	<i>Lutra lutra</i>	Wydra		OC			TAK
6.	<i>Mustela erminea</i>	Gronostaj		OC			
7.	<i>Myotis daubentonii</i>	Nocek rudy		OS			
8.	<i>Myotis myotis</i>	Nocek duży		OS			TAK
9.	<i>Myotis nattereri</i>	Nocek Natterera		OS			
10.	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Karlik malutki		OS			
11.	<i>Sciurus vulgaris</i>	Wiewiórka		OC			
12.	<i>Sorex araneus</i>	Ryjówka aksamitna		OC			
13.	<i>Sorex minutus</i>	Ryjówka malutka		OC			

Objaśnienia:

OS – ochrona ścisła

OC – ochrona częściowa

Kategorie zagrożeń w:

„Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce” (Cz) (Red. Głowaciński Z., 2002 r.):

- EX – wymarłe
- CR – krytycznie zagrożone
- EN – silnie zagrożone
- VU – umiarkowanie zagrożone
- NT – bliskie zagrożenia
- LC – najmniejszej troski
- DD – o statusie słabo rozpoznanym

„Czerwona lista ptaków Polski” (CLPP) (Wilk T., Chodkiewicz T., Sikora A., Chylarecki P., Kuczyński L., 2020 r.):

- RE – wymarłe regionalnie
- CR – krytycznie zagrożone
- EN – zagrożone
- VU – narażone
- NT – bliskie zagrożenia

„Polska Czerwona Księga Zwierząt” (PL):

- ExP – gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe
- CR – gatunki skrajnie zagrożone
- EN – gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone
- VU – gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginiecie
- NT – gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia
- LC – gatunki najmniejszej troski

Gat. Nat. – gatunki zwierząt wymagające ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (TAK)

Szczegółowa lokalizacja oraz źródło informacji zinwentaryzowanych gatunków zwierząt zamieszczona jest w wykazie stanowiącym osobny tom.

Rysunek 43. Rzekotka drzewna *Hyla arborea*. (Fot. M. Owczarczak)

- **Ochrona strefowa**

W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunków lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalone strefy ochrony.²²

Ostoje, miejsca rozrodu i regularnego przebywania niektórych gatunków zwierząt podlegają ochronie zgodnie z Rozporządzeniem MŚ z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2016 r., poz. 2183).

Na terenie Nadleśnictwa Choszczno wyznaczono łącznie 11 stref ochrony, w tym:

- 1strefę ochrony bociana czarnego,

---

²² Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2020 r., poz. 55 ze zm.)

- 4 strefy ochrony orlika krzykliwego,
- 6 stref ochrony bielika.

Strefy ochrony ustanowiono na podstawie:

- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 26 listopada 2010 r. Znak sprawy: RDOŚ-32-WOPN-6652/4/2/10/mk;
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 16 stycznia 2017 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.17.2016.MKP;
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 17 stycznia 2017 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.26.2016.MKP;
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 stycznia 2017 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.2.2017.MKP;
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 6 lutego 2017 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.23.2016.MKP;
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28 czerwca 2017 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.11.2017.MKP.1.

Rysunek 44. Bielik *Haliaeetus albicilla*. (Fot. M. Owczarczak)

Powierzchnię stref przedstawia poniższa tabela:

Tabela 30. Powierzchnia stref ochrony zwierząt w Nadleśnictwie Choszczno.

Zestawienie powierzchni stref ochrony w Nadleśnictwie Choszczno			
Nadleśnictwo Choszczno			
Strefa całoroczna	60,12	Strefa okresowa	182,68
Łącznie: 242,80 ha			

II. Ustawa o lasach.

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym prowadzenia gospodarki leśnej jest Ustawa z dnia 28 września 1991 roku o lasach (Dz. U. z 2020 r., poz. 6 ze zm.). Zawarte są w niej zamierzenia w zakresie zrównoważonej gospodarki leśnej oraz zobowiązania międzynarodowe Polski, zwłaszcza dotyczące zasad ochrony lasu (konferencje ministerialne poświęcone ochronie lasów w Europie: Strasburg 1990 i Helsinki 1993). Zgodnie z ustawą, w Polsce prowadzi się trwale zrównoważoną gospodarkę leśną z uwzględnieniem następujących celów:

- zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowie człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych cennych przyrodniczo i krajobrazowo,
- ochrony gleb,
- ochrony wód,
- produkcji drewna na zasadzie racjonalnej gospodarki oraz ubocznego użytkowania lasu.

W Nadleśnictwie Choszczno poza ogólnie stosowaną ochroną środowiska przyrodniczego ustanowiono:

1. Gospodarstwo specjalne.
2. Lasy ochronne.

1. Gospodarstwo specjalne.

Zgodnie z § 82 Instrukcji Urządzania Lasu i ustaleniami Komisji Założeń Planu, do gospodarstwa specjalnego zaliczono lasy, które pełnią wyjątkowe funkcje pozaprodukcyjne. Są to często drzewostany wyłączone z użytkowania rębego, a wykonywane zabiegi uzależnione są wyłącznie potrzebami przyrodniczymi.

Do gospodarstwa specjalnego zaliczono (zgodnie z IUL i z protokołem z KZP):

- lasy w rezerwatach,

- pojedyncze pododdziały o wyjątkowym znaczeniu ze względów kulturowych, religijnych lub ekologicznych, w tym lasy na siedliskach Bb, BMb, LMb, OI3, OIJ, ekosystemy referencyjne, cmentarze i miejsca pamięci,
- drzewostany objęte prawnym zakazem pozyskiwania drewna ze względu na szczególne znaczenie dla ochrony przyrody,
- lasy stanowiące wyłączone drzewostany nasienne,
- drzewostany o charakterze lasów obronnych,
- lasy stanowiące glebowe powierzchnie wzorcowe.

Tabela 31. Gospodarstwo specjalne.

Powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona	
Nadleśnictwo Choszczno	
ha	%
1299,10	9,75

2. Lasy ochronne

Ze względu na pełnienie wielu funkcji pozaprodukcyjnych, część lasów Nadleśnictwa Choszczno zaliczono do lasów ochronnych. Gospodarka w nich podlega pewnym ograniczeniom. Większość lasów ochronnych tworzy gospodarstwo lasów ochronnych, część zaliczono do gospodarstwa specjalnego zgodnie z § 82 Instrukcji urządzania lasu (2012).

Tabela 32. Lasy ochronne.

Powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona lasów ochronnych	
Nadleśnictwo Choszczno	
ha	%
5694,91	43

III. Inne formy ochrony przyrody.

1. Obszar węzłowy i korytarze ekologiczne

Składnikiem europejskiej sieci ekologicznej ECONET, opracowanej w ramach europejskiego programu Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody IUCN, jest krajowa sieć ekologiczna ECONET-PL. Sieć tworzona jest w celu zintegrowania obszarów chronionych istniejących w poszczególnych krajach europejskich i obszarów przewidzianych do ochrony, zgodnie z ustanowionymi kryteriami i standardami.

Obszary węzłowe stanowią tereny o złożonej, mozaikowej strukturze krajobrazowej z występującymi obok siebie różnymi ekosystemami. Cechuje je dominacja zbiorowisk naturalnych lub prawie naturalnych, a także obecność ugrupowań związanych z nimi szeregami ekologicznymi bądź sukcesyjnymi. W ich skład wchodzi roślinność z licznymi stanowiskami gatunków prawnie

chronionych oraz rzadkich regionalnie. Obiekty te posiadają wysokie walory wizualne, na przykład związane z obecnością wód, panoram i osi widokowych. Wyodrębnione obiekty węzłowe przeważnie są otoczone przestrzenią mocno przeobrażoną – obszarami rolniczymi.

Rysunek 45. Mapa krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA²³.

Wg ogólnopolskiej sieci obszarów chronionych ECONET-PL grunty Nadleśnictwa Choszczno położone są w zasięgu obszaru węzłowego **2K** – obszar barlinecki, o randze krajowej, obejmujący Puszcę Barlinecką. Poprzez dolinę Płoni wiąże on Pojezierze Myśliborskie i Równinę Gorzowską z jeziorami Płoń, Miedwie, Dąbie i dalej z obszarem węzłowym 1M – Ujście Odry oraz Zalewem Szczecińskim i Morzem Bałtyckim. Oprócz występujących tu zróżnicowanych zbiorowisk leśnych, na uwagę zasługuje różnorodność zbiorowisk wodnych i torfowiskowych oraz obecność zbiorowisk źródliskowych.

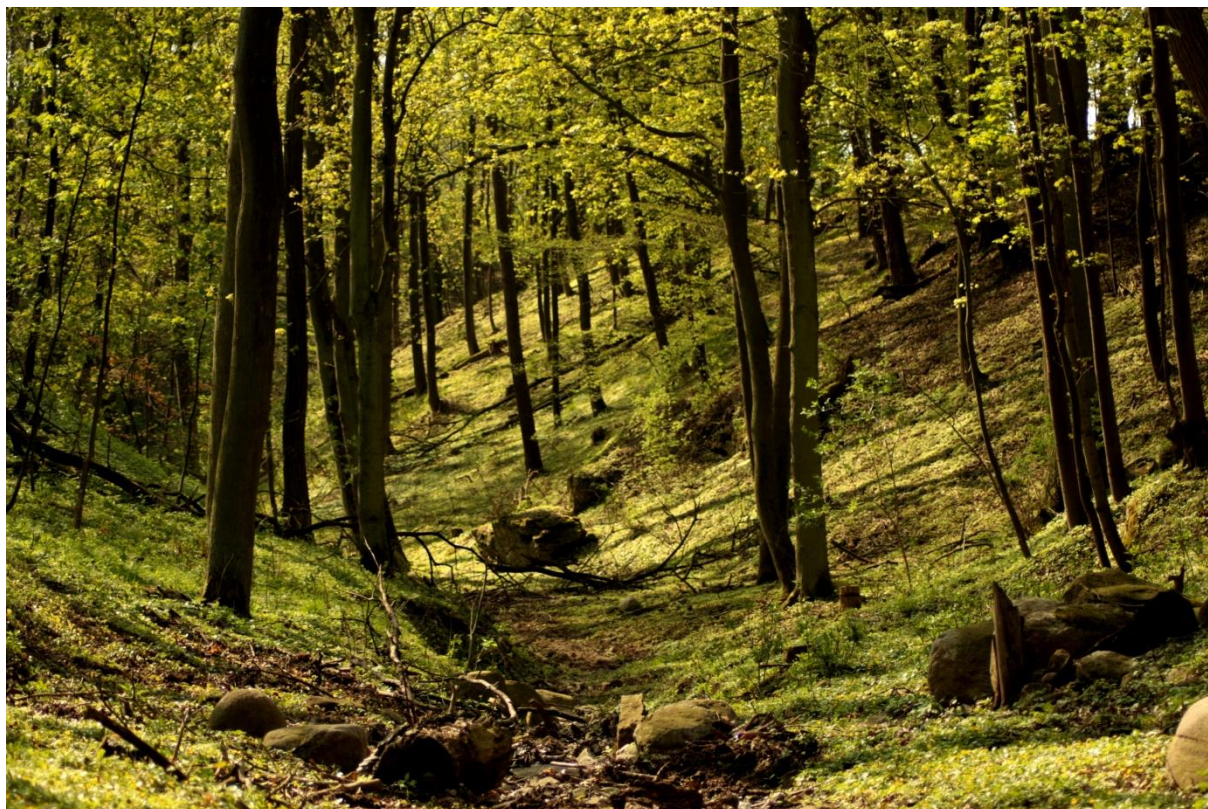
Według prof. Jędrzejowskiego, przez teren Nadleśnictwa Choszczno przechodzą korytarze ekologiczne:

- „Dolina Płoni i Miedwie” KPn-18B,
- „Pojezierze Ińskie” KPn-19.

²³ Liro A. (red.) 1998. *Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA*. Fundacja IUCN. Warszawa

C. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE

Rysunek 46. Wąwóz w rezerwacie „Skalisty Jar Libberta”. (Fot. M. Owczarczak)

1. Rzeźba terenu

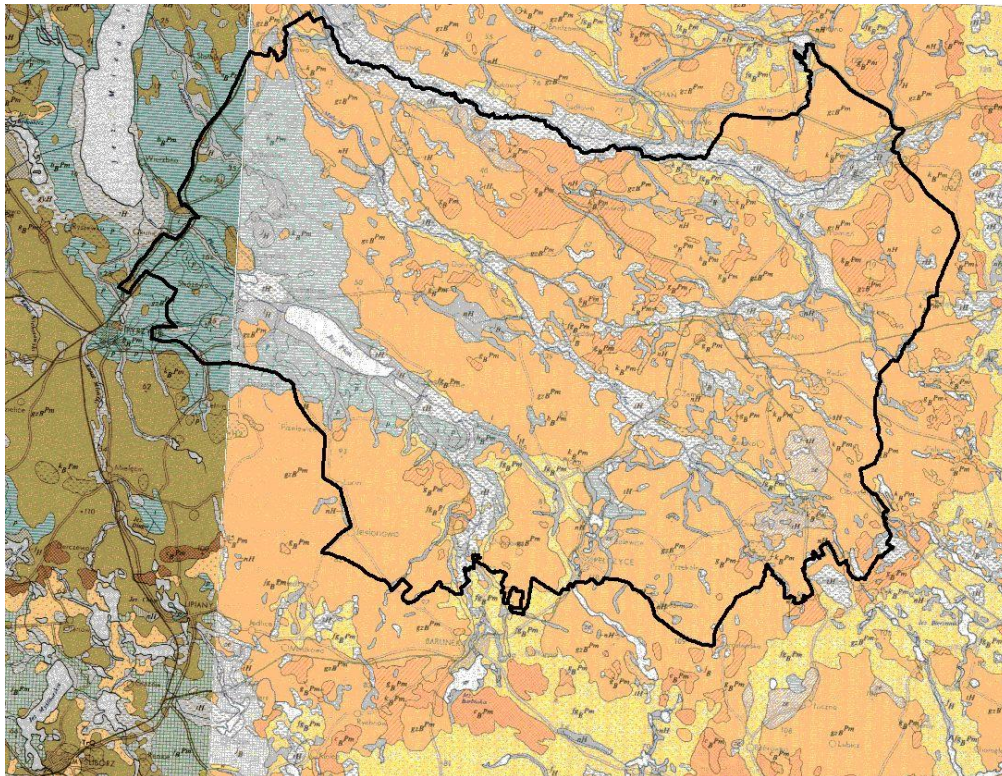
Główną jednostką morfologiczną na obszarze Nadleśnictwa jest wysoczyzna morenowa, charakteryzująca się głównie krajobrazem falistym równin morenowych. Tereny pagórkowate pochodzenia pojeziernego zajmują wschodnią część Nadleśnictwa.

Wysokości nie przekraczają tu 300 m n.p.m. (wartość krytyczna dla nizin). Przez teren leśnictw: Płotno, Wężnik, Recz biegnie łukowato wał morenowy ze wzniesieniami w przedziale 50-120 m n.p.m., poprzecinany gęstą siecią wąskich rynien i zabagnionych pradolin starych tarasów rzecznych.

2. Budowa geologiczna

Dominującymi utworami geologicznymi są czwartorzędowe, plejstoceńskie piaski zwałowe i gliny zwałowe. W dolinach rzecznych (Płoni, Małej Iny i Iny), w licznych zagłębieniach bezodpływowych oraz nad brzegami jezior występują złoża torfu, gleby murszowe i czarne ziemie. Iły, mułki i piaski pochodzenia zastoiskowego charakterystyczne są dla zachodniej części nadleśnictwa, natomiast jego południową część cechuje występowanie glin moreny dennej. W pasie od Recza do Piasecznika (dolina Iny) występują piaski rzeczne starych tarasów rzecznych, wypowo poprzepłatane piaskami wodnolodowcowymi.

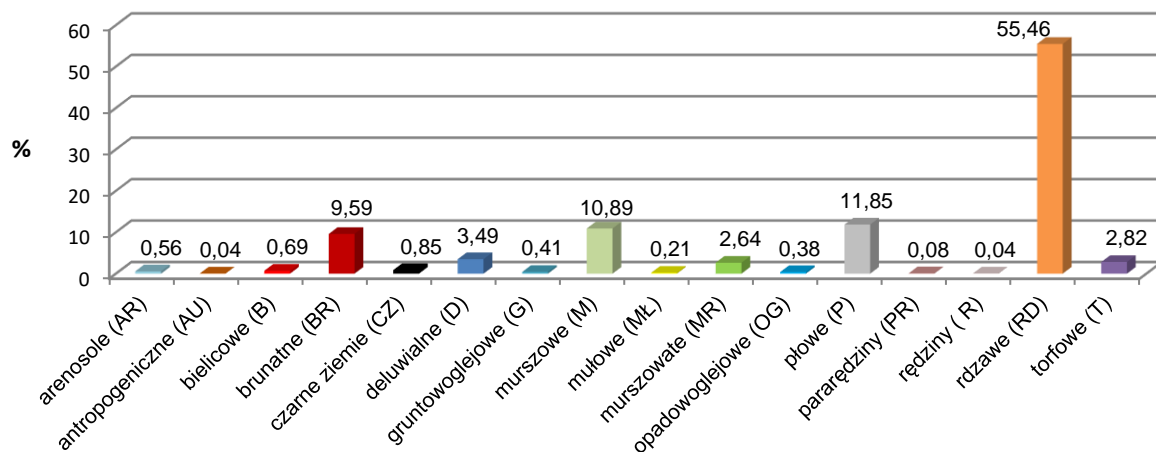

Rysunek 47. Fragment mapy geologicznej²⁴.

3. Typy gleb.

W Nadleśnictwie dominują gleby rdzawe (RD) – 55,46 %, płowe (P) – 11,85 % oraz gleby murszowe (M) – 10,89 %.

Rysunek 48. Typy gleb w Nadleśnictwie Choszczno.

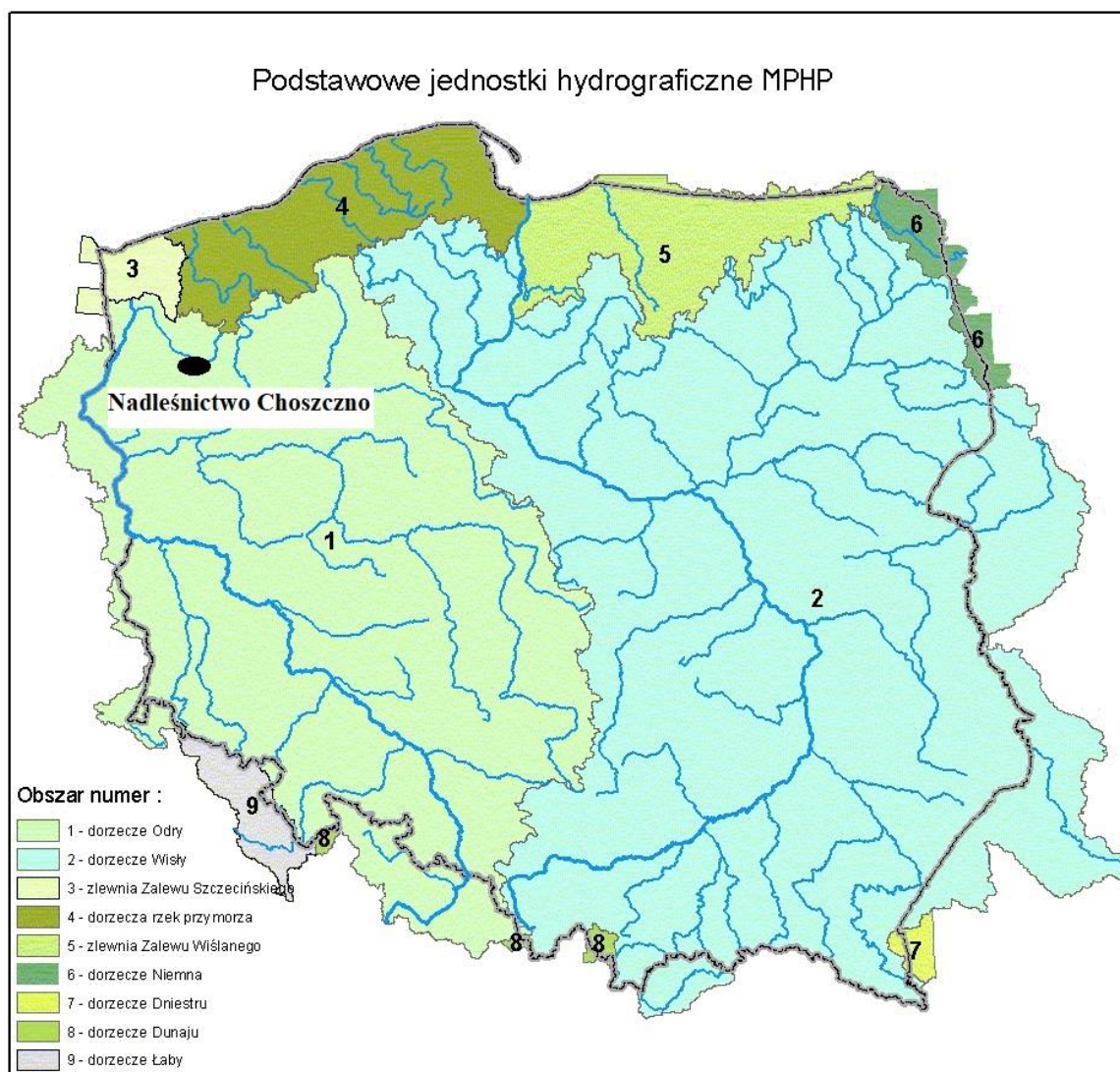
²⁴ Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1:50000 (arkusze Gorzów, Pyrzyce). PIB. Warszawa.

4. Wody.

Wody powierzchniowe

Nadleśnictwo Choszczno położone jest na terenie jednostki hydrograficznej o nazwie:

- Dorzecze Odry (1).

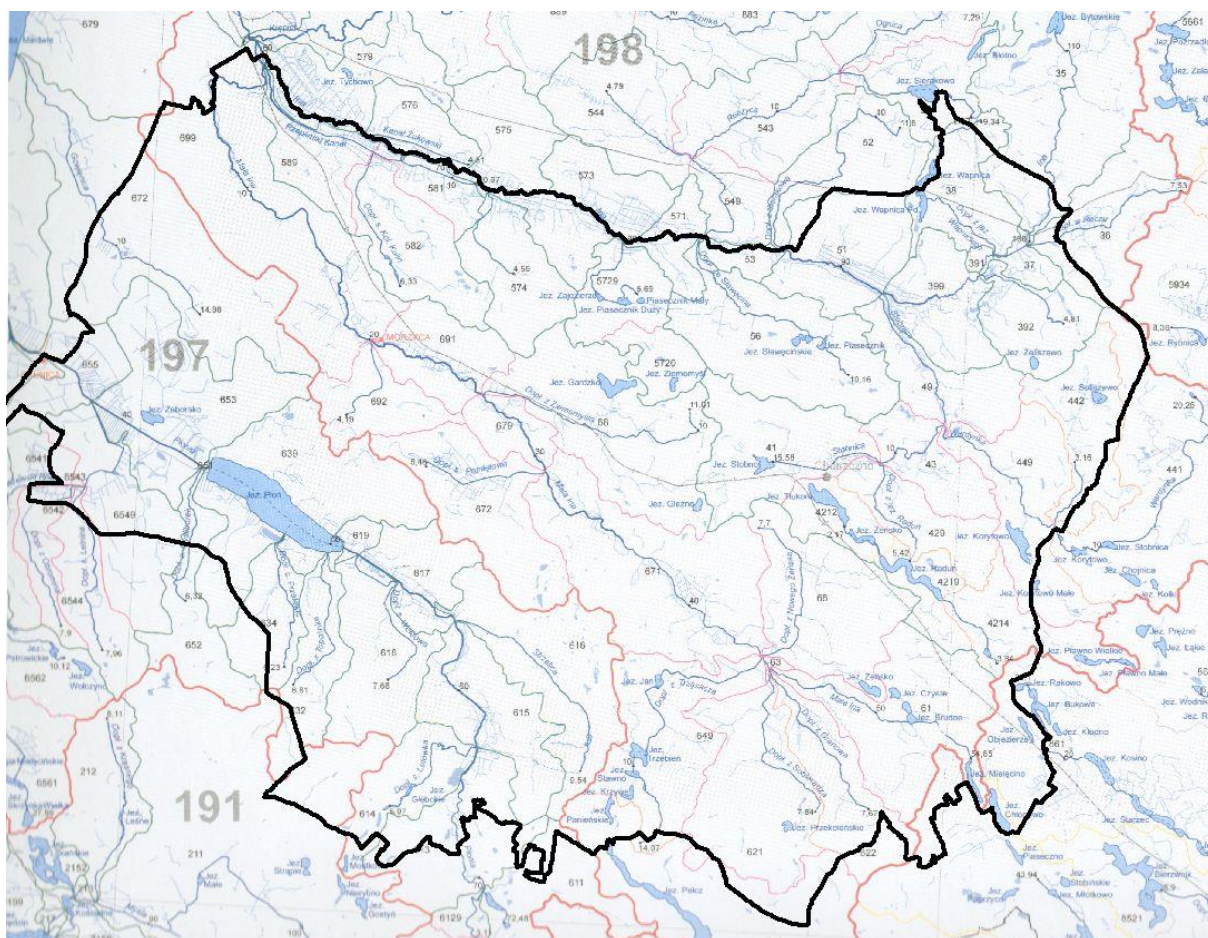
Rysunek 49. Podstawowe jednostki hydrograficzne Polski /za MPHP/²⁵.

Głównymi ciekami przepływającymi przez Nadleśnictwo, mającymi wpływ na stosunki wodne są rzeki Ina (na długim odcinku wyznacza północną granicę N-ctwa) oraz Płonia, wraz z dopływami: Małą Iną, Stobnicą (zlewnia rzeki Iny), Strzelicą (zlewnia rzeki Płonia).

²⁵ Komputerowa Mapa Podziału Hydrograficznego Polski (MPHP). 2001. <http://gridw.pl>

Oprócz nich dużą rolę spełniają liczne mniejsze ciek i kanały, występujące jeziora (m. in. Płoń, Gardzko, Tłukom, Żeński, Raduń, Sławęcińskie, Żeliszewo, Suliszewo, Trzebień, Korytowo) oraz małe oczka wodne, torfowiska, bagna i mokradła.

Rysunek 50. Fragment mapy hydrologicznej²⁶.

Wody podziemne

Teren Nadleśnictwa Choszczno położony jest wg Regionalizacji Hydrologicznej Polski²⁷ (Kleczkowski 1990) w:

- prowincji hydrologicznej nizinnej;
- paśmie zbiorników wód czwartorzędowych.

Nadleśnictwo Choszczno położone jest w zasięgu dwóch zbiorników wód podziemnych²⁸:

- Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 123 – Zbiornik międzymorenowy Stargard – Goleniów: zbiornik porowy o powierzchni 378 km², położony w utworach czwartorzędowych morenowych; dla GZWP nr 123 wyznaczono obszar ochronny o powierzchni 153 km²;

²⁶ Czarnecka H. (red). 2005. *Atlas Podziału Hydrograficznego Polski*. Warszawa.

²⁷ *Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce, wymagających szczególnej ochrony*. A.S. Kleczkowski. 1990.

²⁸ Mikołajków J., Sadurski A. (red.). 2017. *Informator PSH. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce*. Państwowy Instytut Geologiczny; Państwowy Instytut Badawczy. Warszawa.

- Główny zbiornik Wód Podziemnych Nr 135 - Zbiornik Barlinek: zbiornik porowy o powierzchni 131,4 km², położony w utworach czwartorzędowych morenowych; dla GZWP nr 135 wyznaczono obszar ochronny o powierzchni 142,76 km².

5. Roślinność.

W umiarkowanej strefie klimatycznej lasy obok innych typów zbiorowisk stanowią najbardziej zróżnicowany ekosystem o stosunkowo wysokim poziomie organizacyjnym. Cechuje go wiele współzależności między poszczególnymi jego komponentami jakimi są świat roślinny, świat zwierzęcy oraz biotop. Jest to zarazem końcowy efekt sukcesji, gdzie roślinność drzewiasta stanowi główne tło wszelkich procesów w nim zachodzących, warunkuje je, a jednocześnie podlega wywołanym przez nie zmianom.

Zespoły roślinne w Nadleśnictwie Choszczno i odpowiadające (dla zespołów leśnych) im siedliskowe typy lasu (poniżej nazw zespołów występujących w legendzie mapy potencjalnej roślinności podane zostały nazwy naukowe obecnie obowiązujące):

(1) Ols środkowoeuropejski - *Carici elongate* – *Alnetum* sensu lato

- *Ribeso nigri-Alnetum* – ols porzeczkowy. Zespół w typie olsu typowego (Ol) i niekiedy olsu jesionowego (OIJ).

- *Sphagno squarrosi-Alnetum* – ols torfowcowy. Zespół w typie lasu mieszanego bagiennego (LMb) i niekiedy olsu typowego (Ol).

(3) (4) Niżowe nadrzeczne łągi jesionowo-wiązowe w strefie zalewów epizodycznych – *Ficario-Ulmetum typicum* oraz podzespół *Ficario-Ulmetum chrysosplenietosum*.

- *Ficario-Ulmetum minoris* – łąg jesionowo-wiązowy. Zespół w typie siedliskowym lasu wilgotnego (Lw) i lasu łągowego (Lł).

(5) Niżowe łągi olszowe i jesionowo – olszowe siedlisk wodogruntowych, okresowo lekko zabagnionych – *Circaeo-Alnetum*.

- *Fraxino-Alnetum* – łąg jesionowo – olszowy. Zespół w typie siedliskowym olsu jesionowego (OIJ).

(8) Grądy subatlantyckie bukowo – dębowo – grabowe (*Stellario-Carpinetum*); postać pomorska uboga.

- *Stellario holosteae-Carpinetum betuli* – grąd subatlantycki. Zespół w typie lasu świeżego (Lśw).

(9) Grądy subatlantyckie bukowo – dębowo – grabowe (*Stellario-Carpinetum*), postać pomorska żyzna.

- *Stellario holosteae-Carpinetum betuli* – grąd subatlantycki. Zespół w typie lasu świeżego (Lśw) i lasu wilgotnego (Lw).

(29) Żyzna buczyna niżowa – *Melico-Fagetum*.

- *Galio odorati-Fagetum* – żyzna buczyna niżowa. Zespół w typie siedliskowym lasu świeżego (Lśw).

(37) Kwaśna buczyna niżowa – *Luzulo pilosae-Fagetum*.

- *Luzulo pilosae-Fagetum* – żyzna buczyna niżowa. Zespół w typie siedliskowym lasu mieszanego

świeżego (LMśw), lasu mieszanego wilgotnego (LMw) i lasu świeżego (Lśw).

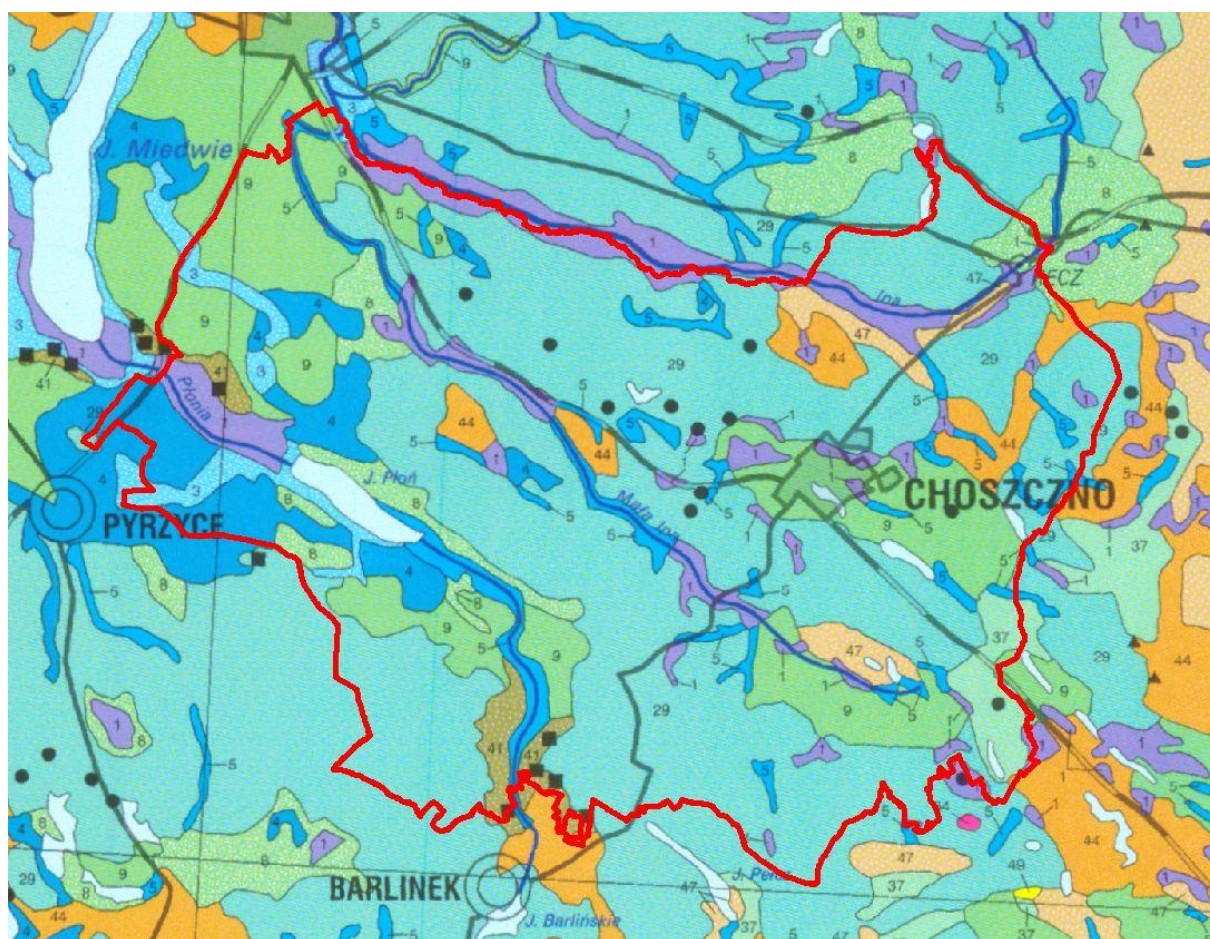
(44) Subatlantycki acydofilny las bukowo – dębowy typu pomorskiego – *Fago-Quercetum petraeae*.
- *Fago-Quercetum petraeae* – pomorski las dębowo – bukowy. Zespół w typie siedliskowym boru mieszanego świeżego (BMśw), boru mieszanego wilgotnego (BMw) oraz lasu mieszanego świeżego (LMśw).

(47) Kontynentalne bory mieszane – *Pino-Quercetum* auct. polon.

- *Quercus roboris-Pinetum* – kontynentalny bór mieszany. Zespół w typie siedliskowym boru mieszanego świeżego (BMśw), boru mieszanego wilgotnego (BMw), lasu mieszanego świeżego (LMśw) oraz lasu mieszanego wilgotnego (LMw).

(●) Kontynentalny bór bagienny - *Vaccinio uliginosi-Pinetum*

- *Vaccinio uliginosi-Pinetum* – bór sosowy bagienny. Zespół typie siedliskowym boru bagiennego (Bb) i boru mieszanego bagiennego (BMb).

Rysunek 51. Mapa Potencjalnej Roślinności Naturalnej Polski²⁹.

Według mapy potencjalnej roślinności w Nadleśnictwie dominuje żyzna buczyna niżowa (29).

²⁹ W. Matuszkiewicz. 1995. *Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa*. PAN. Warszawa.

Zespół żywej buczyny niżowej silnie związany jest z formami morenowymi, szczególnie z morenami dennymi. Drzewostan zdominowany jest przez buka, niekiedy z domieszką dębu bezszypułkowego, graba i jaworu. Podszyt jest słabo wykształcony, najczęściej składa się z podrostu bukowego, runo zielno-trawiaste³⁰.

6. Świat zwierzęcy.

W wyniku inwentaryzacji przyrodniczych przeprowadzonych na terenie gmin, w obszarze których położone jest Nadleśnictwo, stwierdzono występowanie wielu chronionych i rzadkich gatunków zwierząt.

Obszar Nadleśnictwa jest znaczącym w rejonie siedliskiem rzadkich gatunków ptaków, w tym objętych ochroną strefową, takich jak bielik *Haliaeetus albicilla*, bocian czarny *Ciconia nigra* czy orlik krzykliwy *Aquila pomarina*. Ciekawym elementem awifauny są także ptaki związane z terenami podmokłymi i zbiornikami wodnymi. Gnieźdzą się tutaj takie cenne gatunki jak żuraw *Grus grus*, czajka *Vanellus vanellus*.

Płazy i gady występują w dość znacznej liczbie gatunków. Stwierdzono stanowiska m. in. kumaka nizinnego *Bombina bombina*, traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*.

7. Typy siedliskowe lasu.

W trakcie prac terenowych i kameralnych wykorzystano operat glebowo-siedliskowy dla Nadleśnictwa Choszczno opracowany przez Biuro Usług Ekologicznych i Urzędniowo – Leśnych „OPERAT” S.C. w Toruniu na podstawie umowy z RDLP w Szczecinie nr 1/98/P z dnia 27.02.1998 r.

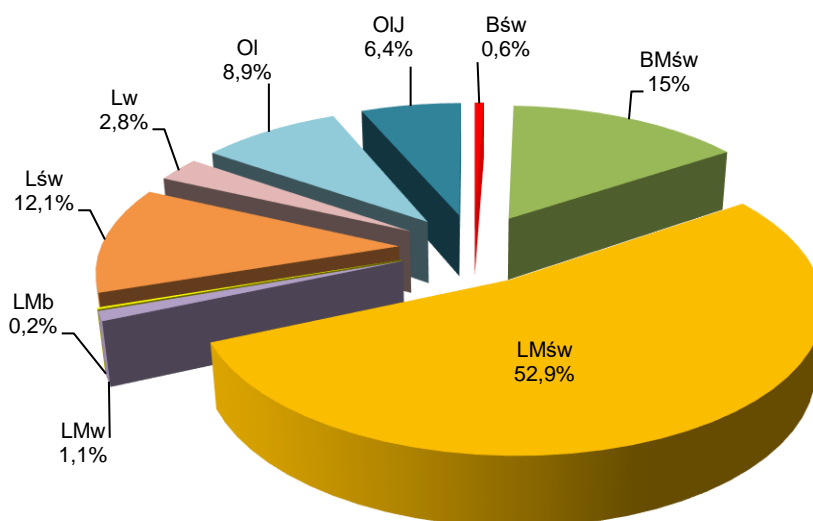
Dominującym typem siedliskowym (według panujących w wydzieleniach leśnych) w Nadleśnictwie jest LMśw, zajmujący 7047,81 ha (52,92% ogółu).

Przeważają siedliska lasowe – 69,11%; siedliska borowe stanowią 15,66%; udział olsu wynosi 8,86%, a olsu jesionowego 6,38%.

Tabela 33. Stan aktualny i zmiany pow. typów siedliskowych lasu (pow. zal. i niezal.).

TSL	stan na 01.01.2011		stan na 01.01.2021		RÓŻNICA [ha]
	Pow. [ha]	%	Pow. [ha]	%	
BŚW	84,01	0,6	83,24	0,6	-0,77
BMSW	2008,11	15,3	2002,64	15,0	-5,47
LMŚW	6961,12	53,2	7047,81	52,9	86,69
LMW	151,6	1,2	144,11	1,1	-7,49
LMB	22,64	0,2	22,42	0,2	-0,22
LŚW	1578,78	12,1	1618,27	12,1	39,49
LW	358,11	2,7	372,19	2,8	14,08
OL	1089,11	8,3	1179,73	8,9	90,62
OLJ	840,02	6,4	849,21	6,4	9,19
RAZEM	13093,5	100	13319,62	100,00	226,12

³⁰ J.M. Matuszkiewicz. 2007. „Zespoły leśne Polski”. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa.

Rysunek 52. Udział procentowy typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Choszczno.

8. Drzewostany.

Drzewostany stanowią jedno z kluczowych ogniw ekosystemu leśnego, dlatego też w „Programie” przedstawiono je pod kątem:

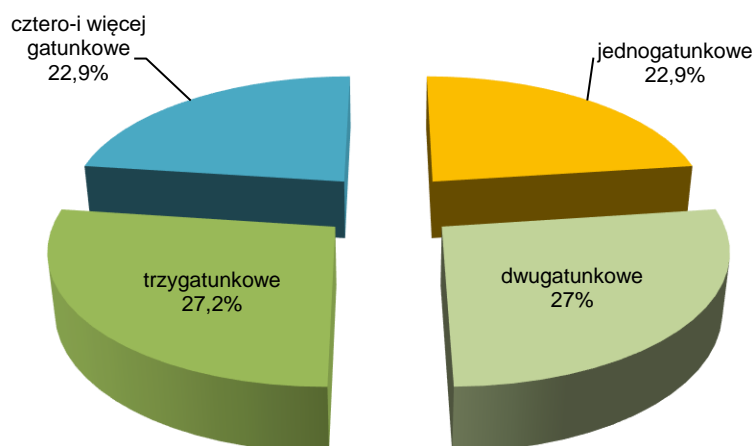
- bogactwa gatunkowego,
- budowy pionowej,
- pochodzenia.

• Bogactwo gatunkowe.

Bogactwo gatunkowe analizowano pod względem ilości gatunków w składzie gatunkowym I i II piętra. Gatunków występujących w formie domieszek w tych warstwach nie brano pod uwagę (ich udział powierzchniowy lub ilościowy nie przekracza 5 %).

Tabela 34. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Choszczno.

Nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			≤40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo Choszczno	jednogatunkowe	ha	838,83	1322,59	857,56	3018,98	22,9
	dwugatunkowe		904,22	1599,83	1050,49	3554,54	27,0
	trzygatunkowe		1175,61	1542,08	861,77	3579,46	27,2
	cztero- i więcej gatunkowe		766,99	1618,41	635,18	3020,58	22,9

Rysunek 53. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Choszczno.

Z powyższego zestawienia wynika, że w skali Nadleśnictwa Choszczno największą powierzchnię zajmują drzewostany trzygatunkowe (27,2%) i dwugatunkowe (27%). Nieco mniejszy udział mają drzewostany cztero- i więcej gatunkowe (22,9%) oraz drzewostany jednogatunkowe (22,9%).

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

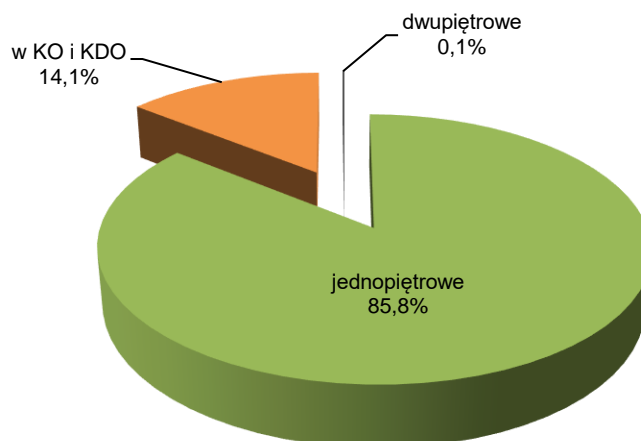
- drzewostany jednogatunkowe: wzrost o 1,5 % powierzchni;
- drzewostany dwugatunkowe: spadek o 1,5 % powierzchni;
- drzewostany trzygatunkowe: spadek o 1,1 % powierzchni;
- drzewostany cztero- i więcej gatunkowe: wzrost o 1,1 % powierzchni.

• Budowa pionowa

W drzewostanach jednopiętrowych drzewa tworzą jeden pałąp wysokości. W drzewostanach dwupiętrowych warstwa drzew składa się z dwóch wyraźnych pięter różnej wysokości. Do piętra dolnego zalicza się drzewa, których korony nie przenikają do piętra górnego, nie są też zaliczone do warstwy podrostu lub podszytu, a jednocześnie wskaźnik ich zwarcia wynosi, co najmniej 3b (zwarcie przerywane, zagęszczenie przerywane miejscami luźne). W razie wątpliwości dotyczących kwalifikacji drzewa do danego piętra, należy przyjąć, że drzewo piętra górnego nie powinno wykazywać wysokości niższej niż $\frac{2}{3}$ średniej wysokości gatunku panującego w piętrze górnym. Drzewostany w klasie odnowienia (KO) to drzewostany użytkowane rębniami częściowymi i gniazdowymi, gdzie użytkowanie i odnowienie lasu przebiega równocześnie. Drzewostany w klasie do odnowienia (KDO) to drzewostany użytkowane rębniami częściowymi i gniazdowymi, gdzie ilość młodego pokolenia jest niedostateczna, lub go nie ma.

Tabela 35. Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.

Nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			≤40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo Choszczno	jednopiętrowe	ha	3684,06	5522,15	2099,79	11306,00	85,8
	dwupiętrowe		0,00	2,14	4,80	6,94	0,1
	w KO i KDO		1,59	558,62	1300,41	1860,62	14,1

Rysunek 54. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.

W Nadleśnictwie zdecydowanie przeważają drzewostany jednopiętrowe, które zajmują aż 86% powierzchni. Drzewostany dwupiętrowe stanowią bardzo znikomą część. Drzewostany w KO i KDO stanowią 14% powierzchni. Marginalną powierzchnię zajmują drzewostany dwupiętrowe (0,1%).

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- drzewostany jednopiętrowe: spadek o 5,9 % powierzchni;
- drzewostany dwupiętrowe: spadek o 0,2 % powierzchni;
- drzewostany w KO i KDO: wzrost o 6 % powierzchni.

Na terenie Nadleśnictwa Choszczno występuje 297 wydzieleń, na których zinwentaryzowano podrost o charakterze II piętra, na ogólnej powierzchni 1338,93 ha.

• Pochodzenie

Określając pochodzenie drzewostanów opierano się na informacjach zawartych w operatach urzędzenia lasu z poprzednich okresów gospodarczych i ustalając na gruncie. Pochodzenie najmłodszego pokolenia lasu, ustalono na gruncie w czasie prac terenowych oraz wykorzystując informacje otrzymane z Nadleśnictwa Choszczno (m.in. baza SILP). Określone

w czasie taksacji pochodzenie jest w miarę miarodajne dla drzewostanów pochodzących z lat 1946-2020. Natomiast dla drzewostanów z lat wcześniejszych może być obarczone znacznym błędem z uwagi na brak odpowiednich materiałów.

Aż 89,6 % powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa pochodzi z odnowienia sztucznego przez sadzenie lub siew. Uwagę zwraca dość duży odsetek drzewostanów powstałych z samosiewu.

Tabela 36. Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych.

Nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			≤40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo Choszczno	odroślowe	ha	16,29	8,44	22,65	47,38	0,4
	z samosiewu		118,14	561,47	422,69	1102,30	8,4
	z sadzenia		3336,81	5513,00	2959,66	11809,47	89,6
	brak informacji		214,41	0,00	0,00	214,41	1,6

9. Ekologiczna ocena stanu lasu.

Na ekologiczną ocenę stanu lasu składa się:

- ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z typem siedliskowym lasu,
- określenie formy aktualnego stanu siedliska,
- określenie formy degeneracji lasu.

• Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem

Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskowym typem lasu jest jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnej siedlisk. Jest to także wskaźnik naturalności ekosystemów leśnych. Ocenę zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem dokonano zgodnie z Instrukcją urządzania lasu (2012).

W grupie drzewostanów o składzie niezgodnym wyróżniono dodatkowo za instrukcją sporządzania programu ochrony przyrody (§ 25 ust. 2):

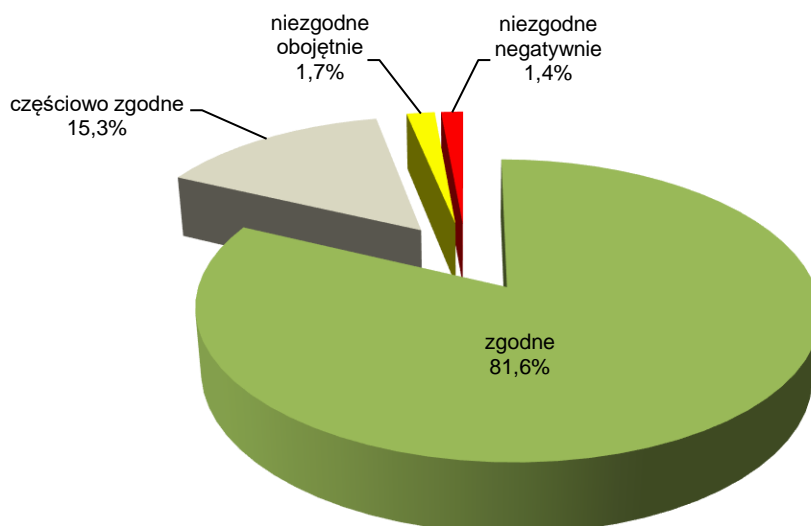
- **niezgodność obojętną**, w przypadku gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez inny gatunek liściasty,
- **niezgodność negatywną**, w przypadku gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez sosnę lub świerk.

Tabela 37. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.

Obręb	Siedlisko	Stopień zgodności							
		Zgodne		Częściowo zgodne		Niezgodne			
						negatywne		obojętne	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Nadleśnictwo CHOSZCZNO	Bśw	83,24	100,0	-	-	-	-	-	-
	BMśw	1939,09	97,3	49,82	2,5	1,91	0,1	1,73	0,1

Obręb	Siedlisko	Stopień zgodności							
		Zgodne		Częściowo zgodne		Niezgodne			
		ha	%	ha	%	negatywne		obojętne	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
	LMśw	5478,89	77,9	1376,91	19,6	68,64	1,0	106,19	1,5
	LMw	85,70	59,7	44,89	31,3	5,22	3,6	7,70	5,4
	L Mb	10,52	66,5	4,47	28,3	-	-	0,83	5,2
	Lśw	1138,11	70,5	290,85	18,0	105,62	6,5	80,23	5,0
	Lw	234,00	63,2	117,04	31,6	6,63	1,8	12,74	3,4
	OI	1083,18	99,0	10,99	1,0	-	-	-	-
	OIJ	694,87	83,9	124,87	15,1	-	-	8,68	1,0

Największą powierzchnię zajmują w Nadleśnictwie drzewostany zgodne z siedliskiem i stanowią aż 81,6 % powierzchni wszystkich drzewostanów. Zdecydowanie mniejszą powierzchnię zajmują drzewostany częściowo zgodne z siedliskiem (15,3% powierzchni) i drzewostany niezgodne (3,1%).

Rysunek 55. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.

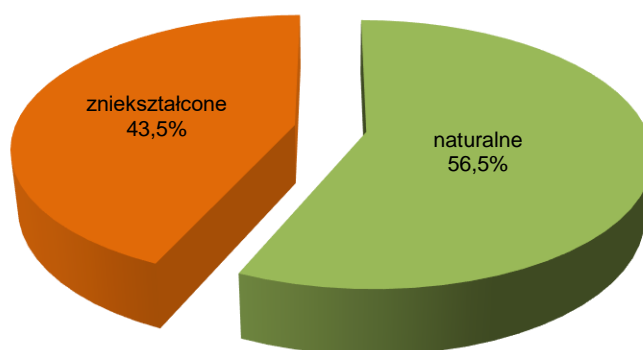
- **Formy aktualnego stanu siedliska**

Formy stanu siedliska zostały określone na podstawie prac glebowo – siedliskowych i bieżącej taksacji w terenie.

Tabela 38. Formy stanu siedliska.

Nadleśnictwo	Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
				Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
				≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Nadleśnictwo Choszczno	bory	naturalne	ha	30,23	22,41	5,59	58,23	0,4
		znieskształcone		20,07	4,94	0,00	25,01	0,2
	bory mieszane	naturalne		444,91	308,43	291,42	1044,76	7,9

Nadleśnictwo	Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
				Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
				≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		zniekształcone		195,65	649,91	102,23	947,79	7,2
	lasy mieszane	naturalne		821,17	1331,75	1248,64	3401,56	25,8
		zniekształcone		818,08	2631,95	338,37	3788,40	28,8
	lasy	naturalne		278,36	366,62	788,34	1433,32	10,9
		zniekształcone		214,56	225,41	111,93	551,90	4,2
	ogółem	naturalne		2040,67	2553,44	2846,04	7440,15	56,5
		zniekształcone		1644,98	3528,69	558,96	5732,63	43,5

Rysunek 56. Formy stanu siedliska.

W Nadleśnictwie Choszczno dominują siedliska naturalne – stanowią 57% powierzchni. Powierzchnia siedlisk zniekształconych jest zdecydowanie niższa, stanowi 43% powierzchni. Na terenie Nadleśnictwa nie występują siedliska zdegradowane i silnie zdegradowane.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- siedliska naturalne: spadek o 1,3 % powierzchni;
- siedliska zniekształcone: wzrost o 1,3 % powierzchni.

- **Formy degeneracji lasu**

Dokonując oceny form degeneracji ekosystemów leśnych brano pod uwagę trzy elementy:

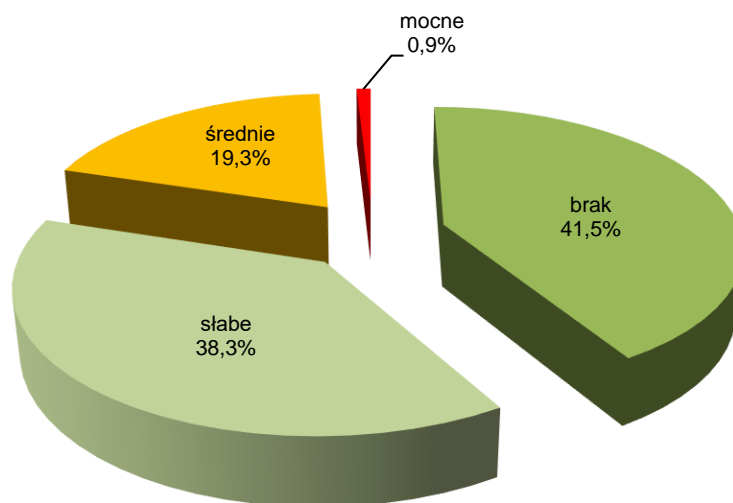
- borowacenie,
- monotypizację,
- neofityzację.

Borowacenie (pinetyzacja) wyróżnia się na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. W zależności od udziału sosny i świerka w górnej warstwie drzew wyróżnia się:

- **słabe**, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi:
  - ponad 80 % na siedliskach borów mieszanych
  - 50 - 80 % na siedliskach lasów mieszanych
  - 10 - 30 % na siedliskach lasowych
- **średnie**, jeżeli udział sosny lub świerka wynosi:
  - ponad 80 % na siedliskach lasów mieszanych
  - 30 - 60 % na siedliskach lasowych.
- **mocne**, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym wynosi na siedliskach lasowych ponad 60 %.

Tabela 39. Borowacenie w Nadleśnictwie Choszczno.

Obręb, nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Wiek drzewostanu			Ogółem [ha]	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80	>80 lat		
Nadleśnictwo Choszczno	brak	2035,68	1799,00	1637,17	5471,85	41,5
	słabe	1388,03	2668,83	986,00	5042,86	38,3
	średnie	250,81	1582,94	707,86	2541,61	19,3
	mocne	11,13	32,14	73,97	117,24	0,9

Rysunek 57. Borowacenie w Nadleśnictwie Choszczno.

Z zestawień wynika, że ponad 41% powierzchni Nadleśnictwa zajmują drzewostany, w których zjawisko borowacenia nie występuje. Niewiele mniejszą powierzchnię zajmują drzewostany charakteryzujące się słabą pinetyzacją (38%). Borowaceniowi średniemu uległo ok. 19%, a borowaceniowi mocnemu niespełna 1% powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- brak borowacenia: wzrost o 0,1 % powierzchni;

- drzewostany ze słabą pinetyzacją: spadek o 0,4 % powierzchni;
- drzewostany ze średnią pinetyzacją: wzrost o 0,2% powierzchni;
- drzewostany z mocnym borowaceniem: wzrost o 0,2% powierzchni.

Monotypizacja polega na ujednoczeniu składu gatunkowego lub struktury wiekowej. Jest jedną z głównych form degeneracji ekosystemów leśnych. Monotypizację określa się dla kompleksów powyżej 200 ha z uwzględnieniem grup wiekowych drzewostanów: 1- 40 lat, 41 - 80 lat, powyżej 80 lat oraz podziału drzewostanów na sosnowe + świerkowe i pozostałe. Monotypizację wyróżnia się, gdy drzewostany jednogatunkowe lub jednowiekowe występują w zasadzie na zwartych powierzchniach (ok. 100 ha). Formę tą należy wyróżniać głównie dla sosny i świerka oraz rozdzielać na:

- monotypizację częściową, gdy:
  - udział drzewostanów jednego gatunku i jednej (20-letniej) klasy wieku wynosi 50 – 80 %,
  - udział jednej klasy wieku drzewostanów różnych gatunków w jednej klasie wieku przekracza 80 %,
- monotypizację pełną, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi ponad 80 %.

Na terenie Nadleśnictwa Choszczno monotypizacja nie występuje.

Neofityzacja - sztuczna uprawa lub samoistne wnikanie gatunków drzew i krzewów obcych. Na terenie Nadleśnictwa stwierdzono w udziale drzewostanów 14 gatunków drzew i krzewów obcych, występujących w warstwie drzew, podrostów oraz podszytu (zapisane w bazie danych Taksator).

Tabela 40. Wykaz gatunków drzew i krzewów obcego pochodzenia stwierdzonych w Nadleśnictwie.

Gatunek	Forma występowania									Razem
	gatunek panujący		ponad 5% w składzie d-stanu (od 1 w udziale)		do 5% składzie d-stanu (poj,mjśc)	w II piętrze	w warstwie podrostu, nalotu, podsadzeń	w warstwie podszytu, samosiewu, zakrzewień	w warstwie przestoi i zadrzewień	
	Liczba wydz.	Pow. wydz. [ha]	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]	Liczba wydzieliń					
czeremcha późna (amerykańska)	-	-	17	5,99	150	-	2	1657	3	1829
daglezcja zielona	29	66,51	51	25,37	215	-	9	9	16	329
dąb czerwony	7	14,44	27	12,57	274	-	5	-	8	321
kasztanowiec biały	-	-	1	0,10	86	-	-	-	27	114
orzech czarny	-	-	-	-	5	-	-	-	-	5
platan klonolistny	-	-	-	-	1	-	-	-	2	3
robinia akacyjowa	23	40,66	114	41,58	468	-	4	387	40	1036

Gatunek	Forma występowania									Razem
	gatunek panujący		ponad 5% w składzie d-stanu (od 1 w udziale)		do 5% w składzie d-stanu (poj,mjśc)	w II piętrze	w warstwie podrostu, nalotu, podsadzeń	w warstwie podszytu, samosiewu, zakrzewień	w warstwie przestoi i zadrzewień	
	Liczba wydz.	Pow. wydz. [ha]	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]	Liczba wydzieleń					
sosna Banksa	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
sosna czarna	-	-	2	0,74	3	-	-	-	2	7
sosna wejmutka	1	1,39	-	-	7	-	-	-	2	10
śliwa ałyczna	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
śnieguliczka biała	-	-	-	-	-	-	-	29	-	29
żywołnik olbrzymi	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
żywołnik zachodni	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2

Znaczącym problemem jest występowanie czeremchy amerykańskiej i lokalnie robinii akacyjowej w podszyciu. Na odnawianych powierzchniach gatunek ten może stanowić konkurencję dla pożądanych gatunków. Pozostałe gatunki nie są ekspansywne, przez co nie stanowią zagrożenia w gospodarce leśnej.

10. Inne cenne obiekty przyrodnicze na terenie Nadleśnictwa Choszczno.

- **Drzewostany cenne przyrodniczo.**

Na terenie Nadleśnictwa Choszczno wytypowano drzewostany, które wyróżniają się swoimi walorami przyrodniczymi – starodrzewy, drzewostany nawiązujące do naturalnych zbiorowisk leśnych, niekiedy ze stanowiskami gatunków rzadkich i chronionych.

Tabela 41. Wykaz drzewostanów cennych przyrodniczo.

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
1.	Sławęcín 112d	1,86	Wielogatunkowy starodrzew na siedlisku lasu mieszanego wilgotnego o składzie: 4So 105, 3Ol 105, 1Wz 105, 2 Dbs 165 lat, miejscami Brz 105, Jw 165, Bk 165, Lp 105, Ksz 105, Bk 105, Ak 105, Ak 40, Gb 80, Gb 40, Jw. 40, Bk 60, Tp 105 lat; podszyt: kruszyna, leszczyna, jawor, czeremcha – 60%.	Brak wskazań SP_9170_B
2.	Bralecín 151f	3,26	Drzewostan na stoku, na siedlisku lasu świeżego o składzie: 6Wz 130, 1Dbs 130, 2Wz 70, 1Ak 45 lat, miejscami Wz 45, Kl 70, Wz 210 lat; podszyt: bez czarny, czeremcha, akacja – 60%. w drzewostanie pomnik przyrody – wiąz szypułkowy.	Brak wskazań SP_9170_B
3.	Mogilica 252a	0,77	Starodrzew na siedlisku lasu świeżego o składzie: 7Gb 120, 3Dbs 240 lat, miejscami Kl 60 lat; podszyt: bez czarny, leszczyna, klon, śnieguliczka – 70%.	Brak wskazań SP_9160_B
4.	Bralecín 281f	2,37	Wielogatunkowy drzewostan położony na stoku na siedlisku lasu świeżego o składzie: 5Dbs 125, 5Ol 85 lat, miejscami Js 125, Brz 85, Św 85, Kl 85, Dbs 85,	Brak wskazań

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
			Js 85, Ol 40, Js 40, Kl 40, Czm 40, Kl 15 lat; podszyt: czeremcha, kruszyna, leszczyna, bez czarny, buk – 80%.	
5.	Bralecín 282b	1,59	Wielowiekowy, wielogatunkowy drzewostan na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie: 4Dbs 130, 4Ol 90, 1Dbs 75, 1Brz 60 lat, miejscami Dbs 210, Js 90, Ol 50, Wz 50, Js 50, Brz 30, Ol 30 lat; podszyt: czeremcha, kruszyna, jarzębina, buk – 60%. W drzewostanie pomnik przyrody – dąb szypułkowy.	Brak wskazań
6.	Bralecín 283b	1,22	Położony w zagłębieniu ols o składzie: 9Ol 85, 1Dbs 145 lat, miejscami Wz 40 lat; podszyt: bez czarny, buk wierzba, olsza – 30%. Aleja drzew (dęby szypułkowe)	Brak wskazań
7.	Dolice 364k	0,31	150-letnia dąbrowa na siedlisku lasu świeżego, miejscami Js 150, Brz 70, Gb 70 lat; podszyt: leszczyna, czeremcha, buk, dąb – 80%.	Brak wskazań SP_9160_B
Ogółem N-ctwo Choszczno		11,38		

Poza wyżej wymienionymi drzewostanami na terenie Nadleśnictwa Choszczno znajdują się inne, których nie sposób wymienić, a które mają duże znaczenie przyrodnicze (są to w szczególności pozostałe siedliska bagienne). Są też drzewostany pozostawione jako pasy ochronne nad brzegami wód, drogami publicznymi, które mają ważne znaczenie przyrodnicze i krajobrazowe.

- **Parki, drzewostany o charakterze parkowym.**

Tabela 42. Wykaz parków i drzewostanów o charakterze parkowym.

Lp.	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Rodzaj pow., TSL	Opis
1.	160g	10,73	LZ	Park dworski we wsi Rzeplino (nr rej.: 1011 z 2.09.1983 r.). W składzie gatunkowym dominują 145-letnie dęby, buki, jesiony, wiązy, sosny, jawory, miejscami z 70-letnimi wiązami, dębami, grabami.
2.	189p	0,14	PLAC	Park pałacowy w miejscowości Bralecín (nr rej.:A-1501 z 2016 r.) tworzą 160-letnie dęby, buki, lipy, 110-letnie lipy, graby, kasztanowce, świerki, buki. Występują tu pomniki przyrody (pojedyncze drzewa, grupy drzew). Stanowiska cisa pospolitego.
	189r	0,48	BAGNO	
	189s	3,29	PARK	
	189t	0,02	PLAC	
	189w	1,23	PARK	
	189x	0,41	BAGNO	
	189y	0,23	J FIZJOGR	
	189z	0,35	PARK	
	189ax	3,31	D-STAN	

Lp.	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Rodzaj pow., TSL	Opis
3.	366g	0,21	PARK	Pozostałości po dawnym parku. Drzewostan tworzą 110-letnie lipy i dęby szypułkowe. Cmentarz.
5.	416n	1,85	PARK	Dawny park pałacowy w miejscowości Krzęcin. Drzewostan tworzą głównie ponad 100-letnie buki, graby, lipy. W parku pomniki przyrody – Bk, Lp.
6.	542b	2,27	LZ	Park dworski w miejscowości Niepołcko (nr rej.: 125 z 6.06.2003 r.) tworzą głównie 111-letnie jesiony, olsze, świerki, klony, kasztanowce, 160-letnie dęby, lipy, płatany klonolistne.
Ogółem Nadleśnictwo		19,93		

Rysunek 58. Pomniki przyrody – płatany klonolistne, kompleks parkowo-pałacowy w Niepołcku, leśnictwo Płotno. (Fot. M. Owczarczak)

- **Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie.**

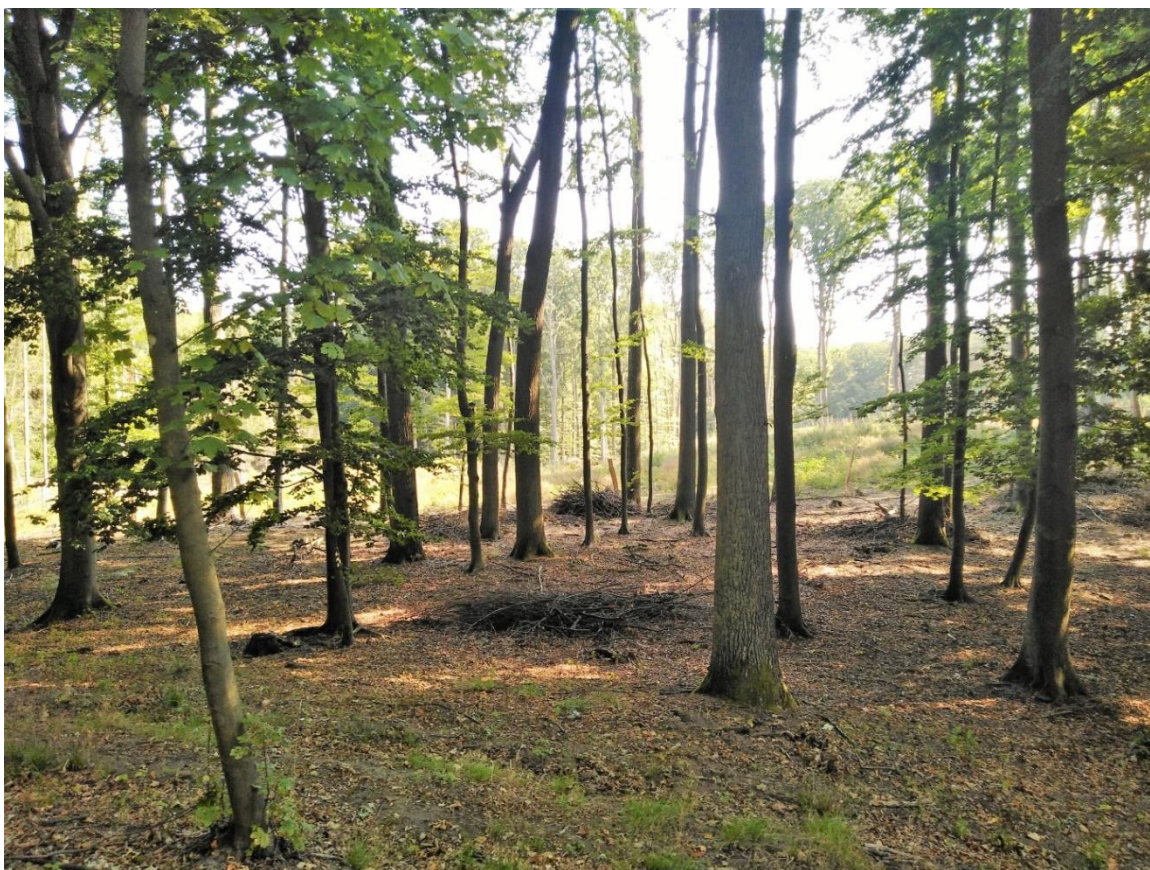
Wykaz typów siedlisk przyrodniczych wymagających ochrony (Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia MŚ w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014 r. poz. 1713) zinwentaryzowanych w Nadleśnictwie Choszczno przedstawia poniższa tabela.

Tabela 43. Wykaz siedlisk w Nadleśnictwie Choszczno podlegających ochronie.

Siedlisko		Powierzchnia [ha]
Kod	Nazwa	
3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	74,03
6510	Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	1,49
7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	6,72
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	39,72
7220	Źródlika wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>	0,08
7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	12,24
<i>Razem siedliska nieleśne:</i>		<i>134,28</i>
9110	Kwaśne buczyny	103,30
9130	Żyzne buczyny	71,12
9160	Grąd subatlantycki	1285,55
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	193,24
9190	Kwaśne dąbrowy	195,11
91D0*	Bory i lasy bagienne	44,64
91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe	1107,35
<i>Razem siedliska leśne:</i>		<i>3000,31</i>
<i>Razem siedliska przyrodnicze:</i>		<i>3134,59</i>

* - siedliska priorytetowe

Rysunek 59. Fragment kwaśnej dąbrowy 9190 w oddz. 73b. (Fot. A. Smoliga)

Rysunek 60. Zdegradowane torfowisko wysokie 7120 w oddz. 216f. (Fot. A. Smoliga)

Fakultatywne wskazania ochronne³¹:

3150 – zarządzanie siedliskiem wymaga działań na poziomie obszaru wodnego – zlewni bezpośredniej i pośredniej. Na całym obszarze wodnym mieszczącym siedlisko zaleca się jego ochronę poprzez: oczyszczanie ścieków zanieczyszczających, ochronę stref brzegowych, wyznaczenie stref działań ochronnych, ograniczenie eutrofizacji i gromadzenia się osadów, ograniczanie zamulania i rozwoju halofitów (roślin bagiennych częściowo zanurzonych w wodzie).

6510 – siedlisko to powinno być obejmowane ochroną czynną. Należy je kosić, najlepiej ręcznie lub lekkim sprzętem, maksymalnie dwa razy w roku. Nie jest wskazane zbyt niskie koszenie i intensywne wypasanie. Siano powinno być usuwane z łąki. Użytki zielone powinny być umiarkowanie nawożone. Wysokość dawek nawozów zależy od żyzności siedliska.

7120, 7140, 7220, 7230 – uzyskanie efektu regeneracji roślinności torfowiskowej z reguły wymaga stymulacji procesu poprzez zabiegi ochrony czynnej. Rodzaj i sposób ich przeprowadzenia musi być każdorazowo opracowany dla konkretnego obiektu, na podstawie jego aktualnej sytuacji hydrologicznej i stanu roślinności. Podstawą wszystkich działań jest maksymalne zabezpieczenie torfowiska przed utratą wody poprzez odpływ i nadmierną ewapotranspirację, a następnie spowodowanie stopniowego podniesienia lustra wody i jego stabilizację w pobliżu powierzchni.

9110, 9130 – w lasach gospodarczych zalecane jest stosowanie rębni złożonych, oraz pozostawienie do naturalnej śmierci części drzew czy też fragmentów ekosystemu siedliska. Z punktu widzenia ochrony kwaśnych buczyn niekorzystne jest wprowadzanie do nich gatunków obcych.

9160, 9170 – w lasach gospodarczych zaleca się ograniczanie wprowadzania buka na siedliskach grądowych i hodować na nich drzewostany dębowo-grabowe.

9190 – w lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania – w tym nawet rębni zupełnych – jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia unaturalniającej przebudowy: przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych i odstąpienia od preferowania świerka.

91D0 – podstawą wszystkich działań ochronnych jest zachowanie lub przywrócenie stosunków wodnych właściwych dla siedliska. Zaleca się wyłączenie najlepiej zachowanych fragmentów z gospodarki leśnej (włączenie do gospodarstwa specjalnego). Na siedliskach o zmienionych warunkach wodnych, po ich korekcie i w zależności od celu planowanego do osiągnięcia, zabiegi czynnej ochrony mogą polegać na usunięciu z drzewostanu gatunków niepożądanych.

91E0 – podstawą ochrony lasów łągowych jest przede wszystkim ochrona warunków siedliskowych, w których funkcjonuje ten typ ekosystemu, przede wszystkim ochrona warunków wodnych. W lasach gospodarczych zalecane jest stosowanie rębni złożonych, oraz pozostawienie do

---

³¹ Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000- podręcznik metodyczny.

naturalnej śmierci części drzew czy też fragmentów siedliska. Z punktu widzenia ochrony niekorzystne jest wprowadzanie do siedliska gatunków obcych.

Przytoczone wskazania ochronne są wskazaniem ogólnym o charakterze kierunkowym. Zapisy odnoszą się do siedlisk wykształconych prawidłowo, z optymalnym poziomem uwilgotnienia.

Rysunek 61. Grąd subatlantycki 9160 w wyd. 295h. (Fot. A. Smoliga)

Zaplanowane zabiegi powinny mieć na celu zachowanie ciągłości istniejących siedlisk.

Dla siedlisk przyrodniczych zinwentaryzowanych w obszarach Natura 2000 z Dyrektywy Siedliskowej (SOO), oraz dla części siedlisk przyrodniczych poza tymi obszarami przyjęto TD, orientacyjne składy upraw oraz rodzaje rębni przedstawione w tabeli poniżej (zgodnie z aneksem Nr 3/2014 z dnia 27 sierpnia 2014 r. do Porozumienia nr 1/2009 z dnia 23.11.2009 r. zawartego pomiędzy Dyrektorem RDLP w Szczecinie a Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Szczecinie.)

Tabela 44. Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw, oraz rodzaje rębni dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych.

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
9110-1	<i>Kwaśna buczyna niżowa</i>	BMśw	So Bk**	Bk 60 So 30 Db i inne 10	II/III/IV/V	Orientacyjne składy gatunkowe z So zaleca się
		LMśw LMw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
			Bk*	Bk 70 Db, So i inne 30		
			So Bk*	Bk 50 So 30 Db i inne 20		

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
		Lśw	Bk Db Bk*	Bk 90 Db i inne 10 Bk 70 Db i inne 30		stosować w przypadku odnawiania powierzchni, na których w składzie d-stanu macierzystego występowała So, w udziale min. 30%. Gatunki domieszkowe – Dbb, So (na uboższych siedliskach LM), Dbs
9130-1	Żyzna buczyna niżowa	BMśw	So Bk**	Bk 60 So 30 Db i inne 10	II/III/IV/V	Orientacyjne składki gatunkowe z So zaleca się stosować w przypadku odnawiania powierzchni, na których w składzie d-stanu macierzystego występowała So, w udziale min. 30%. Gatunki domieszkowe – Dbb, Dbs, Js, Ol, Wz, Gb, Czeresnia ptasia
		LMśw	Bk	Bk 80 Db i inne 20		
		Lśw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
		Lw	Db Bk*	Bk 60 Db 30 Wz i inne 10		
9160	Grąd subatlantycki	BMśw	Db	Db 80 Gb i inne 20	II/III/IV/V	Grab wprowadzić w zmieszaniu grupowym lub kępowym. Dopuszcza się udział Gb w późniejszych fazach rozwojowych d-stanu. Gatunki domieszkowe – Js, Os, Brz, Jw., Lpd, Czeresnia ptasia, Jrz brekinia, Ol, Wz
		BMw	So Db Bk**	Bk 50 Db 30 So i inne 20		
		LMśw	So Gb Db**	Db 40 Gb 30 So i inne 30		
		LMw	Db	Db 80 Gb i inne 20		
			Gb Db	Db 60 Gb 30 Lp i inne 10		
		Lśw	Db	Db 80 Gb i inne 20		
			Gb Db	Db 50 Gb 30 Lp i inne 20		
			Gb Bk	Bk 50 Gb 30 Lp i inne 20		
			Lp Db	Dbs 50 Lp 30 Gb i inne 20		
			Gb Bk Db	Db 40 Bk 30 Gb i inne 30		
			Gb Db Bk	Bk 40 Db 30 Gb i inne 30		
			Db Gb	Gb 50 Db 30 Lp i inne 20		
		Lw	Bk Gb	Gb 50 Bk 30 Lp i inne 20		
			Db	Db 80 Gb i inne 20		
			Gb Db	Db 60 Gb 30 Lp i inne 10		
				Db Gb		
9170-1	Grąd środkowoeuropejski	LMśw	GbDb	Db 50 Gb 30 Bk, Lp i inne 20	III/IV/V	Grab wprowadzić w zmieszaniu grupowym lub kępowym. Dopuszcza się udział Gb w późniejszych fazach rozwojowych d-stanu. Gatunki domieszkowe –
		LMw	Gb Db	Db 50 Gb 30 Bk, Lp i inne 20		
		Lśw	LpGbDb	Db 40 Gb 30 Lp 20 Kl.P i inne 10		
		Lw	LpGbDb	Db 40 Gb 30 Lp 20 Kl.P i inne 10		

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi		
1	2	3	4	5	6	7		
						Klp, Lpd, Wz, Js, Ol, Brz, Os, Jw., Jrz brekinia		
9190-1	<i>Pomorski kwaśny las brzozowo-dębowy</i>	Bez względu na TSL	Brz Db	Db 60 Brz 30 So i inne 10	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Bk, Ol, Os, Brz omszona		
			SoDbBrz	Brz 40 Db 30 So 30				
			Db Brz	Brz 60 Db 30 i inne 10				
			So Db	Db 60 So 40				
			SoBrzDb	So 30 Brz 30 Db 30 i inne 10				
			Bk Db	Db 60 Bk 30 Brz i inne 10				
9190-2	<i>Śródlądowa kwaśna dąbrowa</i>	BMśw	Db So **	So 50 Db 30 Bk i inne 20		II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Bk, Ol, Os, Brz, Jw	
			So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20				
		LMśw	Bk Db	Db 50 Bk 30 So i inne 20				
			So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20				
		LMw	So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20				
			Lśw	Bk Db				Db 50 Bk 30 So i inne 20
Db	Db 80 Bk i inne 20							
Db Bk	Bk 50 Db 30 Jw. I inne 20							
91D0-1*	<i>Brzezina bagienna</i>	BMb	So Brz	Brzom 60 So 40	-			-
		LMb	So Brz	Brzom 60 So 30 Ol i inne 10				
91D0-2*	<i>Sosnowy bór bagienny</i>	Bb	So	So 90 Brzom i inne 10				
		BMb	Brz So	So 60 Brzom i inne 40				
91D0-3	<i>Ols torfowcowy</i>	Bez względu na TSL	Brz Ol	Ol 70 Brz i inne 30				
			SoBrzOl	Ol 60 Brz 30 So i inne 10				
91E0-1*	<i>Nadrzeczny łęg wierzbowy</i>	Bez względu na TSL	Wb	Wb 70 Ol i inne 30		-	-	
91E0-2*	<i>Nadrzeczny łęg topolowy</i>	Bez względu na TSL	Tp	Tp 70 Ol i inne 30		-	-	
91E0-3*	<i>Niżowy łęg jesionowo-olszowy</i>	LMw	Ol Js	Js 50 Ol 30 Brz i inne 20		I/II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Wz, Dbs, Brz, Js, Ol, Gb, Bk	
			Js Ol	Ol 50 Js 30 Brz i inne 20				
		Lw	Ol Js	Js 50 Ol 30 Brz i inne 20				
			Js Db	Db 50 Js 30 Wz i inne 20				
			Db Js	Js 50 Db 40 Ol i inne 10				
			Db Ol	Ol 50 Db 30 Wz i inne 20				
			Ol Db	Db 50 Ol 30 Wz i inne 20				
		OlJ	Js Ol	Ol 60 Js 30 Brz i inne 10				
			Ol Js	Js 60 Ol 30 Brz i inne 10				
		Ol	Ol	Ol 90 Js i inne 10				
91E0-4*	<i>Źródłiskowy las olszowy na niżu</i>	OlJ	Ol	Ol 90 Js i inne 10	-	-		
91E0-5*	<i>Podgórski łęg jesionowy</i>	Bez względu na TSL	Js	Js 90 Ol i inne 10	-	-		
91F0-1	<i>Łęg dębowo-wiązowo-jesionowy typowy</i>	Lw	JsWzDb	Db 40 Wz 30 Js i inne 30	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Ol, Gb		
91F0-2	<i>Łęg dębowo-wiązowo-jesionowy śledziennicowy</i>	LMw	Js Wz	Wz 40 Js 30 Db i inne 30				
		Lw						
91I0-1*	<i>Świetlista dąbrowa</i>	Bez względu na TSL	So Db	Dbb 50 So 30 Brz i inne 20	IV/V	Gatunki domieszkowe – So, Jrz brekinia,		
			Db	Dbb 90 Lp i inne 10				

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
						Wz
91T0	<i>Sosnowy bór chrobotkowy</i>	Bśw	So	So 90 Brz 10	I/IV	-
9180*	<i>Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach</i>	Lśw Lw	Wz Jw	Jw. 60 Wz 20 Lp i inne 20	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Lp, Db, Bk

* - siedliska przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

** - TD dopuszczone do zastosowania dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania „C”

1. w przypadkach uzasadnionych uwarunkowaniami terenowymi dla wszystkich TD wymienionych w w/w tabeli dopuszcza się zmiany w składach gatunkowych upraw w granicach +/- 10%.

2. Na siedliskach przyrodniczych zlokalizowanych na stokach o stromym nachyleniu odstąpić od użytkowania rębego, natomiast w obrzeżach wód i cieków wodnych, obrzeżach źródlisk, torfowisk przejściowych, wysokich, nakredowych oraz alkalicznych kształtować strefy przejściowe – zwane ekotonami.

3. W przypadku TD oraz orientacyjnych składów gatunkowych upraw, w których występuje Js, do czasu ustąpienia choroby tego gatunku należy zastępować go innymi gatunkami, takimi jak, np. Db, Wz, Jw., Ol.

4. w przypadku, gdy dane siedlisko przyrodnicze przypisane jest dla całego wydzielenia, a występuje tylko na jego części (w płatach na powierzchni co najmniej 0,25 ha) zaleca się stosowanie TD oraz orientacyjnych składów gatunkowych tylko dla płatów tego siedliska przyrodniczego.

Rysunek 62. Grąd subatlantycki 9160 w oddz. 154 n. (Fot. A. Smoliga)

- **Drzewa cenne.**

Na terenie Nadleśnictwa Choszczno znajdują się cenne drzewa, których ze względu na swe położenie (oddalone od dróg, rosnące wewnątrz drzewostanów) nie przedstawia się, jako proponowanych pomników przyrody.

Tabela 45. Wykaz cennych drzew znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Choszczno.

Lp.	Oddz., pododdz.	Leśnictwo	Gatunek	Lokalizacja	Liczba
1.	15d	Sławęcín	Dąb szypułkowy	SE	1
2.	42a	Sławęcín	Buk zwyczajny	S	1
3.	103h	Sławęcín	Sosna zwyczajna	SW	1
4.	107h	Sławęcín	Dąb szypułkowy	W	1
5.	128i	Sławęcín	Dąb szypułkowy	NW	1
6.	128m	Sławęcín	Dąb szypułkowy	S	1
7.	130d	Sławęcín	Dąb szypułkowy	C	2
8.	134k	Sławęcín	Dąb szypułkowy	NW	1
9.	136l	Sławęcín	Czereśnia pospolita	NE	1
10.	176b	Bralęcín	Dąb szypułkowy	C	1
11.	184b	Bralęcín	Dąb szypułkowy	S	1
12.	186h	Bralęcín	Dąb szypułkowy	-	1
13.	189ax	Bralęcín	Platan klonolistny	SE	1
14.	198h	Bralęcín	Czereśnia ptasia	S	-
15.	199a	Bralęcín	Żywotnik zachodni	N	2
16.	216h	Bralęcín	Czereśnia ptasia	C	4
17.	281h	Bralęcín	Dąb szypułkowy	SW	1
18.	283f	Bralęcín	Dąb szypułkowy	W	1
19.	283h	Bralęcín	Dąb szypułkowy	S	1
20.	374b	Dolice	Dąb szypułkowy	E	1
21.	382c	Dolice	Czereśnia ptasia	S	1
22.	385h	Dolice	Czereśnia ptasia	C	-
23.	519k	Dolice	Czereśnia ptasia	C	1
24.	520a	Dolice	Czereśnia ptasia	S	1
25.	520b	Dolice	Czereśnia ptasia	C	-
26.	520c	Dolice	Czereśnia ptasia	C	-
27.	520d	Dolice	Czereśnia ptasia	C	-
28.	527h	Dolice	Czereśnia ptasia	C	-
29.	209g	Mogilica	Czereśnia ptasia	C	1
30.	210b	Mogilica	Dąb szypułkowy	E	1
31.	234b	Mogilica	Dąb szypułkowy	W	1
32.	242c	Mogilica	Dąb szypułkowy	C	1
33.	244g	Mogilica	Dąb szypułkowy	C	1
34.	252c	Mogilica	Sosna zwyczajna	C	-
35.	348c	Mogilica	Dąb szypułkowy	C	1
36.	348d	Mogilica	Czereśnia ptasia	C	-
37.	268g	Ziemomyśl	Daglezja zielona	C	6
38.	288d	Ziemomyśl	Buk zwyczajny	W	1
39.	294Af	Ziemomyśl	Dąb szypułkowy	-	-
40.	303i	Ziemomyśl	Dąb szypułkowy	C	1
41.	303o	Ziemomyśl	Dąb szypułkowy	SE	2
42.	442h	Wężnik	Dąb szypułkowy	-	1
43.	454a	Płotno	Czereśnia ptasia	W	1
44.	462a	Płotno	Czereśnia ptasia	NE	1
45.	464a	Płotno	Czereśnia ptasia	W	2
46.	464d	Płotno	Dąb szypułkowy	W	1
47.			Głóg	W	1
48.	468g	Płotno	Brzoza	SW	1

Lp.	Oddz., pododdz.	Leśnictwo	Gatunek	Lokalizacja	Liczba
			brodawkowata		
49.	470c	Płotno	Czereśnia ptasia	SW	2
50.				C	1
51.	470g	Płotno	Czereśnia ptasia	S	1
52.	471a	Płotno	Czereśnia ptasia	S	4
53.	482k	Płotno	Czereśnia ptasia	C	-
54.	497c	Płotno	Czereśnia ptasia	W	1
55.				Dąb szypułkowy	W
56.	535g	Płotno	Czereśnia ptasia	-	1
57.	535l	Płotno	Czereśnia ptasia	C	-
58.	537d	Płotno	Czereśnia ptasia	C	1
59.	537g	Płotno	Dąb szypułkowy	NW	1
60.	537i	Płotno	Dąb szypułkowy	E	1
61.	538h	Płotno	Czereśnia ptasia	W	1
62.	544c	Płotno	Czereśnia ptasia	W	-
63.	545d	Płotno	Czereśnia ptasia	C	-
64.	547p	Płotno	Czereśnia ptasia	C	-
65.	548c	Płotno	Czereśnia ptasia	C	1
66.	548f	Płotno	Czereśnia ptasia	N	1
67.				NE	1
68.	548i	Płotno	Czereśnia ptasia	C	2
69.	550b	Płotno	Czereśnia ptasia	C	2
70.	550d	Płotno	Grusza	S	1
71.	551a	Płotno	Czereśnia ptasia	C	1
72.	551c	Płotno	Czereśnia ptasia	C	5
73.	551d	Płotno	Czereśnia ptasia	C	3
74.	551f	Płotno	Czereśnia ptasia	C	8
75.	552d	Płotno	Dąb szypułkowy	S	1
76.	554b	Płotno	Czereśnia ptasia	C	10
77.	554c	Płotno	Czereśnia ptasia	E	1
78.	554f	Płotno	Czereśnia ptasia	C	5
79.	554g	Płotno	Czereśnia ptasia	C	30
80.	554i	Płotno	Czereśnia ptasia	C	14
81.	554j	Płotno	Dąb szypułkowy	NW	1

- **Zadrzewienia i remizy.**

Zadrzewienia i remizy pełnią ważną funkcję biocenotyczną. Jako nie użytkowane enklawy stanowią spokojne miejsca bytowania zwierząt oraz miejsca spontanicznego rozwoju roślinności.

W Nadleśnictwie Choszczno zgodnie z ewidencją stwierdzono 21 zadrzewień o łącznej powierzchni 34,97 ha.

Tabela 46. Zestawienie zadrzewień.

Oddz., pododdz.	Pow. [ha]	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
1k	0,01	505f	0,38
4n	0,02	291Ak	0,22
4o	0,01	291Al	0,27
17a	5,44	291Am	1,37
49ax	0,01	295Aa	0,57
134p	0,17	295Ak	1,39
137a	0,20	295Ao	0,04

Oddz., pododdz.	Pow. [ha]	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
160g	10,79	409m	0,18
190k	5,01	542b	2,26
277k	0,42	542c	4,04
278g	2,17		

W Nadleśnictwie Choszczno zgodnie z ewidencją stwierdzono 5 remiz o łącznej powierzchni 3,80 ha, natomiast remiz, jako powierzchni nie tworzących osobnych wydzieleni stwierdzono 35 szt., o łącznej powierzchni 5,44 ha.

Tabela 47. Zestawienie remiz.

Lp.	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
1.	328h	1,60
2.	228g	0,39
3.	431b	0,62
4.	548j	0,99
5.	548l	0,20

Tabela 48. Zestawienie remiz jako powierzchni nie tworzących wydzieleni.

Lp.	Oddz., pododdz.	Lokalizacja	Pow. [ha]
1.	17d	E	0,49
2.	18a	NW	0,10
3.	25a	NE	0,30
4.	27a	NE	0,23
5.	27i	W	0,10
6.	14a	N	0,45
7.	14a	C	0,40
8.	14a	W	0,20
9.	14b	NE	0,15
10.	101h	W	0,10
11.	106a	N	0,20
12.	117k	S	0,08
13.	124c	E	0,14
14.	125d	N	0,08
15.	207g	E	0,18
16.	212i	C	0,06
17.	214h	SE	0,15
18.	224d	S	0,14
19.	227a	S	0,05
20.	228d	S	0,20
21.	233d	S	0,07
22.	237i	N	0,08
23.	342c	SE	0,15
24.	404f	SW	0,15
25.	418b	SW	0,15
26.	418f	E	0,09

Lp.	Oddz., pododdz.	Lokalizacja	Pow. [ha]
27.	453f	W	0,06
28.	456f	W	0,10
29.	456f	NW	0,07
30.	464d	C	0,10
31.	522n	N	0,12
32.	538h	S	0,20
33.	550f	SW	0,05
34.	552j	W	0,20
35.	554i	NW	0,05

- **Grunty pozostawione do naturalnej sukcesji.**

W Nadleśnictwie Choszczno pozostawiono grunty do naturalnej sukcesji w 45 wydzieleniach o łącznej powierzchni 102,64 ha. Obejmują one grunty, gdzie nie planuje się zabiegów gospodarczych z uwagi na ich rolę w ekosystemie oraz uwarunkowania lokalne. Wykaz takich powierzchni przedstawia poniższa tabela.

Tabela 49. Zestawienie gruntów przeznaczonych do naturalnej sukcesji.

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
1.	Recz 20f	3,67	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 50% pow. wierzba, olsza; przes. Ol 29 m ³ , Ol 23 m ³
2.	Recz 86d	0,56	Ol, pokrywa zadarniona; na 10% pow. wierzba; przes. Ol 30 m ³
3.	Sławęcín 38c	0,20	OIJ, pokrywa silnie zachwaszczona; na 20% pow. olsza
4.	Sławęcín 123k	2,08	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 60% pow. wierzba, bez czarny, olsza, czeremcha; przes. Ol 30 m ³ , Ol 25 m ³
5.	Sławęcín 132g	0,73	Ol, pokrywa naga; na 100% pow. wierzba
6.	Sławęcín 132m	0,18	LMśw, pokrywa zadarniona; na 40% pow. głóg, czeremcha; przes. So 12 m ³
7.	Sławęcín 136m	2,45	Ol, pokrywa zadarniona; na 60% pow. czeremcha, leszczyna, wierzba, bez czarny; przes. Brz 80 m ³ , Ol 25 m ³ , Os 5 m ³
8.	Sławęcín 139m	0,68	BMśw, pokrywa zadarniona; na 30% pow. czeremcha; przes. So 5 m ³ , So 10 m ³ , Os 2 m ³
9.	Bralecín 178i	0,60	LMw, pokrywa zadarniona; na 20% pow. czeremcha, wiąz; przes. Wz 15 m ³ , Św 15 m ³ , Dbs 35 m ³ , Ol 20 m ³
10.	Bralecín 180c	2,13	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 20% pow. wierzba, olsza, klon; przes. Ol 116 m ³ , Ol 32 m ³
11.	Bralecín 185b	4,22	Ol; na 40% pow. czeremcha, wierzba, olsza; przes. Ol 150 m ³ , Ol 50 m ³
12.	Bralecín 185i	1,01	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 20% pow. czeremcha, olsza; przes. Ol 50 m ³
13.	Dolice 323b	2,77	Ol, pokrywa silnie zadarniona; przes. Ol 30m ³
14.	Dolice 328d	2,77	OIJ, pokrywa zadarniona; na 30% pow. wierzba; przes. Ol 40 m ³ , Dbs 1 m ³ , Wz 2 m ³ ,

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
			Wb 1 m ³
15.	Dolice 382j	3,05	OIJ, pokrywa silnie zadarniona
16.	Dolice 385a	3,13	OIJ, pokrywa silnie zadarniona
17.	Dolice 506f	1,17	OIJ, pokrywa zadarniona; na 10% pow. czeremcha, jesion, wierzba; przes. Ol 1 m ³ ; SP_91E0_B
18.	Dolice 509l	1,09	OIJ, pokrywa silnie zachwaszczona; na 30% pow. czeremcha, wierzba
19.	Mogilica 214f	1,20	Ol, pokrywa zadarniona; na 80% pow. wierzba; SP_9130_C
20.	Mogilica 331a	11,25	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 40% pow. wierzba, bez czarny; przes. Ol 55 m ³ , Ol 10 m ³ , Dbs 30 m ³
21.	Mogilica 331b	8,29	Ol, pokrywa silnie zadarniona
22.	Mogilica 339i	0,44	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 30% pow. wierzba
23.	Mogilica 346c	1,92	OIJ, pokrywa silnie zadarniona
24.	Mogilica 346k	6,00	OIJ, pokrywa silnie zadarniona; przes. Ol 250 m ³
25.	Mogilica 347f	0,47	Lśw, pokrywa silnie zadarniona; na 40% pow. wiąz, bez czarny, czeremcha; przes. Brz 6 m ³ , Dbs 45 m ³ , Js 3 m ³
26.	Ziemomyśl 275l	0,66	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 50% pow. wierzba; przes. Dbs 18 m ³
27.	Ziemomyśl 294Ao	0,76	LMśw, pokrywa zadarniona
28.	Ziemomyśl 295o	2,23	Ol, pokrywa zadarniona; na 60% pow. czeremcha, wierzba, bez czarny, brzoza; przes. Ol 40 m ³ , Brz 4 m ³ , So 3 m ³ , Wb 4 m ³ , Dbs 24 m ³
29.	Ziemomyśl 298b	0,57	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 30% pow. czeremcha, wierzba, bez czarny
30.	Ziemomyśl 298h	2,69	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 40% pow. olsza; przes. Ol 10m ³ , Dbs 6 m ³
31.	Ziemomyśl 302c	4,71	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 50% pow. bez czarny, wierzba, czeremcha; przes. Ol 30 m ³
32.	Ziemomyśl 302d	2,51	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 60% pow. wierzba, olsza; przes. Ol 20 m ³ , Ol 20 m ³
33.	Ziemomyśl 310l	2,57	Ol, pokrywa zadarniona; na 80% pow. wierzba, olsza; przes. Ol 80 m ³ , Ol 15 m ³
34.	Ziemomyśl 312d	0,66	Ol, pokrywa silnie zadarniona; przes. Wb 30 m ³
35.	Ziemomyśl 318f	4,87	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 30% pow. czeremcha, kruszyna, olsza; przes. Ol 40 m ³
36.	Wężnik 400i	1,78	Lw, pokrywa naga; na 10% pow. bez czarny, leszczyna, olsza, jesion; przes. Js 25 m ³ , Ol 5 m ³ , Js 2 m ³
37.	Wężnik 407b	2,03	Ol, pokrywa zadarniona; na 30% pow. wierzba, kruszyna, olsza; przes. Ol 20 m ³
38.	Wężnik 430c	0,07	BMśw, pokrywa silnie zachwaszczona; na 50% pow. głóg, wierzba, bez czarny; przes. Ol 5 m ³ , Brz 2 m ³

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
39.	Wężnik 447j	3,09	LMb, pokrywa zadarniona; na 70% pow. wierzba, bez czarny, olsza, dąb; przes. Ol 10 m ³ , Brz 5 m ³ , Dbs 5 m ³ , Wb 5 m ³ , Os 6 m ³ , Ol 2 m ³ , Os 2 m ³
40.	Wężnik 452k	1,47	Ol, pokrywa silnie zadarniona
41.	Płotno 457h	2,50	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 20% pow. porzeczką, olsza; przes. Ol
42.	Płotno 521h	1,76	Ol, pokrywa silnie zachwaszczona; na 30% pow. wierzba, bez czarny, porzeczką; przes. Ol 25 m ³
43.	Płotno 543h	3,51	LMb, pokrywa silnie zadarniona; na 80% pow. wierzba, bez czarny, porzeczką, jesion, olsza; przes. Brz 75 m ³ , Ol 70 m ³ , Dbs 15 m ³ , Js 20 m ³ , Ol 15 m ³ , Brz 5 m ³ , Js 15 m ³
44.	Płotno 546g	1,40	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 20% pow. wierzba; przes. Ol 10 m ³
45.	Płotno 554h	0,71	LMśw, pokrywa ściółą; na 80% pow. leszczyna, tarnina, dereń, głóg; przes. Js 2 m ³ , Dbs 2 m ³

- **Bagna.**

Na terenie Nadleśnictwa Choszczno występuje 355 osobno wydzielonych ewidencyjnych bagien. Tereny bagienne zajmują ogólną powierzchnię **705,78 ha**. Oprócz bagien ewidencyjnych występują bagna nie tworzące wydzielen taksacyjnych. Ważność tych biotopów i ich znaczenie dla ekosystemu jest oczywista. Bagna najczęściej położone są w nieckach terenowych, w przedłużeniach rynien jeziornych itp. stanowią enklawy wśród leśnych siedlisk świeżych.

Tabela 50. Wykaz bagien ewidencyjnych w Nadleśnictwie Choszczno

Nadleśnictwo Choszczno							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
1g	0,55	186a	2,58	228h	1,00	404c	0,37
2h	2,96	186g	0,25	230d	0,30	404d	0,36
5k	1,26	189r	0,48	234c	1,13	404h	1,50
7c	0,32	189x	0,41	238f	0,35	406j	3,29
18j	0,67	192f	2,04	238k	1,57	408f	0,68
22k	0,61	192i	0,23	239n	0,27	409x	0,64
23f	3,86	192l	0,56	239t	0,60	409y	0,43
29b	0,59	193f	0,37	240f	0,39	409ax	0,15
29f	0,98	193k	0,88	240h	1,25	410a	3,84
30j	0,46	193n	0,44	241h	0,30	411g	2,22
31h	1,51	195b	0,55	242b	0,38	411o	0,92
32a	3,19	204l	0,64	244k	0,64	411t	0,71
32g	2,17	205g	0,42	245h	1,16	417k	1,48
33a	2,71	205j	0,29	249f	3,05	417l	0,60
33c	1,90	205l	0,31	249j	0,57	425b	25,46
44j	3,97	205m	0,59	250c	0,81	427b	1,14
45c	5,66	216b	0,98	250f	0,66	429j	0,68
45d	1,81	216f	4,10	250i	1,23	430d	0,03
45g	1,23	217b	0,38	253i	8,15	431g	0,36
51r	0,30	217f	0,62	254c	0,16	432a	0,54
53a	4,29	217h	1,64	254d	0,11	435d	1,69

Nadleśnictwo Choszczno							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
54a	2,21	277l	4,49	255h	0,18	436a	2,99
69g	0,83	278a	0,43	255l	0,26	436k	0,64
77g	0,30	278d	0,59	255m	2,23	438f	7,01
81d	0,52	279f	0,77	332c	0,39	440d	0,25
82i	0,34	279h	6,31	332f	0,70	440h	0,77
83g	0,40	281b	0,53	332k	4,20	441j	3,97
85c	0,40	281d	8,85	332n	0,28	442d	0,26
97h	0,74	282c	1,47	339j	0,73	442i	1,03
97k	2,42	282f	4,68	341c	0,34	444c	0,27
97l	0,39	284a	4,73	343b	0,77	444d	1,45
11b	0,76	323d	3,16	343d	0,50	445d	1,00
11c	0,87	324h	0,33	344c	2,49	446g	0,30
34a	1,00	324k	0,49	345d	1,96	447f	0,37
34c	1,04	325b	3,02	345l	0,26	450a	0,88
35a	2,15	327j	0,33	345n	0,91	450d	3,37
36a	0,29	328o	0,16	346b	0,62	451c	0,52
36c	1,12	329c	0,93	346g	0,55	451f	1,78
38a	3,46	330b	4,47	347g	0,62	451g	1,28
38y	0,57	351f	0,27	347l	0,30	452c	4,09
47a	3,20	353d	0,40	348b	4,93	452h	1,03
48b	1,89	357m	0,59	260c	0,64	452j	0,86
93c	0,85	360l	5,03	273f	1,39	452l	0,25
93x	0,83	361c	11,91	276b	1,83	452p	0,80
105k	0,25	362b	0,41	285l	0,22	453g	3,29
108j	0,47	362o	1,74	287j	0,39	453l	2,92
110a	4,14	363c	6,82	287k	2,84	457f	1,56
110n	0,28	365f	4,37	288c	0,28	467f	0,28
116h	0,54	366j	5,25	290d	8,33	472a	4,81
116k	0,48	368g	3,31	291Af	1,13	479a	6,00
118a	3,20	374g	0,45	291Ag	11,82	480k	2,77
118l	0,31	374j	0,39	291As	0,92	486k	1,21
118t	1,85	375a	10,00	291At	0,27	487g	1,02
120r	0,88	380h	0,70	292a	1,46	491j	0,66
121l	0,84	381d	1,75	292f	2,93	492a	4,44
121t	0,96	382k	1,41	293b	10,54	492g	0,22
127g	5,78	383j	2,40	294a	8,27	496f	0,39
128h	0,53	383l	1,00	294Ah	25,34	498a	0,30
128s	0,63	385f	0,27	295c	3,63	499b	1,80
130i	1,60	503f	1,66	295Ad	1,48	499l	3,03
131s	1,09	503h	0,99	295Aj	0,73	499t	0,88
132i	0,25	505g	0,71	295An	0,30	502j	0,25
132l	8,82	506b	0,16	300c	0,17	513b	0,57
132s	0,09	510f	1,01	301b	13,83	513g	1,88
132t	0,74	510i	5,35	303r	1,20	514a	8,14
134h	0,87	516r	1,17	309j	0,27	521b	0,48
134i	6,10	516s	0,38	309l	0,43	521c	1,06
136n	7,57	200c	2,95	311d	0,46	521d	2,56
137g	0,20	202b	0,77	313b	2,86	522c	0,29
137h	2,94	202f	0,18	313c	10,30	522f	0,35
138d	8,93	203d	0,26	314b	10,79	522i	0,86
138g	1,88	206h	0,29	316g	0,38	536a	0,35
141h	1,46	206j	0,46	316h	1,78	536f	4,69
149c	0,27	207b	1,30	321i	1,31	536h	0,46
149s	0,36	207h	0,58	322b	0,66	537b	12,37
149w	0,65	207k	0,26	387c	1,84	537f	2,89

Nadleśnictwo Choszczno							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
149x	2,18	207m	0,46	387h	2,18	539h	1,30
152c	2,64	213h	1,20	391c	0,69	540n	0,33
152g	0,95	214c	2,93	391l	0,75	542d	0,27
158f	0,61	214g	3,50	393a	3,00	552n	1,12
159a	2,29	214j	3,75	395i	0,70	553f	2,57
165d	0,78	215c	0,33	395k	0,81	553h	3,20
172g	5,97	215d	0,41	395l	1,88		
178b	6,27	218f	0,71	395n	0,73		
179h	0,42	219a	2,79	395o	7,70		
180d	1,45	220i	0,29	395r	3,41		
181c	0,36	221i	0,29	396b	5,30		
183f	0,58	225c	0,28	396c	2,32		
185d	0,75	226c	0,24	396i	1,66		
185g	1,51	226f	0,42	397h	7,35		
185l	0,74	228b	1,60	398c	4,41		

- **Źródłiska**

Źródłiska, naturalne wycieki wodne występują w formie enklaw na olsach, olsach jesionowych, lasach wilgotnych, na zboczach, skarpach itp.

W Nadleśnictwie Choszczno źródłiska zinwentaryzowano w następujących wydzieleniach:

- leśnictwo Recz, oddz. 92l;
- leśnictwo Sławęcino, oddz. 93g, 93j, 114f;
- leśnictwo Dolice, oddz. 504f, g;
- leśnictwo Płotno, oddz. 495h.

- **Wyłączone drzewostany nasienne.**

Na terenie Nadleśnictwa znajduje się jeden wyłączony drzewostan nasienny daglezi (MP/2/31536/05):

- Leśnictwo Ziemomyśl, oddz. 268g, pow. 6,25 ha.

- **Gospodarcze drzewostany nasienne.**

W Nadleśnictwie Choszczno uznano **161,93** ha gospodarczych drzewostanów nasiennych dla sosny (**52,11** ha), dęba bezszypułkowego (**25,39** ha), dęba szypułkowego (**76,43** ha), modrzewia (**1,11** ha) i olszy (**6,89** ha).

Tabela 51. Zestawienie gospodarczych drzewostanów nasiennych.

Leśnictwo	Oddział	Pododdział	Gatunek	TYP LMP	NR BNL	Powierzchnia [ha]	Opis
03-Bralęcino	147	b	SO	NAS GOSP	MP/1/17863/05	2,26	10SO95
	148	a	SO	NAS GOSP	MP/1/17863/05	2,29	9SO95
	184	c	SO	NAS GOSP	MP/1/17864/05	4,62	8SO105
05-Mogilica	250	k	DB.S	NAS GOSP	MP/1/42393/05	1,87	6DB.S150
	250	l	DB.S	NAS GOSP	MP/1/42394/05	1,03	7DB.S125
	251	c	DB.B	NAS GOSP	MP/1/17870/05	7,91	10DB.B115
	251	d	DB.B	NAS GOSP	MP/1/17870/05	7,49	10DB.B115

Leśnictwo	Oddział	Pododdział	Gatunek	TYP LMP	NR BNL	Powierzchnia [ha]	Opis
	252	k	OL	NAS GOSP	MP/1/17872/05	2,05	10OL95
	255	o	DB.S	NAS GOSP	MP/1/49473/10	1,98	8DB.S140
	256	a	SO	NAS GOSP	MP/1/17873/05	6,16	8SO105
	256	b	DB.S	NAS GOSP	MP/1/42394/05	1,08	10DB.S125
	257	b	DB.B	NAS GOSP	MP/1/17870/05	9,99	10DB.B115
	348	a	DB.S	NAS GOSP	MP/1/17865/05	8,96	10DB.S135
	348	c	DB.S	NAS GOSP	MP/1/17865/05	4,91	5DB.S135
06-Ziemomyśl	267	b	DB.S	NAS GOSP	MP/1/17876/05	16,27	6BK135
	269	l	DB.S	NAS GOSP	MP/1/17878/05	9,1	8DB.S115
	269	m	DB.S	NAS GOSP	MP/1/17878/05	6,88	9DB.S150
	270	i	DB.S	NAS GOSP	MP/1/17881/05	5,93	10DB.S145
	271	d	DB.S	NAS GOSP	MP/1/17881/05	5,45	8DB.S150
	271	f	DB.S	NAS GOSP	MP/1/17881/05	8,59	6DB.S150
	304	f	OL	NAS GOSP	MP/1/17883/05	1,8	10OL90
07-Wężnik	411	f	OL	NAS GOSP	MP/1/17885/05	3,04	10OL90
08-Płotno	466	c	SO	NAS GOSP	MP/1/17886/05	7,24	9SO82
	467	k	SO	NAS GOSP	MP/1/17887/05	5,66	10SO88
	477	h	MD	NAS GOSP	MP/1/47850/08	1,11	9MD82
	483	b	SO	NAS GOSP	MP/1/17890/05	14,64	8SO87
	485	c	SO	NAS GOSP	MP/1/17891/05	5,41	7SO117
	485	g	SO	NAS GOSP	MP/1/17891/05	3,83	5BK117
	497	a	DB.S	NAS GOSP	MP/1/17893/05	4,38	9DB.S149
RAZEM:						161,93 ha	

- **Bloki upraw pochodnych i uprawy pochodne**

W Nadleśnictwie Choszczno występuje 7 bloków upraw pochodnych o łącznej powierzchni **451,44 ha**.

Tabela 52. Zestawienie bloków upraw pochodnych.

NR BLOKU/GAT	Leśnictwo	Oddział	Pododdział	TSL	Opis	Powierzchnia		
BUP1A-Bk	05-Mogilica	209	a	LMŚW	6BRZ50	2,11		
			b	LMŚW	10SO95	1,6		
			c	LMŚW	10SO50	5,7		
			d	LMŚW	8ŚW52	1,35		
			f	LMŚW	10DB.S95	4,5		
			g	LMŚW	6BRZ70	7,19		
			h	LMŚW	4BK25	3,86		
		220	i	LMŚW	6BK21	2,62		
			c	LMŚW	10BRZ70	7,07		
			d	LMŚW	4MD56	9,63		
			f	LMŚW	4BK19	6,43		
		221	h	LMŚW	4BRZ70	3,43		
			a	LMŚW	5BK21	1,97		
			b	LMŚW	9SO65	1,19		
			c	LMŚW	7ŚW52	7,98		
			g	LMŚW	6BK21	1		
		229	h	LMŚW	10BRZ70	4,52		
			b	LMŚW	10BK26	3,17		
			c	LMŚW	10BK25	9,25		
		230	h	LMŚW	7MD58	1,27		
			a	LMŚW	10BRZ70	5,2		
			b	LMŚW	6MD58	7,36		
			c	LMŚW	7MD58	0,92		
			f	LMŚW	7BK18	5,07		
			g	LMŚW	7BK14	4,79		
			h	LMŚW	9DB.S90	3,03		
		Razem:						112,21
		BUP1-Bk	05-Mogilica	210	a	LMŚW	5DB.S52	1,04
b	LMŚW				9SO70	1,77		
c	LMŚW				10BRZ70	6,03		
f	LMŚW				6DG80	7,04		

NR BLOKU/GAT	Leśnictwo	Oddział	Pododdział	TSL	Opis	Powierzchnia		
			g	LMŚW	10DB.S85	1,04		
			h	LMŚW	8BRZ70	3,29		
			i	LMŚW	8BRZ36	3,96		
			j	LMŚW	6DG80	1,74		
		222			a	LMŚW	9BRZ70	3,92
					b	LMŚW	8DB.S95	5,04
					c	LMŚW	10BRZ70	6,62
					d	LMŚW	8BRZ70	6,25
		223			f	LMŚW	10BK90	1,27
					a	LMŚW	7DB.S85	3,06
					b	LMŚW	5BK27	4,26
					c	LMŚW	6BK23	3,81
		231			d	LMŚW	10BK90	1,78
					a	LMŚW	5ŚW58	1,14
					b	LMŚW	8BRZ70	5,65
					d	LŚW	6BRZ70	2,9
232			f	LŚW	4DB.S48	1,01		
			c	LŚW	8BK28	13,3		
			d	LŚW	6ŚW48	1,1		
Razem:						87,02		
BUP2-Dbb-Dg	05-Mogilica	251	c	LŚW	10DB.B115	7,91		
			d	LMŚW	10DB.B115	7,49		
		256			a	LŚW	8SO105	6,16
					b	LŚW	10DB.S125	1,08
					c	LŚW	9DB.S115	6,82
					d	LMŚW	5MD52	1,59
					f	LMŚW	5ŚW40	4,83
		257			g	LMŚW	7DB.S90	2,12
					b	LŚW	10DB.B115	9,99
					c	LŚW	8DB.S125	8,98
					d	LMŚW	9DB.S100	3,15
					g	LŚW	7DB.S100	2,3
		263			h	LMŚW	6BRZ28	1,93
					a	LŚW	6DB.S90	15,65
		264			b	LMŚW	8BRZ70	2,09
					a	LMŚW	7DG29	4,02
					b	LMŚW	6DB.B25	2,87
					c	LMŚW	5DG22	2,27
d	LŚW				4DB.S130	6,86		
			f	LMŚW	10DB.S85	1,89		
Razem:						100		
BUP3A-Bk	06-Ziemomyśl	259	c	LŚW	8DB.S90	15,51		
		260	n	LMŚW	5BRZ60	5,23		
		268	a	LŚW	10ŚW41	2,07		
b	LŚW		10BK25	5,32				
Razem:						28,13		
BUP3B-Bk	06-Ziemomyśl	270	b	LŚW	8BK27	7,99		
			c	LŚW	10DB.S145	2,71		
Razem:						10,7		
BUP4-So	03-Bralęcín	155	d	LMŚW	10SO95	5,81		
			f	LMŚW	10SO95	4,98		
			g	BMŚW	10SO95	3,12		
			h	LMŚW	8BRZ70	2,3		
			j	LMŚW	10SO80	1,6		
		156	a	LMŚW	8SO95	4,52		
			b	BMŚW	10SO95	8,35		
			c	LMŚW	7SO95	4,56		
		157	a	LMŚW	5SO7	2,33		
			b	BMŚW	10SO95	5,43		
c	BMŚW		10SO95	4,49				
d	BMŚW		10SO95	3,78				
			f	BMŚW	6SO70	0,98		
Razem:						52,25		

NR BLOKU/GAT	Leśnictwo	Oddział	Pododdział	TSL	Opis	Powierzchnia
BUP5-So	01-Recz	57	f	LMŚW	6SO9	2,36
			j	BMŚW	6SO26	2,43
		58	a	BMŚW	8SO25	3,01
			b	LMŚW	10DB.S19	1,96
			c	BMŚW	10SO114	2,88
			d	BMŚW	10SO114	2,94
			f	LMŚW	9SO129	2,38
			g	BMŚW	6SO22	3,42
			h	BMŚW	7SO15	3,6
			i	BMŚW	8SO10	2,85
			j	BMŚW	4SW89	1,21
			59	a	LMŚW	10SO75
		b		LMŚW	5SO3	6,25
		c		LMŚW	6SO27	3,33
		d		LMŚW	6SO21	3,14
		f		LMŚW	5SO129	1,45
		g		LMŚW	7BRZ59	2,39
		h		LMŚW	7BRZ64	0,78
		i		LMŚW	7SO64	1,48
		62	j	LMŚW	5SO6	3,2
f	LMŚW		10DB.B9	1,56		
g	LMŚW		7SO7	3,78		
			h	LMŚW	7SO120	4,08
Razem:						61,13
Razem Nadleśnictwo 451,44 ha						

Tabela 53. Uprawy pochodne w blokach upraw pochodnych.

NR BLOKU/GAT	Leśnictwo	Oddział	Pododdział	TSL	Opis	Powierzchnia
BUP1A-Bk	05-Mogilica	209	g	LMŚW	6BRZ70-KO	7,19
		220	f	LMŚW	4BK19	6,43
		221	a	LMŚW	5BK21	1,97
		221	g	LMŚW	6BK21	1
		229	b	LMŚW	10BK26	3,17
		230	a	LMŚW	10BRZ70-KO	5,2
		220	c	LMŚW	10BRZ70-KO	7,07
		229	c	LMŚW	10BK25	9,25
		230	f	LMŚW	7BK18	5,07
BUP1-Bk	05-Mogilica	230	g	LMŚW	7BK14	4,79
		210	h	LMŚW	8BRZ70-KO	3,29
		222	a	LMŚW	9BRZ70-KO	3,92
		222	c	LMŚW	10BRZ70-KO	6,62
		223	a	LMŚW	7DB.S85	3,06
		223	b	LMŚW	5BK27	4,26
BUP2-Dbb-Dg	05-Mogilica	223	c	LMŚW	6BK23	3,81
		232	c	LŚW	8BK28	13,3
		256	a	LŚW	8SO105-KO	6,16
		264	a	LMŚW	7DG29	4,02
		264	b	LMŚW	6DB.B25	2,87
BUP3A-Bk	06-Ziemomyśl	264	c	LMŚW	5DG22	2,27
		264	d	LŚW	4DB.S130-KO	6,86
BUP3B-Bk	06-Ziemomyśl	268	b	LŚW	10BK25	5,32
270		b	LŚW	8BK27	7,99	
BUP4-So	03-Bralecin	270	c	LŚW	10DB.S145-KO	2,71
157		a	LMŚW	5SO7	2,33	
BUP5-So	01-Recz	57	f	LMŚW	6SO9	2,36
		57	j	BMŚW	6SO26	2,43
		58	a	BMŚW	8SO25	3,01
		58	g	BMŚW	6SO22	3,42
		58	h	BMŚW	7SO15	3,6
		58	i	BMŚW	8SO10	2,85
		59	b	LMŚW	5SO3	6,25
		59	c	LMŚW	6SO27	3,33

NR BLOKU/GAT	Leśnictwo	Oddział	Pododdział	TSL	Opis	Powierzchnia
		59	d	LMŚW	6SO21	3,14
		59	j	LMŚW	5SO6	3,2
		62	g	LMŚW	7SO7	3,78
Razem Nadleśnictwo 167,30 ha						

- **Źródła nasion**

Tabela 54. Zestawienie źródeł nasion.

Leśnictwo	Oddział	Pododdział	Gatunek	TYP LMP	NR_BNL
02-Sławęcın	38	x	LP	ZR NAS	MP/1/44837/06
02-Sławęcın	38	z	LP	ZR NAS	MP/1/44837/06
04-Dolice	519	k	CZR.P	ZR NAS	MP/1/44838/06
04-Dolice	520	b	CZR.P	ZR NAS	MP/1/44839/06
04-Dolice	520	c	CZR.P	ZR NAS	MP/1/44838/06
06-Ziemomyśl	270	j	GB	ZR NAS	MP/1/44831/06
06-Ziemomyśl	303	d	GB	ZR NAS	MP/1/44830/06
08-Płotno	473	b	JW	ZR NAS	MP/1/44834/06
08-Płotno	473	b	KL	ZR NAS	MP/1/44835/06
08-Płotno	478	a	WZ.S	ZR NAS	
08-Płotno	482	k	CZR.P	ZR NAS	MP/1/44836/06
08-Płotno	541	g	JW	ZR NAS	MP/1/44833/06
08-Płotno	541	g	KL	ZR NAS	MP/1/44832/06
08-Płotno	547	c	JS	ZR NAS	MP/1/51594/17
08-Płotno	547	g	JS	ZR NAS	MP/1/51594/17
08-Płotno	547	i	JS	ZR NAS	MP/1/51594/17
08-Płotno	547	p	JS	ZR NAS	MP/1/51594/17

- **Drzewa mateczne**

Tabela 55. Zestawienie drzew matecznych.

Leśnictwo	Oddział	Pododdział	Gatunek	TYP LMP	NR_BNL
05-Mogilica	348	c	DB.S	D	MP/3/37505/05
06-Ziemomyśl	268	g	DG	D	MP/3/37508/05
06-Ziemomyśl	268	g	DG	D	MP/3/37507/05
06-Ziemomyśl	268	g	DG	D	MP/3/37506/05
06-Ziemomyśl	268	g	DG	D	MP/3/37511/05
06-Ziemomyśl	268	g	DG	D	MP/3/37510/05
06-Ziemomyśl	268	g	DG	D	MP/3/37509/05
08-Płotno	468	g	BRZ	D	MP/3/37504/05

- **Szkółka leśna**

Na terenie Nadleśnictwa Choszczno funkcjonuje szkółka leśna o powierzchni **9,87** ha, w oddziale **473b** leśnictwo Płotno.

- **Ekosystemy referencyjne**

Ekosystemy referencyjne to reprezentatywne przykłady istniejących ekosystemów zachowane w stanie naturalnym bądź zbliżonym do naturalnego.

Zarządzeniem Nr 20/2020 Nadleśniczego Nadleśnictwa Choszczno z dnia 22 października 2020 r. (znak: ZG.0210.1.20.2020) ustanowiono ekosystemy referencyjne o łącznej powierzchni 220,98 ha. Wykaz ekosystemów referencyjnych został zamieszczony w Załączniku nr 4 POP.

11. Cenne obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie Nadleśnictwa Choszczno.

Rysunek 63. Grodzisko wczesnośredniowieczne, oddz. 365. (Fot. M. Owczarczak)

Tabela 56. Wzór nr 19. Wykaz obiektów kultury materialnej.

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo	Ogólny opis obiektu, rok powstania, walory	Uwagi
1.	Drogowskazy i słupki oddziałowe	-	Granitowe, przedwojenne drogowskazy przydrożne oraz kamienne słupki oddziałowe rozmieszczone miejscami na terenie całego obrębu.	-
2.	Grodzisko	Sławęcín	Grodzisko słowiańskie	-
		Sławęcín	Fragment grodziska	-
		Dolice	Grodzisko wczesnośredniowieczne	-
		Dolice	Grodzisko średniowieczne	-
		Dolice		
		Dolice	Grodzisko wczesnośredniowieczne	-
		Mogilica	Grodzisko w cz. W	-
3.	Kurhany	Recz	Kurhan	-
		Brańcín	Cmentarzyska kurhanowe kultury łżyckiej	-
		Brańcín		
		Mogilica		
		Mogilica		
		Ziemomyśl		
		Ziemomyśl		
		Ziemomyśl		
		Dolice	Cmentarzyska kurhanowe	-
		Mogilica		
		Mogilica		
		Mogilica		

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo	Ogólny opis obiektu, rok powstania, walory	Uwagi
		Mogilica		
		Ziemomyśl		
		Ziemomyśl		
		Ziemomyśl	Cmentarzysko neolityczne	-
		Ziemomyśl	Cmentarzysko kurhanowe	-
4.	Groby megalityczne	Mogilica	Groby megalityczne w cz. E	-
		Mogilica	Grób megalityczny	-
		Dolice	Groby megalityczne.	-
5.	Cmentarz	Recz	Przedwojenny cmentarz.	Zniszczone, rozkopane nagrobki.
		Recz	Ruiny cmentarza.	-
		Brańcin	Dawny cmentarz właścicieli ziemskich z Rzeplina.	-
		Brańcin	Dawny cmentarz ewangelicki. Zachowanych siedem kamieni pamiątkowych i kamienny mur wokół cmentarza.	Rozkopane, zniszczone groby.
		Brańcin	Przedwojenny cmentarz.	-
		Dolice	Cmentarz poległych w trakcie I wojny światowej. Zachowane kamienie-tablice upamiętniające poległych.	-
		Mogilica	Cmentarz rodziny von Bonin (dawnych właścicieli ziemskich) w pobliżu miejscowości Bonin.	-
		Płotno	Cmentarz.	
		Płotno	Cmentarz.	
6.	Mogiła	Brańcin	Mogiła zbiorowa Grób odkryty w 1945 r. Ofiary - 24 ciała zakopane po 2-3 w jednym dole, przykryte cienką warstwą ziemi, zginęły od strzału w tył głowy.	-
		Dolice	Groby niemieckich leśników.	-
		Mogilica	Mogiła	-
		Płotno	Kamień upamiętniający miejsce pochówku leśniczego i jego żony.	-
		Płotno	Mogiła	-
		Płotno	Grobowiec członków rodu Kehler, byłych właścicieli ziemskich, założycieli miejscowości Niepołcko.	-
7.	Głaz	Ziemomyśl	Kamień upamiętniający niemieckiego leśniczego.	-
8.	Ruiny	Brańcin	Pozostałości po dawnym młynie.	-
		Dolice		-
		Mogilica		-
		Mogilica		-
		Ziemomyśl		-

Szczegółowa lokalizacja obiektów kultury materialnej na gruntach N-ctwa zamieszczona została w wykazie stanowiącym osobny tom.

Rysunek 64. Cmentarz poległych w I wojnie światowej, oddz. 366. (Fot. M. Owczarczak)

12. Obiekty kultury materialnej i inne przyrodnicze w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Choszczno.

Rezerwat przyrody „Stary Przylep”

Rezerwat ustanowiony Zarządzeniem MLiPD z dnia 21 maja 1974 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1974 r., Nr 20, poz. 121). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Stary Przylep” (Dz. Urz. Woj. Zach. z 15.03.2017 r., poz. 1141).

Rezerwat obejmuje obszar o łącznej pow. 2,10 ha, położony na terenie gminy Warnice, w powiecie pyrzyckim, w woj. zachodniopomorskim.

Rysunek 65. Położenie rezerwatu przyrody „Stary Przylep”.

Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie reliktowych i unikalnych na terenie Pomorza muraw kserotermicznych *Potentillo arenariae-Stipetum capillatae*, *Adonido-Brachypodietum pinnati*, a także ochrona występujących w rezerwacie chronionych i rzadkich gatunków roślin i grzybów.

Dla rezerwatu określono typ i podtyp:

- ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ – florystyczny (PFI), podtyp – roślin zielnych i krzewinek (rzk);
- ze względu na główny typ ekosystemu: typ – Łąkowy, pastwiskowy, murawowy i zaroślowy (EŁ), podtyp – muraw kserotermicznych (mk).

Istniejące i potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne dla rezerwatu przyrody „Stary Przylep”:

- przenikanie gatunków synantropijnych związane z sąsiedztwem terenów użytkowanych rolniczo;
- sukcesja ciepłolubnych zarośli;
- ekspansja gatunków nitrofilnych – pokrzywy zwyczajnej, ostów;
- antropopresja, wypalanie runi, pożary, pozyskiwanie roślin ozdobnych;
- erozja naturalna;
- erozja związana z wybieraniem piasku ze zboczy.

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Rozporządzeniem Nr 90/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu „Stary Przylep” (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 1 z 2008 r., poz. 2). Obowiązującym obecnie jest Rozporządzenie Nr 48/2008 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 14 listopada 2008 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia planów ochrony dla rezerwatów przyrody (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 96 z 2008 r., poz. 2079).

Użytek ekologiczny „Kaczy Dolek”

Użytek istniejący od 1997 r. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr VI/53/11 Rady Gminy Dolice z dnia 19 maja 2011 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XXXII/320/10 z dnia 30 czerwca 2010 r. w sprawie ustanowienia użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 74 z 2011 r., poz. 1385).

Obiekt obejmuje obszar o powierzchni 4,29 ha na terenie gminy Dolice w powiecie stargardzkim, ustanowiony w celu ochrony ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk. Wodno-błotny teren, porośnięty trzciną jest miejscem bytowania i żerowania m. in. perkoza rdzawoszyjego, łabędzia niemego, łyski, czapli siwej, kaczki krzyżówki.

Użytek ekologiczny „Gęsi Dolek”

Użytek istniejący od 1997 r. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr VI/53/11 Rady Gminy Dolice z dnia 19 maja 2011 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XXXII/320/10 z dnia 30 czerwca 2010 r. w sprawie ustanowienia użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 74 z 2011 r., poz. 1385).

Obiekt obejmuje obszar o powierzchni 9,75 ha na terenie gminy Dolice w powiecie stargardzkim, ustanowiony w celu ochrony ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk. Wodno-błotny teren, porośnięty trzciną jest miejscem bytowania i żerowania m. in. perkoza rdzawoszyjego, łabędzia niemego, mewy śmieszki, łyski, czapli siwej, kaczki krzyżówki.

Użytek ekologiczny „Niebieski korytarz ekologiczny koryta rzeki Iny i jej dopływów - II”

Użytek ustanowiony Uchwałą Nr XIX/132/16 Rady Gminy Stargard z dnia 30 czerwca 2016 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pn. „Niebieski korytarz ekologiczny koryta rzeki Iny i jej dopływów – II” (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2016 r., poz. 3157).

Obiekt obejmuje obszar o powierzchni 96 ha na terenie gminy Stargard w powiecie stargardzkim. Celem ochrony jest zachowanie w odpowiednim stanie wód płynących, jako korytarza ekologicznego, stanowiącego ważny szlak wędrówek i rozrodu ryb łososiowatych.

Użytek ekologiczny „Niebieski korytarz ekologiczny koryta rzeki Iny i jej dopływów - IV”

Użytek ustanowiony Uchwałą Nr XXXII/282/13 Rady Gminy Dolice z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pn. „Niebieski korytarz ekologiczny koryta rzeki Iny i jej dopływów – IV” (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2014 r., poz. 662).

Obiekt obejmuje obszar o powierzchni 20,98 ha na terenie gminy Dolice w powiecie stargardzkim. Celem ochrony jest zachowanie w odpowiednim stanie wód płynących, jako korytarza ekologicznego, stanowiącego ważny szlak wędrówek i rozrodu ryb łososiowatych.

Użytek ekologiczny „Niebieski korytarz ekologiczny koryta rzeki Iny i jej dopływów - VII”

Użytek ustanowiony Uchwałą Nr XXXVII/206/13 Rady Miejskiej w Reczu z dnia 26 listopada 2013 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pn. „ Niebieski korytarz ekologiczny koryta rzeki Iny i jej dopływów – VII” (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2014 r., poz. 92).

Obiekt obejmuje obszar o powierzchni 5,62 ha na terenie gminy Recz w powiecie choszczeńskim. Celem ochrony jest zachowanie w odpowiednim stanie wód płynących, jako korytarza ekologicznego, stanowiącego ważny szlak wędrówek i rozrodu ryb łososiowatych.

Barnim – wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1240 r., gdy należała do dóbr biskupów kamieńskich. Pośrodku wsi późnogotycki kościół kamienno-ceglany pw. Narodzenia NMP z 1531 r. (nr rej. A-1648 z 16.12.1963 r.), z masywną wieżą zwieńczoną obronnymi blankami i ośmiobocznym hełmem. W 1903 r. całkowitemu spaleni uległa nawa świątyni, którą odbudowano w 1904 r.

Będargowo – we wsi zabytkowy kościół filialny pw. św. Antoniego z XV/XVI w. oraz XVIII i XIX w. (nr rej.: 441 z 12.12.1963 r.).

Boguszyny – pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z poł. XIII wieku. Znajduje się tu zabytkowy kościół pw. MB Różańcowej z końca XV w (nr rej.: A-590 z 14.04.2010 r.) z wieżą z XIX w., na której znajduje się dzwon z 1555 r. wykonany przez stargardzkiego ludwisarza Joachima Karstede.

Bolevice – wieś wzmiankowana w źródłach po raz pierwszy w 1337 r. Część ziem należała najprawdopodobniej do klasztoru cysterek w Pełczycach. Pod koniec XV wieku właścicielami wsi był ród von Waldów, który w 1537 r. przejął majątek klasztorny. Dobra te zostały wykupione i włączone w skład domeny królewskiej w XVIII wieku. Do rejestru zabytków wpisano znajdujący się tu kościół pw. MB Częstochowskiej z XV w., przebudowany w 1928 r. (nr rej.: 554 z 17.01.1966 r.), dawny cmentarz rycerski położony przy kościele (nagrobki z okresu XV – XIX w.), wraz z częścią dawnego parku dworskiego oraz dwie murowane, XV-wieczne bramki cmentarne (nr rej.: A-629 z 7.06.2011 r.)

Bralęcín – wieś o średniowiecznym rodowodzie, wzmiankowana po raz pierwszy w 1278 r. Do rejestru zabytków wpisano zespół kościoła filialnego (nr rej.: A-1419 z 22.12.1965 r. i z 26.06.1989 r.), na który składają się:

- kamienno-ceglany kościół pw. św. Brata Alberta z 1493 r., zniszczony wskutek działań wojennych w czasie II wojny światowej i odbudowany w latach 1992 – 1994;
- przykościelny cmentarz;
- ogrodzenie cmentarne murowane z dwiema bramkami w stylu gotyckim.

Zabytkowy jest również park pałacowy z XIX w., z pozostałością po bramie wjazdowej i niszczącym murem. W parku rosną wyniosłe dęby, buki, graby i inne (nr rej.: 368 z 14.02.1959 oraz A-1501 z 7.01.1985 r.). Z Bralęcina w kierunku miejscowości Lipka prowadzi aleja lipowa składająca się z 377 drzew.

Brzezina – we wsi zabytkowy park pałacowy z założeniem folwarcznym z pierwszej połowy XIX w. (nr rej.: A-1529 z 2.09.1983 r.).

Chęłpa – do rejestru zabytków wpisano kościół pw. MB Częstochowskiej z XV/XVI w., z dobudowaną w drugiej połowie XIX w. wieżą, dawny cmentarz ewangelicki z XIX w. i jego murowano-kamienne ogrodzenie z bramą z drugiej połowy XIX w. (nr rej.: A-548 z 16.02.2010 r.).

Choszczno – początki Choszczna należy wiązać z osadnictwem słowiańskim, poprzedzającym lokację miasta. Dokument z 1364 r. wymienia grodzisko znajdujące się poza miejskimi murami. Dopiero po umocnieniu się władzy margrabiów i zakończeniu wojen pomorsko-brandenburskich doszło (nie wcześniej jak w 1284 r.) do lokacji miasta na prawie magdeburskim. Po wygaśnięciu panującej w Brandenburgii dynastii askańskiej w 1319 r. wybuchła wojna o przynależność regionu i zajął go książę wołoski Wacław IV, w pobliskich Lipianach nadając przywilej handlowy dla miasta. Na przestrzeni kolejnych stuleci miejscowość trafiała we władanie m.in. Korony Czeskiej, Zakonu Krzyżackiego, Brandenburgii. Miasto było także wielokrotnie niszczone przez pożary czy działania wojenne. Po zakończeniu II wojny światowej Choszczno włączone zostało w granice Polski. Dotychczasową niemiecką ludność, która pozostała w mieście, wysiedlono do Niemiec.

Do najważniejszych zabytków w mieście należą:

- teren Starego Miasta - założenie urbanistyczne powstałe na przełomie XIII/XIV w. (nr rej.: O/27/55 z 30.07.1955 r.);
- gotycki, wybudowany przez joannitów w XV w. kościół pw. Narodzenia NMP (nr rej.: A-614 z 30.07.1955 r. i z 27.04.1979 r.);
- miejskie mury obronne z przełomu XIV – XV w. oraz barbakan Bramy Kamiennej (nr rej.: 228 z 6.04.1957 r. oraz 245 z 27.04.1979 r.);
- zespół szpitalny z lat 1904-1905 oraz 1929-1931 (nr rej.: A-18 z 22.12.1999 r.), obejmujący szpital, przychodnię (1912 r.), pralnię (1905-1906), budynek urzędu skarbowego (obecnie szpital) z 1935 r., willę z 1920 r. (obecnie pogotowie) i willę z 1910 r.

Chrapowo – wieś o średniowiecznym rodowodzie. Znajduje się tu zabytkowy kościół pw. Świętej Rodziny z końca XIII w. i drugiej połowy XIX w. (nr rej.: 443 z 12.12.1963 r.). Do rejestru zabytków wpisano również dawny park dworski, założony na początku XX w. (nr rej. A-1681 z 28.06.2017 r.).

Czernice – osada założona w 1807 r. Znajduje się tu zabytkowy dwór z 1913 r. (nr rej.: A-145 z 10.12.2003 r.), murowany z cegły z detalami w kamieniu, dwukondygnacyjny, zdominowany czworoboczną wieżą, kryty łamanym dachem.

Dobropole Pyrzyckie – zabytkowy zespół pałacowy, na który składają się: pałac z XIX w. (nr rej.: 1039 z 28.09.1984 r.) i otaczający go park (nr rej.: 1009 z 2.09.1983 r.)

Dolice – miejscowość o średniowiecznym rodowodzie, po raz pierwszy wzmiankowana w 1282 r. jako własność klasztoru w Kołbaczu. Do rejestru zabytków wpisano znajdujący się tu kościół pw. Chrystusa Króla z 1596 r. (nr rej.: A-1428 z 12.09.1958 r.) oraz park dworski z końca XIX w. (nr rej.: A-1520 z 7.11.1993 r.).

Gardziec – we wsi zachował się gotycki, kamienny, kościół z 1600 r., przebudowywany w 1776 r. oraz w 1975 r. (nr rej.: A-1664 z 16.12.1963 r.).

Gleźno – wieś o średniowiecznym rodowodzie, stanowiąca niegdyś własność cystersów. Do rejestru zabytków wpisano park pałacowy z aleją dojazdową z XVII w. (nr rej.: 283 z 22.10.1979 r.).

Granowo – znajduje się tu zabytkowy kościół (nr rej.: A-217 z 13.05.2005 r.) pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa z końca XV w., przebudowany w 1855 i 1930 r. i cmentarz przykościelny.

Jagów – osada wzmiankowana po raz pierwszy w 1299 r. We wsi zabytkowy kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki, pw. św. Apostołów Piotra i Pawła z 1856 r. (nr rej.: A-383 z 27.01.2009 r.). Do rejestru zabytków wpisano również zespół pałacowy (nr rej.: A-163 z 22.10.1979 r. i z 6.02.2004 r.), w skład którego wchodzi pałac i park.

Jesionowo – do rejestru zabytków wpisano znajdujący się we wsi kościół pw. św. Floriana z XIII w. (nr rej.: A-1665 z 4.07.1956 r.).

Karsko – zabytkowy pałac z XIX w. (nr rej.: A-1194 z 5.10.1991 r.).

Kluki – znajduje się tu zabytkowy kościół pw. św. Teresy z XV w. (nr rej.: 532 z 22.12.1965 r.), przebudowany w 1889 r. zachował się również do czasów obecnych dwór z lat 20-tych XX wieku wraz z ogrodem (nr rej. A-95 z 11.04.2002 r.).

Kłodzino – znajduje się tu zabytkowy kościół pw. św. Antoniego z XIII w. (nr rej.: A-1666 z 27.07.1956 r.). Jest to świątynia w stylu romańskim, granitowa, z dobudowaną w późniejszym czasie gotycką wieżą. Do rejestru zabytków wpisano także ruiny piętrowego, neobarokowego pałacu z XVIII w. (nr rej.: A-1690 z 9.11.1991 r.).

Kolin – do rejestru zabytków wpisano kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki, pw. Przemienienia Pańskiego z 1662 r. (nr rej.: A-1422 z 22.10.1976 r.). Zabytkowy jest także dawny park dworski z pierwszej połowy XIX w. (nr rej.: A-1521 z 10.10.1983 r.).

Korytowo – najstarsza miejscowość na ziemi choszczeńskiej. Jej początki sięgają czasów średniowiecza, kiedy to w rejonie cypla Jeziora Korytowskiego funkcjonowała osada przyrodowa (IX - XII wiek). Początkowo Korytowo należało do joannitów, a od XIV w. do rodziny von Wedel i von Goltz. Na przełomie XV / XVI wieku Korytowo było miastem. Do dziś z tego okresu pochodzi układ ulic. Znajduje się tu zabytkowy kościół pw. św. Stanisława Kostki z końca XIII w., przebudowany w połowie XVI w. (nr rej.: A-651 z 18.06.1958 r.), a także zespół pałacowy (nr rej.: A-604 z 5.07.1958 r., z 22.11.1979 i z 26.08.2010 r.) obejmujący pałac (XVI w., XVIII w.) i park.

Krępcowo – wieś należąca niegdyś do rodu von Wedel. W połowie XIV wieku właściciele wzniesli murowaną wieżę mieszkalną, do której dobudowano ceglane mury na planie kwadratu. Po przeciwległej stronie do wieży, wzdłuż jednego z boków obwodu wznosił się budynek. Całość otoczona była wałem ziemnym. Obecnie pozostały tylko resztki murów przyziemia i zachowane wyżej mury wieży (nr rej.: A-158z 13.01.2004 r.). Zabytkowy jest również kościół pw. MB Częstochowskiej z przełomu XV/XVI w., z dobudowaną w wieżę, w której w 1786 r. umieszczono dzwon (nr rej.: A-1420 z 16.12.1963 r.) oraz pozostałość pałacowego parku (nr rej.: A-1509 z 27.09.1983 r.).

Krzęcin – wieś o średniowiecznym rodowodzie, będąca początkowo we władaniu zakonu templariuszy. Do rejestru zabytków wpisany został kościół pw. św. Jana Chrzciciela z 1910 r. wraz z przykościelnym cmentarzem (nr rej.: A-216 z 11.05.2005 r.).

Laskowo – w miejscowości znajduje się zabytkowy zespół pałacowy, obejmujący neorenesansowy pałac z drugiej połowy XIX w. (nr rej.: A-1688 z 15.10.1991 r.) i otaczający go romantyczny park założony w 1850 r. (nr rej.: A-1688 z 12.03.1997 r.). Nieopodal znajduje się wczesnogotycki kościół (nr rej.: A-1669 z 31.07.1956 r.) z drugiej połowy XIII w. pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa z dobudowaną w XIX w. drewnianą wieżą.

Lipka – do rejestru zabytków wpisano ruiny kościoła z XV/XVI w. wraz z cmentarzem przykościelnym (nr rej.: A/1459 z 26.09.1990 r.) oraz park pałacowy i leśny z cmentarzem rodzowym z XVIII/XIX w. (nr rej.: A-15640 z 7.01.1985 r.).

Lubiana – zabytkowy zespół pałacowy (nr rej.: A-1174 z 22.06.1995 r.) obejmujący pałac z 1900 r., park i folwark.

Lubiatowo – znajduje się tu zabytkowy kościół pw. MB Nieustającej Pomocy (nr rej.: 459 z 16.12.1963 r.). w miejscowości znajduje się również pałac z 1890 r. (nr rej.: 1193 z 3.10.1991 r.). Wśród zabudowań gospodarczych zabytkowy gołębnik z 1904 r. (nr rej.: 1204 z 12.11.1991 r.).

Lubieniów – wieś o średniowiecznej metryce. Zachował się tu zabytkowy kościół pw. św. Józefa (nr rej.: A-632 z 22.12.1965 r.).

Mielęcín – stara osada pyrzycka położona na żyznych ziemiach o układzie ulicówki. W miejscowości do rejestru zabytków wpisano kościół pw. Nawiedzenia NMP z XIII w. (nr rej.: A-1658 z 22.10.1976 r.) oraz zespół pałacowy obejmujący pałac (obecnie szkoła) z XIX w. (nr rej.: A-296 z 22.12.2006 r.) i park (nr rej.: A-952 z 12.12.1980 r.).

Mogilica – we wsi zabytkowy park dworski z końca XIX w. (nr rej. A-1519 z 7.01.1985 r.).

Morzyca – we wsi znajduje się zabytkowy kościół pw. św. Josemraii Escrivy z 1606 r. (nr rej.: A-1481 z 22.10.1957 r. Świątynia kamienno-ceglana, odbudowana z ruiny w latach 90-tych XX w. do rejestru zabytków wpisano także zespół zamkowy obejmujący ruiny wieży ”Stary Piotr” z XVI w. (nr rej.: 241 z 22.10.1957 r.), park założony w XVIII w. oraz fragment kamiennego muru ogrodzeniowego (nr rej.: 1021 z 27.09.1983 r.).

Moskorzyn – we wsi zabytkowy kościół pw. św. Stanisława z XVI w. (*dec. ruina*), dawny cmentarz przy kościele (nr rej.: A-1500 z 26.06.1989 r.) oraz park dworski z XIX w. (nr rej.: A-1480 z 7.01.1985 r.).

Nadarzyn – we wsi znajduje się zabytkowy kościół pw. św. Trójcy z 1902 r., przy którym położony jest nieczynny obecnie cmentarz (nr rej.: A-601 z 23.04.1990 r.). do rejestru zabytków wpisany został również zespół pałacowy (nr rej.: A-292 z 14.12.2006 r.) obejmujący pałac z 1902 r. i park.

Niepolcko – osada założona przez zakonników z Kołbacza na początku XIII w. do rejestru zabytków wpisano zespół dworski (nr rej.: A-125 z 6.06.2003 r. i z 19.06.2013 r.) obejmujący szachulcowy dwór z XVIII w., park z dziedzińcem folwarcznym i murowane fragmenty parkowego ogrodzenia.

Nosowo – znajduje się tu zabytkowy kościół pw. św. Franciszka z Asyżu (nr rej.: 1071 z 4.01.1988 r.).

Objezierze – zabytkowy kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki pw. św. Józefa Oblubieńca z 1852-53 r., przebudowany w 1864 r. (nr rej.: A-238 z 2.12.2005 r.).

Obryta – wieś o średniowiecznym rodowodzie, po raz pierwszy wzmiankowana w 1202 r., od XIII w. była własnością cystersów z Kołbacza. We wsi znajduje się zabytkowy, gotycki (XV w.) kościół pw. Matki Bożej Łaskawej i cmentarz przykościelny (nr rej.: A-1653 z 26.06.1989).

Okunica – do rejestru zabytków wpisano kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki, pw. św. Maksymiliana Kolbe z 1400 r., z wieżą dobudowaną w 1875 r. oraz dawny przykościelny cmentarz ewangelicki z XVI w., ogrodzony kamienną bramą z drugiej połowy XIX w. (nr rej.: A-627 z 17.06.2010 r.).

Pelczyce – początek miejscowości dał gród kasztelański, istniejący tu od X do XII w. na wyspie znajdującej się na jeziorze (obecny półwysep), który do 1240 r. należał do Polski, następnie do Pomorza Zachodniego, a od 1280 r. do Brandenburgii. Równocześnie istniała osada przygrodzowa, zajmująca teren obecnego starego miasta. W 1290 gród został zniszczony. W 1315 r. wybudowano zamek, który przetrwał on do wojny trzydziestoletniej. Do rejestru zabytków wpisano:

- zespół klasztorny cysterek obejmujący kościół pw. Narodzenia NMP z XIII w. przebudowywany kolejno w XV i XVIII w. (nr rej.: A-648 z 31.07.1956 r.) i klasztor z folwarkiem (nr rej.: A-273 z 12.09.1958 r., z 16.01.1980 r. i z 6.09.2006 r.);
- ratusz, Rynek Nowego Miasta z lat 20-tych XX w. (nr rej.: A-596 z 15.03.1993 r.);
- budynek szkoły z ok. 1850 r. (nr rej.: A-595 z 15.03.1993 r.);
- budynek poczty z końca XIX w. (nr rej.: A-255 z 15.03.2006 r.);
- dom przy ul Armii Polskiej 18 z drugiej połowy XIX w. (nr rej.: A-114 z 27.02.2003 r.).

Piasecznik – we wsi zabytkowy gotycki kościół pw. św. Andrzeja Boboli z XV w., przebudowany w XIX w. (nr rej.: A-599 z 20.04.1998 r.).

Płońsko – do rejestru zabytków wpisano znajdujące się we wsi ruiny gotyckiego kościoła z XV w. (nr rej.: 461 z 16.12.1963 r.), cmentarz przykościelny (nr rej.: A-1175 z 25.02.1991 r.) oraz zespół dworski obejmujący dwór z XIX w. (nr rej.: A-1197 z 12.10.1991 r.) i park (nr rej.: A-1198 z 12.10.1991 r.).

Plotno – we wsi znajduje się zabytkowy, szachulcowy kościół pw. św. Józefa Oblubieńca z przełomu XVIII i XIX w. wraz z zabytkowym przykościelnym cmentarzem (nr rej. A-598 z 23.10.1991 r.).

Pomień – wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1337 r., jako własność rodu von Wedel. Do rejestru zabytków wpisano:

- gotycki kościół pw. Niepokalanego Serca Marii z XV w. (nr rej.: A-635 z 22.12.1965 r.);
- kaplicę cmentarną z 1852 r. (nr rej.: A-406 z 23.07.2009 r.);
- pałac z połowy XIX w. (nr rej.: A-647 z 22.06.1988 r.);

- folwark (dawny magazyn zbożowy, cielętnik, powozownia, jałownik, stajnia, obora, magazyn zbożowy, gorzelnia, budynek gospodarczy) z podwórzem gospodarczym z XIX w. (nr rej.: A-1613 z 28.12.2016 r.).

Pomietów – we wsi ruiny kościoła i dawny cmentarz przykościelny (nr rej.: 1115 z 10.01.1990 r.).

Przekolno – wieś wzmiankowana w źródłach od 1250 r., pozostająca do wojny trzydziestoletniej w obrębie Księstwa Pomorskiego, później Brandenburgii. Pierwotnie najpewniej stanowiła własność zakonną, od XV wieku znajdowała się we władaniu świeckich właścicieli. Na listę zabytków wpisano:

- zespół kościoła filialnego (nr rej.: A-884 z 22.10.1957 r. i z 10.05.2011 r.) obejmujący kościół pw. MB Częstochowskiej, nieczynny cmentarz przykościelny, pomnik mieszkańców wsi poległych w I wojnie światowej, głaz nagrobny z 1927 r. oraz murowane ogrodzenie z bramkami;

- zespół pałacowy (nr rej.: A-327 z 12.10.1979 i z 28.09.2007 r.), w skład którego wchodzi pałac i park.

Przelewice – do rejestru zabytków wpisano:

- kościół pw. MB Królowej Polski z drugiej połowy XIII w., z drewnianą wieżą z przełomu XVIII i XIX w. (nr rej.: A-1668 z 31.08.1956 r.);

- zespół pałacowy z XVIII-XX w., na który składa się pałac (nr rej.: 792 z 3.12.1976 r.), dwór z 1884 r. (nr rej.: 551 z 17.01.1966 r.) i park przekształcony w ogród dendrologiczny (nr rej.: 791 z 1.12.1976 r.);

- zespół folwarczny (nr rej.: A-103 z 28.10.2002 r.).

Przywodzie – we wsi znajduje się zabytkowy kościół pw. Zwiastowania NMP z przełomu XIV i XV w. (nr rej.: A-1675 z 16.12.1963 r.).

Radaczewo – do rejestru zabytków wpisano ruiny kościoła z XVI w. (nr rej.: A-621 z 23.04.1991 r.), dawny cmentarz ewangelicki z licznie zachowanymi mogiłami i nagrobkami (nr rej.: A-1137 z 25.04.1991 r.) oraz park pałacowy założony w XIX w. (nr rej.: A-605 z 22.10.1979 r.).

Raduń – tereny obecnej wsi były w średniowieczu własnością zakonu joannitów, następnie przeszły we władanie rodu von Wedel. Pierwsza wzmianka w źródłach historycznych pochodzi z 1315 r. Znajduje się tu zabytkowy kościół pw. MB Szkaplerznej z przełomu XIII i XIV w., przy którym położony jest nieczynny cmentarz otoczony murowanym ogrodzeniem (nr rej.: A-659 z 5.07.1958 r. i z 13.07.2010 r.).

Rakowo – znajduje się tu zabytkowy kościół pw. Świętej Trójcy z XV/XVI w, przebudowany w 1890 r. (nr rej.: A-634 z 5.07.1958 r.).

Recz – miejscowość zachowała układ średniowiecznego miasta o owalnym zarysie i jest do dzisiaj w większości opasana murem obronnym z kamieni polnych, zbudowanym w XIV-XV w. Na przełomie XIV w. do XVIII w. Recz był własnością rodziny von Wedel. Miasto usytuowane jest na historycznym pograniczu Pomorza i Wielkopolski. Przez Recz przebiega historyczna droga handlowa „droga marchijska”, zwana też szlakiem cysterskim. Do rejestru zabytków wpisano:

- teren starego miasta z XIII w. (nr rej.: O/59/56 z 27.02.1956 r.);
- kościół pw. Chrystusa Króla (nr rej.: A-636 z 3.01.1956 r. i z 20.06.1979 r.), ceglany, gotycki z 1352 – 1355, przebudowany w XV w. i w 1859 r.;
- pozostałości murów obronnych z basztami Choszczeńską i Drawieńską (nr rej.: 399 z 15.02.1963 r. oraz 290 z 26.10.1979 r.);
- organistówka z połowy XIX w. (nr rej.: A-597 z 30.01.1991 r.);
- dom murowano-szachulcowy z połowy XIX w. (nr rej.: A-594 z 30.01.1991 r.).

Rosiny – we wsi zabytkowy kościół pw. Michała Archaniola z drugiej połowy XIII w, z drewnianą wieżą z 1734 r. (nr rej. A-1673 z 31.07.1956 r.).

Równo – znajdują się tu ruiny granitowego kościoła z XIII w. (nr rej.: A-654 z 12.12.1963 r.).

Rzecko – wieś posiada metrykę średniowieczną, po raz pierwszy wzmiankowana w 1296 r. W 1355 r. jako lenno trafiła w posiadanie klasztoru cysterek w Reczu. Znajduje się tu zabytkowy kościół pw. św. Antoniego z lat 1861-62 i 1897 r. (nr rej.: A-318 z 18.07.2007 r.), cmentarz przykościelny oraz pomnik poległych w I wojnie światowej.

Rzeplino – wieś o średniowiecznym rodowodzie, wzmiankowana już w 1233 r. znajduje się tu zabytkowy kościół pw. MB Różańcowej z XV w., przebudowany w XVIII w. (nr rej.: A-1427 z 16.12.1963 r.). Zabytkowy jest także rozległy (ok. 12 ha) park pałacowy z XIX w. (nr rej.: A-1542 z 2.09.1983 r.).

Sądów – miejscowość po raz pierwszy wzmiankowana w 1278 r. Znajduje się tu zabytkowy gotycki kościół pw. św. Andrzeja Boboli z końca XVI w., odnowiony w 1858 r. (nr rej.: A-1427 z 16.12.1963 r.). Do rejestru zabytków wpisano także zespół pałacowy (nr rej.: A-1524 z 7.01.1985 i z 20.12.1996 r.), w skład którego wchodzi klasycystyczny pałac z drugiej połowy XIX w. otoczony rozległym parkiem.

Sicko – we wsi zabytkowy kościół pw. Miłosierdzia Bożego oraz nieczynny cmentarz położony przy świątyni (nr rej.: A-290 z 27.11.2006 r.).

Skrzany – znajduje się tu wpisany do rejestru zabytków park dworski z przełomu XIX i XX w. (nr rej.: A-1531 z 2.09.1983 r.).

Sławęcín – wieś wzmiankowana po raz pierwszy w 1299 r. Wcześniej na tym terenie istniał gród, uznawany za jeden z największych grodów słowiańskich. Znajduje się tu zabytkowy kościół gotycki z przełomu XV/XVI w. pw. MB Częstochowskiej (nr rej.: A-615 z 5.12.1963 r.). Jest to świątynia salowa z elementami sztuki romańskiej, ze ścianami obwodowymi korpusu nawowego z kamieni polnych. Na wieży kościoła znajduje się dzwon z 1568 wykonany przez stargardzkiego ludwisarza Josta van Westena. Przy zachodniej ścianie budynku znajduje się drewniana dzwonnica z 1695 r. Teren przykościelny w przeszłości pełnił funkcję cmentarza.

Sokoliniec – wieś o późnośredniowiecznym rodowodzie, wymieniana w źródłach historycznych po raz pierwszy w XV w. Do rejestru zabytków wpisano:

- kościół pw. św. Józefa z 1889 r., z wieżą przykościelną z XV w. oraz nieczynny cmentarz przy kościele (nr rej.: A-264 z 14.06.2006 r.);
- zespół pałacowy z drugiej połowy XIX w. (nr rej.: A-49 z 18.07.2000 r.), w skład którego wchodzi ruiny pałacu, park, gorzelnia i obora.

Stary Klukom – wieś o średniowiecznym rodowodzie, którą założono w sąsiedztwie dóbr zakonu joannitów i cystersów. Około 1269 r. wieś przejęta przez margrabiów brandenburskich. We wsi zachował się zabytkowy kościół pw. Wniebowstąpienia Pańskiego z XV w., przebudowany w drugiej połowie XIX w. oraz w latach 90-tych XX w. wraz z przykościelnym cmentarzem (nr rej.: A-928 z 15.07.1958 r. i z 30.09.2011 r. – *dec. ruina*). Do rejestru zabytków wpisano również park dworski z XIX w. (nr rej.: A-868 z 20.10.1979 r.).

Stary Przylep – we wsi zabytkowy kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki, pw. św. Michała Archanioła z 1681 r. (nr rej.: A-1650 z 22.12.1965). Świątynia barokowa, przebudowana, z wieżą zwieńczoną barokowym hełmem. Około 1 km na południe od wsi, na malowniczym zboczu opadającym ku dolinie Płoni, znajduje się stepowy rezerwat przyrody utworzony w 1974 r. dla zachowania zbiorowiska rzadkich gatunków roślin kserotermicznych.

Stradzewo – wieś o średniowiecznym rodowodzie. Znajduje się tu zabytkowy kościół pw. MB Częstochowskiej z 1876 r. i część dawnego przykościelnego cmentarza (nr rej.: A/1424 z 2.10.2015 r.). Do rejestru zabytków wpisano także zespół pałacowy z XIX w. obejmujący:

- neoklasycystyczny pałac (dwór);
- park z alejami dojazdowymi;
- dawną stajnię;
- dawny gołębnik.

Strzebielewo – we wsi zabytkowy kościół pw. św. Józefa z XVI w. (nr rej.: A-1430 z 16.12.1963 r.).

Strzyżno – wieś-ulicówka założona w XIV w. Pośrodku wsi znajduje się późnogotycki kościół wzniesiony z kamieni polnych i cegły w XV w. pw. MB Częstochowskiej. Cennym elementem wyposażenia świątyni jest ścienne tabernakulum znajdujące się po lewej stronie ołtarza, w którym wnętrze i drzwiczki wykonane są z drewna dębowego pomalowanego temperą na kolor niebieski. Na wewnętrznej stronie drzwiczek malowidło przedstawiające Chrystusa Boleściwego. Całość zamykana żelazną kratą. Przy kościele znajduje się dawny cmentarz, kaplica pogrzebowa z początku XX w. oraz pomnik nagrobny rodziny Bohm. Całość wpisana do rejestru zabytków (nr rej.: A-495 z 17.12.2009 r.).

Sulino – we wsi znajduje się zabytkowy kościół pw. św. Stanisława z XV w, dzwonnica dobudowana w 1728 r. oraz dawny cmentarz przykościelny otoczony murem ogrodzeniem (nr rej.: A-1199 z 30.09.2013 r.).

Suliszewo – do rejestru zabytków wpisano kościół pw. Świętej Trójcy z XV/XVI w. (nr rej.: A-609 z 5.07.1958 r.).

Wapnica – osada wywodząca się ze średniowiecza, po raz pierwszy wymieniana w źródłach historycznych w 1492 r. Znajduje się tu zabytkowy kościół pw. św. Jana Kantego z XIII w. z wieżą dobudowaną w XIV w. (nr rej.: A-541 z 22.12.1965 r.).

Wardyn – wieś o średniowiecznym rodowodzie, która rozwinęła się w miejscu pierwotnej osady Pomorzan istniejącej od VIII/XIX w. znajduje się tu zabytkowy zespół dworski obejmujący ruiny dworu (nr rej.: A-1801 z 6.07.1974 r. oraz 297 z 13.12.1979 r.) i naturalistyczny park (nr rej.: A-1801 z 22.10.1979 r.).

Warnice – wieś to dawna posiadłość biskupów kamieńskich, wzmiankowana po raz pierwszy w 1305 r. Znajduje się tu zabytkowy kamiennie-ceglany kościół pw. NMP Matki Kościoła (nr rej.: A-1651 z 16.12.1963) z przełomu XV/XVI w., zniszczony w 1945, odbudowany w 1976.

Warszyn – miejscowość po raz pierwszy wzmiankowana w 1236 r., kiedy to została nadana we władanie zakonnikom z Kołbacza. Do rejestru zabytków wpisano znajdujący się we wsi kościół pw. św. Antoniego z XII w., z drewnianą wieżą dobudowaną w 1769 r. (nr rej.: A-1426 z 12.09.1958 r.) oraz zespół pałacowy z przełomu XIX i XX w. (nr rej.: A-1530 z 5.09.1990 r. i z 25.09.1990 r.), w skład którego wchodzi pałac i park z cmentarzem rodowym.

Witkowo Drugie – średniowieczna wieś w kształcie owalnicy, w której centrum znajduje się zabytkowy kościół pw. MB Różańcowej z końca XV w. (nr rej.: A-1449 z 12.09.1958 r.). W świątyni zachowały się oryginalne freski naścienne, drewniany ołtarz oraz empora organowa.

Zaborsko – do rejestru zabytków wpisano kościół barokowy z 1721 r. pw. św. Jana (nr rej. 468 z 16.12.1963 r.).

Zamęcin – do rejestru zabytków wpisano znajdujący się we wsi zespół kościoła ewangelickiego, obecnie rzymskokatolickiego, pw. Niepokalanego Poczęcia NMP (nr rej.: A-610 z 31.12.1990 r.), który obejmuje:

- XV-wieczny kościół (przebudowany w 1888 r.);
- przykościelny cmentarz z połowy XIX w.;
- ogrodzenie (1888-1889);
- pomnik poległych w czasie I wojny światowej.

Ziemomyśl A – wieś o średniowiecznym rodowodzie, w czasach słowiańskich nosząca nazwę Ostrów. Z zabytkowej zabudowy zachowały się tu: ruina XIII wiecznego (1250 r.) kościoła (nr rej.: A-1432 z 1.08.1956 r.), dawny cmentarz przykościelny (nr rej.: A-1432 z 2.11.1990 r.) i XIX-wieczny podworski park krajobrazowy o powierzchni 14 ha (nr rej.: 1010 z 2.09.1983 r.).

Żalęcino – znajduje się tu późnogotycki kościół zbudowany z kamienia (nr rej.: 536 z 22.12.1965 r.), we wsi zachował się także park podworski w XIX w. (nr rej.: 1012 z 2.09.1983 r.).

Żeliszewo - wieś posiada metrykę średniowieczną, po raz pierwszy wzmiankowana w 1296 r., kiedy to jako lenno trafiła w posiadanie klasztoru cysterek w Reczu. W miejscowości zabytkowy kościół pw. Narodzenia NMP z XIX w. (nr rej.: A-313 z 29.06.2007 r.).

Żeńsko – znajduje się tu zabytkowy kościół pw. MB Częstochowskiej (nr rej.: A-640 z 1.08.1956 r.) zbudowany z granitowych ciosów na planie prostokąta, w XIX w. przebudowany w stylu neogotyckim. Przy kościele położony jest nieczynny już, ogrodzony cmentarz z murowaną bramką z XV w. (nr rej.: A-640 z 29.06.2018 r.).

Żuków – zabytkowy kościół pw. Św. Trójcy z XIV w. (nr rej. 533 z 22.12.1965 r.).

D. ZAGROŻENIA

Rysunek 66. Działalność bobrów. (Fot. M. Owczarczak)

Lasy narażone są na ujemne oddziaływanie kilku czynników, które mają pochodzenie:

- biotyczne,
- abiotyczne,
- antropogeniczne.

1. Czynniki biotyczne

Spośród czynników przyrody ożywionej największe szkody wyrządzają:

- grzyby,
- owady,
- zwierzyna płowa.

- **Grzyby.**

W latach 2011 – 2020 z chorób infekcyjnych największe powierzchnie odnotowano w związku z wystąpieniem mączniaka dębu w uprawach i młodnikach (od 28 ha do 199 ha) oraz zamierania jesionu (od 52 ha do 229 ha). Z chorób powodowanych przez grzyby korzeniowe

dominowały powierzchnie, na których stwierdzono zamieranie drzew z tytułu opieńkowej zgnilizny korzeni oraz huby korzeni.

Podczas prac taksacyjnych szkody wywołane przez grzyby zinwentaryzowano w 15 wydzieleniach na ogólnej powierzchni 51,77 ha.

- **Owady.**

W minionym dziesięcioleciu na terenie Nadleśnictwa odnotowywano występowanie następujących szkodników:

- chrabąszczowatych (pędraki) – na szkółce leśnej;
- szeliniaka sosnowca, susówki dębówki – uprawy i młodniki;
- miernikowców (głównie piędzik przedzimek oraz piętnówki i zwójki) – drzewostany liściaste (głównie dębowe);
- kornik drukarz – drzewostany świerkowe.

Na terenie Nadleśnictwa Choszczno nie wyznaczono obszarów ognisk gradacyjnych. Ze względu na brak zagrożenia od szkodników pierwotnych sosny w minionych latach odstąpiono od kontroli jesiennych poszukiwań na partiach kontrolnych (PK) oraz kontroli brudnicy mniszki (uzgodnione z ZOL w Szczecinku w 2018 r.). Stan sanitarny drzewostanów jest dobry, poziom szkodników wtórnych utrzymywany jest na stabilnym poziomie, niemniej zachodzi ciągła potrzeba monitorowania drzewostanów, zwłaszcza świerkowych, pod kątem ich stanu sanitarnego.

Podczas prowadzenia prac terenowych na terenie Nadleśnictwa zainwentaryzowano szkody spowodowane przez owady na powierzchni 38,06 ha (18 wydzieleni). Szczegółowo są one opisane w elaboracie urządzania lasu.

- **Zwierzyna.**

Spośród czynników przyrody ożywionej największe szkody wyrządza zwierzyna płowa w drzewostanach w wieku do 20 lat. Szkody wyrządzone przez jelenie i sarny polegają głównie na zgryzaniu sadzonek i spałowaniu drzew. Szkody te dotyczą większości gatunków drzew leśnych. Ochrona upraw i młodników przed zwierzyną polega głównie na grodzeniu. Ważnym elementem jest również utrzymywanie populacji jeleni na odpowiednim poziomie, co uczyni powstałe szkody gospodarczo znośnymi.

Na terenie Nadleśnictwa zinwentaryzowano uszkodzenia spowodowane przez zwierzynę na ogólnej powierzchni 212,30 ha w 75 wydzieleniach.

Głównymi sprawcami szkód są jeleniowate. Szkody powodowane przez zwierzynę płową są zauważalne na terenie całego Nadleśnictwa, z nasileniem na terenach podmokłych trudno dostępnych oraz w pobliżu dużych upraw rolniczych.

W ostatnich latach zaobserwowano znaczny wzrost szkód wyrządzanych przez bobry w młodnikach i drzewostanach starszych, zlokalizowanych wzdłuż cieków. Pojawiają się również szkody powodowane przez bobry w uprawach, polegające na ścinaniu drzewek.

2. Czynniki abiotyczne

Spośród czynników przyrody nieożywionej największe zagrożenia wywołują silnie wiejące wiatry (huragany, trąby powietrzne), opady śniegu, zmiany stosunków wodnych, susze wiosenno-letnie, w mniejszym stopniu zagrożenia związane z ekstremami temperatur (przymrozki wczesne, późne, okiśc, listwy mrozowe itd.).

- **Wiatry.**

W ostatnich latach bardzo zauważalne są zmiany klimatyczne będące następstwem zakłócenia bilansu dwutlenku węgla w atmosferze. Zmiany te przyczyniają się do powstania licznych fal huraganowych wiatrów: gwałtownych burz połączonych z bardzo silnymi wiatrami i gradobiciem.

- **Opady śniegu.**

Śnieg najgroźniejsze szkody wyrządza w postaci okiści. Okiśc powstaje podczas bezwietrznej pogody i przy temperaturze powyżej 0° C, kiedy mokry śnieg pada dużymi płatami i powoduje nadmierne obciążanie koron drzew. Skutkiem okiści jest łamanie wierzchołków i gałęzi, przyginanie drzew cienkich, nadrywanie korzeni, wreszcie łamanie pni i wywracanie drzew. Okiśc może spowodować duże szkody zwłaszcza w nie pielęgnowanych młodnikach. Osłabione drzewa stanowią dogodne warunki rozwoju szkodników wtórnych i grzybów patogenicznych. Aby zapobiec okiści korzystniej jest wykonywać trzebieże częściej i o słabszym nasileniu.

- **Zmiany stosunków wodnych**

Głównym czynnikiem wpływającym na kondycję drzewostanów jest ilość opadów. Susza szczególnie niebezpieczna jest na nowo zakładanych uprawach wiosną i wczesnym latem, powodując znaczne ubytki wysadzanych drzew. W starszych drzewostanach susze letnie są bardzo groźne ze względu na zwiększone zagrożenie pożarowe szczególnie w drzewostanach iglastych. Zmiana stosunków wodnych przyczynia się do osłabienia kondycji drzew szczególnie starszych, o mniejszych zdolnościach przystosowawczych, które stają się podatne na ataki ze strony szkodników wtórnych oraz grzybów patogenicznych. Dążyć należy do hamowania spływu i parowania wody z ekosystemów leśnych poprzez wprowadzanie podsadzeń, pozostawianie pasów ochronnych przy jeziorach, rzekach, bagnach, źródłiskach oraz utrzymywanie naturalnego charakteru brzegów wód powierzchniowych.

Poziom wody gruntowej, szczególnie na siedliskach wilgotnych i mokrych, ściśle związany jest z prawidłowym funkcjonowaniem urządzeń wodno-melioracyjnych. Na powierzchniach zagrożonych zbyt dużą ilością wody należy zadbać przede wszystkim o właściwe funkcjonowanie urządzeń wodno-melioracyjnych, dbać tak, aby te urządzenia nie zagrażały siedliskom przyrodniczym, a przy doborze gatunków do przyszłych upraw mieć na uwadze ich odporność na niekorzystne warunki (nadmiar wody, huraganowe wiatry, zbyt silne zachwaszczenie).

Podtopienia i zalania wystąpiły w latach: 2015, 2018 – 2020 i objęły powierzchnie od 1,44 ha do 158 ha, natomiast obniżenie poziomu wód oraz susze przekładające się na zamieranie drzew obserwowano w tym czasie na powierzchni 2,25 ha do 93 ha.

Niekorzystne warunki meteorologiczne występujące w ostatnich latach (2018 – 2020) tj. niski poziom wód gruntowych, susza glebowa spowodowały, że uległ pogorszeniu stan zdrowotny drzewostanów bukowych. Zjawisko dotyczy głównie ponad 100-letnich drzewostanów bukowych, zagospodarowanych rębnią złożoną, odsłoniętych, w pasie brzegowym lub międzygniazdowym. Skutkować to może w kolejnych latach wydzielającym się posuszem bukowym.

- **Przymrozki.**

Dość poważnym zagrożeniem dla upraw, podrostów i szkółek są późne przymrozki (wiosenne). Powodują obumieranie młodych pędów i liści, szczególnie dębów i buków. Zagrożenie występuje corocznie, ale w ostatnich latach nasila się w związku z przesuwaniem się (w kierunku późnej wiosny, a nawet wczesnego lata) terminów występowania pierwszych i ostatnich przymrozków wiosennych.

3. Czynniki antropogeniczne

- **Pożary.**

Najbardziej zagrożone są drzewostany sosnowe, głównie na siedlisku Bśw i BMśw. Zagrożenie znacznie wzrasta na terenach atrakcyjnych wypoczynkowo, przy torach kolejowych, drogach publicznych. Warto wspomnieć, że na obszarach sąsiadujących z lasami dochodzi stosunkowo często, szczególnie w okresie przedwiośnia do wypalania suchej roślinności trawiastej.

Większość pożarów spowodowana była działalnością człowieka (wypalanie nieużytków, nieostrożne posługiwanie się ogniem, podpalenia).

W minionym dziesięcioleciu [2011-2020] w Nadleśnictwie Choszczno miało miejsce 17 pożarów na łącznej powierzchni 0,95 ha.

W poszczególnych latach przedstawia się to następująco:

Tabela 57. Pożary w ubiegłym 10-leciu w Nadleśnictwie Choszczno.

Rok	Liczba pożarów	Powierzchnia [ha]
2011	0	0
2012	3	0,25
2013	1	0,01
2014	1	0,25
2015	4	0,16
2016	4	0,21
2017	0	0
2018	3	0,06
2019	1	0,01
2020	0	0
Razem	17	0,95

- **Zanieczyszczenie powietrza³²**

Wynikiem rocznej oceny jakości powietrza za 2019 rok była klasyfikacja 3 stref województwa zachodniopomorskiego: aglomeracja szczecińska, miasto Koszalin oraz strefa zachodniopomorska, przeprowadzona zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska. Klasyfikację przeprowadzono dla poszczególnych zanieczyszczeń, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia i ochrony roślin. Odrębnie dla każdej substancji dokonuje się klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji – klasa C,
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym, a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji – klasa B,
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego – klasa A,
- przekracza poziom docelowy – klasa C,
- nie przekracza poziomu docelowego – klasa A,
- przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy stężeń ozonu) – klasa D2,
- nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy stężeń ozonu) – klasa D1.

Nadleśnictwo Choszczno należy do strefy zachodniopomorskiej (PL3203).

W 2019 roku przekroczenie obowiązujących standardów jakości powietrza na obszarze województwa zachodniopomorskiego dotyczyło jedynie benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀. Podobnie jak w latach poprzednich, wysokie wartości stężeń tego zanieczyszczenia rejestrowano w okresach grzewczych. Jako główną przyczynę przekroczeń wskazuje się niską emisję pochodzącą z indywidualnego ogrzewania budynków. Obowiązujący dla średniorocznego stężenia benzo(a)pirenu poziom docelowy (1ng/m³) został przekroczony na 2 spośród 8 stanowisk pomiarowych. Na pozostałych stanowiskach nie zarejestrowano przekroczeń. W związku z tym w ocenie za 2019 rok tylko strefa zachodniopomorska otrzymała klasę C ze względu na ponadnormatywne stężenia benzo(a)pirenu.

W 2019 r. na obszarze wszystkich stref został przekroczony poziom celu długoterminowego ozonu, określony ze względu na ochronę zdrowia (klasa D2). Powinno to być uwzględnione w wojewódzkich programach ochrony środowiska poprzez zaplanowanie działań zmierzających do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń będących prekursorami ozonu – tlenków azotu, węglowodorów i lotnych związków organicznych.

W przypadku pozostałych zanieczyszczeń, których stężenia nie przekroczyły obowiązujących w 2019 roku kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia: dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), pyłu zawieszonego (PM₁₀), tlenku węgla (CO), pyłu zawieszonego (PM_{2,5}),

---

³² Praca zbiorowa. „Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2019.”. Szczecin. 2020. www.powietrze.gios.gov.pl

benzenu (C₆H₆), ozonu (O₃) – poziom docelowy, arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i ołowiu (Pb), wszystkie trzy strefy województwa otrzymały klasę A.

Ocenie jakości powietrza ze względu na ochronę roślin podlega strefa zachodniopomorska. Ocena dotyczy dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x) i ozonu (O₃). W 2019 r. w strefie tej nie zostały przekroczone dopuszczalne poziomy zanieczyszczeń powietrza, zarówno przez średnioroczne stężenie NO_x i SO₂, jak i przez średnie stężenie SO₂ z okresu zimowego (październik-marzec). Nie została także przekroczona wartość wskaźnika AOT40, obowiązująca dla poziomu docelowego dla ozonu. Ze względu na ochronę roślin strefa zachodniopomorska została sklasyfikowana w klasie A dla wszystkich tych trzech zanieczyszczeń.

W strefie zachodniopomorskiej wystąpiło przekroczenie obowiązujące dla ozonu kryterium poziomu celu długoterminowego ze względu na ochronę roślin (klasa D2).

W ocenie jakości powietrza stwierdzono, że nie wystąpiły przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM₁₀, a przekroczenia benzo(a)pirenu wystąpiły jedynie na obszarze strefy zachodniopomorskiej. Taki wynik oceny jest efektem sprzyjających warunków meteorologicznych, które panowały w okresie jesienno-zimowym w 2019 r. Następstwem łagodnych warunków atmosferycznych była mniejsza emisja zanieczyszczeń pyłowych z sektora komunalno-bytowego, która jest szczególnie odpowiedzialna za wysokie stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀.

- **Stan czystości wód³³.**

Na jakość wód ma wpływ wiele czynników, do których należą między innymi: rodzaj i ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do wód, podatność danej kategorii wód na degradację oraz zdolność jej do samooczyszczania. Do głównych zagrożeń wód możemy zaliczyć zrzuty punktowe ścieków komunalnych, bytowych i przemysłowych, zanieczyszczenia dopływające do wód ze źródeł rozproszonych (spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, miejskich i przemysłowych, depozyt zanieczyszczeń z atmosfery, małe źródła punktowe) oraz nadmierny pobór wód.

Wieloletnie badania WIOŚ w Szczecinie w punktach objętych corocznym monitoringiem (rzeki uchodzące bezpośrednio do morza, Odra w rejonie Szczecina) wykazują utrzymywanie się tendencji spadkowej wskaźników zanieczyszczeń organicznych oraz biogennych (odpowiedzialnych za eutrofizację wód).

Średnie stężenia związków organicznych oraz biogennych w punktach monitoringu rzek zamykających duże zlewnie od wielu lat oscylują w granicach dobrego stanu wód. Na niskim, ustabilizowanym poziomie od szeregu lat występuje także stężenie azotu ogólnego.

Badania wód przejściowych i przybrzeżnych realizowane są w oparciu o wieloletnie programy monitoringu środowiska, opracowywane zgodnie z rozporządzeniami wykonawczymi do ustawy

---

³³ Praca zbiorowa. „*Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim*”. Raport 2018.
www.wios.szczecin.pl

Prawo wodne, określającymi zakres i częstotliwość badań oraz kryteria klasyfikacji stanu jednolitych części wód.

Stan jednolitych części wód przejściowych i przybrzeżnych oceniono poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu ekologicznego lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, wykonanych na podstawie danych z reprezentatywnego punktu pomiarowo-kontrolnego. Na podstawie badań prowadzonych w 2017 roku w ramach monitoringu diagnostycznego oraz w oparciu o zasadę dziedziczenia klasyfikacji wskaźników, stan wszystkich monitorowanych wód przejściowych i przybrzeżnych oceniono jako zły.

- **Negatywne oddziaływanie człowieka na las i środowisko przyrodnicze.**

- znaczna presja ludzka na lasy;
- istnienie barier ekologicznych, utrudniających migracje zwierząt;
- wypalanie ściernisk, poboczy dróg, łąk, trzcinowisk;
- zaśmiecanie lasu oraz istnienie dzikich wysypisk śmieci;
- niepełne skanalizowanie miejscowości, gromadzenie ścieków w szambach o wątpliwej szczelności oraz ich wylewanie do rowów i rzek;
- spływ do wód środków ochrony roślin i nawozów sztucznych;
- niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy oraz ich zwiększone dawkowanie na polach;
- niszczenie tablic i urządzeń;
- nielegalne pozyskanie drewna;
- kłusownictwo.

W oparciu o materiały oraz informacje udostępniane na stronach BIP jednostek samorządowych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa, można wymienić inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym, które w trakcie realizacji mogą wpłynąć na trwałość lasu:

- przebudowa drogi krajowej nr 10, dostosowanie do parametrów drogi ekspresowej, budowa obwodnic miejscowości położonych na jej przebiegu w klasie S – na terenie Nadleśnictwa Choszczno – miasta Suchań i Recz (gmina Suchań, gmina Recz);
- remont drogi wojewódzkiej nr 151 na trasie Choszczno – Pełczyce (gmina Pełczyce) – zmianie ulegnie lokalizacja drogi, kosztem gruntów leśnych;
- modernizacja międzynarodowej linii kolejowej nr E59 relacji Szczecin – Poznań (gminy: Choszczno, Krzęcin, Dolice);
- budowa, rozbudowa i modernizacja sieci dystrybucyjnej wysokiego (110 kV) i średniego napięcia celem poprawy warunków zasilania odbiorców: linia Barlinek – Krzęcin, linia Choszczno – Recz;

- budowa i rozbudowa sieci przesyłowych gazu oraz obiektów systemowych związanych z dywersyfikacją kierunków dostaw gazu do kraju – gazociąg Świnoujście – Szczecin – Lwówek;
- budowa sieci dystrybucyjnej wysokiego ciśnienia (gazociągi i stacje gazowe) na obszarach deficytowych: gazociąg Żeńsko – Bierzwnik, gazociąg Stargard – Recz – Kalisz Pomorski – Mirosławiec, gazociąg Recz – Pełczyce.

E. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO ORAZ WYKONYWANIA PRAC W NADLEŚNICTWIE.

1. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego.

Na podstawie dominujących funkcji pełnionych przez lasy a także przyjętych celów gospodarowania z uwzględnieniem zdolności produkcyjnych siedlisk zastosowano jednostki regulacyjne zwane gospodarstwami (Instrukcja Urządzania Lasu, CILP 2012).

Tabela 58. Podział lasów na gospodarstwa.

Gospodarstwo	Stan na 01.01.2021	
	ha	%
S - specjalne	1299,10	9,75
O - wielofunkcyjnych lasów ochronnych	4743,31	35,61
GZ - wielofunkcyjnych lasów gospodarczych - zrębowych	1111,14	8,34
GPZ - wielofunkcyjnych lasów gospodarczych - przerębowo-zrębowych	6166,07	46,29
Razem	13 319,62	100,00

2. Wytyczne w sprawie wykonywania prac leśnych.

W celu poprawy stanu środowiska przyrodniczego w trakcie wykonywania prac leśnych szczególną uwagę należy zwrócić na:

- wytyczanie i wykorzystywanie stałych szlaków zrywkowych;
- stosowanie olei biodegradowalnych jako smarów silnikowych oraz do smarowania urządzeń ścinkowych;
- ochronę stanowisk gatunków wymienionych w Rozporządzeniu MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. Nr 0, poz. 1408 z 16. 10. 2014 r.), Rozporządzeniu MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. Nr 0, poz. 1409 z 16. 10. 2014 r.) oraz Rozporządzeniu MŚ z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r., poz. 2183) podczas trzebieży i innych zabiegów, m. in. poprzez zwracanie uwagi na miejsca obalania drzew, przebieg szlaków zrywkowych, pozostawianie kęp starodrzewu;
- stałe podnoszenie wiedzy przyrodniczej pracowników nadleśnictwa, zwracając szczególną uwagę na rozpoznawanie chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych o wysokim stopniu naturalności (buczyny, grądy itd.);
- prowadzenie ewidencji występowania nowych stanowisk gatunków chronionych, obiektów cennych przyrodniczo;
- zachowanie niektórych elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego (parki, aleje, cmentarze, groby, itp.);

- otoczenie opieką istniejących i proponowanych do objęcia ochroną prawną obiektów przyrodniczych;
- podjęcie starań o uznanie proponowanych form ochrony przyrody.

F. PLAN DZIAŁAŃ – ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY.

Rysunek 67. Bielik *Haliaeetus albicilla*. (Fot. M. Owczarczak)

I. Obligatoryjne zadania z zakresu ochrony przyrody.

Szczegółowo przedstawiono w Załączniku nr 2. Tabela XXIII- Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody.

II. Fakultatywne wskazania ochronne

1. Ochrona różnorodności biologicznej.

Ochrona różnorodności biologicznej w lasach realizowana jest na podstawie obowiązujących w Lasach Państwowych zasad, zarządzeń i instrukcji.

W celu ochrony różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa Choszczno zaleca się:

- dla zachowania leśnych zasobów genowych należy ściśle realizować zadania w zakresie ochrony genotypów rodzimych gatunków drzew leśnych;
- promować gatunki rodzime, nie wprowadzać neofitów;
- dostosowywać skład gatunkowy upraw do odpowiednich typów siedliskowych lasu, ważne jest by gatunki liściaste osiągały optymalny udział;
- przebudowę drzewostanów w kierunku zgodnym z typem siedliskowym i typem drzewostanu z zachowaniem zasad selekcji, hodowli oraz ochrony lasu stosowanych w wielofunkcyjnej gospodarce leśnej;

- w odpowiednich warunkach siedliskowych dążenie do powstawania drzewostanów zróżnicowanych pod względem wieku, składu gatunkowego i struktury;
- pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu tzw. drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej, z wyłączeniem sytuacji kłuskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia;
- zachowanie w lasach starych, okazałych, często o ciekawych formach drzew lub kęp starodrzewi, drzew owocowych, klonów, lipy drobnolistnej, topól rodzimych, jarzębów, drzewiastych form: głogów, czeremchy zwyczajnej, jałowca, trzmielin, szakłaka;
- w maksymalnym stopniu wykorzystywać w odnowieniach dolne warstwy – naloty, podrosty, także na siedliskach uboższych – jeśli przedstawiają dobrą jakość i są zgodne z założonymi celami hodowlanymi;
- w koniecznych przypadkach usuwanie czeremchy amerykańskiej przy planowanych zabiegach gospodarczych;
- w celu zachowania różnorodności ekosystemów należy jak najszerszej wykorzystywać zmienność

w ramach mikrosiedlisk wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki;

- na terenie nadleśnictwa unikać zalesiania śródleśnych łąk, skarp oraz niewielkich otwartych powierzchni (w celu zachowania bogactwa i różnorodności krajobrazowej);
- wywieszanie, w miarę potrzeb, drewnianych budek dla ptaków i nietoperzy;
- nie zalesiać powierzchni pozostawionych do naturalnej sukcesji.

2. Działania dotyczące prawnych form ochrony przyrody.

Zaleca się:

- otoczenie opieką istniejące i proponowane do objęcia ochroną prawną obiekty przyrodnicze;
- podjęcie starań o uznanie prawne proponowanych form ochrony przyrody;
- stale podnosić wiedzę przyrodniczą pracowników Nadleśnictwa, zwracając szczególną uwagę na rozpoznawanie chronionych gatunków roślin, zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych;
- prowadzenie ewidencji występowania nowych stanowisk gatunków chronionych, siedlisk chronionych, obiektów cennych przyrodniczo;
- proponowanie do wyznaczenia kolejnych stref ochrony dla ptaków, systematyczne monitorowanie już istniejących.

3. Zalecenia w zakresie ochrony cennych gatunków roślin naczyniowych.

W stosunku do gatunków roślin, których stanowiska są wymienione w niniejszym Programie, zaleca się:

- upowszechnienie wiedzy o wymienionych gatunkach roślin, ich wymagań ekologicznych, stwierdzonych stanowisk wśród pracowników służby leśnej w Nadleśnictwie;
- aktualizowanie waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa o nowe stanowiska chronionych gatunków roślin;
- podczas prowadzenia zabiegów gospodarczych sukcesywnie eliminować gatunki ekspansywne (czeremcha amerykańska) zagrażające bezpośrednio stanowiskom cennych roślin.

4. Zalecenia w zakresie ochrony cennych roślin zarodnikowych.

- Kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i drzew biocenotycznych.

5. Zalecenia w zakresie ochrony starych i cennych drzew.

- Należy zachowywać drzewa cenne o rozmiarach pomnikowych oraz drzewa o szczególnych cechach (tworzące określone układy przestrzenne np. aleje, stanowiące pamiątkę kultury leśnej np. pojedyncze drzewa egzotyczne, uznane za lokalnie rzadkie lub ginące, reprezentujące unikatowe formy np. szczudłowe świerki oraz będące przykładami unikatowych zjawisk biologicznych np. zrosty drzew).
- Zaleca się monitorowanie stanu zachowania drzew będących uznanymi pomnikami przyrody i w zależności od potrzeb, po uzgodnieniu z organem ochrony przyrody podjęcie odpowiednich działań ochronnych.
- Zakazuje się wprowadzania istotnych zmian w otoczeniu drzew pomnikowych. Nie należy niszczyć roślinności epifitycznej, nie składować pozostałości zrębowych i innych odpadów w promieniu 10 m. od drzewa. Drzew pomnikowych nie należy wycinać, uszkadzać, należy je pozostawiać na pniu, aż do naturalnego ich rozkładu, z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu.
- Należy dążyć do zachowania w lasach nadleśnictwa jak największej liczby drzewiastych form głogów, czeremchy zwyczajnej, jałowca, trzmielin, szakłaka.

6. Zalecenia z zakresu ochrony fauny kręgowców.

- Zgłaszanie do służb ochrony przyrody kolejnych stref ochrony dla ujawnionych stanowisk gatunków chronionych.
- Należy przestrzegać obowiązujących regulacji prawnych obowiązujących w strefach ochrony gatunków chronionych (strefy ochronne gniazd). Zabiegi gospodarcze prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami.

- Zaleca się pozostawiać drzewa dziuplaste. W zależności od potrzeb w drzewostanach sosnowych dążyć do rozwieszenia skrzynek lęgowych, w tym skrzynek dla nietoperzy. Skrzynki dla nietoperzy należy koncentrować na skraju lasu, oraz w pobliżu skraju bagien, zrębów i upraw.

7. Zalecenia w zakresie ochrony fauny bezkręgowców.

- Na skrajach lasu realizować biologiczną zabudowę granicy lasu.
- Zaleca się pozostawiać wszystkie pozostałości alei śródleśnych. W miarę możliwości, np. w uprawach dochodzących do ważniejszych dróg leśnych, wprowadzić przy tych drogach jedno- lub dwustronne śródleśne zadrzewienia alejowe. Stosować do tego materiał o charakterze zadrzewieniowym. Wprowadzać m. in. Db, Lp, Kl, Wz, Jrz, Js, Wb, Cz.p stosownie do stwierdzonych na gruncie warunków mikrosiedliskowych.
- Zaleca się pozostawiać drzewa owocowe.
- Zapewnienie w ekosystemach leśnych materii organicznej, przede wszystkim ilości martwego i rozkładającego się drewna. Martwe drzewa pozostawia się w celu zapewnienia ciągłości występowania martwego drewna, przy czym jego ilość nie może w szczególności stwarzać zagrożenia pożarowego lub ryzyka wystąpienia szkodliwych czynników biotycznych.
- Pozostawiać drzewa biocenotyczne.

8. Zalecenia w zakresie ochrony pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach.

- Pozostawiać pozostałości dawnych cmentarzy. Obszar cmentarzy wyłączyć z użytkowania. Na ich obszarze można tolerować obecność gatunków egzotycznych (lilaka, śnieguliczki). Dopuszcza się zabiegi ograniczające rozwój krzewów zarastających mogiły. Uporządkować w przypadku konieczności. Proponuje się oznakowanie tych miejsc przez ustawienie tablic informacyjnych. Wszelkie czynności dotyczące obiektów wpisanych do rejestru zabytków należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
- Zaleca się zbieranie, gromadzenie i propagowanie informacji dotyczących historycznego i zwyczajowego nazewnictwa terenowego (nazwy dróg, alei, fragmentów lasu, jezior), informacje o dawnych leśnikach, właścicielach lasu itp.)
- W waloryzacji przyrodniczej nadleśnictwa zamieszczać informacje o przydrożnych kapliczkach, obeliskach, tablicach pamiątkowych, starych słupach podziału powierzchniowego i innych podziałów będących pamiątkami kultury powszechnej i leśnej.
- Pozostawiać stare drzewa owocowe spotykane na terenach leśnych, szczególnie w miejscach dawnych osad.

9. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogenicznych w lasach.

Zaleca się:

- poprawę stosunków wodnych na terenie Nadleśnictwa poprzez:

- utrzymanie naturalnego charakteru brzegów bagien, jezior, cieków, rzek;
- zachowanie istniejących torfowisk;
- wokół bagien stanowiących osobne wydzielania (o pow. od 0,5 ha) oraz pozostałych bagien, będących siedliskami przyrodniczymi, źródeł, wycieków i wysięków wód podziemnych zaleca się w trakcie wykonywania cięć rębnych zachowywanie lub kształtowanie stref pasa ochronnego (nie stosuje się cięć zupełnych bezpośrednio przy źródłach, rzekach, jeziorach, torfowiskach i źródłiskach, a także w miejscach pamięci narodowej i kultu religijnego; w miejscach tych zaleca się pozostawianie naturalnych stref ekotonowych lub ich tworzenie poprzez sadzenie krzewów – w razie ich braku, oraz pielęgnowanie);
- wyłączenie z użytkowania rębnych drzewostanów na zabagnionych, trudno dostępnych siedliskach Bb, BMb, LMb oraz niektórych Ol i OIJ.

10. Kształtowanie strefy ekotonowej.

W lasach Nadleśnictwa Choszczno zaleca się w trakcie wykonywania cięć rębnych zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego wokół bagien, zbiorników i wzdłuż cieków (nie stosuje się cięć zupełnych bezpośrednio przy źródłach, rzekach, jeziorach, torfowiskach i źródłiskach, a także w miejscach pamięci narodowej i kultu religijnego; w miejscach tych zaleca się pozostawianie naturalnych stref ekotonowych lub ich tworzenie poprzez sadzenie krzewów – w razie ich braku, oraz pielęgnowanie). Ponadto zaleca się dążyć do tego, aby strefy ekotonowe były maksymalnie wypełnione przez roślinność zielną, krzewy i drzewa w układzie pionowym i poziomym. Ma to na celu wytworzenie pełnej ściany lasu tzw. ściany okrajkowej ograniczającej wnikanie szkodliwych czynników i penetrację wnętrza lasu, szczególnie z przelotowych tras komunikacyjnych, pól uprawnych oraz terenów zabudowanych.

11. Promocja i edukacja ekologiczna³⁴

Rysunek 68. Wiata przy izbie edukacji leśnej „Zielona Sowa” (Fot. D. Haręźlak)

1. PROGRAM EDUKACJI LEŚNEJ SPOŁECZEŃSTWA W NADLEŚNICTWIE CHOSZCZNO na lata 2021 – 2030 zawiera podsumowanie dotychczasowej działalności edukacyjnej oraz określa zadania pozwalające osiągnąć wyznaczone cele w zakresie rozwoju świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Zgodnie z w/w programem promocję i edukację leśną społeczeństwa na terenie administracyjnym Nadleśnictwa Choszczno należy prowadzić na bazie naturalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych Nadleśnictwa, z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury edukacyjnej.

Działalność edukacyjna ukierunkowana jest na następujące grupy odbiorców:

- przedszkolaki, uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich, dorośli;
- społeczeństwo lokalne.

Na spotkaniach edukacyjnych, pogadankach, wycieczkach do lasu przedstawia się jak ważny jest las, jak wygląda praca leśnika, jak korzystać z lasu nie czyniąc w nim szkody, ucząc i bawiąc jednocześnie.

---

³⁴ Program edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Choszczno na lata 2021-2030

W realizacji zadań edukacyjnych bardzo ważna jest współpraca z samorządami, instytucjami oraz organizacjami z terenu działania Nadleśnictwa. Partnerami Nadleśnictwa w zakresie prowadzonej edukacji leśnej społeczeństwa są m. in.: przedszkola, szkoły, samorzady, media (prasa, radio, telewizja), organizacje pozarządowe (Liga Ochrony Przyrody, Klub Miłośników Strzelectwa Sportowego w Dolicach, Szczecińskie Towarzystwo Naukowe) i inni, m. in. Choszczeński Dom Kultury, SITLiD Oddział w Szczecinie, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny, Drawieński Park Narodowy.

Obiekty edukacji leśnej Nadleśnictwa Choszczno:

- Izba Edukacji Leśnej „Zielona Sowa” powstała w 2014 r. znajduje się na terenie szkółki leśnej. W obiekcie znajduje się multimedialna sala wyposażona w projektor i nagłośnienie, dostępny jest również internet oraz zadaszona wiata z miejscem na ognisko.
- Ścieżka edukacyjna w leśnictwie Mogilica powstała w 2003 r. Na długości ok. 2 km znajduje się 9 tematycznych przystanków dotyczących zagadnień związanych z gospodarką leśną i łowiectwem m. in. można zapoznać się z urządzeniami łowieckimi, obejrzeć strzelnicę, czy nauczyć się rozpoznawać gatunki drzew. Szacunkowy czas przejścia trasy wynosi około godziny. Wszystkie przystanki ścieżki oznakowane są tabliczkami z numerem oraz tablicą dydaktyczną. Ścieżka ma swój początek na obiekcie zwanym „Wiśniową Polaną”. Na gości czekają tu wiaty ze stołami i ławami oraz wyznaczone miejsce na ognisko. Dostępne jest również boisko do siatkówki.
- Ścieżka edukacyjna w leśnictwie Płotno o długości około 2 km zlokalizowana jest w lasach otaczających szkółkę leśną. Na trasie ścieżki znajduje się 10 przystanków, których tematem przewodnim jest hodowla lasu i zagadnienia związane w ochroną przyrody. Na trasie ścieżki znajduje się drewniany pomost prowadzący na niewielką wysepkę na rozlewisku, na której posadowiono platformę widokową.

Inne obiekty Nadleśnictwa, wykorzystywane do prowadzenia edukacji:

- Punkty edukacyjne – obiekty wykorzystywane w edukacji leśnej tj. rezerwaty przyrody („Dęby Sądowskie”, „Skalisty Jar Libberta”), kurhany przy miejscowości Mogilica oraz grupa pomnikowych dębów przy jeziorze Gardzko. Każdy z tych punktów dostępny jest na cele edukacji i można je zwiedzać w porozumieniu i pod opieką pracowników Nadleśnictwa.

Ponadto w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa znajdują się obiekty edukacji przyrodniczej innych podmiotów:

- Botaniczne Centrum Badawczo-Wdrożeniowe przy Ogrodzie Dendrologicznym w Przelewicach;
- Centrum Edukacji Przyrodniczej w Ogrodzie Dendrologicznym w Przelewicach;

- Barzkowicki Ośrodek Edukacji Ekologicznej.

Nadleśnictwo nie planuje budowy nowych obiektów edukacyjnych. W ramach realizowanego projektu „Wrota Czasu” planowana jest budowa repliki grobowca megalitycznego oraz doposażenie obiektu „Wiśniowa Polana” (przy ścieżce edukacyjnej w leśnictwie Mogilica) w kolejne dwie wiaty i tablice informacyjne. Budowa repliki grobowca oraz wpisanie go w Europejski Szlak Megalitów znacznie zwiększy atrakcyjność obiektu i urozmaici tematykę prowadzonych zajęć.

Planuje się konsekwentnie doposażać izbę edukacji leśnej „Zielona Sowa” w nowe, atrakcyjne pomoce naukowe i dydaktyczne. Planowane są także bieżące remonty i naprawy urządzeń przy ścieżkach dydaktycznych w celu podniesienia ich standardu.

Główne założenia i kierunki na lata 2021-2030 (planowane przedsięwzięcia z zakresu edukacji leśnej):

- 1) Dalsza współpraca ze szkołami, organizacjami pozarządowymi, instytucjami, urzędami miast i gmin działającymi w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa w zakresie działań edukacyjnych. Kontynuowanie i rozwijanie współpracy z miejscowymi mediami.
- 2) Przygotowanie nowej oferty edukacyjnej Nadleśnictwa, w tym opracowanie kilku stałych scenariuszy zajęć o konkretnej tematyce i ich umieszczenie na stronie internetowej (w zakładce: oferta edukacyjna Nadleśnictwa).
- 3) Szersze wykorzystanie strony internetowej oraz Facebooka Nadleśnictwa w celu promocji oferty edukacyjnej, jak również samego prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa w trybie on-line.
- 4) Podczas prowadzenia zajęć edukacyjnych z różnymi grupami wiekowymi odbiorców szczególną uwagę zwracać na tematykę użytkowania drzewostanów, w tym na aspekty wykorzystania drewna jako surowca odnawialnego i ekologicznego. Ważnym tematem jest również zagadnienie zaśmiecania terenów leśnych, tematyka pożarowa, wskazywanie lasu jako miejsca wypoczynku.
- 5) Zaplanowanie i przeprowadzenie tematycznych warsztatów dla całych rodzin, terenowych gier i rajdów rodzinnych.
- 6) Prowadzenie cyklicznych, tematycznych warsztatów edukacyjnych dla nauczycieli.
- 7) Organizowanie spotkań dla nauczycieli zajmujących się edukacją przyrodniczą oraz przedstawicieli samorządów, na których można nawiązać współpracę i wymieniać się doświadczeniami.
- 8) Kontynuowanie cyklicznych wydarzeń m.in. konkursu plastycznego „Przyroda to My”, biegu terenowego „Poznajemy tajemnice lasu”.
- 9) Organizowanie wystaw prezentujących gospodarkę prowadzoną na terenie Nadleśnictwa, np. w Sali wystawowej Choszczeńskiego Domu Kultury.

- 10) Prowadzenie pogadank, prelekcji, wycieczek poznawczych, konkursów z różnymi podmiotami prowadzącymi edukację o tematyce ekologicznej.
- 11) Organizowanie i uczestniczenie w imprezach plenerowych (targi, festyny, happeningi).
- 12) Zaprojektowanie i wydanie folderów dla ścieżek dydaktycznych nadleśnictwa w celu promocji tych obiektów.
- 13) Podejmowanie działań w celu pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu edukacji leśnej.

PIŚMIENNICTWO.

- Atlas hydrologiczny Polski*. IMiGW. Wyd. Geolog. Warszawa 1987.
- Elaborat Nadleśnictwa Choszczno*. BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2011.
- Elaborat Nadleśnictwa Choszczno*. BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2020.
- Geblewicz O. (red.). „*Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego do roku 2030*”. Szczecin. 2018.
- Głowaciński Z. (red.). *Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce*. PWN. Warszawa 2002.
- Głowaciński Z., Nowacki J. (red.) *Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce*. Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie, Akademia Rolnicza im. A. Cieszkowskiego w Poznaniu. 2004.
- Jackowiak B., Żukowski W. *Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski*. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań 1995.
- Instrukcja sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie*. Warszawa 1996.
- Instrukcja urządzania lasu*. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa 2012.
- Jańczak J. (red.). *Atlas jezior Polski*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe. Poznań 1999.
- Kaczanowska M. (red.). *Przyroda Pomorza Zachodniego*. OFICYNA IN PLUS. Szczecin 2002.
- Kaźmierczakowa R.(red.). *Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych*. Instytut Ochrony Przyrody PAN. Kraków.2016.
- Kleczkowski A.S. *Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce, wymagających szczególnej ochrony*. 1990.
- Kondracki. J. *Polska. Geografia fizyczna Polski*. PWN. Warszawa 1988.
- Liro A. (red.) *Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA*. Fundacja IUCN. Warszawa 1998.
- Matuszkiewicz J. M. *Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2500000, 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony botaniczne (42.5)* (w: *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*. Główny Geodeta Kraju. IgiPZ PAN. Warszawa 1994.
- Matuszkiewicz W. *Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa*. PAN. Warszawa 1995.
- Matuszkiewicz W. *Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski*. PWN Warszawa 2001.
- Mikołajków J., Sadurski A. (red.). 2017. *Informator PSH. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce*. Państwowy Instytut Geologiczny; Państwowy Instytut Badawczy. Warszawa.
- Mojski J. E. *Objaśnienia do Mapy Geologicznej Polski 1:200000*. Wydawnictwo Geologiczne. Warszawa 1977.
- Pawlaczyk P. (red.). *Zasady ochrony przyrody w lasach gospodarczych – propozycja społeczna*. 2008. <http://www.kp.org.pl/instrukcja/index.html>.
- Podział hydrograficzny Polski*. IMiGW, Warszawa 1983.
- Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000, Lasy i bory – praca zbiorowa*. Warszawa 2004.
- POP Nadleśnictwa Choszczno na lata 2011-2020*. BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2010 r.
- Program edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Choszczno na lata 2021 – 2030*.
- Program Ochrony Środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 r.*
- Referat Kierownika Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku z zakresu ochrony lasu na Naradę Techniczno-Gospodarczą dla nadleśnictwa Choszczno*.
- Rejestr zabytków województwa zachodniopomorskiego*. www.kobidz.pl
- „*Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2019.*”. Szczecin. 2020. www.wios.szczecin.pl
- „*Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim*”. *Raport 2018*. www.wios.szczecin.pl
- Standardowy Formularz Danych Dolina Iny koło Recza*.

Standardowy Formularz Danych Dolina Płoni i Jezioro Miedwie.
Standardowy Formularz Danych Jezioro Miedwie i okolice.
Standardowy Formularz Danych Ostoja Ińska.
Standardowy Formularz Danych Lasy Puszczy nad Drawą.
 Szafer W., Pawłowski B. *Szata roślinna Polski*. PWN. Warszawa.
 Wilk T., Chodkiewicz T., Sikora A., Chylarecki P., Kuczyński L. *Czerwona lista ptaków Polski*. OTOP. Marki. 2020.
 Woś. A. *Klimat Polski*. PWN 1999. Warszawa.
 Woś A. *Typy pogody, Regiony klimatyczne (31.8)* (w:) *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*. Główny Geodeta Kraju. IGiPZ PAN. Warszawa 1994.
www.bdl.lasy.gov.pl
www.wikipedia.pl
www.gdos.gov.pl
www.szczecin.lasy.gov.pl/web/Choszczno
 Zarzycki K., Kaźmierczakowa R., Mirek Z., *Polska Czerwona Księga Roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe. Wyd. III. uaktualnione i rozszerzone*. Instytut Ochrony Przyrody PAN. 2014.
Zasady Hodowli Lasu. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych. Warszawa 2012.
 Zielony R., Kliczkowska A. 2012. *Regionalizacja przyrodniczo – leśna Polski 2010*. CILP. Warszawa

Spis rysunków

Rysunek 1. Choszczno i okolice. Mapa: 2858_Arnswalde_kr_1936.	8
Rysunek 2. Brańcecin i okolice na mapie leśnej z XIX w. (Fot. D. Jaczewski)	10
Rysunek 3. Piasecznik i okolice na mapie leśnej z XIX w. (Fot. D. Jaczewski)	10
Rysunek 4. Położenie N-ctwa Choszczno na tle jednostek administracyjnych RDLP w Szczecinie.	11
Rysunek 5. Zasięg terytorialny N-ctwa Choszczno.	12
Rysunek 6. Tabliczka urzędowa. Pomnik przyrody dęb szypułkowy <i>Quercus robur</i> , leśnictwo Dolice oddz. 379 (Fot. M. Owczarczak)	19
Rysunek 7. Położenie rezerwatów przyrody na tle N-ctwa Choszczno.	20
Rysunek 8. Położenie rezerwatu przyrody „Dęby Sądowskie” na tle gruntów Nadleśnictwa.	21
Rysunek 9. Położenie rezerwatu przyrody „Skalisty Jar Libberta” na tle gruntów Nadleśnictwa.	23
Rysunek 10. Skalki w rezerwacie przyrody „Skalisty Jar Libberta”. (Fot. M. Owczarczak).	24
Rysunek 11. Położenie gruntów Barlineckiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny na tle gruntów Nadleśnictwa.	26
Rysunek 12. Położenie N-ctwa Choszczno w zasięgu obszarów sieci Natura 2000.	29
Rysunek 13. Położenie SOO PLH320004 na tle Nadleśnictwa Choszczno.	30
Rysunek 14. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004 (wg SDF).	31
Rysunek 15. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących w obszarze PLH320004.	31
Rysunek 16. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLH320004.	32
Rysunek 17. Położenie SOO PLH320006 na tle N-ctwa Choszczno.	35

Rysunek 18. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006 (wg SDF).	36
Rysunek 19. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących w obszarze PLH320006.	37
Rysunek 20. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLH320006.	37
Rysunek 21. Położenie SOO PLH320044 na tle N-ctwa Choszczno.	41
Rysunek 22. Położenie OSO PLB320005 na tle N-ctwa Choszczno.	42
Rysunek 23. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice PLB320005 (wg SDF).	43
Rysunek 24. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących w obszarze PLB320005.	43
Rysunek 25. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLB320005.	44
Rysunek 26. Położenie OSO PLB320008 na tle N-ctwa Choszczno.	47
Rysunek 27. Położenie OSO PLB320016 na tle N-ctwa Choszczno.	48
Rysunek 28. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 (wg SDF).	49
Rysunek 29. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących w obszarze PLB320016.	49
Rysunek 30. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLB320016.	50
Rysunek 31. Położenie nadleśnictwa na tle obszarów chronionego krajobrazu.	55
Rysunek 32. Położenie OChK „C” na tle gruntów N-ctwa Choszczno.	56
Rysunek 33. Położenie OChK „D” na tle gruntów N-ctwa Choszczno.	57
Rysunek 34. Położenie OChK „F” na tle gruntów N-ctwa Choszczno.	59
Rysunek 35. Pomnik przyrody dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> , leśnictwo Dolice. (Fot. M. Owczarczak)	60
Rysunek 36. Użytek ekologiczny – tablica urzędowa. (Fot. M. Malecka)	64
Rysunek 37. Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i> . (Fot. M. Owczarczak)	65
Rysunek 38. Śnieżyczka przebiśnieg <i>Galanthus nivalis</i> (Fot. M. Malecka).	67
Rysunek 39. Obrazki plamiste <i>Arum maculatum</i> . (Fot. M. Owczarczak)	70
Rysunek 40. Obrazki plamiste <i>Arum maculatum</i> oddz. 547 (Fot. M. Owczarczak)	71
Rysunek 41. Wilk <i>Canis lupus</i> , teren leśnictwa Płotno. (Fot. M. Owczarczak)	71
Rysunek 42. Wodnik <i>Rallus aquaticus</i> . (Fot. M. Owczarczak)	72
Rysunek 43. Rzekotka drzewna <i>Hyla arborea</i> . (Fot. M. Owczarczak)	77
Rysunek 44. Bielik <i>Haliaetus albicilla</i> . (Fot. M. Owczarczak)	78
Rysunek 45. Mapa krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA.	81
Rysunek 46. Wąwóz w rezerwacie „Skalisty Jar Libberta”. (Fot. M. Owczarczak)	82
Rysunek 47. Fragment mapy geologicznej.	83
Rysunek 48. Typy gleb w Nadleśnictwie Choszczno.	83
Rysunek 49. Podstawowe jednostki hydrograficzne Polski /za MPHP/.	84
Rysunek 50. Fragment mapy hydrologicznej.	85
Rysunek 51. Mapa Potencjalnej Roślinności Naturalnej Polski.	87
Rysunek 52. Udział procentowy typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Choszczno.	89
Rysunek 53. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Choszczno.	90
Rysunek 54. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.	91

Rysunek 55. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.	93
Rysunek 56. Formy stanu siedliska.	94
Rysunek 57. Borowacenie w Nadleśnictwie Choszczno.	95
Rysunek 58. Pomniki przyrody – platany klonolistne, kompleks parkowo-pałacowy	99
Rysunek 59. Fragment kwaśnej dąbrowy 9190 w oddz. 73b. (Fot. A. Smoliga)	101
Rysunek 60. Zdegradowane torfowisko wysokie 7120 w oddz. 216f. (Fot. A. Smoliga)	101
Rysunek 61. Grąd subatlantycki 9160 w wydz. 295h. (Fot. A. Smoliga)	103
Rysunek 62. Grąd subatlantycki 9160 w oddz. 154 n. (Fot. A. Smoliga)	106
Rysunek 63. Grodzisko wczesnośredniowieczne, oddz. 365. (Fot. M. Owczarczak)	119
Rysunek 64. Cmentarz poległych w I wojnie światowej, oddz. 366. (Fot. M. Owczarczak)	121
Rysunek 65. Położenie rezerwatu przyrody „Stary Przylep”.	122
Rysunek 66. Działalność bobrów. (Fot. M. Owczarczak)	134
Rysunek 67. Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> . (Fot. M. Owczarczak)	144
Rysunek 68. Wiata przy izbie edukacji leśnej „Zielona Sowa” (Fot. D. Haręźlak)	149

Spis tabel

Tabela 1. Porównanie wybranych cech drzewostanów Nadleśnictwa Choszczno.	16
Tabela 2. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w ramach grup funkcji lasu (Wzór 1b.)	17
Tabela 3. Funkcje lasu i kategorie ochronności – zestawienie powierzchni.	17
Tabela 4. Liczba i wielkość kompleksów leśnych (wyłącznie powierzchnia własności Skarbu Państwa).	18
Tabela 5. Ogólna charakterystyka rezerwatów.	25
Tabela 6. Zestawienie powierzchni Barlineckiego Parku Krajobrazowego w Nadleśnictwie Choszczno.	26
Tabela 7. Zestawienie zbiorcze powierzchni obszarów Natura 2000 w Nadleśnictwie Choszczno.	29
Tabela 8. Zestawienie wspólnych powierzchni [ha] obszarów Natura 2000.	29
Tabela 9. Zestawienie powierzchni SOO Dolina Iny koło Recza PLH320004.	30
Tabela 10. Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Dolina Iny koło Recza PLH320004 (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)	33
Tabela 11. Zestawienie gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Dolina Iny koło Recza PLH320004.	34
Tabela 12. Zestawienie powierzchni SOO Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006.	35
Tabela 13. Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006 (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)	38
Tabela 14. Zestawienie gatunków roślin i gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006.	39
Tabela 15. Zestawienie powierzchni SOO Lasy Bierzwnickie PLH320044.	41
Tabela 16. Zestawienie powierzchni OSO Jezioro Miedwie i okolice PLB320005.	42
Tabela 17. Zestawienie gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony w OSO Jezioro Miedwie i okolice PLB320005 (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).	44
Tabela 18. Zestawienie powierzchni OSO Ostoja Ińska PLB320008.	47

Tabela 19. Zestawienie powierzchni OSO Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016.	48
Tabela 20. Zestawienie gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony w OSO Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).	51
Tabela 21. Zestawienie powierzchni OChK „C” (Barlinek).	56
Tabela 22. Zestawienie powierzchni OChK „D” (Choszczno-Drawno).	57
Tabela 23. Zestawienie powierzchni OChK „F” (Bierzwnik).	59
Tabela 24. Wykaz istniejących pomników przyrody na gruntach N-ctwa Choszczno (Wzór 5a).	60
Tabela 25. Wykaz proponowanych pomników przyrody.	63
Tabela 26. Wzór 7a. Wykaz istniejących użytków ekologicznych.	63
Tabela 27. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków grzybów i porostów w Nadleśnictwie Choszczno.	66
Tabela 28. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków roślin w Nadleśnictwie Choszczno.	67
Tabela 29. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt (bezkęgowców i kręgowców) w Nadleśnictwie Choszczno.	72
Tabela 30. Powierzchnia stref ochrony zwierząt w Nadleśnictwie Choszczno.	79
Tabela 31. Gospodarstwo specjalne.	80
Tabela 32. Lasy ochronne.	80
Tabela 33. Stan aktualny i zmiany pow. typów siedliskowych lasu (pow. zal. i niezal.).	88
Tabela 34. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Choszczno.	89
Tabela 35. Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.	91
Tabela 36. Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych.	92
Tabela 37. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.	92
Tabela 38. Formy stanu siedliska.	93
Tabela 39. Borowacenie w Nadleśnictwie Choszczno.	95
Tabela 40. Wykaz gatunków drzew i krzewów obcego pochodzenia stwierdzonych w Nadleśnictwie.	96
Tabela 41. Wykaz drzewostanów cennych przyrodniczo.	97
Tabela 42. Wykaz parków i drzewostanów o charakterze parkowym.	98
Tabela 43. Wykaz siedlisk w Nadleśnictwie Choszczno podlegających ochronie.	100
Tabela 44. Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw, oraz rodzaje rębni dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych.	103
Tabela 45. Wykaz cennych drzew znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Choszczno.	107
Tabela 46. Zestawienie zadrzewień.	108
Tabela 47. Zestawienie remiz.	109
Tabela 48. Zestawienie remiz jako powierzchni nie tworzących	109
Tabela 49. Zestawienie gruntów przeznaczonych do naturalnej sukcesji.	110
Tabela 50. Wykaz bagien ewidencyjnych w Nadleśnictwie Choszczno	112
Tabela 51. Zestawienie gospodarczych drzewostanów nasiennych.	114
Tabela 52. Zestawienie bloków upraw pochodnych.	115
Tabela 53. Uprawy pochodne w blokach upraw pochodnych.	117
Tabela 54. Zestawienie źródeł nasion.	118

Tabela 55. Zestawienie drzew matecznych.	118
Tabela 56. Wzór nr 19. Wykaz obiektów kultury materialnej.	119
Tabela 57. Pożary w ubiegłym 10-leciu w Nadleśnictwie Choszczno.	137
Tabela 58. Podział lasów na gospodarstwa.	142

KRONIKA

Załącznik nr 1

Tabela XXII. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w lasach Nadleśnictwa lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony*.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
1	2	3	4	5	6
1. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Dolina Iny koło Recza PLH320004- siedliska przyrodnicze:					
1.	3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne C	Oddz.: 44, 45, 46, 47, 121 Pow.: 3,25ha.	Utrzymanie obecnego zasięgu siedliska. Poprawa stanu ochrony siedliska do poziomu przynajmniej U1 poprzez prowadzenie ekstensywnej gospodarki rolnej wokół zbiorników. Zachowanie naturalnych procesów związanych z powstawaniem i funkcjonowaniem starorzeczy.	Istniejące: - zmiana składu gatunkowego (sukcesja), - eutrofizacja naturalna – stopniowe wypływanie i lądowanie zbiorników.	Zgodnie z tabelą XXIII
2.	7220* Źródlika wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>	Oddz.: 11 Pow.: 0,08 ha.	Doprowadzenie stanu ochrony siedliska do poziomu przynajmniej U1, poprzez utrzymanie stałego poziomu wód i ograniczenie spływu zanieczyszczeń z przyległych terenów rolniczych. Pełne rozpoznanie zasobów i stanu ochrony siedliska w obszarze Natura 2000.	Istniejące: - zmiana składu gatunkowego (sukcesja), - rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem; inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; - abiotyczne (powolne) procesy naturalne.	Zgodnie z tabelą XXIII
3.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk C	Oddz.: 26, 47, 48 Pow.: 11,93 ha.	Przywrócenie właściwego stanu ochrony FV poprzez usunięcie nalotu drzew i krzewów; poprawa warunków wodnych. Pełne rozpoznanie zasobów i stanu ochrony siedliska w obszarze Natura 2000.	Istniejące: - ewolucja biocenotyczna (sukcesja - wkraczanie zbiorowisk drzewiastych i krzewiastych); - inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych (naturalne i sztuczne obniżanie się poziomu wód gruntowych).	Zgodnie z tabelą XXIII

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony*.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
4.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny C	Oddz.: 112, 149, 151 Pow.: 11,92 ha	Utrzymanie obecnego zasięgu siedliska. Odbudowa zasobów martwego drewna aż do osiągnięcia właściwego stanu siedliska FV (cel długookresowy; w okresie obowiązywania PZO zbliżenie się do tego celu, na ile pozwolą naturalne procesy).	Istniejące: - obce gatunki inwazyjne (występowanie w płatach siedliska i ich bezpośrednim sąsiedztwie obcych gatunków inwazyjnych, takich jak robinia akacjowa i klon jesionolistny). Potencjalne: - usuwanie podszytu (zaburzenie struktury i funkcji siedliska); - usuwanie martwych i umierających drzew (zubożenie zasobów martwego drewna, ograniczające bioróżnorodność siedliska); - inne rodzaje praktyk leśnych (nadmierne wyrównywanie wieku i struktury drzewostanu, deficyt starych drzew i drzewostanów).	Zgodnie z tabelą XXIII
5.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe B	Oddz.: 17, 18, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 31, 32, 33, 46, 51, 97, 11, 12, 15, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 93, 98, 99, 100, 103, 111, 112, 113, 114, 116, 117, 118, 119, 121, 122, 123, 134, 149, 151, 152 Pow.: 279,34ha.	Utrzymanie obecnego zasięgu siedliska. Odbudowa zasobów martwego drewna aż do osiągnięcia właściwego stanu siedliska FV (cel długookresowy; w okresie obowiązywania PZO zbliżenie się do tego celu, na ile pozwolą naturalne procesy). Pełne rozpoznanie zasobów i stanu ochrony siedliska w obszarze Natura 2000 z wyróżnieniem poszczególnych podtypów siedliska (w szczególności łągów i olsów źródłiskowych).	Istniejące: - obce gatunki inwazyjne (występowanie w płatach siedliska i ich bezpośrednim sąsiedztwie obcych gatunków inwazyjnych, takich jak robinia akacjowa i klon jesionolistny); - międzygatunkowe interakcje wśród roślin (neofityzacja – masowe występowanie niecierpka drobnokwiatowego, ograniczające możliwości rozwoju gatunków typowych dla siedliska); - odpady i odpadki stałe (zaśmiecanie terenu, zwłaszcza	Zgodnie z tabelą XXIII

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony*.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
				<p>lasów przyległych do pól i dróg);</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyschnięcie (zmiany siedliskowe spowodowane obniżaniem się poziomu wód gruntowych i powierzchniowych wskutek prowadzonych prac melioracyjnych i utrzymaniowych w ciekach oraz poborem wód do celów funkcjonowania stawów rybnych); - spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych (regulacja cieków wodnych oraz prace utrzymaniowe mogące negatywnie oddziaływać na siedliska i powodować zmiany struktury i funkcji siedliska oraz zanikanie typowej dla siedliska roślinności). <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usuwanie martwych i umierających drzew (zubożenie zasobów martwego drewna, ograniczające bioróżnorodność siedliska); - inne rodzaje praktyk leśnych (nadmierne wyrównywanie wieku i struktury drzewostanu, deficyt starych drzew i drzewostanów. Wycinanie drzew w strefie brzegowej naturalnych cieków oraz w łągach źródłiskowych). 	
2. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Dolina Iny koło Recza PLH320004- gatunki roślin i zwierząt:					
1.	1060 Czerwończyk	Oddz.: 24, 26, 47, 34	Zachowanie siedlisk łąkowych w sąsiedztwie cieków. rozpoznanie	Potencjalne: - spowodowane przez człowieka	Zgodnie z tabelą XXIII

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony*.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
	nieparek B	Liczba stan.: 6	aktualnego rozmieszczenia i stanu populacji oraz siedlisk gatunku.	zmiany stosunków wodnych (degradacja łąk wilgotnych w wyniku zmiany stosunków wodnych); - intensywne koszenie lub intensyfikacja (intensywne koszenie łąk bądź jego brak); - wypalanie (wiosenne wypalanie traw).	
2.	1042 Zalotka większa B	Oddz.: 44, 46 Liczba stan.: 4	Zachowanie potencjalnych siedlisk gatunku: kompleksu torfowisk, bagien, oczek wodnych. Rozpoznanie aktualnego rozmieszczenia i stanu populacji oraz siedlisk gatunku.	Potencjalne: - spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych (niewłaściwa melioracja skutkująca osuszaniem siedlisk gatunku); - abiotyczne (powolne) procesy naturalne (zanik ekosystemów wodnych i torfowiskowych wskutek naturalnych procesów).	Zgodnie z tabelą XXIII
3.	1188 Kumak nizinny C	Oddz.: 44, 45 Liczba stan.: 2	Zachowanie potencjalnych siedlisk gatunku – niewielkich zbiorników wodnych. Poznanie rozmieszczenia i wielkości populacji gatunku oraz zagrożeń.	Potencjalne: - zmniejszenie migracji/bariery dla migracji (bariery i pułapki na szlakach migracji – ciągi komunikacyjne, zabudowa, studzienki); - spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych (obniżanie poziomu wód i osuszanie zbiorników).	Zgodnie z tabelą XXIII
4.	1355 Wydra C	Oddz.: 45, 46, 47, 49, 24, 26, 149 Liczba stan.: 7	Utrzymanie nie pogorszonego stanu ochrony gatunku na poziomie przynajmniej U1. Likwidacja lub ograniczenie wpływu barier migracyjnych.	Istniejące: - drogi, autostrady – śmierć lub uraz w wyniku kolizji (drogi przecinające siedliska gatunku stwarzają	Zgodnie z tabelą XXIII

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony*.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
			Rozpoznanie liczebności gatunku w obszarze Natura 2000.	<p>zagrożenie dla śmiertelności wydr w wyniku kolizji);</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie migracji/bariery dla migracji (ciągi komunikacyjne, zabudowa, nieprzekraczalne dla wydr mosty i przepusty ograniczające możliwości swobodnego przemieszczania się gatunku); - wędkarstwo (płoszenie zwierząt i związane z tym zaburzenia w ich funkcjonowaniu); - kłusownictwo (zubożenie bazy pokarmowej dla wydry); - rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem (spływ nawozów i środków chemicznej ochrony roślin z pól położonych w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych); - wypalanie (wypalanie trzciny powoduje pogorszenie jakości siedliska gatunku, płoszenie, poparzenia ciała i dróg oddechowych, a w skrajnych przypadkach śmierć zwierząt); - składowanie śmieci, odkładanie wybagrowanego materiału (wysypywanie odpadów nad brzegami i bezpośrednio do cieków oraz zbiorników wody); - zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (umacnianie i regulacja brzegów, usuwanie roślinności 	

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony*.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
				<p>brzegowej);</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmiana składu gatunkowego (zarastanie mniejszych zbiorników wodnych); - obce gatunki inwazyjne (napływ uciekinierów z ferm norek amerykańskich i związana z tym konkurencja międzygatunkowa). <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obce gatunki inwazyjne, zawleczenie choroby (ryzyko zarażenia specyficznymi patogenami rozprzestrzeganymi przez gatunki obce rodzimej faunie np. przez norkę amerykańską). 	
3. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Dolina Ploni i Jezioro Miedwie PLH320006- siedliska przyrodnicze:					
1.	3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne A	Oddz.: 453 Pow.: 2,92 ha	Niedopuszczenie do pogorszenia stanu ochrony – zbiorniki o nie powiększonym dopływie biogenów ze zlewni, z trwale zachowaną barierą biogeochemiczną wzdłuż brzegów, z naturalnymi i nie zaburzonymi warunkami rozwoju roślinności wodnej i brzegowej, fauna rodzima, bez udziału intensywnie żerujących obcych gatunków ryb roślinożernych. W przypadku starorzeczcy powiązania hydrologiczne z rzeką nie zakłócone budowlami hydrotechnicznymi.	Istniejące: <ul style="list-style-type: none"> - zanieczyszczenie wód powierzchniowych (nadmierna eutrofizacja i hipertrofizacja); - naturalna eutrofizacja (działania wynikające z braku wiedzy właścicieli o siedliskach przyrodniczych występujących na ich gruntach); - odpadki i odpady stałe (zanieczyszczenie stref brzegowych zbiorników wodnych odpadami stałymi); - niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak. <p>Potencjalne:</p>	Zgodnie z tabelą XXIII

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony*.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
				<ul style="list-style-type: none"> - obce gatunki inwazyjne; - wydeptywanie, nadmierne użytkowanie; - infrastruktura sportowa i rekreacyjna (przekształcanie stref brzegowych i niszczenie roślinności wodnej i brzegowej). 	
2.	<p style="text-align: center;">6510 Nizowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie C</p>	<p>Oddz.: 510, 516 Pow.: 1,49 ha</p>	Utrzymanie różnorodności biologicznej (organizmów różnych grup systematycznych) i areалу siedliska w warunkach tradycyjnej gospodarki pastwiskowo-kośnej.	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - intensyfikacja rolnictwa; - intensywne koszenie lub intensyfikacja; - wypas intensywny; - nawożenie/ nawozy sztuczne; - zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; - niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak. <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaniechanie/brak koszenia (zarastanie siedliska roślinnością szuwarową i zaroślową oraz krzewiastą i drzewiastą); - ewolucja biocenotyczna, sukcesja; - usuwanie trawy pod grunty orne; - zalesianie terenów otwartych (zmniejszenie areалу siedliska lub jego eliminacja); - zabudowa rozproszona; - zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie; - inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. 	Zgodnie z tabelą XXIII
3.	7230	Oddz.: 543	Uzyskanie dobrego rozpoznania stanu,	Istniejące:	Zgodnie z tabelą XXIII

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony*.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk C	Pow.: 0,31 ha	funkcjonowania i potrzeb ochrony siedliska oraz utrzymanie wysokiego poziomu wód umożliwiającego proces torfotwórczy i zapobiegający murszeniu gleb, a także dążenie do utrzymania charakterystycznej kompozycji gatunkowej roślin.	<ul style="list-style-type: none"> - zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie (pogorszenie warunków siedliskowych spowodowanych nadmiernym osuszeniem terenu); - zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (zarastanie siedliska roślinnością szuwarową i zaroślową oraz krzewiastą i drzewiastą); - ewolucja biocenotyczna, sukcesja; - wydeptywanie, nadmierne użytkowanie; - niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak. <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmiana sposobu uprawy (zmniejszanie arealu siedliska lub jego eliminacja poprzez zmianę sposobu użytkowania). 	
4.	9110 Kwaśne buczyny B	Oddz.: 488, 489, 493 Pow.: 11,26 ha	Kontynuowanie działań w ramach prowadzenia gospodarki leśnej do utrzymania właściwego stanu przedmiotu ochrony – lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w niepogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (w tym z domieszką dębów) i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania.	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; - usuwanie martwych i umierających drzew (zmniejszenie różnorodności biologicznej spowodowane niedostatkami martwego drewna). <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inne rodzaje praktyk leśnych (utrata cech jakościowych ekosystemu poprzez upraszczanie struktury wiekowej drzewostanów); - inwazyjne oraz inne problematyczne gatunki i geny. 	Zgodnie z tabelą XXIII

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony*.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
5.	9130 Żyzne buczyny C	Oddz.: 504, 532, 476, 539, 547 Pow.: 15,55 ha	Kontynuowanie działań w ramach prowadzenia gospodarki leśnej do utrzymania właściwego stanu przedmiotu ochrony – lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w niepogorszonym stanie bity ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania.	Istniejące: - gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; - usuwanie martwych i umierających drzew (zmniejszenie różnorodności biologicznej spowodowane niedostatkami martwego drewna). Potencjalne: - inne rodzaje praktyk leśnych (utrata cech jakościowych ekosystemu poprzez upraszczanie struktury wiekowej drzewostanów); - inwazyjne oraz inne problematyczne gatunki i geny (wprowadzanie gatunków drzew obcych geograficznie i ekologicznie do drzewostanów, rozprzestrzenianie się gatunków ekspansywnych i inwazyjnych).	Zgodnie z tabelą XXIII
6.	9160 Grąd subatlantycki B	Oddz.: 539, 547, 549 Pow.: 10,51 ha.	Kontynuowanie działań w ramach prowadzenia gospodarki leśnej do utrzymania właściwego stanu przedmiotu ochrony – lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w niepogorszonym stanie bity ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (utrzymanie grabów w składzie drzewostanu) i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania.	Istniejące: - gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; - usuwanie martwych i umierających drzew (zmniejszenie różnorodności biologicznej spowodowane niedostatkami martwego drewna); - inne rodzaje praktyk leśnych . Potencjalne: - gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; - inwazyjne oraz inne	Zgodnie z tabelą XXIII

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony*.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
				problematiczne gatunki i geny (wprowadzanie gatunków drzew obcych geograficznie i ekologicznie do drzewostanów, rozprzestrzenianie się gatunków ekspansywnych i inwazyjnych).	
7.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny B	Oddz.: 350, 503, 508, 509, 511, 529, 532, 476, 481, 482, 483, 487, 493, 497, 515, 522, 535, 539, 540, 541, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554 Pow.: 181,52	Kontynuowanie działań w ramach prowadzenia gospodarki leśnej do utrzymania właściwego stanu przedmiotu ochrony – lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w niepogorszonej bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (utrzymanie grabów w składzie drzewostanów, ale bez forsowania udziału buków) i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania.	Istniejące: - gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; - usuwanie martwych i umierających drzew (zmniejszenie różnorodności biologicznej spowodowane niedostatkami martwego drewna); - inne rodzaje praktyk leśnych . Potencjalne: - gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; - inwazyjne oraz inne problematyczne gatunki i geny (wprowadzanie gatunków drzew obcych geograficznie i ekologicznie do drzewostanów, rozprzestrzenianie się gatunków ekspansywnych i inwazyjnych); - inne rodzaje praktyk leśnych.	Zgodnie z tabelą XXIII
8.	9190 Kwaśne dąbrowy B	Oddz.: 529, 488, 493 Pow.: 18,42 ha	Kontynuowanie działań w ramach prowadzenia gospodarki leśnej do utrzymania właściwego stanu przedmiotu ochrony – lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w niepogorszonej bioty	Istniejące: - gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; - usuwanie martwych i umierających drzew (zmniejszenie różnorodności biologicznej spowodowane	Zgodnie z tabelą XXIII

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony*.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
			ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania. Lasy wolne od udziału gatunków inwazyjnych (dąb czerwony, czeremcha amerykańska), ze zmniejszającym się udziałem sosen w drzewostanie. Utrzymanie niepomniejszonych zasobów starych drzew i utrzymanie lub odtworzenie struktury wiekowej starodrzewi gwarantujących zachowanie udziału starych dębów w lasach.	niedostatkami martwego drewna); - inne rodzaje praktyk leśnych . Potencjalne: - obce gatunki inwazyjne (utrata cech jakościowych fitocenozy poprzez introdukcję i rozprzestrzenianie się gatunków ekspansywnych i inwazyjnych tj. dąb czerwony, robinia akacja, czeremcha amerykańska).	
9.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe B	Oddz.: 350, 503, 504, 505, 506, 509, 510, 511, 512, 516, 517, 529, 530, 531, 457, 459, 467, 476, 482, 486, 487, 491, 492, 496, 497, 501, 502, 513, 514, 521, 522, 535, 536, 537, 539, 540, 541, 542, 543, 545, 546, 547, 548 Pow.: 356,03ha.	Kontynuowanie działań w ramach prowadzenia gospodarki leśnej do utrzymania właściwego stanu przedmiotu ochrony – lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w niepogorszonej bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu (w tym z lukami i okrajkami umożliwiającymi współwystępowanie ziołorośli okrajkowych) o zróżnicowanym reżimie użytkowania. Lasy wolne od udziału gatunków inwazyjnych (klon jesionolistny i inwazyjne byliny- rdestowiec, niecierpki).	Istniejące: - zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie (zmiany stosunków wodnych); - inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; - gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (zręby zupełne w łęgach przerywające ciągłość tego typu siedlisk, wymagające sztucznych odnowień, zwykle wiążą się ze znacznym przekształceniem siedliska); - niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak. Potencjalne: - regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych; - tamy, wały, sztuczne plaże; - obce gatunki inwazyjne	Zgodnie z tabelą XXIII

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony*.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
				(wycofywanie się gatunków rodzimych spowodowane rozprzestrzenianiem się gatunków ekspansywnych i inwazyjnych).	
4. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Dolina Ploni i Jezioro Miedwie PLH320006- gatunki roślin i zwierząt:					
1.	1188 Kumak nizinny B	Oddz.: 453, 553, 546 Liczba stan.: 4	Pogłębienie wiedzy o stanie populacji, rozmieszczeniu gatunku oraz zagrożeniach istniejących i potencjalnych. Utrzymanie w nie pogorszonej formie potencjalnych siedlisk gatunku.	Potencjalne: - zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; - wyschnięcie; - inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych (zanik miejsc odpowiednich do rozrodu).	Zgodnie z tabelą XXIII
5. OBSZAR SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW – Jezioro Miedwie i okolice PLB320005- gatunki ptaków:					
1.	A074 Kania ruda C	Oddz.: 506 Liczba stan.: 1	Utrzymanie stanu ochrony poprzez: 1) utrzymanie użytkowania gruntów w stanie maksymalnie zbliżonym do aktualnego oraz utrzymanie aktualnej mozaiki krajobrazowej, stanowiących siedliska żerowiskowe gatunku; 2) objęcie ochroną strefową stanowisk lęgowych; 3) utrzymanie stanu uwodnienia podmokłych łąk jako bazy żerowiskowej gatunku.	Istniejące: - śmierć lub uraz w wyniku kolizji; - napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne; - niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak. Potencjalne: - śmierć lub uraz w wyniku kolizji; - produkcja energii wiatrowej; - zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; - zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; - spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; - intensyfikacja rolnictwa; - zabudowa rozproszona; - produkcja energii słonecznej.	Zgodnie z tabelą XXIII

* zapisy dotyczące zagrożeń przyjęto z ustanowionych planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000

Załącznik nr 2

Tabela XXIII. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
1	2	3	5	6
1.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004¹</u> Cały ekosystem jezior Chełpa Duża i Rajska Duże oraz strefy wokół pozostałych zbiorników stanowiących siedlisko 3150	Utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania	Zachowanie strefy ekotonowej wokół zbiorników 3150 nieużytkowanej rębniami zupełnymi i gniazdowymi. Zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania wędkarskiego.	
2.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004¹</u> Oddz. 46g; 47c	Utrzymanie stosunków wodnych w obrębie zbiornika zgodnych z ich naturalnym reżimem	Pozostawienie siedliska 3150 bez ingerencji antropogenicznej za wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu publicznemu oraz drzewostanom.	
3.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004¹</u> Wszystkie płaty siedliska 6410, 6510 w obszarze Natura 2000	Dostosowanie gospodarki rolnej do wymogów ochrony siedliska	Zachowanie płatów siedliska poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe.	Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego (w przypadku kontynuowania zobowiązań z PROW na lata 2007 – 2013) lub jego odpowiednika w nowym programie wsparcia finansowego (wg PROW na lata 2014 – 2020) ukierunkowanego na ochronę siedliska.
4.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004¹</u> Płaty siedliska 7220* w obszarze Natura 2000 położone w obrębie wydziałów leśnych na terenie N-ctwa, oddz. 11a, d, f	Uzupełnienie sieci ekosystemów referencyjnych	Uzupełnienie sieci ekosystemów referencyjnych obejmujących wydziałów leśnych ze stwierdzonymi źródłiskami wapiennymi w obrębie najlepiej zachowanych płatów siedliska 91E0.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
5.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004¹</u> Płaty siedliska 7230 oddz. 26d, 47a, 48b	Poprawa stosunków wodnych	Zatrzymanie odpływu wody z siedliska – budowa zastawek na rowach melioracyjnych.	
6.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004¹</u> Wszystkie płaty siedliska 7230 w obszarze Natura 2000, w szczególności w oddz. 26d, 47a, 48b	Dostosowanie gospodarki rolnej do wymogów ochrony siedliska	Zachowanie płatów siedliska poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe.	Wycinanie nalotu i podrostu drzew i krzewów, usunięcie biomasy poza płaty siedliska. Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego (w przypadku kontynuowania zobowiązań z PROW na lata 2007 – 2013) lub jego odpowiednika w nowym programie wsparcia finansowego (wg PROW na lata 2014 – 2020) ukierunkowanego na ochronę siedliska.
7.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004¹</u> Wszystkie płaty siedlisk 9160, 9170, 91E0* w obszarze Natura 2000	Odbudowa zasobów martwego drewna	Kontynuowanie w ramach prowadzonej gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci i rozpadu tzw. drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej i poprawy stanu siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, z wyłączeniem sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
8.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004¹</u> Wszystkie płaty siedlisk 9160, 9170 w obszarze Natura 2000	Preferowanie gatunków grądowych	W ramach prowadzonej gospodarki leśnej, dla drzewostanów wymagających cięć pielęgnacyjnych kontynuowanie działań mających na celu popieranie dęba, graba (9160, 9170) i lipy (9170).	
9.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004¹</u> Wszystkie płaty siedliska 91E0* w obszarze Natura 2000	Poprawa struktury wiekowej drzewostanu	Pozostawianie podczas ewentualnych cięć rębnych, powierzchni drzewostanów do naturalnego rozkładu.	
		Utrzymanie zgodności składu drzewostanu z siedliskiem	Jeżeli w drzewostanie występuje wiąz i/lub dąb, zachować udział tych gatunków także w odnowieniach.	
		Zachowanie warunków hydrologicznych	Akceptowanie naturalnego reżimu hydroekologicznego, złożonego z okresowych zalewów o różnej częstotliwości, długości trwania i obfitości.	
10.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004¹</u> Wybrane płaty siedliska 91E0* 7220 * Oddz. 11h, 17b, 18d i inne	Uzupełnienie sieci ekosystemów referencyjnych	Rozważenie uzupełnienia sieci ekosystemów referencyjnych po dokonanej weryfikacji terenowej podtypu siedliska 91E0-4 (łągi i olsy źródłiskowe) oraz źródlisk wapiennych (7220) na terenie Nadleśnictwa Choszczno.	
11.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004¹</u> Łąki wzdłuż koryta głównego Iny i jej dopływów – dotyczy przedmiotu ochrony 1060 czerwończyk nieparek	Zachowanie siedlisk występowania gatunku	Utrzymanie możliwie naturalnego reżimu wodnego na łąkach, umożliwiającego kształtowanie się runi łąkowej, typowej dla łąk wilgotnych i łąk świeżych.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
12.	<p><u>Obszar Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004¹</u></p> <p>Wszystkie łąki w obszarze Natura 2000 – dotyczy przedmiotu ochrony 1060 czerwńczyk nieparek</p>	Dostosowanie gospodarki rolnej do wymogów ochrony siedliska gatunku	Zachowanie trwałych użytków zielonych poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe.	Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego (w przypadku kontynuowania zobowiązań z PROW na lata 2007 – 2013) lub jego odpowiednika w nowym programie wsparcia finansowego (wg PROW na lata 2014 – 2020) ukierunkowanego na ochronę półnaturalnych łąk wilgotnych i półnaturalnych łąk świeżych.
13.	<p><u>Obszar Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004¹</u></p> <p>Oczka wodne w pobliżu torfowisk na całym obszarze Natura 2000 – dotyczy przedmiotu ochrony 1042 zalotka większa</p>	Zachowanie siedlisk występowania gatunku	Utrzymanie warunków hydrologicznych w siedliskach występowania gatunku.	
14.	<p><u>Obszar Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004¹</u></p> <p>Rzeki (Ina, Stobnica, Reczyca, Sławęcinka, Wardynka, dopływ Iny w rejonie Nosowa), bezimienne ciekły w strefach źródliskowych – dotyczy przedmiotów ochrony: 1096 minóg strumieniowy 1099 minóg rzeczny 1149 koza 1163 głowacz białopłetwy 1355 wydra 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne 3260 nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników 6430 ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne</p>	Zachowanie naturalnego charakteru cieków	Zapobieganie niszczeniu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków poprzez przeprowadzenie prac utrzymaniowych i regulacyjnych w ciekach w sytuacjach, gdy występuje zagrożenie powodziowe, zagrożenie dla upraw rolnych, drzewostanów lub w odległości do 100 m od budowli hydrotechnicznych, w sposób zapewniający zachowanie niepogorszonego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków, w tym zachowanie naturalnej roślinności brzegowej, a w przypadku drzewostanów – kształtowanie strefy ekotonowej. Pozostawianie w korycie rzeki grubego rumoszu	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	91E0* łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródłiskowe		drzewnego o ile nie wpłynie to negatywnie na stosunki wodne w zlewni cieków. Przywracanie drożności bocznej koryta.	
15.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006²</u> Wszystkie płaty siedlisk 6120, 6210 w obszarze Natura 2000	Zachowanie siedlisk przyrodniczych	1. Zachowanie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony, położonych na trwałych użytkach zielonych (zabezpieczenie siedlisk przed zaoraniem, zalesieniem lub inną zmianą użytkowania gruntu). 2. Ekstensywne użytkowanie pastwiskowe, kośne lub kośno-pastwiskowe trwałych użytków zielonych.	W przypadku zobowiązań pro środowiskowych, podjętych w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego, ukierunkowanego na ochronę siedlisk przyrodniczych. Przeglądy stanu siedlisk i w razie potrzeby usuwanie nalotu drzew i krzewów (wycinka w czerwcu-lipcu, karczowanie, stosowanie środków chemicznych wobec ekspansywnej osiki, robinii, tarniny).
16.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006²</u> Dotyczy siedlisk 6120, 6210 - grunty LP w obszarze Natura 2000	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	Uzupełnienie inwentaryzacji siedlisk kserotermicznych na gruntach będących w zarządzie Lasów Państwowych. Działanie wykonać w pierwszej połowie obowiązywania PZO.	
17.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006²</u> Wszystkie płaty siedliska 6510 w obszarze Natura 2000	Zachowanie siedliska przyrodniczego	1. Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony, położonego na trwałych użytkach zielonych (zabezpieczenie siedlisk przed zaoraniem, zalesieniem lub inną zmianą użytkowania gruntu). 2. Ekstensywne użytkowanie	W przypadku zobowiązań pro środowiskowych, podjętych w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego. 1. Wykaszenie wysokie 1-2 razy w roku po 10 czerwca

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			pastwiskowe, kośne lub kośno-pastwiskowe trwałe użytki zielone.	i we wrześniu, z dopuszczeniem dokonywania pokosu i wypasu już w połowie maja. 2. Nawożenie dostosowane do żyzności siedliska.
18.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006²</u> Wszystkie płaty siedlisk 7210, 7230, 1903 w obszarze Natura 2000	Zachowanie siedliska przyrodniczego	1. Zachowanie siedlisk przyrodniczych i siedliska gatunku stanowiących przedmioty ochrony, położonych na trwałe użytki zielone (zabezpieczenie siedlisk i siedliska gatunku przed spontaniczną ekspansją szuwarów i łożowisk oraz przed zmianą użytkowania gruntu). 2. Ekstensywne użytkowanie pastwiskowe, kośne lub kośno-pastwiskowe trwałe użytki zielone.	W przypadku zobowiązań prośrodowiskowych, podjętych w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego, ukierunkowanego na ochronę siedlisk przyrodniczych. Sporadyczne koszenie (raz na 3-4 lata) siedlisk i usuwanie biomasy (ochrona przed ekspansją szuwarów i łożowisk), lub koszenie części siedliska (25% pow.) co rok.
19.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006²</u> Wszystkie płaty siedlisk 9110, 9130, 9160, 9170, 9190 w obszarze Natura 2000	Zwiększenie różnorodności biologicznej	Kontynuowanie w ramach prowadzonej gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu tzw. drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej i poprawy stanu siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, z wyłączeniem sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
20.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006²</u> Wszystkie płaty siedlisk 9110, 9130, 9160, 9170 w obszarze Natura 2000	Niewprowadzanie gatunków obcych	Umieścić w planach urządzenia lasów zapisy o niewprowadzaniu gatunków obcych siedliskowo i geograficznie jako gatunków tworzących typy drzewostanów (dot. to zwłaszcza świerka).	
21.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006²</u> Wszystkie płaty siedlisk 9110, 9130, 9160, 9170, 9190, 91E0, 91F0 w obszarze Natura 2000		Umieścić w planach urządzenia lasów, uproszczonych planach urządzenia lasów i inwentaryzacjach stanu lasów dla całego obszaru w granicach ostoi Natura 2000 zapis o niewprowadzaniu introdukcji gatunków inwazyjnych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego).	
22.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006²</u> Wszystkie płaty siedlisk 9110, 9130 w obszarze Natura 2000	Faworyzowanie odnowień naturalnych	Faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk.	
23.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006²</u> Wszystkie płaty siedlisk 9160, 9170 w obszarze Natura 2000		Faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk i tolerowanie obecności graba w podroście i drzewostanie.	
24.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006²</u> Wszystkie płaty siedliska 9190 w obszarze Natura 2000		Faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk przy podejmowaniu działań utrzymujących dominację dębów w drzewostanie.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
25.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006²</u> Wszystkie płaty siedlisk 9160, 9170 w obszarze Natura 2000	Prowadzenie użytkowania rębnego	Wprowadzenie do planów urządzenia lasów uwzględnienia stosowania na siedliskach grądowych rębni stopniowych (wobec rębni częściowej IIa) o wydłużonym okresie odnowienia.	
26.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006²</u> Wszystkie płaty siedlisk 9110, 9130, 9160, 9170, 9190, 91E0, 91F0 w obszarze Natura 2000	Zwalczanie gatunków inwazyjnych	Systematyczne zwalczanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych i odnowieniach w ramach innych prac. Wykonywać przez cały okres obowiązywania planu.	
27.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006²</u> Wszystkie płaty siedlisk 9190, 9170 w obszarze Natura 2000	Prowadzenie gospodarki leśnej	Wprowadzanie w odnowieniach sztucznych buka w domieszce, uwzględniając zapisy umieszczone w tabeli nr. 47 POP. Na siedliskach przyrodniczych zlokalizowanych na stokach o stromym nachyleniu, w obrzeżach wód i cieków wodnych, odstąpić od użytkowania rębego.	
28.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006²</u> Wszystkie płaty siedlisk 91E0, 91F0 w obszarze Natura 2000	Zachowanie siedliska przyrodniczego	Uwzględnić przy projektowaniu działań ingerujących w stosunki wodne konieczność zapewnienia możliwie stałego przepływu wód (bez jej stagnowania i niedoborów) w dolinach cieków.	
			W wąskich pasach łągów wzdłuż cieków należy unikać planowania i wykonywania rębni zupełnej, preferując rębnię częściową lub dalej idące ograniczenie użytkowania.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
29.	<u>Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie</u> <u>PLH320006²</u> Wszystkie płyty siedliska 91F0 w obszarze Natura 2000	Odtwarzanie drzewostanów	Sukcesywne odtwarzanie bogatych florystycznie drzewostanów typowych dla tego siedliska w miejscu istniejących drzewostanów jednogatunkowych lub mało zróżnicowanych. Działanie realizować poprzez racjonalne prowadzenie gospodarki leśnej.	
30.	<u>Obszar Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice</u> <u>PLB320005³</u> Trwałe użytki zielone w granicach obszaru Natura 2000 (dotyczy przedmiotów ochrony: A084 błotniak łąkowy, A142 czajka)	Zachowanie siedlisk gatunków	Zachowanie siedlisk gatunków poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych i niedopuszczenie do zamiany na inne rodzaje użytkowania.	W przypadku zobowiązań środowiskowych, podjętych w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, wypełniać zapisy tych zobowiązań. Na pozostałych użytkach zielonych stosować koszenie 1 raz w roku oraz/lub ekstensywny wypas w obsadzie do 1 DJP/ha.
31.	<u>Obszar Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice</u> <u>PLB320005³</u> Strefy brzegowe wszystkich jezior w obszarze Natura 2000 (dotyczy przedmiotów ochrony: A038 łąbędź krzykliwy, A005 perkoz dwuczuby)	Ochrona stref brzegowych	Ochrona stref brzegowych przed zanieczyszczeniem odpadami realizowane we współpracy zarządcy obszaru z użytkownikiem wędkarskim i/lub rybackim – egzekwowanie obowiązku utrzymania czystości w obrębie przystani rybackich i stanowisk wędkarskich, organizowanie akcji sprzątnięcia brzegów jezior.	
32.	<u>Obszar Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice</u> <u>PLB320005</u> Cały obszar Natura 2000 (dotyczy przedmiotów ochrony: A073 kania czarna, A074 kania ruda)	Zachowanie siedlisk	Zachowanie biotopu sprzyjającego przedmiotom ochrony poprzez utrzymywanie śródpolnych i śródłukowych zadrzewień.	
33.	<u>Obszar Natura 2000</u>	Działania pro-	promowanie wdrażania	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	<u>Jezioro Miedwie i okolice</u> <u>PLB320005³</u> Cały obszar Natura 2000 – wszystkie przedmioty ochrony	środowiskowe	działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz na 3 lata.	
34.	<u>Obszar Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice</u> <u>PLB320005³</u> Cały obszar Natura 2000 (dotyczy przedmiotu ochrony A272 podróżniczek)	Utrzymanie siedlisk gatunku	Utrzymanie aktualnego arealu łozowisk porastających brzegi zbiorników wodnych, cieków, rowów oraz różne tereny podmokłe, a także drzew i krzewów w obrębie trzcinowisk.	
35.	<u>Obszar Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice</u> <u>PLB320005³</u> Jez. Miedwie (dotyczy przedmiotów ochrony: A039 gęś zbożowa, A041 gęś białoczelna, A051 krakwa, A125 łyska)	Uwzględnienie ochrony gatunków w gospodarce łowieckiej	1) Przygotowanie i zawarcie umów z zarządcami/dzierżawcami obwodów łowieckich, mających na celu dostosowanie na wskazanych obszarach, gospodarki łowieckiej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000 oraz gatunków ptaków, dla których ochrony wyznaczono ten obszar: a) stworzenie strefy ochrony zwierzyny z wyłączeniem polowań na ptaki, obejmującej Jez. Miedwie, b) redukcja liczebności inwazyjnych gatunków drapieżników (norki amerykańskiej, szopa pracza i jenota) poprzez prowadzenie odstrzałów (z preferowaniem amunicji innej niż ołowiana), chwywanie w pułapki żywołowne i	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			innymi metodami; 2) dostosowanie gospodarki łowieckiej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000 oraz przedmiotu ochrony.	
36.	<u>Rezerwat przyrody „Dęby Sądowskie”⁷⁴</u> Oddz. 310Ad (z wyłączeniem sztucznego odnowienia dębu)	Odnowienie dębu	Rozważyć przygotowanie gleby pod okapem pod obsiew naturalny dębu – w miejscach o odpowiednim oświetleniu. Prace te muszą być skorelowane z owocowaniem dębów. Podczas prac nie należy niszczyć stanowisk roślin chronionych. Po uzyskaniu odnowień dębu dokonać uzupełniających nasadzeń gatunkami: lipa, klon i grab w ilości ok. 30%. W celu zapewnienia sadzonkom sztucznego odnowienia zebrać nasiona dębu z terenu rezerwatu i wyhodować z nich sadzonki, które będą użyte do nasadzeń w przygotowanych gniazdach w wypadku niepowodzenia odnowienia naturalnego. Obserwacja procesów fluktuacji.	
37.	<u>Rezerwat przyrody „Dęby Sądowskie”⁷⁴</u> Cały obszar rezerwat	Zwiększanie bioróżnorodności	Pozostawianie posuszu, złomów i wywrotów jako czynnika leśnej bioróżnorodności.	
		Zabiegi pielęgnacyjne	Zabiegi pielęgnacyjne obejmujące usuwanie nadmiernego podszytu, zwłaszcza leszczyny i bzu czarnego, zagłuszających wzrost siewek i podrostu dębu szypułkowego w celu ułatwienia naturalnego odnowienia oraz	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			<p>posadzeń sztucznych. Zabiegi te przeprowadzać jednocześnie w ramach czyszczeń wczesnych wykonywanych w odstępie 5 lat.</p> <p>Zalecany docelowy skład gatunkowy grądu to: Dbs – 60%, Lp – 20%, Kl – 10%, Bk – 10%.</p> <p>Gat. domieszkowe w I piętrze: Gb, Os; gat. w II piętrze: Lp, Kl, Gb; w podroście: Dbs, Kl, Bk, Lp.</p>	
38.	<p><u>Rezerwat przyrody „Dęby Sądowskie”⁴</u></p> <p>Sztuczne odnowienie dębu</p>	Pielęgnowanie uprawy	<p>Pielęgnowanie uprawy do momentu zwarcia, a następnie czyszczenia wykonywane w odstępie 5 lat. Podrost buka w obrębie uprawy należy eliminować.</p> <p>Dokonać regulacji składu gatunkowego wprowadzając w sposób naturalny lub sztuczny następujące gatunki: lipę, klon i grab w ilości około 30%.</p> <p>Ogrodzenie uprawy należy utrzymywać w sprawności do chwili osiągnięcia fazy wzrostu dębów gwarantujących ich bezpieczny wzrost.</p>	
39.	<p><u>Rezerwat przyrody „Skalisty Jar Libberta”⁵</u></p> <p>oddz. 547b</p>	Regeneracja spinetyzowanej postaci łągu wiązowo-jesionowego <i>Ficario-Ulmetum minoris</i> na siedlisku lasu wilgotnego	<p>Stopniowe eliminowanie sosny, modrzewia i świerku z preferowaniem gat. liściastych poprzez zabiegi (cięcia) regulacji składu gatunkowego (trzebież wczesna). Ścięte drzewa należy wywieźć z lasu.</p>	
40.	<p><u>Rezerwat przyrody „Skalisty Jar Libberta”⁵</u></p> <p>oddz. 547c</p>	Kształtowanie grądu zboczowego <i>Aceri-Tilietum</i> na siedlisku lasu świeżego.	<p>Zabiegi (cięcia rozluźniające) i regulacji składu gatunkowego (trzebież późna) Ścięte drzewa pozostawić na gruncie.</p>	
41.	<u>Rezerwat przyrody</u>	Regeneracja grądu	Regulacja składu	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	<u>„Skalisty Jar Libberta”⁵</u> oddz. 547j	subatlantyckiego <i>Stellario-Carpinetum</i> na siedlisku lasu świeżego.	gatunkowego poprzez cięcia (TW). Ścięte drzewa należy wywieźć z lasu. Promocja pożądanych gatunków liściastych.	
42.	<u>Rezerwat przyrody „Skalisty Jar Libberta”⁵</u> oddz. 547k	Regeneracja grądu zboczowego <i>Aceri-Tilietum</i> i grądu subatlantyckiego <i>Stellario-Carpinetum</i> na siedlisku lasu świeżego, a w pn-zach części lasu mieszanego świeżego.	Stopniowe (wg potrzeb) eliminowanie świerka z preferowaniem gatunków liściastych. Ścięte drzewa należy wywieźć z lasu w okresie zimowym, mając na uwadze jak najmniejsze uszkodzenie runa i wierzchnich warstw gleby. 1. Zabiegi (cięcia) sanitarne – usuwanie na bieżąco posuszu czynnego wg potrzeb. 2. Melioracja agrotechniczna – usuwanie krzewów występujących w lukach. 3. Wprowadzenie w lukach gatunków docelowych: Lp, Kl, Jw., Dbs, Wz, Js. 4. Grodzenie odnowionych luk. 5. Monitorowanie i zwalczanie populacji kornika drukarza z użyciem m.in. pułapek feromonowych.	
43.	<u>Rezerwat przyrody „Skalisty Jar Libberta”⁵</u> oddz. 547n	Regeneracja subatlantyckiego grądu niżowego <i>Stellario-Carpinetum</i> na siedlisku lasu świeżego.	Zabiegi (cięcia) regulacji składu gatunkowego (TP). Ścięte drzewa należy wywieźć z lasu. Zabieg przeprowadzić ze szczególną uwagą na gęsto rosnący podrost leszczynowy, wiązowy, klonowy i jesionowy.	
44.	<u>Rezerwat przyrody „Skalisty Jar Libberta”⁵</u> oddz. 547o	Kształtowanie subatlantyckiego grądu niżowego <i>Stellario-</i>	Zabiegi (cięcia) stabilizujące regulację składu gatunkowego (TW).	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
		<i>Carpinetum</i> na siedlisku lasu świeżego.	Zabieg przeprowadzać tak, by nie uszkodzić gęstego podrostu jesionowego, wiązowego i klonowego. Ścięte drzewa można pozostawić na gruncie.	
45.	<u>Rezerwat przyrody „Skalisty Jar Libberta”⁵</u> oddz. 547m (wg. planu ochrony rezerwatu oddz. 547p)	Regeneracja subatlantyckiego grądu niżowego <i>Stellario-Carpinetum</i> na siedlisku lasu świeżego.	Zabiegi (cięcia) regulacji składu gatunkowego (TW). Ścięte drzewa należy wywieźć z lasu.	
46.	<u>Rezerwat przyrody „Skalisty Jar Libberta”⁵</u> oddz. 547p (wg. planu ochrony rezerwatu oddz. 547r)	Kształtowanie i regeneracja subatlantyckiego grądu niżowego <i>Stellario-Carpinetum</i> na siedlisku lasu świeżego.	Zabiegi (cięcia) rozluźniające i regulacji składu gatunkowego (TW). Zabieg przeprowadzać przy zachowaniu szczególnej ostrożności w stosunku do sąsiadujących gatunków oraz z uwagi na ukształtowanie terenu. Ścięte drzewa można pozostawić na gruncie.	
47.	<u>Rezerwat przyrody „Skalisty Jar Libberta”⁵</u> oddz. 547r (wg. planu ochrony rezerwatu oddz. 547s)	Regeneracja subatlantyckiego grądu niżowego <i>Stellario-Carpinetum</i> na siedlisku lasu świeżego.	Zabiegi (cięcia) regulacji składu gatunkowego (TW). Ścięte drzewa należy wywieźć z lasu.	
48.	<u>Rezerwat przyrody „Skalisty Jar Libberta”⁵</u> oddz. 547i, n	Ochrona skałek	W razie zaistnienia potrzeby ochrony skałek utrzymać w jak największym zwarcie formację roślinną na stoku, a w celu ochrony skałki o nazwie „Czarcie Okno” wbić w stok powyżej oraz poniżej niej, w odległości ok 3-5 m wzdłuż warstwic, krótkie odcinki palisady z impregnowanych wałków dębowych, wystającej na powierzchnię ok. 40 cm.	
49.	<u>Rezerwat przyrody</u>	Ustawienie tablicy	Ustawienie tablicy	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	„Skalisty Jar Libberta” ⁵ oddz. 547n (przy szlaku turystycznym wzdłuż południowej granicy rezerwatu)	informacyjnej	informacyjnej.	
50.	Wszystkie płyty siedliska przyrodniczego 3150 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Zarządzanie siedliskiem wymaga działań na poziomie obszaru wodnego – zlewni bezpośredniej i pośredniej.	Brak.	Na całym obszarze wodnym mieszczącym siedlisko zaleca się jego ochronę poprzez: oczyszczanie ścieków zanieczyszczających, ochronę stref brzegowych, wyznaczenie stref działań ochronnych, ograniczenie eutrofizacji i gromadzenia się osadów, ograniczanie zamulania i rozwoju halofitów (roślin bagiennych częściowo zanurzonych w wodzie).
51.	Wszystkie płyty siedliska przyrodniczego 6510 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Zachowanie różnorodności biologicznej właściwej dla siedliska.	Brak	Zapobieganie sukcesji, nie zalesianie płatów siedliska.
52.	Wszystkie płyty siedliska przyrodniczego 7120, 7140, 7220, 7230 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Uzyskanie efektu regeneracji roślinności torfowiskowej z reguły wymaga stymulacji procesu poprzez zabiegi ochrony czynnej. Rodzaj i sposób ich przeprowadzenia musi być każdorazowo opracowany dla konkretnego obiektu, na podstawie jego aktualnej sytuacji hydrologicznej i stanu roślinności.	Brak	Maksymalne zabezpieczenie torfowiska przed utratą wody poprzez odpływ i nadmierną ewapotranspirację, a następnie spowodowanie stopniowego podniesienia lustra wody i jego stabilizację w pobliżu powierzchni.
53.	Wszystkie płyty siedliska przyrodniczego 9110, 9130 zgodnie	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną	Brak	Zalecane jest stosowanie rębni złożonych z długim okresem odnowienia. Dla zachowania pełni zróżnicowania

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	z mapą walorów przyrodniczo- leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.		ekosystemu należy pozostawiać do naturalnej śmierci części drzew, fragmentów ekosystemu nietkniętych podczas cięć rębnych, a także zapewnić ciągłą obecność w każdym kompleksie starych, rębnych i przeszlorębnych drzewostanów. Z punktu widzenia ochrony kwaśnych buczyn niekorzystne jest do nich wprowadzanie gatunków obcego pochodzenia.
54.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9160, 9170 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo- leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	Brak.	W lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych. Ograniczyć wprowadzanie buka na siedliskach grądowych (zwłaszcza dotyczy 9170) i promować na nich drzewostany dębowo-grabowe.
55.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9190 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo- leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	Brak	W lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych. Odstąpienie od sztucznego odnowienia świerka na płatach siedliska.
56.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 91D0* zgodnie z mapą	Zachowanie lub przywrócenie stosunków wodnych	Brak.	Zaleca się wyłączenie z gospodarki leśnej. Na siedliskach o zmienionych warunkach wodnych, po ich

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	właściwych dla siedliska.		korekcie i w zależności od celu planowanego do osiągnięcia, zabiegi czynnej ochrony mogą polegać na usunięciu z drzewostanu gatunków niepożądanych oraz zmniejszeniu zwarcia podszytu.
57.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 91E0* zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Ochrona warunków siedliskowych, w których funkcjonuje ten typ ekosystemu, przede wszystkim ochrona warunków wodnych	Brak	Korzystne jest zastępowanie rębni zupełnej rębniami złożonymi. Unikać należy wprowadzania gatunków obcych siedliskom łągowym.
58.	Wszystkie bagna ewidencyjne.	Zachowanie enklaw wśród leśnych siedlisk świeżych	Brak.	<ul style="list-style-type: none"> nie odwadnianie; wokół bagien stanowiących osobne wydzielania (o pow. od 0,5 ha) oraz pozostałych bagien, będących siedliskami przyrodniczymi, źródeł, wycieków i wysięków wód podziemnych zaleca się w trakcie wykonywania cięć rębnych zachowywanie lub kształtowanie stref pasa ochronnego (nie stosuje się cięć zupełnych bezpośrednio przy źródłach, rzekach, jeziorach, torfowiskach i źródłiskach, a także w miejscach pamięci narodowej i kultu religijnego; w miejscach tych zaleca się pozostawianie naturalnych stref ekotonowych lub ich tworzenie poprzez sadzenie krzewów – w razie ich braku, oraz pielęgnowanie)
59.	Wszystkie źródliska	Zachowanie źródlisk	Brak	<ul style="list-style-type: none"> wokół źródlisk zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego. ochrona w czasie zrywki drewna
60.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona różnorodności	Brak.	Część F, pkt. 1 POP

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
		biologicznej		
61.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona prawnych form ochrony przyrody	Brak	Część F, pkt. 2 POP
62.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona cennych gatunków roślin naczyniowych	Brak.	Część F, pkt. 3 POP
63.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona cennych gatunków roślin naczyniowych	Brak	Część F, pkt. 4 POP
64.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona starych i cennych drzew	Brak.	Część F, pkt. 5 POP
65.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona fauny kręgowców	Brak	Część F, pkt. 6 POP
66.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona fauny bezkręgowców	Brak.	Część F, pkt. 7 POP
67.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach	Brak	Część F, pkt. 8 POP
68.	Całe Nadleśnictwo	Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogenicznych w lasach	Brak.	Część F, pkt. 9 POP
69.	Całe Nadleśnictwo	Kształtowanie strefy ekotonowej.	Brak	Część F, pkt. 10 POP

¹ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 25 maja 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 28.05.2018 r., poz. 2604)

² Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 4 sierpnia 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 7.08.2017 r., poz. 3458)

³ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 24 sierpnia 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice PLB320005 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 28 sierpnia 2017 r., poz. 3567)

⁴Rozporządzenie Nr 122/2006 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 14 listopada 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Dęby Sądowskie” (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 114, poz. 2168)

⁵Rozporządzenie Nr 69/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 29 października 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Skalisty Jar Libberta” (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 108, poz. 1870)

Załącznik nr 3.

Wykaz siedlisk przyrodniczych zajmujących powierzchnię całego wydzielenia oraz siedlisk punktowych w Nadleśnictwie Choszczno.

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	3150	B	46g	0,43
		B	47c	0,30
		B	110c	0,86
		B	121t	0,96
		C	137b	1,01
		B	138c	2,24
		C	178b	6,27
		B	279g	7,46
		C	360l	5,03
		B	376f	4,83
		B	276b	1,83
		B	314g	2,78
		B	404g	1,00
		B	404h	1,50
		B	406h	1,20
		B	406j	3,29
		B	435d	1,69
		B	436a	2,99
		B	441j	3,97
		B	444d	1,45
B	445b	2,92		
B	445d	1,00		
B	453l	2,92		
C	472a	4,81		
C	479a	6,00		
C	480k	2,77		
Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	6510	C	516a	1,25
Torfowiska wysokie zdegradowane lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	7120	C	216b	0,98
		C	216f	4,10
		C	217h	1,64
Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	7140	C	205l	0,31
		C	217b	0,38
		C	221i	0,29
		C	228b	1,60
		C	238k	1,57
		B	240h	1,25
		B	249f	3,05
		B	255m	2,23
		C	290d	8,33
		B	293b	10,54
		B	294a	8,27
		C	303r	1,20
Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	7230	A	47a	3,20
		A	48b	1,89
Kwaśne buczyny	9110	A	60b	1,40
		A	63c	1,57
		A	63f	1,56
		B	98g	2,02
		B	103g	1,03
		B	104h	0,52
B	109c	3,73		

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	125b	0,96
		B	126a	11,51
		C	127a	5,74
		B	127i	0,51
		C	127j	4,09
		C	133d	0,65
		C	163i	1,61
		B	176i	8,84
		C	281g	8,32
		C	327a	6,10
		B	362k	3,45
		C	365m	4,32
		B	366a	1,26
		C	370c	1,31
		C	370h	0,99
		C	378f	1,48
		C	378n	0,45
		C	533f	1,12
		C	211g	0,62
		C	222f	1,27
		C	223b	4,26
		C	223c	3,81
		C	223d	1,78
		C	234f	2,70
		B	310a	0,78
		B	312m	1,16
		C	485d	1,12
		C	488h	2,97
		C	488j	1,52
		C	489b	3,27
		C	493b	0,65
		B	493i	2,85
		C	103m	2,18
		B	104l	2,16
		C	164i	4,41
		C	178a	2,01
		B	371h	3,20
		C	383b	1,83
		B	383d	1,18
		B	383g	6,85
		B	504b	0,80
		C	532h	2,40
		C	213c	0,79
		C	214b	3,00
		C	248k	1,95
		C	251b	1,83
		B	252d	2,54
		C	267f	6,73
		C	267g	1,81
		B	268h	5,48
		C	304i	1,80
		B	442f	1,47
		C	460b	2,62
		C	476d	0,78
		C	538a	1,73
		B	539m	2,10
Żyzne buczyny	9130			

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
Grądy subatlantyckie	9160	C	539p	8,53
		A	1f	0,87
		C	1h	2,62
		C	1i	1,71
		C	38z	0,44
		B	93s	0,88
		C	110b	1,58
		C	110d	9,56
		C	126c	1,04
		C	130d	0,71
		C	149p	0,30
		B	154n	3,10
		C	158k	1,24
		B	160b	1,40
		B	161d	0,83
		B	161f	1,03
		C	161i	1,86
		B	161k	0,94
		A	165h	0,59
		C	168f	2,24
		C	169a	2,15
		C	169h	1,58
		C	169i	5,21
		B	172f	5,44
		C	172i	3,40
		C	175f	1,96
		C	175k	1,58
		C	179i	1,04
		C	181j	2,76
		B	181k	1,29
		C	186b	0,78
		B	189ax	3,31
		C	194l	3,43
		C	279i	1,15
		C	283c	4,58
		C	325i	2,16
		C	326c	0,81
		C	328m	2,30
		C	329d	1,63
		C	329f	1,44
C	351h	7,30		
B	351i	2,04		
C	352g	0,87		
B	352j	1,71		
C	352l	1,37		
C	353b	4,79		
C	353g	5,27		
C	354a	13,55		
C	355a	5,42		
C	356b	2,62		
C	356c	0,76		
B	357a	2,36		
B	357b	2,18		
C	357f	1,67		
C	357o	2,58		
C	358b	1,61		

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	358h	1,52
		C	358i	11,21
		C	358j	1,96
		C	358k	3,54
		B	358l	1,75
		C	358m	0,64
		C	362a	3,35
		C	362g	2,64
		B	363b	1,78
		C	363f	2,50
		B	364a	0,73
		B	364k	0,31
		C	364l	1,05
		C	365k	1,59
		C	366h	1,87
		C	368h	2,66
		C	369c	14,92
		C	370f	3,19
		C	371d	0,84
		B	372g	6,51
		C	373c	2,74
		B	374h	2,03
		C	374i	1,00
		C	374l	6,91
		C	374m	0,64
		C	374n	0,83
		B	376g	4,82
		B	376k	1,06
		C	377b	4,61
		C	377c	2,75
		C	377f	2,64
		C	377h	0,73
		C	377j	2,88
		B	378a	2,50
		C	378c	2,90
		C	378d	0,56
		B	378i	3,97
		C	378j	1,91
		C	379a	7,99
		C	379n	4,08
		C	380m	1,42
		B	382d	2,40
		C	383a	4,76
		B	383c	1,40
		B	383f	2,93
		B	383i	2,91
		B	383k	3,09
		C	384c	6,08
		C	524a	1,31
		C	526d	2,76
		C	527b	1,34
		C	533b	2,18
		C	534b	5,84
		B	206d	0,51
		C	209f	4,50
		C	210a	1,04

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	210g	1,04
		B	210k	1,62
		B	211j	1,61
		B	211l	0,50
		C	212g	3,47
		C	212i	5,62
		C	213a	6,35
		C	213d	6,38
		C	213g	7,37
		C	213j	0,71
		C	214h	5,59
		C	214i	5,37
		C	215a	4,58
		B	215h	2,26
		C	221f	4,19
		C	221h	4,52
		B	222b	5,04
		B	223a	3,06
		C	223j	0,94
		B	224g	2,04
		B	224j	4,30
		C	225a	6,65
		C	225b	6,97
		C	226g	14,86
		C	226h	7,04
		C	230h	3,03
		C	231b	5,65
		C	231g	11,51
		C	232b	1,31
		C	232c	13,30
		C	234g	4,16
		B	238j	5,14
		B	239h	1,18
		B	240g	2,41
		C	242d	27,69
		C	242g	1,13
		B	246a	5,45
		B	247i	8,86
		C	248a	7,82
		C	248d	0,81
		B	248f	1,06
		B	248h	5,75
		B	248i	1,16
		B	248j	4,58
		B	249h	14,00
		C	250d	9,83
		C	250l	1,03
		B	252a	0,77
		C	252b	2,49
		C	252c	1,77
		B	252f	1,29
		B	252g	2,60
		B	252i	3,48
		C	252j	1,21
		C	253d	3,86
		B	253f	1,61

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	253h	8,22
		C	253j	5,13
		C	254a	2,96
		B	254b	10,23
		B	254f	15,36
		C	255a	3,54
		C	255g	1,76
		B	255o	1,98
		C	255p	4,01
		B	255r	1,96
		B	331d	3,94
		B	342c	6,11
		B	345b	3,04
		B	345f	1,67
		B	345g	1,50
		B	345h	1,07
		C	345i	0,84
		B	346a	2,94
		B	346d	3,90
		B	346l	2,00
		C	347a	2,93
		C	347b	6,06
		C	347c	3,42
		C	347j	3,47
		C	347k	2,01
		B	348a	8,96
		B	348c	4,91
		C	349b	9,04
		C	349d	0,72
		B	258a	1,90
		B	258l	4,08
		B	259c	15,51
		B	260h	1,05
		C	260l	4,10
		C	260n	5,23
		C	260p	4,38
		B	261k	6,28
		C	261m	3,02
		C	261n	3,85
		C	261s	1,36
		C	261z	4,34
		B	267b	16,27
		C	267c	2,58
		B	268c	5,72
		C	268d	1,91
		B	268f	4,83
		B	269g	3,01
		B	269j	1,01
		B	269k	0,89
		B	269l	9,10
		B	269m	6,88
		B	269n	1,41
		C	270b	7,99
		B	270c	2,71
		C	270d	2,08
		C	270h	1,62

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	270i	5,93
		C	270j	1,88
		C	271b	1,75
		B	271c	6,61
		C	271d	5,45
		C	271f	8,59
		C	271g	4,11
		C	272a	1,64
		B	272b	4,59
		C	272c	3,59
		C	273h	1,07
		C	275o	2,85
		B	282f	8,55
		C	290g	3,28
		C	291Ap	0,88
		B	291Ar	0,98
		C	293a	3,19
		C	295a	6,36
		A	295b	2,74
		B	295g	4,20
		B	295h	1,91
		C	295i	2,53
		B	295Am	1,48
		B	298a	4,06
		C	298d	2,02
		C	303d	1,33
		B	303o	2,39
		C	305a	1,76
		C	305d	5,97
		C	305g	2,12
		C	305h	2,55
		B	307a	8,16
		C	307h	1,93
		C	307l	0,57
		B	308d	8,44
		C	308h	0,66
		B	308i	1,41
		C	308j	0,70
		C	309b	1,60
		C	309c	0,69
		C	309d	0,68
		B	309f	3,02
		B	309g	6,07
		B	309i	0,81
		B	309k	1,67
		C	310f	1,34
		C	310g	4,65
		C	310h	4,51
		C	310i	1,48
		A	310k	4,59
		C	310Aa	1,64
		A	310Ad	2,95
		C	311c	2,06
		C	311f	3,90
		C	311j	0,86
		B	312i	0,72

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	315j	0,52
		B	316a	1,65
		B	318c	0,72
		B	320b	0,94
		C	321a	5,50
		C	321g	3,76
		C	322d	3,69
		C	322f	1,17
		C	391a	5,87
		C	391b	3,25
		C	391d	2,99
		B	391i	2,29
		B	391k	2,85
		C	391m	1,41
		B	391n	2,43
		B	392a	8,45
		B	393c	1,55C
		C	393g	1,73
		C	397c	5,69
		C	397i	2,83
		C	398h	0,69
		C	400k	2,49
		C	400l	0,68
		B	400n	2,35
		B	401a	7,56
		B	401d	0,76
		B	401i	3,91
		B	402b	3,27
		B	402g	2,85
		B	403a	4,84
		B	404f	7,83
		C	413j	1,56
		B	416m	1,91
		B	416n	1,85
		C	417g	3,38
		B	419c	7,37
		C	419f	4,53
		B	421a	3,29
		B	422f	2,15
		B	422j	5,32
		C	422m	2,25
		C	423a	7,13
		C	423b	2,81
		C	428d	6,72
		C	437j	4,44
		B	437l	1,18
		A	439d	4,89
		C	440f	4,48
		C	440g	3,97
		C	441d	2,17
		C	441g	7,02
		C	442a	2,00
		C	442g	3,11
		B	442h	3,13
		C	442k	1,35
		B	442l	0,70

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	443a	9,44
		B	443b	0,73
		B	444a	11,83
		B	444f	2,79
		B	444g	1,30
		C	448a	2,69
		C	452a	2,58
		C	460c	1,96
		C	460d	0,98
		C	468f	0,89
		C	468h	1,06
		C	471h	3,54
		C	471i	3,04
		C	476j	2,04
		C	476k	0,58
		C	476r	0,74
		C	477j	2,75
		C	477l	2,99
		C	479i	2,28
		C	480l	3,85
		C	480n	3,92
		C	481c	4,14
		C	482d	0,82
		C	484b	1,48
		C	484d	4,73
		C	490c	12,77
		C	490d	2,12
		C	494a	7,99
		C	495a	2,56
		C	502k	0,69
		C	539j	0,43
		C	547g	4,06
		C	547j	3,12
		C	547n	0,82
		B	112d	1,86
		B	112f	3,61
		B	149o	0,71
		B	149x	2,18
		B	151f	3,26
		C	503i	1,87
		C	509b	1,33
		B	509h	1,24
		B	509o	4,02
		B	529d	5,84
		B	532b	3,85
		B	532c	2,12
		C	476f	0,50
		C	481g	2,05
		C	483d	1,65
		C	487b	9,61
		C	487d	5,27
		C	493f	5,57
		C	493j	2,51
		C	497a	4,38
		B	515j	0,85
		C	522h	1,24
Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	9170			

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	522l	2,06
		C	539i	4,09
		C	540i	2,14
		C	540j	2,07
		B	541b	9,29
		B	541c	2,99
		C	545a	7,36
		C	545c	2,32
		C	545d	3,49
		C	546b	1,17
		C	546f	1,43
		C	547b	2,59
		C	547c	2,54
		C	547i	5,38
		C	547k	4,20
		C	547l	1,65
		C	547o	1,13
		C	547p	0,70
		C	549a	4,00
		C	549b	5,66
		C	550a	2,88
		C	550b	3,15
		C	550c	2,03
		C	550d	1,18
		C	551c	5,48
		C	551d	5,44
		C	552f	2,11
		C	552i	3,36
		C	552m	1,12
		C	553a	2,11
		C	553c	2,23
		C	553g	1,07
		C	554a	4,54
		C	6c	3,39
		C	73b	2,90
		C	100d	2,31
		B	103j	1,11
		C	109g	5,09
		B	110f	4,04
		B	110l	2,51
		C	110m	5,04
		C	173d	5,53
		B	182c	2,72
		B	183d	6,32
		C	183g	3,54
		C	184g	1,30
		B	184h	1,58
		C	184l	2,25
		C	185j	1,47
		C	188f	4,88
		C	188h	4,25
		B	188j	0,96
		C	189i	0,99
		C	192h	1,34
		C	193g	0,45
		C	193i	10,24
Kwaśne dąbrowy	9190			

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	193o	0,54
		C	194k	0,27
		B	196b	5,32
		C	328p	5,24
		B	365j	1,04
		C	376l	1,41
		C	528g	4,15
		C	529h	1,36
		C	529i	4,08
		B	207a	2,59
		B	207c	12,70
		C	208h	2,19
		C	219d	1,78
		B	220b	0,75
		B	232h	1,00
		C	233f	2,41
		C	234d	4,19
		B	239o	0,81
		B	239s	0,78
		C	243f	3,12
		C	245j	0,46
		B	249c	4,25
		C	290c	2,47
		C	292d	8,88
		B	293d	0,78
		B	294c	0,24
		C	294d	1,04
		C	306a	1,85
		C	306f	2,16
		C	307j	1,02
		B	437f	3,26
		C	455b	0,81
		B	463a	3,47
		C	464c	4,12
		C	465d	0,75
		C	468b	5,37
		C	469a	1,16
		C	469f	2,31
		B	469j	1,12
		B	469k	1,60
		B	486m	1,08
		B	488b	8,30
		B	488f	2,07
		B	493g	1,07
		C	494c	3,99
		C	183f	0,58
		C	195b	0,55
		B	205m	0,59
		C	217f	0,62
		B	279h	6,31
		B	281d	8,85
		C	282c	1,47
		B	207m	0,46
		C	214j	3,75
		C	215d	0,41
		B	225c	0,28
Bory i lasy bagienne	91D0*	C	183f	0,58
		C	195b	0,55
		B	205m	0,59
		C	217f	0,62
		B	279h	6,31
		B	281d	8,85
		C	282c	1,47
		B	207m	0,46
		C	214j	3,75
		C	215d	0,41
		B	225c	0,28

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	226c	0,24
		B	226f	0,42
		C	234c	1,13
		B	240f	0,39
		C	241h	0,30
		C	244i	0,39
		C	244k	0,64
		C	255d	1,22
		C	291a	6,00
		B	291c	0,44
		Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91E0*	B
B	1d			4,57
B	7b			2,43
C	7c			0,32
B	17b			5,97
B	18d			4,78
B	18f			0,61
B	18h			1,17
C	21a			5,51
C	21d			6,17
C	22h			3,26
C	22i			3,45
C	22k			0,61
C	23c			1,53
B	24f			1,61
B	24h			2,49
B	27i			0,66
B	27l			0,76
B	27o			1,82
B	27p			1,82
B	27x			0,99
B	28g			1,85
B	28k			3,38
C	31a			3,60
C	31f			1,38
C	31h			1,51
C	32a			3,19
C	32f			1,91
C	32g			2,17
B	33c			1,90
B	46f			1,71
A	51h			1,02
A	51p			2,07
A	51s			2,18
B	97s			0,16
C	97t			0,24
A	11b			0,76
A	11g			2,59
A	11h			1,25
B	12b			2,31
B	34a	1,00		
B	34b	0,81		
B	34c	1,04		
B	35a	2,15		
B	35f	2,05		
B	35g	1,58		

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	35h	0,94
		B	36a	0,29
		B	36b	0,98
		B	36c	1,12
		B	36d	1,38
		B	36f	7,12
		B	36i	0,66
		B	37a	2,69
		B	37b	1,34
		B	37d	1,15
		B	37h	1,59
		B	38b	3,22
		B	38l	0,81
		B	38n	2,77
		B	38o	3,13
		B	38w	1,05
		B	39a	2,12
		B	39b	1,64
		B	39f	1,96
		B	41c	1,63
		B	41f	2,70
		B	42b	0,64
		B	42c	1,21
		B	42d	1,99
		B	42f	1,08
		B	49y	0,41
		B	93f	4,66
		B	93i	2,58
		C	93m	1,01
		C	93n	0,78
		C	93r	0,61
		C	93t	3,92
		B	98a	1,69
		B	98d	2,33
		B	98l	3,19
		B	99a	3,80
		B	99b	1,64
		B	99c	2,06
		B	99d	0,63
		B	99g	0,62
		B	99r	0,35
		B	100a	3,23
		B	100b	1,10
		B	102b	1,64
		B	103a	0,68
		B	103h	1,39
		B	111a	6,54
		B	111g	1,34
		B	112g	1,69
		B	113b	2,52
		B	113c	1,66
		B	113h	1,49
		B	113i	1,85
		B	113j	0,76
		B	114b	1,00
		B	114f	1,07

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	116a	1,05
		B	116d	4,80
		B	116g	2,07
		B	116h	0,54
		B	116k	0,48
		B	117c	0,40
		B	117g	0,59
		B	118c	1,32
		B	118h	0,98
		B	118k	3,33
		B	118l	0,31
		B	118o	0,95
		B	118p	2,98
		B	118t	1,85
		B	119a	1,63
		B	119b	4,41
		B	119f	1,61
		B	119i	1,06
		B	119j	1,13
		B	119m	2,23
		B	120c	1,96
		B	121g	1,16
		B	121h	1,17
		B	121k	1,41
		B	122d	0,77
		B	122g	2,10
		B	122l	1,08
		B	123a	1,62
		B	123b	2,94
		B	123f	1,23
		C	125d	2,76
		B	126g	1,29
		B	134a	4,46
		B	134b	1,44
		B	134c	0,62
		B	134d	2,54
		B	134g	0,54
		C	134h	0,87
		B	134i	6,10
		B	134j	1,72
		B	134k	2,71
		B	134n	3,87
		B	134o	0,26
		B	135c	1,76
		B	135g	1,05
		B	135i	1,16
		B	135l	2,83
		B	136c	1,41
		B	136i	2,15
		C	136j	1,32
		B	149s	0,36
		B	149w	0,65
		B	149y	1,15
		B	151g	3,34
		B	151h	2,56
		B	151l	1,13

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	151m	2,51
		B	151n	1,06
		B	152c	2,64
		B	152g	0,95
		B	158a	1,45
		B	158b	0,87
		B	158d	1,59
		B	158f	0,61
		B	158g	9,35
		B	158h	0,25
		B	160d	1,27
		B	161a	2,00
		B	161b	2,85
		B	161g	3,71
		B	161h	6,00
		B	161j	1,90
		C	162b	3,82
		C	162c	0,81
		C	162d	3,00
		B	162f	0,80
		C	163a	3,31
		C	163b	3,70
		B	163c	7,21
		C	163g	1,99
		C	1564a	2,09
		B	164d	0,92
		B	164f	0,57
		B	164h	6,91
		B	165a	9,44
		B	165b	1,29
		B	165c	8,50
		C	165g	1,25
		C	167b	2,05
		B	168b	0,64
		C	168c	4,21
		B	168g	1,10
		B	169c	3,77
		B	169d	2,60
		B	176a	2,43
		C	182f	1,04
		C	182g	1,23
		B	183j	2,24
		B	184i	0,76
		B	184k	0,45
		B	192b	5,67
		C	204a	0,89
		C	204c	1,00
		B	323a	2,06
		B	323f	0,51
		B	325a	0,57
		B	325c	0,92
		C	326d	2,35
		B	326f	2,12
		B	328j	3,10
		B	330a	0,90
		B	350a	3,15

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	350b	5,85
		C	350c	5,17
		C	350d	13,77
		C	350f	0,79
		C	350g	0,74
		C	350h	1,92
		C	350i	1,01
		B	351j	1,84
		B	352a	1,81
		B	352b	1,56
		B	352c	0,73
		B	352d	0,95
		B	352f	0,69
		C	352h	1,05
		C	359i	3,69
		C	368c	0,73
		C	375a	10,00
		C	375b	2,21
		C	375c	1,89
		C	375d	2,74
		C	375f	3,22
		C	503o	0,52
		B	504a	6,07
		B	504f	0,88
		B	504g	2,64
		B	504h	9,41
		B	504i	1,77
		B	504j	7,90
		B	505a	4,80
		B	505b	7,10
		B	505c	5,00
		B	506c	1,38
		B	506d	3,38
		B	506f	1,17
		B	506g	5,98
		C	509c	1,26
		C	509d	3,26
		C	509g	4,81
		C	509j	4,55
		C	509k	5,60
		C	509m	2,27
		C	509n	1,85
		C	509p	1,40
		C	510a	4,61
		C	510b	3,30
		B	510g	0,73
		C	511a	2,62
		C	511c	0,65
		C	511d	1,98
		C	511f	3,38
		C	511g	3,70
		C	511h	1,73
		C	511j	2,19
		C	511k	1,64
		C	511o	1,14
		C	511s	1,06

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	511x	0,83
		C	512b	2,67
		C	512h	1,01
		C	512i	1,90
		C	512j	1,66
		C	512k	2,40
		C	512l	0,80
		B	512p	2,70
		B	512r	3,45
		B	512s	0,82
		B	516b	3,30
		B	516c	3,48
		B	516f	1,85
		B	517a	2,27
		B	517d	0,92
		B	518a	3,15
		C	523a	3,37
		C	529a	1,04
		C	529b	2,55
		A	529l	2,46
		C	531g	1,57
		B	252k	2,05
		B	252l	0,68
		B	331c	3,72
		B	342a	1,83
		B	342b	3,65
		B	342d	1,45
		B	344a	2,99
		B	347m	0,71
		C	258d	1,25
		C	258f	1,03
		C	258i	1,30
		C	265a	1,81
		C	265c	1,46
		C	265d	4,60
		C	269i	2,29
		C	270f	2,44
		B	300b	2,53
		B	300d	8,92
		C	301a	0,74
		C	301c	1,07
		C	301d	1,57
		C	301f	3,85
		B	301g	1,36
		B	302g	2,88
		C	303a	2,05
		C	303b	3,60
		B	303g	3,00
		B	303h	2,27
		C	303j	1,27
		B	303p	0,90
		B	304c	1,92
		B	305b	2,99
		B	305c	2,68
		B	305i	1,28
		B	308f	4,16

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	311h	2,48
		C	320c	3,37
		B	320g	0,97
		B	320j	8,77
		C	320l	1,91
		B	320n	2,74
		C	321f	11,02
		C	321l	0,85
		B	322a	3,81
		B	322b	0,66
		B	322c	3,21
		B	322g	4,39
		B	322i	1,35
		A	393b	1,17
		A	393d	1,39
		A	393f	0,95
		A	407i	0,25
		A	407j	0,59
		A	409n	2,08
		A	409w	3,75
		B	411f	3,04
		B	411h	3,76
		B	413g	3,15
		B	413h	2,55
		B	413i	1,27
		B	419d	4,33
		A	420d	4,02
		C	423c	1,57
		C	448d	11,20
		B	448f	9,14
		B	448g	2,58
		B	449a	0,66
		B	449c	2,33
		B	449d	1,28
		C	449f	2,12
		C	449g	0,54
		B	449h	1,61
		B	450a	0,88
		B	450c	1,02
		B	450d	3,37
		B	450f	1,26
		B	450g	2,09
		B	451a	1,47
		B	451b	6,76
		B	451d	2,96
		B	451f	1,78
		B	451g	1,28
		C	451h	1,20
		B	452b	16,21
		B	452f	1,65
		C	452n	1,90
		B	452o	2,46
		A	457i	1,16
		C	459g	5,45
		C	459i	1,94
		C	467c	0,84

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	467d	3,13
		B	467j	3,15
		B	476b	8,74
		B	476l	0,94
		B	482c	1,20
		B	482j	2,35
		B	482l	2,96
		B	486d	0,90
		A	486g	1,82
		B	486j	1,26
		A	486k	1,21
		A	486l	0,71
		B	486p	1,35
		B	487a	4,59
		C	487g	1,02
		C	487h	1,05
		C	491f	1,87
		C	491i	3,29
		C	491j	0,66
		C	492a	4,44
		C	492b	1,96
		C	492d	4,19
		C	496i	0,74
		C	497i	2,27
		B	497l	1,40
		A	498i	0,78
		C	501c	0,66
		C	502a	1,75
		C	502b	1,32
		C	502f	1,75
		C	502h	4,02
		C	502j	0,25
		B	513d	1,76
		B	513f	5,48
		C	514b	1,21
		B	514f	1,65
		B	514g	3,05
		B	514h	0,85
		B	514i	2,90
		B	514j	0,30
		A	522a	2,96
		A	522d	3,56
		B	522o	1,97
		B	535j	1,01
		C	535l	1,41
		A	536g	2,16
		A	536i	1,40
		A	537g	0,88
		A	537h	5,58
		A	537i	1,93
		B	537j	2,67
		B	537k	2,98
		B	538j	0,78
		B	539d	2,95
		C	539o	4,55
		B	540g	3,23

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	540h	1,23
		B	541g	0,89
		A	542a	4,46
		C	542b	2,27
		C	542c	4,19
		A	543a	2,15
		A	543b	0,74
		A	543c	6,22
		A	543d	1,58
		A	543f	1,57
Siedliska punktowe				
Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	3150	B	44i	0,27
		B	45f	2,09
		B	121l	0,16
Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	6510	C	510i	0,24
Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	7140	C	313c	0,70
Źródlika wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>	7220	C	11a	0,03
		C	11d	0,03
		C	11f	0,02
Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	7230	C	26d	6,84
		C	543g	0,07
		C	543h	0,24
Żyzne buczyny	9130	C	539k	0,31
		B	547d	0,26
		B	547f	0,37
Grąd subatlantycki	9160	C	373a	0,60
		C	547d	0,80
		C	547f	0,90
		C	549c	0,38
Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	9170	B	149t	0,30
		C	350j	0,17
		C	508a	0,42
		C	511t	0,70
		C	482f	0,52
		C	487f	0,85
		C	522g	0,14
		B	535a	0,30
		C	535i	0,38
		C	539k	0,42
		B	541a	0,93
		B	541d	6,25
		C	545b	0,21
		C	546c	0,19
		C	547a	0,79
		C	548a	0,43
		C	548c	1,01
		C	549c	1,45
		C	550f	1,88
		C	550g	0,13
C	551f	0,51		
C	552a	0,59		
C	552b	1,16		
C	552g	0,51		
C	554b	1,31		
C	554c	1,54		

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	554d	0,37
		C	554g	0,32
		C	554i	0,59
		C	554j	0,39
Kwaśne dąbrowy	9190	B	488a	0,68
		C	493d	0,86
Bory i lasy bagienne	91D0	C	313c	9,60
		B	26d	4,39
		B	27m	0,33
		A	51i	1,61
		C	97w	0,45
		C	97x	0,20
		C	97y	0,24
		A	11a	3,05
		A	11d	6,31
		A	11f	3,32
		B	12a	0,84
		B	12c	0,40
		B	12d	0,32
		B	15b	0,99
		B	38x	0,48
		B	40c	0,80
		B	41d	0,85
		B	100c	1,61
		B	113d	0,87
		B	117a	0,38
		B	119h	1,50
		B	121l	0,44
		B	149t	0,33
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe, jesionowe i olsy źródłiskowe	91E0	C	182d	0,18
		B	503a	0,13
		C	503j	0,77
		B	506a	0,45
		B	506h	0,58
		C	512n	0,09
		C	530b	0,38
		B	420c	1,81
		A	457h	1,87
		B	513j	1,47
		C	514c	0,22
		B	521a	0,99
		A	536f	0,97
		A	536k	0,30
		A	537b	0,99
		B	541d	0,51
		A	543g	1,60
		A	543h	1,20
		A	543i	2,16
		C	545f	0,17
		C	546c	0,35
		C	547a	0,76
		C	547d	0,18
		B	548a	0,94

Załącznik nr 4.

Wykaz ekosystemów referencyjnych w Nadleśnictwie Choszczno.

Leśnictwo	Oddział	Pododdział	Rodzaj powierzchni	TSL	Opis	Pow. [ha]
01-RECZ	1	a	D-STAN	LŚW	10DG89	4,05
01-RECZ	1	b	D-STAN	OLJ	7OL79	3,81
01-RECZ	1	d	D-STAN	OLJ	10OL90	4,57
01-RECZ	2	j	D-STAN	BMŚW	8SO94	1,66
01-RECZ	31	a	D-STAN	OL	8OL37	3,6
02-SŁAWĘCIN	38	c	SUKCESJA	OLJ		0,2
02-SŁAWĘCIN	93	g	D-STAN	LMŚW	10OL95	0,35
02-SŁAWĘCIN	93	h	D-STAN	LMŚW	6OL99	0,25
02-SŁAWĘCIN	93	i	D-STAN	OLJ	7OL99	2,58
02-SŁAWĘCIN	93	j	D-STAN	LMŚW	5GB79	1,58
02-SŁAWĘCIN	93	m	D-STAN	OLJ	10JS100	1,01
02-SŁAWĘCIN	93	n	D-STAN	LMŚW	5TP90	0,78
02-SŁAWĘCIN	93	o	D-STAN	OL	6OL.S60	0,64
02-SŁAWĘCIN	93	p	D-STAN	OLJ	10JS100	0,61
02-SŁAWĘCIN	93	r	D-STAN	OLJ	4OL.S40	0,61
02-SŁAWĘCIN	93	s	D-STAN	LŚW	7JS90	0,88
02-SŁAWĘCIN	93	t	D-STAN	OLJ	3OL110	3,92
02-SŁAWĘCIN	93	w	D-STAN	OL	3OL110	1,29
02-SŁAWĘCIN	107	h	D-STAN	LW	5DB.S128	0,26
02-SŁAWĘCIN	108	g	D-STAN	LMB	10OL80	0,81
02-SŁAWĘCIN	121	k	D-STAN	OL	10OL105	1,41
02-SŁAWĘCIN	123	k	SUKCESJA	OL		2,08
02-SŁAWĘCIN	127	h	D-STAN	OL	7OL43	2,4
02-SŁAWĘCIN	128	b	D-STAN	OL	8OL90	1,06
02-SŁAWĘCIN	128	d	D-STAN	OL	9OL55	3,95
02-SŁAWĘCIN	128	l	D-STAN	OL	10OL80	0,91
02-SŁAWĘCIN	129	d	D-STAN	OL	6OL75	1,91
02-SŁAWĘCIN	132	d	D-STAN	OLJ	10OL38	3,62
02-SŁAWĘCIN	132	g	SUKCESJA	OL		0,73
02-SŁAWĘCIN	136	o	D-STAN	LMW	8BRZ65	2,2
03-BRAŁĘCIN	149	t	D-STAN	LW	7OL95	1,41
03-BRAŁĘCIN	151	l	D-STAN	OLJ	5OL100	1,13
03-BRAŁĘCIN	158	g	D-STAN	OL	7OL90	9,35
03-BRAŁĘCIN	158	h	D-STAN	OL	10OL90	0,25
03-BRAŁĘCIN	161	a	D-STAN	OLJ	5OL85	2
03-BRAŁĘCIN	165	a	D-STAN	OL	10OL70	9,44
03-BRAŁĘCIN	165	c	D-STAN	OL	10OL85	8,5
03-BRAŁĘCIN	166	d	D-STAN	OL	5OL50	1,5
03-BRAŁĘCIN	180	c	SUKCESJA	OL		2,13
03-BRAŁĘCIN	185	b	SUKCESJA	OL		4,22
03-BRAŁĘCIN	190	j	D-STAN	OL	5OL75	3,3
03-BRAŁĘCIN	204	c	D-STAN	OL	10OL60	1
03-BRAŁĘCIN	279	l	D-STAN	OL	6OL28	1,11

Leśnictwo	Oddział	Pododdział	Rodzaj powierzchni	TSL	Opis	Pow. [ha]
04-DOLICE	352	c	D-STAN	OLJ	10OL110	0,73
04-DOLICE	352	d	D-STAN	OLJ	8OL110	0,95
04-DOLICE	363	d	D-STAN	LW	6DB.S70	0,13
04-DOLICE	381	c	D-STAN	LMŚW	6OL80	0,59
04-DOLICE	503	o	D-STAN	OLJ	3JS90	0,52
04-DOLICE	504	h	D-STAN	OL	6OL85	9,41
04-DOLICE	505	d	D-STAN	OLJ	8OL81	2,17
05-MOGILICA	207	f	D-STAN	OL	10OL85	0,32
05-MOGILICA	214	k	D-STAN	LMB	10OL60	0,71
05-MOGILICA	244	i	D-STAN	LMB	10BRZ35	0,39
05-MOGILICA	247	h	D-STAN	OL	5OL70	1,11
05-MOGILICA	248	g	D-STAN	OL	5OL70	0,62
05-MOGILICA	255	d	D-STAN	LMB	3OL40	1,22
05-MOGILICA	331	a	SUKCESJA	OL		11,25
05-MOGILICA	331	b	SUKCESJA	OL		8,29
05-MOGILICA	331	c	D-STAN	OLJ	10OL100	3,72
05-MOGILICA	331	d	D-STAN	LW	3DB.S60	3,94
05-MOGILICA	342	a	D-STAN	OLJ	6OL66	1,83
05-MOGILICA	345	h	D-STAN	LW	5JW60	1,07
05-MOGILICA	346	k	SUKCESJA	OLJ		6
06-ZIEMOMYŚL	265	l	D-STAN	OL	8OL40	2,34
06-ZIEMOMYŚL	269	j	D-STAN	LW	5JS95	1,01
06-ZIEMOMYŚL	274	a	D-STAN	OL	5OL100	1,7
06-ZIEMOMYŚL	274	b	D-STAN	OL	8OL100	2,93
06-ZIEMOMYŚL	276	c	D-STAN	OL	7OL95	5,31
06-ZIEMOMYŚL	287	i	D-STAN	OL	10OL80	0,69
06-ZIEMOMYŚL	291	c	D-STAN	LMB	10BRZ55	0,44
06-ZIEMOMYŚL	291A	h	D-STAN	LMŚW	7DB.S72	1,49
06-ZIEMOMYŚL	294A	j	D-STAN	LMW	5KL60	0,74
06-ZIEMOMYŚL	294A	o	SUKCESJA	LMŚW		0,76
06-ZIEMOMYŚL	295	j	D-STAN	LŚW	7JS125	0,8
06-ZIEMOMYŚL	295	o	SUKCESJA	OL		2,23
06-ZIEMOMYŚL	295A	h	D-STAN	LMŚW	8DB.S80	0,36
06-ZIEMOMYŚL	301	a	D-STAN	OLJ	10OL86	0,74
06-ZIEMOMYŚL	301	c	D-STAN	OLJ	7OL75	1,07
06-ZIEMOMYŚL	302	c	SUKCESJA	OL		4,71
06-ZIEMOMYŚL	302	d	SUKCESJA	OL		2,51
06-	304	k	D-STAN	OL	6OL75	0,79

Leśnictwo	Oddział	Pododdział	Rodzaj powierzchni	TSL	Opis	Pow. [ha]
ZIEMOMYŚL						
06-ZIEMOMYŚL	309	h	D-STAN	OLJ	10JS120	0,34
06-ZIEMOMYŚL	320	g	D-STAN	OLJ	10OL80	0,97
06-ZIEMOMYŚL	321	h	D-STAN	OL	8OL75	1,28
06-ZIEMOMYŚL	321	k	D-STAN	OLJ	8OL90	4,09
06-ZIEMOMYŚL	322	a	D-STAN	OL	10OL86	3,81
06-ZIEMOMYŚL	322	c	D-STAN	OLJ	6OL95	3,21
07-WĘŻNIK	435	j	D-STAN	OL	6OL74	1,4
07-WĘŻNIK	441	k	D-STAN	LW	7DB.S120	0,09
07-WĘŻNIK	441	l	D-STAN	LŚW	10OL70	0,04
07-WĘŻNIK	444	h	D-STAN	OL	10OL80	0,49
07-WĘŻNIK	447	j	SUKCESJA	LMB		3,09
07-WĘŻNIK	452	b	D-STAN	OLJ	9OL95	16,21
08-PŁOTNO	544	b	D-STAN	LMŚW	10OL70	1,3